

***Specijalno izvješće
o iskustvima u primjeni zakona
o slobodi pristupa informacijama
u Bosni i Hercegovini“***

Banja Luka, prosinac 2019. godine

Specijalno izvješće o iskustvima u primjeni zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini

Banja Luka, prosinac 2019. godine

Izdavač

Institucija ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine

78 000 Banja Luka/ Akademika Jovana Surutke 13

e-mail: bl.ombudsmen@ombudsmen.gov.ba

www.ombudsmen.gov.ba

Autori Izvješća

Ombudsmani za ljudska prava Bosne i Hercegovine:

Prof. dr. Ljubinko Mitrović

Dr. Jasminka Džumhur

Nives Jukić, dipl. iur.

Radna grupa:

Dr. Jasminka Džumhur, koordinatorica

Alma Suljić, pomoćnica Ombudsmana

Irma Hadživdić, pomoćnica Ombudsmana

Dita Maglica, savjetnica Ombudsmana

Lektor: Nada Salom

Tehnički uredio:

Dragan Perić, šef Odjela za informacione tehnologije

KAZALO

1	Uvod.....	5
2	Međunarodni standardi	5
3	Zakonodavstvo u Bosni i Hercegovini	8
3.1	Inicijative za izmjenu zakonodavstva	9
4	Praksa Europskog suda za ljudska prava u Strasbourgu.....	11
5	Institucija ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine i sloboda pristupa informacijama	14
5.1	Preporuke Ombudsmana Bosne i Hercegovine	18
6	Situacijska analiza.....	21
6.1	Izuzetak u svezi s povjerljivim komercijalnim informacijama	21
6.1.1	Izuzetak u svezi s povjerljivim komercijalnim informacijama – javna tijela u Bosni i Hercegovini	22
6.1.2	Izuzetak u svezi sa povjerljivim komercijalnim informacijama - javna tijela Republike Srpske.....	23
6.1.3	Izuzetak u svezi s povjerljivim komercijalnim informacijama - javna tijela Federacije Bosne i Hercegovine	23
6.1.4	Izuzetak u svezi s povjerljivim komercijalnim informacijama – javna tijela u županijama/kantonima.....	24
6.1.5	Izuzetak u svezi s povjerljivim komercijalnim informacijama - javna tijela Brčko distrikta Bosne i Hercegovine	25
6.2	Izuzetak u svezi sa zaštitom privatnosti trećih osoba	26
6.2.1	Izuzetak u svezi sa zaštitom privatnosti trećih osoba - javna tijela Bosne i Hercegovine.....	26
6.2.2	Izuzetak u svezi sa zaštitom privatnosti trećih osoba - javna tijela Republike Srpske.....	28
6.2.3	Izuzetak u svezi sa privatnošću trećih osoba - javna tijela Federacije Bosne i Hercegovine	31
6.2.3.1	Izuzetak u svezi sa privatnošću trećih osoba– javna tijela u kantonima	32
6.2.4	Izuzetak u svezi sa privatnošću trećih osoba- javna tijela Brčko distrikta BiH	34
6.3	Ispitivanje javnog interesa	35
6.3.1	Ispitivanje javnog interesa – javna tijela Bosne i Hercegovine.....	35
6.3.2	Ispitivanje javnog interesa – javna tijela Republike Srpske.....	36
6.3.3	Ispitivanje javnog interesa – javna tijela Federacije Bosne i Hercegovine	37
6.3.3.1	Ispitivanje javnog interesa – javna tijela u županijama/kantonima	37
6.3.4	Ispitivanje javnog interesa – javna tijela Brčko distrikta BiH.....	38
6.4	Okolnosti za izuzimanje informacija od objavljivanja	39
6.4.1	Okolnosti za izuzimanje informacija od objavljivanja - javna tijela Bosne i Hercegovine.....	39
6.4.2	Okolnosti za izuzimanje informacija od objavljivanja – javna tijela Republike Srpske	40
6.4.3	Okolnosti za izuzimanje informacija od objavljivanja – javna tijela Federacije Bosne i Hercegovine	40
6.4.3.1	Okolnosti za izuzimanje informacija od objavljivanja – javna tijela kantona	41
6.4.4	Okolnosti za izuzimanje informacija od objavljivanja – javna tijela Brčko distrikta BiH.....	41
6.5	Praksa javnih tijela u slučaju djelomičnog odobravanja pristupa informacijama	41
6.5.1	Praksa institucija u slučaju djelomičnog odobravanja pristupa informacijama – javna tijela Bosne i Hercegovine	42
6.5.2	Praksa javnih tijela u slučaju djelomičnog odobravanja pristupa informacijama – javna tijela Republike Srpske.....	42
6.5.3	Praksa javnih tijela u slučaju djelomičnog odobravanja pristupa informacijama – javna tijela Federacije Bosne i Hercegovine	42
6.5.3.1	Praksa javnih tijela u slučaju djelomičnog odobravanja pristupa informacijama – javna tijela u kantonima	43
6.5.4	Praksa javnih tijela u slučaju djelomičnog odobravanja pristupa informacijama – javna tijela Brčko distrikta BiH	43
6.6	Odlučivanje po zahtjevu za pristup informacijama	43
6.6.1	Odlučivanje po zahtjevu za pristup informacijama – javna tijela Bosne i Hercegovine	45
6.6.2	Odlučivanja po zahtjevu za pristup informacijama – javna tijela Republike Srpske	46
6.6.3	Odlučivanja po zahtjevu za pristup informacijama – javna tijela Federacije Bosne i Hercegovine	48
6.6.3.1	Odlučivanje po zahtjevu za pristup informacijama – javna tijela županija/kantona.....	49
6.6.4	Odlučivanje po zahtjevu za pristup informacijama - javna tijela Brčko distrikta BiH.....	51
6.7	Ispitivanje opravdanosti zahtjeva i/ili obrazloženje zahtjeva	51
6.8	Ispitivanje opravdanosti zahtjeva i/ili obrazloženje zahtjeva i utvrđivanje nadležnosti - javna tijela Bosne i Hercegovine.....	51
6.8.1	Ispitivanje opravdanosti zahtjeva i/ili obrazloženje zahtjeva i utvrđivanje nadležnosti - javna tijela Republike Srpske.....	53
6.8.2	Ispitivanje opravdanosti zahtjeva i/ili obrazloženje zahtjeva i utvrđivanje nadležnosti - javna tijela Federacije Bosne i Hercegovine	53

6.8.2.1	Ispitivanje opravdanosti zahtjeva i/ili obrazloženje zahtjeva i utvrđivanje nadležnosti – javna tijela kantona	54
6.8.3	Ispitivanje opravdanosti zahtjeva i/ili obrazloženje zahtjeva i utvrđivanje nadležnosti - javna tijela Brčko distrikta BiH.....	55
6.9	Službenik za informiranje	56
6.9.1	Službenik za informiranje – javna tijela Bosne i Hercegovine.....	56
6.9.2	Službenik za informiranje – javna tijela Republike Srpske	56
6.9.3	Službenik za informiranje – javna tijela Federacije Bosne i Hercegovine	56
6.9.3.1	Službenik za informiranje – javna tijela kantoni.....	57
6.9.4	Službenik za informiranje – javna tijela Brčko distrikta BiH.....	58
6.10	Vodič za pristup informacijama i Index registar informacija.....	58
6.10.1	Vodič za pristup informacijama i Index registar informacija – javna tijela Bosne i Hercegovine ...	59
6.10.2	Vodič za pristup informacijama i Index registar informacija – javna tijela Republike Srpske.....	59
6.10.3	Vodič za pristup informacijama i Index registar informacija na razini Federacije Bosne i Hercegovine	59
6.10.4	Vodič za pristup informacijama i Index registar informacija – javna tijela u županijama/kantonima..	59
6.10.5	Vodič za pristup informacijama i Index registar informacija - javna tijela Brčko distrikta BiH	60
6.11	Sačinjavanje i dostava statističkih podataka.....	60
6.11.1	Sačinjavanje i dostava statističkih podataka na razini Bosne i Hercegovine.....	60
6.11.2	Sačinjavanje i dostava statističkih podataka - javna tijela Republike Srpske	61
6.11.3	Sačinjavanje i dostava statističkih podataka – javna tijela Federacije Bosne i Hercegovine.....	61
6.11.3.1	Sačinjavanje i dostava statističkih podataka - javna tijela u županijama/kantonima	61
6.11.4	Sačinjavanje i dostava statističkih podataka – javna tijela Brčko distrikta BiH	62
6.12	Obučenost službenika za informacije	62
6.12.1	Obučenost službenika za informacije na razini Bosne i Hercegovine	62
6.12.2	Obučenost službenika za informacije na razini Republike Srpske	63
6.12.3	Obučenost službenika za informacije na razini Federacije Bosne i Hercegovine.....	63
6.12.3.1	Obučenost službenika za informacije – javna tijela u kantonima	64
6.12.4	Obučenost službenika za informacije – javna tijela Brčko distrikta BiH	64
6.13	Prepreke u praksi.....	64
6.13.1	Prepreke u praksi – javna tijela Bosne i Hercegovine	64
6.13.2	Prepreke u praksi – javna tijela Republike Srpske.....	68
6.13.3	Prepreke u praksi – javna tijela Federacije Bosne i Hercegovine	68
6.13.3.1	Prepreke u praksi – javna tijela u županijama/kantonima.....	69
6.13.4	Prepreke u praksi na razini Brčko distrikta BiH	71
7	ZAKLJUČNA RAZMATRANJA.....	71
7.1	Zakonodavstvo	72
7.2	Izuzetak od objavljivanja zbog zaštite privatnosti trećih osoba	72
7.3	Test javnog interesa.....	74
7.4	Okolnosti za izuzimanje informacije od objavljivanja	76
7.5	Odlučivanja po zahtjevu za pristup informacijama	76
7.6	Ispitivanje opravdanosti zahtjeva ili traženje obrazloženja	77
7.7	Službenik za informacije.....	77
7.8	Vodiči za pristup informacijama i index registri informacija.....	77
7.9	Dostava statističkih pokazatelja	77
7.10	Prepreke u implementaciji zakona	78
8	PREPORUKE	79
ANEKS I.....		81
ANEKS II		84
ANEKS III.....		101
ANEKS IV.....		106
ANEKS V.....		114

1 Uvod

Pravo na pristup informacijama smatra se osnovnom pretpostavkom za izgradnju demokratskog društva. Efikasan sustav ostvarivanja i zaštite prava na pristup informacijama predstavlja ogledalo odgovornosti i transparentnosti vlasti. Građanima je neophodno omogućiti da, putem efikasnih mehanizama, pokreću različita pitanja od javnog interesa.

Uključivanje javnosti u proces donošenja odluka treba biti zasnovan na principima transparentnosti i otvorenosti javnih tijela, čime se jača povjerenje građana u tijela vlasti i na taj način realizira dvosmjerna komunikacija na relaciji građani - javna tijela.

U Bosni i Hercegovini ova oblast uređena je zakonima usvojenim na državnoj i entitetskoj razini, koji nisu u cijelosti usklađeni sa međunarodnim dokumentima ljudskih prava, zbog čega nesumnjivo postoje slabosti prigodom praktične primjene istih, što je utvrđeno i od strane međunarodnih ekspertnih subjekata.

Ombudsmeni za ljudska prava Bosne i Hercegovine djelujući sukladno ovlastima propisanim Zakonom o ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine i važećim zakonima o slobodi pristupa informacijama, postupajući po žalbama koje se odnose na povredu prava na slobodu pristupa informacijama i provodeći istrage po službenoj dužnosti, također su uočili nedostatke pozitivnog zakonodavstva koje regulira ovo pitanje, ali i poteškoće i nedosljednosti u samoj primjeni istog, kako na strani javnih tijela, tako i od strane fizičkih i pravnih osoba koje zahtijevaju informacije.

Sve naprijed navedeno rezultiralo je odlukom Ombudsmana Bosne i Hercegovine da pristupe izradi Specijalnog izvješća o iskustvima u primjeni zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini, sa ciljem utvrđivanja trenutnog stanja kada je u pitanju sloboda pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini.

Tijekom izrade ovog Specijalnog izvješća Ombudsmeni Bosne i Hercegovine sačinili su pregled međunarodnih dokumenata ljudskih prava koji garantiraju pravo na slobodan pristup informacijama, pozitivnog zakonodavstva Bosne i Hercegovine, postupanja Institucije ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine, te sprovedli sveobuhvatno istraživanje postupanja javnih tijela na razini Bosne i Hercegovine, entiteta, županija/kantona, općina/opština i gradova.

Nadležnim javnim tijelima upućene su preporuke, čija provedba bi trebalo da rezultira bezuvjetnom primjenom međunarodnih standarda slobode prava na pristup informacijama i uspostavljanjem efikasnog zakonodavnog i institucionalnog sustava za ostvarivanje i zaštitu prava na pristup informacijama.

2 Međunarodni standardi

U većini međunarodnih dokumenata, pravo na pristup informacijama posmatra se integrirano,

kao dio slobode izražavanja. Tako je člankom 19. *Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima*¹ propisano da:

„Svatko ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja. To pravo obuhvata slobodu zadržavanja mišljenja bez vanjskih pritisaka te slobodu traženja, primanja i širenja informacija i ideja putem bilo kojeg sredstva javnog saopćavanja i bez obzira na granice”.

Nadalje, članak 19. *Pakta o građanskim i političkim pravima Ujedinjenih naroda*² garantira da:

„1. Nitko ne može biti uznemiravan zbog svoga mišljenja.

2. Svatko ima pravo na slobodu izražavanja; to pravo obuhvata slobodu da traži, dobija i širi informacije i misli svake vrste, bez obzira na granice, bilo usmeno, pismeno, tiskom ili u umjetničkoj formi, ili bilo kojim drugim sredstvom po svom izboru.

3. Vršenje prava predviđenih u stavku 2. ovog članka nosi sa sobom posebne dužnosti i odgovornosti. Zbog toga se ono može podvrgnuti određenim ograničenjima koja moraju biti utvrđena zakonom i biti neophodna: a) za poštovanje prava ili ugleda drugih osoba; b) za zaštitu državne sigurnosti ili javnog reda, ili javnog zdravlja ili morala.”

Citirani dokumenti garantiraju pojedincu pravo da traži, dobija i širi informacije bilo koje vrste i bez obzira na oblik u kojem je informacija sačinjena i na taj način prepoznaju pravo na pristup informacijama neodvojivim dijelom slobode izražavanja.

*Konvencija Ujedinjenih naroda o pristupu informacijama, učešću javnosti u donošenju odluka i pristupu pravdi u domeni ekoloških pitanja, tzv. Aarhuška konvencija*³ temelji se na potrebi zaštite, očuvanja i unapređenja stanja okoliša i osiguranja održivog i okolišno zdravog razvoja, te pravu pojedinca da živi u okolišu adekvatnom za svoje zdravlje i dobrobit, kao i dužnosti da štiti i unapređuje okoliš u korist sadašnjih i budućih naraštaja. U tom smislu Aarhuška konvencija propisuje da pojedinci, ako žele ostvarivati ovo pravo i poštivati ovu dužnost, moraju imati pristup informacijama, imati pravo na učešće u odlučivanju, te imati pristup pravdi po pitanjima okoliša.

Među dokumentima koje je usvojilo Vijeće Europe, zbog položaja u pravnom sustavu Bosne i Hercegovine, zasigurno je najvažnija *Europska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama*⁴, koja člankom 10. garantira:

„1. Svatko ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu mišljenja

¹ Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima, usvojena i proglašena na Općoj skupštini Ujedinjenih naroda rezolucijom br. 217 /III 10. prosinca 1948. godine

² Pakt o građanskim i političkim pravima Ujedinjenih naroda, usvojen Rezolucijom 2200A (XXI) Generalne skupštine 16. prosinca 1966. godine. Stupio na snagu 23. ožujka 1976. godine

³ Konvencija o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pristupu pravdi u oblasti životne sredine, stupila na snagu 30.10.2001. godine, a ratificirana u Bosni i Hercegovini dana 15.09.2008. godine;

⁴ Europska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama potpisana je u Rimu 4. studenog 1950. godine, od strane dvanaest zemalja članica Vijeća Europe, a na snagu je stupila 3. rujna 1953. godine;

i slobodu primanja i prenošenja informacija i ideja, bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj članak ne sprječava države da zahtijevaju dozvole za rad od radio, televizijskih i filmskih kompanija.

2. Ostvarivanje ovih sloboda, budući da uključuje obveze i odgovornosti, može podlijevati takvim formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili sankcijama predviđenim zakonom i koje neophodne u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, sprječavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja i morala, ugleda ili prava drugih, sprječavanja širenja povjerljivih informacija ili u interesu očuvanja autoriteta i nepristranosti sudstva.”

Članak 10. Europske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama ima niz povezanih ciljeva. Smatra se da se zaštitom slobode izražavanja unaprjeđuju društvena dobrobit, kao i dobrobit pojedinaca i da ona predstavlja preduvjet djelotvornog demokratskog sustava. Europski sud za ljudska prava je putem prakse izrazio stav da sloboda izražavanja predstavlja jedan od suštinskih temelja demokratskog društva i jedan od osnovnih uvjeta njegovog napretka i samoostvarenja svakog pojedinca. Osnovni cilj članka 10. jeste da osigura zaštitu od proizvoljnog miješanja javnih vlasti u pravo neke osobe na slobodu izražavanja.⁵

*Konvencija Vijeća Europe o pristupu službenim dokumentima (CETS 205)*⁶ polazi od sljedećih principa: važnost transparentnosti rada javnih tijela vlasti u pluralističkom, demokratskom društvu; da pravo na pristup službenim dokumentima: pruža izvor informacija za javnost i pomaže javnosti da formira mišljenje o stanju društva i javnih tijela vlasti, jačaju integritet, efikasnost, učinkovitost i odgovornost javnih tijela vlasti, pomažući afirmiranju njihova legitimiteta. U Preambuli Konvencije navedeno je da su svi dokumenti u načelu javni i mogu biti predmetom uskraćivanja samo u slučaju zaštite drugih prava i legitimnih interesa.

Komitet ministara Vijeća Europe je izdao nekoliko preporuka državama članicama, među kojima su:

a) *Preporuka Komiteta ministara Vijeća Europe broj R (81) 19 o pristupu informacijama u posjedu javnih tijela*⁷:

„svatko pod jurisdikcijom države članice ima pravo da mu se na zahtjev osigura informacija koju posjeduje javno tijelo ili drugo zakonodavno ili pravosudno tijelo“.

b) *Preporuka Komiteta ministara državama članicama broj R (91) 10 o saopćavanju trećim*

⁵Sloboda izražavanja i pravo na privatnost prema Europskoj konvenciji o ljudskim pravima, The Aire Centre, str. 11;

⁶Konvencija Vijeća Europe o pristupu službenim dokumentima (CETS 205), usvojena 18. lipnja 2009. godine; Konvencija Vijeća Europe o pristupu službenim dokumentima (CETS 205) od 18.6.2009. godine - Konvenciji je prethodilo donošenje Preporuke br. R(81)19 Vijeća ministara državama članicama o pristupu informacijama kojima raspolažu javna tijela, Deklaracija Vijeća ministara Vijeća Europe o slobodi izražavanja i informiranja te Preporuka Vijeća Europe R(2002)2 o pristupu službenim dokumentima.

⁷Preporuka R (81) 19 Komitet ministara Vijeća Europe je usvojio 25. studenog 1981. godine, na 340. sastanku zamjenika ministara;

*osobama osobnih podataka u posjedu javnih tijela*⁸, propisuje da se načela sadržana u Preporuci primjenjuju na automatsku obradu osobnih podataka koje su sakupila javna tijela i koji mogu biti priopćeni trećim stranama. Države članice mogu proširiti područje primjene ove Preporuke tako da uključe podatke koji se odnose na grupe, kompanije, udruženja itd., bez obzira na to imaju li one ili ne svojstvo pravne osobe, kao i na osobne podatke u neautomatiziranom obliku. Do saopćavanja osobnih podataka ili datoteka osobnih podataka trećoj strani ne treba doći: a) ako tako ne određuje poseban zakon; ili b) ako javnost prema zakonskim odredbama koje određuju pristup informacijama iz javnog sektora nema pristup tim podacima; ili c) ako saopćavanje nije sukladno domaćim zakonima o zaštiti podataka; ili d) ako osoba koja je predmet podataka nije na to slobodno i svjesno pristala.

Pored navedenih dokumenata, značajno je spomenuti i *Preporuku Komiteta ministara državama članicama broj R (97) 18 o zaštiti osobnih podataka prikupljenih i obrađenih u statističke svrhe*⁹ i *Preporuku Komiteta ministara državama članicama broj R (2000) 13 o europskoj politici u svezi sa pristupom arhivima*¹⁰.

3 Zakonodavstvo u Bosni i Hercegovini

Pravo na pristup informacijama u Bosni i Hercegovini uređeno je zakonima usvojenim na državnoj i entitetskoj razini. Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini¹¹ (u daljem tekstu: ZOSPI BiH) usvojen je 2000. godine, a 2001. godine usvojeni su Zakon o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine¹² (u daljem tekstu: ZOSPI FBH) i Zakon o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske¹³ (u daljem tekstu: ZOSPI RS).

U Brčko distriktu BiH na snazi je Uputstvo za primjenu Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine¹⁴ kojim se uređuju pitanja koja treba da doprinesu efikasnijoj primjeni Zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini, u Brčko distriktu BiH, a koja doprinose pravilnijem postupanju u primjeni tog Zakona, te na određivanje visine troškova usluge umnožavanja informacija.

Bosna i Hercegovina je bila prva država u regionu koja je imala navedene zakone, a koji su u vrijeme donošenja, sadržavali vrlo progresivna rješenja. Protokom vremena i razvojem interneta i elektronskih medija, značajno je napredovao i sadržaj prava na pristup informacijama, što je stvorilo potrebu za nadogradnjom postojećeg zakonodavstva.

⁸Preporuka Komiteta ministara državama članicama broj R (91) 10 Odbor ministara prihvatio je Preporuku 9. rujna 1991. godine na 461. sjednici zamjenika ministara;

⁹Preporuka Komiteta ministara državama članicama broj R (97)18 Odbor ministara prihvatio je Preporuku 30. rujna 1997. godine na 602. sjednici zamjenika ministara, dostupno na: <https://rm.coe.int/16806846ca>

¹⁰ Odbor ministara prihvatio je Preporuku 13. srpnja 2000. godine;

¹¹Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br: 28/00, 45/06, 102/09, 62/11 i 100/13;

¹²Zakon o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine, „Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, br: 32/01 i 48/11;

¹³Zakon o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske, „Sl. glasnik Republike Srpske“, broj:20/2001

¹⁴ Uputstvo za primjenu Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BD BiH broj 36/04);

ZOSPI BiH djelomično je pratio navedenu potrebu, te je nekoliko puta mijenjan.¹⁵ Najznačajnije izmjene i dopune Zakona odnosile su se na propisivanje obveze donošenja rješenja po zahtjevu za pristup informacijama, kaznene odredbe, te propisivanje nadležnosti upravnog inspektorata u slučajevima nepoštivanja odredbi navedenog Zakona.

ZOSPI FBiH izmijenjen je jedanput¹⁶ i to u dijelu koji se odnosi na obvezu donošenja rješenja po zahtjevu za pristup informacijama i pitanja drugostupanjskog tijela, koje odlučuje po žalbi na rješenje. ZOSPI RS do sada nije mijenjan.

3.1 Inicijative za izmjenu zakonodavstva

Agencija za zaštitu osobnih podataka Bosne i Hercegovine je u Godišnjem izvješću za 2011. godinu upućenom Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, inicirala izmjene i dopune Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je postupajući po zaključku Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine kojim je usvojeno Godišnje izvješće navedene agencije, donijelo zaključak da se pokrene postupak izmjena i dopuna Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine, s ciljem usuglašavanja sa Konvencijom Vijeća Europe o pristupu službenim dokumentima (CETS 205). Nakon formiranja radne grupe¹⁷, Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine je izradilo Nacrt Izmjena i dopuna Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine na koji je dostavljeno više od 200 primjedbi nevladinih organizacija, ali i međunarodnih institucija koje djeluju u Bosni i Hercegovini. Primjedbe na navedeni Nacrt dostavila je i Institucija ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine. Rasprava o dostavljenim primjedbama nije provedena, niti su nakon toga ponovno nastavljene aktivnosti radne grupe, te je postupak izmjena obustavljen.

Nakon toga, Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine je tijekom 2016. godine otvorilo novi proces javnih konzultacija o Prednacrtu Zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini¹⁸. U navedenim konzultacijama sudjelovali su i Ombudsmani Bosne i Hercegovine, koji su dali primjedbe na tekst Prednacrtu Zakona. Predloženim tekstom Zakona predviđeno je stavljanje van snage važećeg Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine, ukidanje testa javnog interesa što bi predstavljalo potencijalnu opasnost za moguće zloporabe i uskraćivanje objavljivanja informacija u javnom interesu. Nadalje, tekst Prijedloga Zakona je bio manjkav i u smislu izostavljanja navođenja činjenice da je pravo na pristup informacijama zagarantirano ljudsko pravo, zaštićeno nizom međunarodnih dokumenata, počev od Europske konvencije o ljudskim pravima, koja shodno Ustavu Bosne i Hercegovine, ima direktnu primjenu, a izostavljen je i dio nadležnosti Institucije ombudsmana.¹⁹

¹⁵ Izmjene i dopune Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine objavljene u Službenom glasniku BiH“ br. 45/06, 102/09, 62/11 i 100/13;

¹⁶ Izmjena i dopuna Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine objavljena u Službenom glasniku FBiH” broj 48/11;

¹⁷ U Radnoj grupi nije bilo predstavnika Institucije ombudsmana.

¹⁸ Dostupno na: <http://www.mpr.gov.ba/aktuelnosti/vijesti/default.aspx?id=5605&langTag=bs-BA>

¹⁹ Godišnje izvješće o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine za 2016. godinu, str. 28-29, dostupno na:

https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/ombudsmen_doc2017032310003163bos.pdf

Navedene inicijative su bile povod za održavanje *Taiox - IPA, ENI - Taiox stručna misija o temi „Unaprjeđenje prava na pristup informacijama u Bosni i Hercegovini“*²⁰, u razdoblju od 7. do 9. veljače 2018. godine. Taiox misiju činila su tri stručnjaka iz navedene oblasti²¹, koji su nakon obavljene misije, dostavili Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine Stručno izvješće²². Eksperti su izložili svoje prijedloge i preporuke, a u svrhu ispunjavanja navedenog cilja. Eksperti su u navedenom izvješću, između ostalog, ukazali na sljedeće:

„Napominjemo da, iako su stručnjaci bili u stanju razgovarati s državnim dužnosnicima i civilnim društvom tijekom ove misije, nismo imali dobre podatke o provedbi zakona. Doista, taj nedostatak podataka je nešto što smo postavili kao zabrinutost s vladinim dužnosnicima s kojima smo se susreli, jer, znajući kako funkcionira, provedba zakona je apsolutno neophodna za izradu dobro prilagođenih preporuka. Podaci koje smo dobili ukazuju nam na niz praktičnih prepreka u provedbi, od kojih se mnogi mogu riješiti poboljšanjem specifičnosti i detalja pravnog okvira. Zaključili smo da postoji jasna potreba za poboljšanjem sadašnjeg zakona kako bi se uskladio s međunarodnim standardima, posebice onima u regiji Europske unije, kao i na Zapadnom Balkanu, budući da je to prvo usvojeni zakon. Izmjene i dopune koje su naknadno usvojene nisu dovoljne za to. Primijetili smo da su nacrti izmjena i dopuna dobronamjerni i generalno bi poboljšali Zakon, ali oni nisu dovoljno sveobuhvatni i ne pružaju neophodna pojašnjenja, ali imaju propuste u smislu uvođenja dovoljnih ili odgovarajućih instrumenata za zaštitu prava pristupa informacijama. Revidirani zakonski okvir treba da ima čvrstu pravnu osnovu, administrativne procedure, nadzorne mehanizme i promociju prava.“

Značajno je navesti i aktivnosti Zajedničke inicijative Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) i Europske unije (SIGMA) - Podrška poboljšanju upravljanja i rukovođenja.²³

²⁰ Stručno izvješće „Unaprjeđenje prava pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini“ od 19.02.2018. godine;

²¹ Helen Darbishire, Pristup Informacijama / Partnerstvo otvorene vlasti, Anamarija Musa, Povjerenica za informacije, Hrvatska / Pravni fakultet, Sveučilište Zagreb, Hrvatska, Zoran Luša, Ministarstvo uprave, Odsjek E-Hrvatska, Hrvatska

²² Stručno izvješće sadrži ocjenu usklađenosti pravnog okvira Bosne i Hercegovine u odnosu na međunarodne standarde koji uređuju pitanje slobode izražavanja. Stav eksperata jeste da je važeći Zakon o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine pretjerano složen, pogotovo nakon niza izmjena, što rezultira nerazumljivošću teksta. U Izvješću je posebice naveden problem složenosti žalbenih mehanizama, da u pravnom okviru nedostaje jasnoća, jer podnositelji zahtjeva mogu podnijeti žalbe drugostupanjskom tijelu unutar javnog tijela koje je odlučivalo o zahtjevu za pristup informacijama ili Žalbenom vijeću pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, prateći pritužbu Ombudsmanu, i sudovima. Zakon ne uređuje na adekvatan način ni pitanje nadzora nad provođenjem zakona, posebice sa aspekta institucionalnog mehanizma. Komparativno iskustvo ukazuje na to da se provedba zakona znatno poboljšava kada se u provedbi zakona predvidi i nadzor, te druge mjere koje doprinose implementaciji zakona, uključujući obuku, ali i sankcije. Eksperti su zaključili da postoji jasna potreba za poboljšanjem sadašnjeg zakona, kako bi se uskladio s međunarodnim standardima, posebice standardima Europske unije i Zapadnog Balkana, budući da je to prvousvojeni zakon, a izmjene i dopune koje su naknadno usvojene nisu dovoljne za to;

²³ Reforma javne uprave definirana je kao jedan od tri stuba uspjeha na putu ka članstvu u EU pored vladavine prava i ekonomskog upravljanja, što je čini jednim od ključnih uvjeta za članstvo u Europskoj uniji za razdoblje 2014.-2016. godine. Godine 2014. OECD/SIGMA su razvili Principe javne uprave, koji tvore osnovu za rad Europske komisije u oblasti reforme javne uprave. Principi definiraju što dobro upravljanje podrazumijeva u praksi i navode glavne zahtjeve koje trebaju slijediti zemlje tijekom procesa pridruživanja EU. Iako su opći kriteriji dobrog upravljanja univerzalni, ovi Principi su stvoreni za zemlje koje traže pristupanje EU i primaju pomoć EU kroz Instrument pretpristupne pomoći (IPA). Zahtjevi *acquisa*, kao i druge smjernice i instrukcije EU, su srž Principa u oblastima gdje je *acquis* proveden. U drugim oblastima, Principi su izvedeni iz međunarodnih standarda i zahtjeva, kao i dobrih praksi u zemljama članicama EU i/ili Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD). Kao

Njezin ključni cilj je jačanje temelja za poboljšanje javnog upravljanja, a samim tim i podrška društveno-ekonomskom razvoju kroz izgradnju kapaciteta javnog sektora, jačanje horizontalnog upravljanja i poboljšanje dizajna, kao i provedbe reformi javne uprave, uključujući pravilno određivanje prioriteta, redoslijed i proračun.²⁴

U siječnju 2019. godine SIGMA je objavila dokument pod nazivom „*Poboljšanje zakonodavnog okvira za pristup javnim informacijama u Bosni i Hercegovini*“, koji sadrži sveobuhvatnu analizu zakonodavstva o pristupu javnim informacijama u Bosni i Hercegovini i to na razini Bosne i Hercegovine, u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj i Brčko distriktu BiH. Analiza je fokusirana na usklađenost relevantnih zakona s međunarodnim standardima i najboljim međunarodnim praksama u ovoj oblasti, nakon čega slijede preporuke o mogućim izmjenama i dopunama kojima se povećava transparentnost javnih tijela i usklađuju standardi pristupa informacijama širom zemlje. Izdate preporuke odnose su se na nedostatak odredbi kojima se uređuje proaktivno objavljivanje informacija, slab institucionalni okvir za nadzor nad primjenom zakonodavstva o pristupu javnim informacijama, kao nedostatke u postupku ostvarivanja pristupa informacijama na zahtjev.

Cijeneći navedene dokumente značajnom polaznom točkom za budući pravac usvajanja novog zakonodavstva u oblasti prava na pristup informacijama, u Aneksu ovog izvješća dat je detaljan pregled preporuka nastalih kao rezultat Taix - IPA, ENI - Taix stručne misije o temi „*Unaprjeđenje prava na pristup informacijama u Bosni i Hercegovini*“, preporuka Zajedničke inicijative Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) i Europske unije (SIGMA), publiciranih u dokumentu „*Poboljšanje zakonodavnog okvira za pristup javnim informacijama u Bosni i Hercegovini*“, kao i prikaz usporedne analize odabranih aspekata zakonodavnog okvira za pristup informacijama.

4 Praksa Europskog suda za ljudska prava u Strasbourgu

Člankom 10. Europske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama garantirana je sloboda izražavanja.

Za razliku od članka 19. Pakta o građanskim i političkim pravima, koji pod slobodom izražavanja precizira slobodu traženja, primanja i širenja informacija, članak 10. Europske konvencije o ljudskim pravima garantira slobodu mišljenja, primanja i širenja informacija i ideja. Zbog načina na koji je sloboda izražavanja garantirana Europskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, Europski sud za ljudska prava je na početku zauzimao stajalište da država nema pozitivnu obvezu da osigura pravo na pristup informacijama u okviru navedenog

najmanji pokazatelj dobre uprave, zemlje bi trebalo da osiguraju usklađenost sa ovim fundamentalnim principima. Svrha principa je, prema tomu, pomoći zemljama koje se pridružuju EU u identifikaciji izazova i slabih točaka u funkcioniranju javne uprave i planiranju potrebnih izmjena. Također na osnovu principa, Europska komisija će mjeriti napredak u zemljama. Principi javne uprave zajednički su za BiH i šest zemalja: Srbiju, Makedoniju, Albaniju, Kosovo, Crnu Goru i Tursku. Iako principi nisu obvezujući, oni su kreirani kao smjernice ka dobroj upravi i ispunjavanju zahtjeva EU integracija. Principi se odnose na: strateški okvir reforme javne uprave, izradu i koordinaciju politika, državnu službu i upravljanje ljudskim potencijalima, odgovornost, pružanje usluga i financijsko upravljanje u javnom sektoru. Dokument sadrži 19 ključnih zahtjeva iz kojih prizilazi ukupno 48 principa. Informacija dostupna na <http://rju.parco.gov.ba/sigma-principi/>

²⁴Informacija dostupna na: <http://www.sigmaxweb.org/about/>

članka 10. Europske konvencije.²⁵ Navedeni stavak je jasno vidljiv iz predmeta *Leander protiv Švedske* (1987.) u kojem je Sud zauzeo sljedeći stav:

„Sud primjećuje da pravo na slobodu primanja informacija u osnovi zabranjuje Vladi da ograničava osobu da primi informacije koje joj drugi žele ili su spremni dati. Članak 10. ne dodjeljuje pojedincu, u okolnostima poput onih u ovom predmetu, pravo pristupa registru koji sadrži informacije o njegovu osobnom položaju, niti utjelovljuje obvezu Vlade da mu takvu informaciju da.“²⁶

Dugo vremena je Europski sud za ljudska prava smatrao da članak 10. Europske konvencije ne propisuje obvezu države da osigura pravo na pristup informacijama. Međutim, iako je u predmetima *Gaskin protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (1989.)²⁷, *Guerra i drugi protiv Italije* (1998.)²⁸ i *Roche protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (2005.)²⁹, ponovio svoj stav iz odluke *Leander protiv Švedske*, ipak je odlučio u korist podnositelja aplikacije, jer je utvrđena povreda prava na poštovanje osobnog i obiteljskog života.

Europski sud za ljudska prava je od 2006. godine izmijenio ranije zauzeti stav i u predmetu *Sdruženi Jihočeske matky protiv Češke* (2006)³⁰ i prvi put izričito utvrdio da je odbijanje pristupa informacijama od strane čeških vlasti značilo miješanje u pravo primiti informacije.³¹ Pri tomu je Sud navedenu promjenu obrazložio na sljedeći način:

„U ovom slučaju, podnositeljica zahtjeva je zatražila dopuštenje da konzultira administrativne dokumente koji su bili na raspolaganju tijelima javne vlasti i kojima je bio moguć pristup pod uvjetima propisanim člankom 133. Zakona o gradnji koji je podnositeljica osporavala. Pod tim okolnostima, Sud priznaje da je odbijanje tog zahtjeva predstavljalo miješanje u pravo podnositeljice zahtjeva na primanje informacija.“³²

Prva odluka Europskog suda za ljudska prava kojom je utvrđeno kršenje članka 10. Europske konvencije, u smislu povrede prava na pristup informacijama donesena je u predmetu *Társaság a Szabadságjogokért protiv Mađarske* (2009.)³³

²⁵L.Ofak, Pravo na pristup informacijama kao pravo zaštićeno Europskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci (1991) v. 37, br. 2, 936-942 (2016);

²⁶*Leander v. Sweden*, Application no. 9248/81, 26 March 1987, par. 74.

²⁷Graham Gaskin je kao beba završio u domu za nezbrinutu djecu gdje je proveo cijelo djetinjstvo do punoljetnosti. Gaskin je tvrdio da je bio zlostavljan za vrijeme koje je proveo pod skrbi, te je od socijalne službe u Liverpoolu zatražio pristup svom spisu. Međutim, uvid mu je samo djelomično omogućen, jer su nadležna tijela, uključujući i nacionalni sud, smatrali da bi se omogućavanjem uvida ugrozila prava doušnika koji dostavljaju informacije socijalnoj službi/skrbi.

²⁸U predmetu *Guerra i drugi protiv Italije* radilo se o talijanskim državljanima koji su živjeli otprilike jedan kilometar od kemijske tvornice koja je predstavljala visoki stupanj rizika za okoliš, a talijanska tijela javne vlasti nisu im priopćila relevantne informacije o opasnostima iz te tvornice niti o predviđenom postupku u slučaju nesreće.

²⁹U predmetu *Roche* radilo se o vojniku koju je bio izložen kemijskim testiranjima, tj. sudjelovao je u testiranju kemijskog oružja (nervnog plina), od čega je obolio te je tražio pristup informacijama o tim testovima.

³⁰Slučaj se odnosio na udrugu za zaštitu okoliša koja je tražila pristup dokumentima koji su se odnosili na jednu nuklearnu elektranu. Pristup je bio odbijen.

³¹L.Ofak, Pravo na pristup informacijama kao pravo zaštićeno Europskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci (1991) v. 37, br. 2, str. 938 (2016)

³²*Sdruženi Jihočeské Matky protiv Češke Republike* (dec.), br. 19101/03, 10. srpnja 2006.

³³Podnositelj zahtjeva bila je udruga koja je aktivna na području politike o drogama. U ožujku 2004. godine, član parlamenta (zastupnik) i drugi pojedinci podnijeli su Ustavnom sudu zahtjev za apstraktnu ocjenu ustavnosti

Europski sud za ljudska prava je u odluci istakao da je nedavno napredovao prema širem tumačenju pojma „sloboda primanja informacija“, a time i prema priznavanju prava na pristup informacijama. Važnost presude je u tomu što je Europski sud proširio tradicionalnu zaštitu medija kao „javnih čuvara“ i na nevladine organizacije koje naziva „društvenim čuvarima“. U presudi je utvrđena obveza države da ne sprječava protok informacija potrebnih za javnu raspravu o pitanjima od javnog značenja, te smatra da prepreke stvorene kako bi spriječile pristup informacijama od javnog interesa mogu odvratiti one koji rade u medijima ili povezanim područjima od bavljenja tim stvarima.³⁴

Potom je uslijedio niz odluka Europskog suda za ljudska prava kojim je utvrđena povreda članka 10. Europske konvencije: *Kenedi vs. Mađarska* (2009.)³⁵, *Inicijativa mladih za ljudska prava protiv Srbije* (2013.)³⁶, *Österreichische Vereinigung zur Erhaltung, Stärkung und Schaffung eines wirtschaftlich gesunden land- und forstwirtschaftlichen Grundbesitzes protiv Austrije* (2013.)³⁷ te *Guseva protiv Bugarske* (2015.)³⁸ U navedenim predmetima Europski sud za ljudska prava odlučivao je o povredi prava na pristup informacijama. Sasvim je sigurno da će praksa Europskog suda za ljudska prava u budućnosti u mnogome doprinijeti i unaprijediti i način tumačenja zakonske regulative u predmetnoj oblasti u Bosni i Hercegovini.

određenih izmjena i dopuna Kaznenog zakonika koje su se ticale određenih kaznenih djela povezanih s drogama. Udruga Társaság zatražila je pristup tom zahtjevu koji je podnesen pred Ustavnim sudom, ali je pristup bio odbijen jer se radi o osobnim podacima kojima se ne može pristupiti bez odobrenja autora toga zahtjeva.

³⁴ L.Ofak, Pravo na pristup informacijama, kao pravo zaštićeno Europskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci (1991) v. 37, br. 2, str. 938 (2016.)

³⁵*Kenedi v. Hungary*, Application no. 31475/05, 26 May 2009. godine: Podnositelj zahtjeva je u svrhu povijesnog istraživanja zatražio od Ministarstva unutarnjih poslova da mu se omogući pristup određenim dokumentima koji se odnose na djelatnosti mađarske Službe za nacionalnu sigurnost 1960.ih godina. Njegov zahtjev odbijen je s obrazloženjem da su dokumenti klasificirani kao državna tajna do 2048. godine. Nakon što je podnositelj zahtjeva dobio sudsku presudu kojom je odobren pristup dokumentima, Ministarstvo je osporavalo opseg pristupa. Uvjetovalo je pristup potpisivanjem obveze povjerljivosti, te zabranilo podnositelju zahtjeva da objavi podatke u mjeri u kojoj su u pitanju „državne tajne“. Zatim su, sukladno s izvornom sudskom presudom, domaći sudovi presudili u korist podnositelja u naknadnim postupcima za izvršenje presude te su odredili novčanu kaznu Ministarstvu. Unatoč tomu, podnositelj zahtjeva nije ostvario neograničen pristup jednom od dokumenata.

³⁶*Youth Initiative for Human Rights v. Serbia*, Application no. 48135/06, 25 June 2013. godina: Inicijativa mladih za ljudska prava (udruga) zatražila je od Sigurnosno-obavještajne agencije pristup informacijama o tomu koliko je ljudi bilo pod elektroničkim nadzorom te agencije u 2005. godini. Agencija je prvo odbila zahtjev, pozivajući se na zakonske odredbe koje se primjenjuje na državnu, službenu ili drugu tajnu. Temeljem žalbe Inicijative, Povjerenik za informacije donio je odluku da je agencija povrijedila odredbe Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja i naredio Agenciji da omogući žaliteljici pristup traženim informacijama. Agencija je naposljetku obavijestila Inicijativu da ne posjeduje tražene informacije.

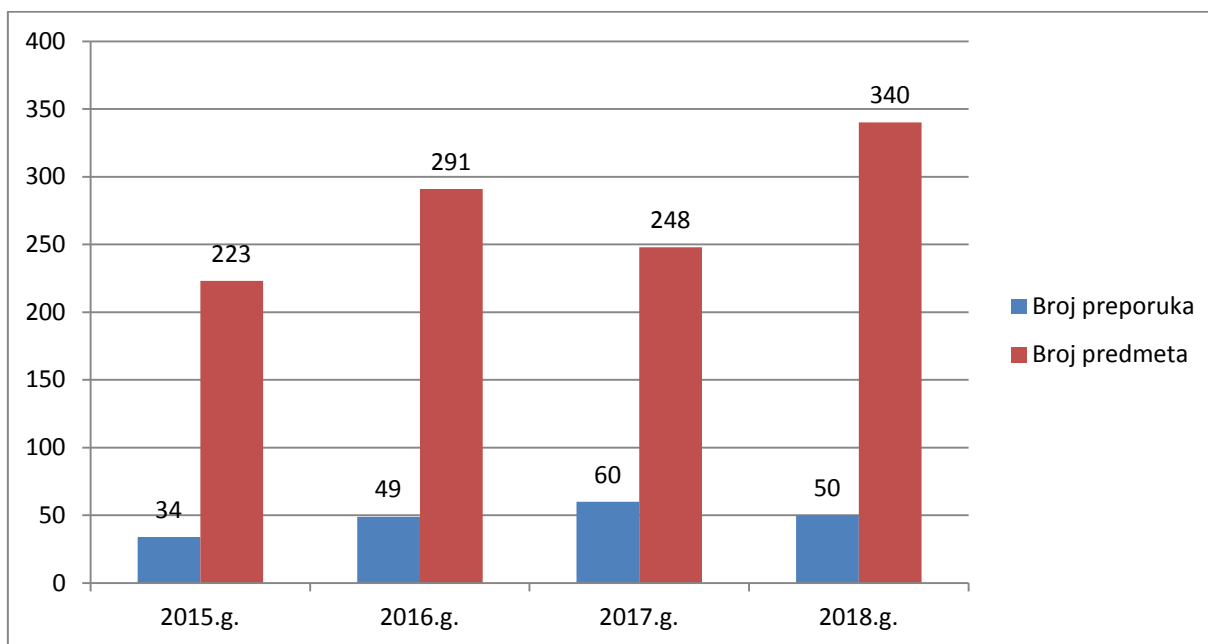
³⁷*ÖVESSG v. Austria*, Application no. 39534/07, 28 November 2013. godine: ÖVESSG je udruga koja ima za cilj proučavanje prijenosa vlasništva poljoprivrednog i šumskog zemljišta radi procjene utjecaja takvih prijenosa na društvo. Udruga je, poštom, zatražila od Tirolske komisije za promet nekretnina da joj omogući pristup svim odlukama koje je donijela od 1. siječnja 2000. godine. Udruga je bila spremna nadoknaditi troškove slanja odluka. Međutim, Komisija je odbila pristup traženim informacijama, tvrdeći da anonimizirane odluke ne predstavljaju podatke u smislu članka 1. stavak 2. Zakona o pristupu informacijama. Komisija je i tvrdila da bi pružanje informacija (anonimiziranje odluka i njihovo dostavljanje) zahtijevalo toliko resursa da bi to utjecalo na obavljanje javnih ovlasti Komisije. Upravni sud odbacio je tužbu s obrazloženjem da nije nadležan za predmetnu tužbu protiv odluke Komisije, a Ustavni sud je potvrdio odluku Komisije.

³⁸*Guseva v. Bulgaria*, Application no. 6987/07, 17 February 2015: Podnositeljica zahtjeva članica je odbora Društva za zaštitu životinja u Vidinu, Bugarskoj. Između travnja 2002. i lipnja 2003. godine podnijela je tri zahtjeva gradonačelniku Vidina za pristup informacijama vezanim uz liječenje i postupanje sa životinjama lualicama. Gradonačelnik je odbio dati tražene informacije, s obrazloženjem da Društvo s kojim je sklopljen ugovor nije dalo svoj pristanak za objavu informacija, te da se dio informacija odnosio na postupak javne nabave. Podnositeljica je na kraju ishodila tri presude od Vrhovnog upravnog suda u svoju korist. Međutim, budući da usprkos presudama nije dobila zatražene informacije, podnijela je zahtjev Europskom sudu.

5 Institucija ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine i sloboda pristupa informacijama

Institucija ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine, shodno odredbama Zakona o Ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine³⁹ i važećim zakonima o slobodi pristupa informacijama⁴⁰ postupa po žalbama koje se odnose na povredu prava na slobodu pristupa informacijama, provodi istrage po službenoj dužnosti, a ima i nadležnost za izradu i dostavljanje vodiča i općih preporuka koje se odnose na provođenje i primjenu zakona iz ove oblasti. Ombudsmani redovito, u okviru godišnjih izvješća o aktivnostima Institucije ombudsmana za ljudska prava, Predsjedništvu Bosne i Hercegovine, Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine i Narodnoj skupštini Republike Srpske⁴¹ dostavljaju informaciju vezanu za primjenu zakona koji uređuju slobodu pristupa informacijama i to sa preporukama čija bi implementacija trebalo da unaprijedi stanje u ovoj oblasti.

Analizom podataka iz centralne baze podataka, te uvidom u druge evidencije koje vodi Institucija ombudsmana može se zaključiti da od 2015. godine u ovoj oblasti postoji evidentno povećanje broja žalbi (Dijagram 1).

Dijagram 1 - Pregled žalbi ZOSPI u odnosu sa izdatim preporukama, po godinama, za razdoblje 2015.-2018.

Povećanje može biti rezultat nekoliko čimbenika i to: češćeg kršenja prava na pristup informacijama od strane javnih tijela u Bosni i Hercegovini, bolje informiranosti građana o mehanizmima zaštite prava na pristup informacijama, ali svakako i rezultat djelovanja Institucije

³⁹ Zakon o ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik BiH 32/00, 19/02, 35/04 i 32/06

⁴⁰ Zakon o slobodi pristupa informacijama BiH, „Službeni glasnik BiH“, br. 28/00, 45/06, 102/09, 62/11 i 100/13, Zakon o slobodi pristupa informacijama FBiH „Službene novine FBiH“, br. 32/01 i 48/11, i Zakon o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske, „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 20/01;

⁴¹ Čl. 34. i 35. Zakona o ombudsmanu za ljudska prava BiH, „Službeni glasnik BiH“, br. 19/02, 35/04, 32/06

ombudsmana, kao tijela koje nadzire primjenu Zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini.

Ne može se zanemariti ni uloga medija u promociji navedenih zakona, posebice s obzirom na činjenicu da, zbog nepostojanja posebnih zakona o medijima, i sami mediji koriste zakone o slobodi pristupa informacijama u BiH, kao alat za pribavljanje informacija u svrhu izvješćivanja javnosti.

Žalbe možemo posmatrati sa dva aspekta: one koje se odnose na slabosti institucija i na slabosti zakonodavstva.

U primjeni zakona o slobodi pristupa informacija na strani javnih tijela evidentne su slabosti koje se ogledaju: u odugovlačenju postupka donošenja odluke u prvostupanjskom i drugostupanjskom postupku, donošenju rješenja koja ne sadrže sve zakonom propisane elemente (uvod, dispozitiv, obrazloženje, pouka o pravnom lijeku), formalnom udovoljavanju zahtjevu, uz izostanak osiguranja stvarnog pristupa informaciji, praksi da javna tijela odbijaju pristup informacijama - pozivanjem na zaštitu osobnih podataka, odnosno komercijalnih interesa trećih strana, bez provođenja testa javnog interesa. U nekim slučajevima javna tijela su negirala obvezu postupanja po zaprimljenom zahtjevu za pristup informacijama.

Kada su u pitanju žalbe koje proizilaze iz slabosti zakonodavstva, treba ukazati na pitanje uloge Upravnog inspektorata Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, a koju ima sukladno odredbama Zakona o slobodi pristupa informacijama BiH. Naime, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o slobodi pristupa informacijama BiH,⁴² Upravnoj inspekciji Ministarstva pravde BiH date su ovlasti vršenja inspekcijskog nadzora nad provođenjem zakona. Pomenutim izmjenama omogućeno je svakoj fizičkoj ili pravnoj osobi da podnese zahtjev Upravnoj inspekciji radi zaštite prava na slobodan pristup informacijama kada mu javno tijelo onemogućava taj pristup. Uvođenje ovakvog načina zaštite stvara konfuziju kod građana koji javnim tijelima podnose zahtjeve za pristup informacijama i često, obraćajući se svim institucijama a ne koristeći pravni lijek, propuste rokove za pokretanje upravnog spora, čime se ovaj mehanizam zaštite pokazuje neefikasnim.

Nadalje, entitetski zakoni nemaju propisane kaznene odredbe. Na pitanja koja nisu uređena ovim zakonima primjenjuje se Zakon o upravnom postupku Federacije BiH, odnosno Zakon o opštem/općem upravnom postupku Republike Srpske⁴³.

Odredbama Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske propisano je da će se stranka o odobravanju, odnosno odbijanju pristupa informacijama obavijestiti „*dopisom*“, koji nema karakter upravnog akta. Ovakvo zakonsko rješenje dovodi u pitanje jedan od osnovnih

⁴²Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o slobodi pristupa informacijama BiH, „Službeni glasnik BiH“, broj 100/13,

⁴³članak 25. stavak 1. Zakona o slobodi pristupa Federacije BiH i članak 25. stavak 1. Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske.

principa upravnog postupka, a to je dvostupnjevost, što je u jednoj presudi utvrdio i Okružni sud u Banjoj Luci.⁴⁴

Prigodom postupanja po žalbama građana,⁴⁵ koje su se odnosile na ostvarivanje prava, sukladno važećim zakonima o slobodi pristupa informacijama, primijećeno je da građani nerijetko svoje zahtjeve formuliraju na način da javnim tijelima postavljaju pitanja, koja nemaju karakter informacije u smislu Zakona o slobodi pristupa informacijama.

Ombudsmeni ne mogu sa sigurnošću utvrditi da li je podnošenje takvih zahtjeva posljedica neinformiranosti građana ili predstavljaju intenciju zlorabe Zakona o slobodi pristupa informacijama, ali su prigodom postupanja po ovakvim zahtjevima zauzeli stav da je zakonima jasno propisano što predstavlja informaciju u smislu Zakona o slobodi pristupa informacijama.

Pristup informaciji u smislu važećih zakona podrazumijeva pristup već gotovoj i postojećoj informaciji, odnosno informaciji koja postoji u materijaliziranom obliku i ne predstavlja dužnost tijela javne vlasti da daje odgovore na pitanja i da tumači propise.

Nesporno je da svi građani imaju pravo na pristup informacijama shodno pozitivnom zakonodavstvu kojim se to regulira, ali činjenica da jedan građanin, u razdoblju od 2010. do 2015. Godine, podnese Instituciji ombudsmana 60 žalbi vezanih za slobodan pristup informacijama ukazuje na moguće zlorabe Institucije ombudsmana radi vršenja pritiska na određena javna tijela⁴⁶.

Ombudsmeni u okviru godišnjih izvješća o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine kontinuirano nadležnim tijelima ukazuju na potrebu izmjena i dopuna zakonodavstva i otklanjanja uočenih slabosti.⁴⁷ Tako su upućene slijedeće preporuke⁴⁸:

⁴⁴ Okružni sud u Banja Luci u presudi broj 11 0 U 014027 14 U od 18.02.2015. godine zauzeo je slijedeći stav: "Ovdje sud ukazuje da tijelo ima mogućnost da sukladno sa zakonom odbije pristup informaciji u cjelini ili djelomično i da dopisom o tomu obavijesti podnosioca zahtjeva, jer tako propisuje članak 14. stavak 3. Zakona o slobodi pristupa informacijama, ali takav dopis, kada se ova odredba pročita u cjelini, mora da sadrži: pod a) zakonski osnov za status izuzeća informacije, uz navode članaka ovog zakona na koje se poziva, kao i sva materijalna pitanja koja su važna za odluku, što uključuje i uzimanje u obzir faktor javnog interesa; pod b) obavještenje podnosiocu zahtjeva o pravu podnošenja žalbe, određenom tijelu, a što uključuje neophodne podatke za kontakte sa takvim tijelom, krajnji rok za podnošenje žalbe kao i troškove podnošenja žalbe, što u navedenom dopisu Glavnog republičkog inspektora rada broj 24.010/054-3-7114 od 21.02.2014. godine uopće nije navedeno. No, iako tužitelju nije data pouka o pravu na izjavljivanje žalbe i tijelu kojemu se izjavljuje, on tuženom žalbu podnosi, preporučeno, putem pošte dana 10.03.2014. godine, a što dalje znači da tuženi (koji, dakle, ne dovodi u pitanje svoju nadležnost čim sačinjava "odgovor po žalbi"), o toj istoj žalbi mora donijeti odgovarajuću odluku, koja svakako mora biti sačinjena u formi rješenja, kako to decidno propisuju odredbe članaka 194. i 197., stavak 2. i 3. u svezi sa člankom 230., stavak 1. ZOUP. Naime, nije dovoljno sačiniti dopis i nazvati ga "odgovorom po žalbi", kako je to tuženi učinio. Možda u nastojanju da izbjegne vođenje upravnog spora, a što nije moguće jer je doneseni akt konačan upravni akt u smislu članka 7. ZUS, kako se sud već izjasnio. Dakle, dopisom nazvanim "odgovor po žalbi" ne odlučuje se o žalbi, o istoj se isključivo odlučuje rješenjem, koje, između ostalih, obveznih elemenata sadrži izreku kojom se o žalbi rješava (ona se odbacuje, odbija ili uvžava), te obrazloženje u kojem se navode razlozi za odluku koja je po žalbi donesena, a što je sve u konkretnom slučaju izostalo u osporenom aktu, pa se osnovano može reći da on sadrži nedostatke koji sprječavaju ocjenu njegove zakonitosti, a u tom pravcu nije od značaja ni tumačenje tužitelja da je njegova žalba odbijena, budući da osporeni akt i ne sadrži odluku o njegovoj žalbi."

⁴⁵ Ž-SA-1197/15, Ž-SA-05-1095/15, Ž-SA-05-778/15;

⁴⁶ Ž-SA-05-1182/10, Ž-SA-05-351/11, Ž-SA-05-1330/12, Ž-SA-05-623/13, Ž-SA-05-494/14, Ž-SA-05-1099/15 itd.

⁴⁷ <https://www.ombudsman.gov.ba/Dokumenti.aspx?id=27&tip=1&lang=BS>

⁴⁸ Godišnje izvješće o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmana za ljudska prava u 2015. godini, https://www.ombudsman.gov.ba/documents/obmudsmen_doc2016041515322172bos.pdf

- Narodnoj skupštini Republike Srpske da razmotri mogućnost izmjene Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske u dijelu odredbi koje se odnose na obavještanje stranke o odobravanju/odbijanju pristupa informacijama, tako da se propiše obveza javnih tijela da donose rješenje⁴⁹;
- Parlamentarnoj skupštini BiH, Parlamentu Federacije BiH i Narodnoj skupštini Republike Srpske da razmotre mogućnost izmjene Zakona o slobodi pristupa informacijama, u dijelu odredbi zakona koje se odnose na odobravanje pristupa informacijama, tako da odluka kojom se odobrava pristup informacijama obvezno sadrži pouku o pravnom lijeku;
- Agenciji za državnu službu Federacije BiH i Agenciji za državnu upravu Republike Srpske da osiguraju kontinuirane obuke za službenike za informiranje, na kojima će se i detaljno upoznati s obvezama koje imaju shodno zakonima o slobodi pristupa informacijama te da se u programe polaganja stručnih ispita za rad u tijelima uprave uvrsti dio koji se odnosi na primjenu zakona o slobodi pristupa informacijama.

Za ilustraciju žalbenih obraćanja građana navest ćemo nekoliko primjera:

Primjer: Odlučujući o zahtjevu za pristup informacijama, kojim su žalitelji⁵⁰ zahtijevali od javnog poduzeća JP Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. Sarajevo - Podružnica Termoelektrana Tuzla, dostavu preslika sklopljenih ugovora o nabavci mesa sa privatnim poduzećem, javno tijelo je odlučilo da odbije pristup informaciji, pozivajući se na komercijalni interes treće strane. Žalitelji su uložili žalbu, koja je odbijena kao neutemeljena. Prigodom odlučivanja o zahtjevu, prvostupanjsko tijelo nije sprovelo test javnog interesa sukladno članku 9. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine, uzimajući u obzir svaku štetu i korist koja može nastati objavljivanjem informacija, niti je utvrdilo izuzetke sukladno čl. 6.-8. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine, nego je u predmetnom slučaju primijenjen članak pravilnika-akta manje pravne snage u odnosu na Zakon o slobodi pristupa informacijama, i pristup informacijama je odbijen na način da su tražene informacije proglašene poslovnom tajnom. Drugostupanjsko tijelo je odbilo žalbu, pozivajući se na izuzetak u svezi sa komercijalnim interesom treće strane, iako nije proveden postupak sukladno članku 7. Zakona, niti je navedeno koje vrste komercijalnih interesa su ugrožene u konkretnom slučaju.

Ombudsmani su dana 28.12.2017.godine izdali preporuku broj: P-328/17 kojom je javnom tijelu preporučeno da poništi donesena rješenja i donese novo rješenje kojim će udovoljiti zahtjevu za pristup informacijama podnositelja žalbe, da uskladi Odluke javnog tijela i Pravilnika o poslovnoj tajni sa odredbama Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine.⁵¹

⁴⁹ Ova preporuka je ponovljena i u Godišnjem izvješću o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmana za ljudska prava u 2016. godini,

https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/ombudsmen_doc2017032310003163bos.pdf

⁵⁰ Ž-SA-05-929/17

⁵¹ Dana 02.04.2018. godine zaprimljen je akt Elektroprivrede broj: 01-06-9111/18 od 30.03.2018. godine u kojem je navedeno da će Elektroprivreda pristupiti poništenju spornih Rješenja, u smislu provođenja testa javnog interesa i vratiti na ponovni postupak, ali da dio Preporuke koji se odnosi na usklađivanje Pravilnika o poslovnoj tajni i Odluke o slobodnom pristupu informacijama nije realiziran, jer javno tijelo ostaje kod odluke da se u predmetnom slučaju radi o poslovnoj tajni.

Primjer⁵²: Žaliteljica je Agenciji za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine podnijela zahtjev za pristup informacijama kojim je tražen uvid u dokumentaciju izabranih kandidata u svezi sa javnim natječajem Kazneno-popravnog zavoda poluotvorenog tipa Sarajevo na pozicijama 03. stručni suradnik za sigurnost i 04. stručni suradnik za planiranje i razvoj odgoja/tretmana osuđenih osoba. Prvostupanjsko tijelo je donijelo rješenje kojim se žaliteljici odobrava neposredan uvid u dio natječajne dokumentacije, no odbijen je pristup informaciji koja se odnosi na „*pojedinačne ocjene članova Komisije na usmenom dijelu za pozicije 03. i 04 i uvid u natječajnu dokumentaciju kandidata V.K.*“

U dijelu zahtjeva kojim je žaliteljica tražila uvid u natječajnu dokumentaciju za izabrane kandidate, prvostupanjsko tijelo ocijenilo je da tražena dokumentacija sadrži osobne informacije, zbog čega je zatražena pismena suglasnost izabranih kandidata, te obzirom na činjenicu da jedan od kandidata nije dostavio pismenu suglasnost, žaliteljici je onemogućen pristup traženoj dokumentaciji, što je potvrđeno i drugostupanjskim rješenjem te je prigovor žaliteljice odbijen kao neosnovan.

Ombudsmani Bosne i Hercegovine su Agenciji za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine izdali preporuku⁵³ da poništi oba rješenja te donese novo rješenje kojim će udovoljiti zahtjevu za pristup informacijama, te da ovlasti službenika za informiranje za donošenje rješenja po zahtjevima za pristup informacijama u prvom stupnju, i na taj način osigura potpuno poštovanje načela dvostupjovitosti u upravnom postupku.⁵⁴

Primjer:⁵⁵ Podnositelji žalbe obratili su Osnovnom sudu u Modriči dana 25.04.2017. godine, zahtjevom za pristup informacijama. Kako im po podnesenom zahtjevu nije odgovoreno u zakonom propisanom roku, dana 16.05.2017. godine, ponovno su se obratili kako bi im se dostavio traženi odgovor, međutim, do momenta obraćanja Ombudsmanu Bosne i Hercegovine, tražene informacije nisu dobili.

Nakon provedenog postupka ispitivanja osnovanosti žalbenih navoda, Ombudsmani Bosne i Hercegovine Osnovnom sudu u Modriči uputili su preporuku⁵⁶, kojom se odgovornoj strani nalaže da *po primitku ove preporuke bez odlaganja podnositeljima žalbe odgovori sukladno odredbama Zakona o slobodi pristupa informacijama u Republici Srpskoj*, uvažavajući nalaz i mišljenje Ombudsmana Bosne i Hercegovine.

Sud je dana 21.09.2017. godine dostavio obavještenje broj: 086-0-Su-17-000-491 u kome se navodi da je rješenjem broj: 086-0-Su-17-000-268, podnositeljima žalbe odobren pristup traženim informacijama.

5.1 Preporuke Ombudsmana Bosne i Hercegovine

Kao institucija koja, shodno zakonima o slobodi pristupa informacijama, ima poseban mandat i što se djelomično odnosi i na nadzor nad primjenom Zakona o slobodi pristupa informacijama,

⁵²Ž-SA-05-1125/17

⁵³broj: P-1/18 od dana 04.01.2018. godine

⁵⁴Agencija za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine dostavila je akt broj: 06-34-8-225-82/17 od 30.01.2018. godine u kojem je navedeno da je žaliteljica *tužila Agenciju radi poništenja navedenih rješenja i pokrenula upravni spor koji se vodi pred Kantonalnim sudom u Sarajevu te da će nakon okončanja sudskog postupka Agencija Instituciju ombudsmana/ombudsmana obavijestiti o poduzetim radnjama, u svezi sa navedenom Preporukom.*

⁵⁵Ž-BL-05-381/17

⁵⁶Broj: P-206/17 od : 27.07.2017.

preporuke Ombudsmana Bosne i Hercegovine imaju dvojaku ulogu. Sa jedne strane, imaju korektivnu ulogu, koja podrazumijeva otklanjanje uočenog kršenja prava na pristup informacijama. Sa druge strane, preporuke Ombudsmana često sadrže i mišljenja, odnosno tumačenja zakona o slobodi pristupa informacijama; na koji način se nastoji javna tijela poučiti o efikasnoj i pravilnoj primjeni navedenih zakonskih propisa, a s ciljem preveniranja daljeg kršenja prava na pristup informacijama.

U nastavku dajemo pregled dijela preporuke iz kojeg se navedeno može i praktično vidjeti⁵⁷.

„III Mišljenje Ombudsmana Bosne i Hercegovine

Zakonom o ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine propisano je da Ombudsmani Bosne i Hercegovine mogu reagirati u slučaju kada osnovano sumnjaju da način na koji su primijenjeni zakon i međunarodni dokumenti o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, vodi nepravičnim rezultatima.

Ombudsmani Bosne i Hercegovine podsjećaju na članak 4. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine koji propisuje pravo svake fizičke i pravne osobe na pristup informacijama, kao i obvezu svakog javnog tijela da informacije koje su u njegovom posjedu saopći. Ovo pravo može biti ograničeno samo na način i pod uvjetima utvrđenim odredbama Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine, a nadležna tijela obvezna su poduzeti sve potrebne radnje u cilju saopćavanja traženih informacija koje su u posjedu nadležnog tijela.

Činjenice iz predmetnog slučaja, Ombudsmani Bosne i Hercegovine sumiraju na sljedeći način:

Žalitelj je podnio javnom tijelu tri zahtjeva za pristup informacijama, kojima je traženo dostavljanje informacija u svezi sa radom Senata, kao i odluka i zapisnika sa sjednica Znanstveno - nastavničkog vijeća, a koji (dokumenti) datiraju iz 2005. godine i 2008. godine. Žalitelj je tražio i informaciju o osobama koje su, u precizno naznačenom razdoblju, obavljale dužnost članova Senata. Rektor javnog tijela je povodom svih zahtjeva odlučio Rješenjima i to na način da je žalitelju omogućen neposredni uvid u dokumente. Pojedine informacije nisu dostavljene, jer iste ne postoje u izvornom obliku. O prigovoru protiv sva tri Rješenja odlučivao je ponovno rektor javnog tijela. Prigovori su odbijeni kao neosnovani.

Dakle, Ombudsmani Bosne i Hercegovine razmatrali su okolnost da je u obje faze postupka odlučivalo isto tijelo, kao i okolnost da javno tijelo nema usvojen, pa samim tim ni objavljen Vodič za pristup informacijama, Index registar, niti ima imenovanog službenika za informiranje. Razloge za navedeno rektor obrazlaže nedostatkom materijalnih sredstava, i nemogućnošću zapošljavanja osobe koja bi obavljala poslove službenika za informiranje.

Kada je riječ o konkretnim Rješenjima o pristupu informacijama, donesenim po zahtjevima, a potom i prigovorima žalitelja, ističemo da putem ove Preporuke, nemamo intenciju ulaziti u meritum samog odlučivanja. Međutim, dužni smo ukazati da, prigodom odobravanja pristupa informacijama, javno tijelo nema ovlasti procjenjivati da li će pristup informaciji odobriti

⁵⁷ Broj: Ž-SA-05-1233/18, broj preporuke: P-225/19

putem osobnog uvida, ili će podnosiocu zahtjeva dostaviti preslike dokumenata. Namjera zakonodavca jasno je iskazana u članku 14. stavak 2. Zakona o slobodi pristupa informacijama koji propisuje sljedeće:

(2) Kada nadležno javno tijelo odobri pristup informaciji u cijelosti ili djelomično, rješenje o tomu dostavlja podnosiocu zahtjeva. Navedeno rješenje sadrži: 1) obavještenje o mogućnosti osobnog pristupa informaciji u prostorijama nadležnog javnog tijela i 2) obavještenje o mogućnosti umnožavanja informacije i o troškovima umnožavanja, uz napomenu da se umnožavanje informacije omogućava nakon izvršene uplate. Kada je umnožavanje informacije neuobičajeno složeno ili dugotrajno, umnožavanje se omogućava podnosiocu zahtjeva u vrijeme koje je prihvatljivo i za podnosioca zahtjeva i za nadležno javno tijelo i/ili 3) priloženi preslik tražene informacije, kada se ista osigurava besplatno u smislu članka 16. ovog zakona

Rješenje kojim se odobrava pristup informacijama mora sadržavati informaciju o mogućnosti uvida i umnožavanja informacije, ili se u drugoj varijanti podnosiocu zahtjeva uz rješenje prilaže tražena informacija. Ukoliko je žalitelj označio na koji način želi izvršiti pristup informacijama, javno tijelo je dužno kretati se u okviru zahtjeva. S druge strane, samo odobravanje uvida u dokumentaciju, odnosno tražene informacije, ne predstavlja krajnji cilj ostvarivanja prava na pristup informacijama.

Osim navedenog, prigodom odbijanja pristupa informacijama, javno tijelo prvenstveno mora utvrditi izuzetak od saopćavanja, u smislu članka 6., 7. ili 8. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine. Utvrđivanje izuzetaka ne znači nužno da će pristup informacijama biti odbijen, nego javno tijelo pristupa provođenju testa javnog interesa, koji služi kao vaga u procjeni razloga za odobravanje, odnosno odbijanje pristupa informacijama. Obrazloženje rješenja mora sadržavati opis svih činjenica i razloga koje su opredijelile javno tijelo za donošenje odluke po zahtjevu. Samo navođenje članka zakona koji predviđa izuzetak, ne ispunjava uvjete iz članka 14. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine.

Kada je riječ o službeniku za informiranje, ističemo da je članak 19. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine, propisao obvezu svih javnih tijela da imenuju službenika za informiranje, koji će obrađivati zahtjeve za pristup informacijama, kao i obvezu da odluku o imenovanju dostavi Instituciji ombudsmana. S tim u svezi, ističemo da najveći broj javnih tijela daje ovlasti službenicima za informiranje da, u okviru obavljanja svojih dužnosti u smislu Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine, donose i rješenja u prvom stupnju. U takvoj situaciji, žalba protiv Rješenja izjavljuje se rukovoditelju tog tijela, kako je to propisano člankom 14. stavak 4. Zakona.

Istodobno, Zakon ne postavlja uvjet da se radi o službeniku koji će u opisu radnih zadataka imati samo obradu zahtjeva za pristup informacijama. Štoviše, praksa Ombudsmana Bosne i Hercegovine pokazuje da službenici za informiranje u najvećem broju javnih tijela, jesu osobe koje uz redovne zadatke, obavljaju i poslove obrade zahtjeva za pristup informacijama. Obrazloženje da javno tijelo nema dovoljno materijalnih sredstava za zapošljavanje osobe koja

će obavljati navedene poslove, ne možemo prihvatiti kao osnovan razlog za neimenovanje istog. Naprijed navedeno odnosi se i na obvezu sačinjavanja i objavljivanja Vodiča za pristup informacijama, Index registra informacija i obrasca za podnošenje zahtjeva za pristup informacijama. „

Primjer: Preporuka Ombudsmana nakon utvrđenog kršenja prava na pristup informacijama

6 Situacijska analiza

U cilju utvrđivanja činjeničnog stanja vezano za primjenu zakonodavstva kojim je uređeno pitanje slobode pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini, institucija Ombudsmana je uputila upitnik na adresu 70 javnih tijela Bosne i Hercegovine, 46 javnih tijela Federacije Bosne i Hercegovine, 69 javnih tijela Republike Srpske, 26 javnih tijela Brčko Distrikta BiH i 184 javna tijela u županijama/kantonima⁵⁸. Upitnik je upućen i na adrese 30 općina/gradova u Federaciji Bosne i Hercegovine⁵⁹ i 22 opštine/grad⁶⁰ u Republici Srpskoj.⁶¹

Pitanja u upitniku se odnose na primjenu zakona, posebice u odnosu na zakonom utvrđene izuzetke od objavljivanja informacija, sprovođenje testa javnog interesa, izvršavanje obveza iz zakona vezano za imenovanje službenika za informacije, donošenja vodiča i index registra, sačinjavanje periodičnih izvješća, kao i definiranja prepreka vezanih za primjenu zakonodavstva. Upitnik koji je poslat javnim tijelima dio je Aneksa 1 ovog Specijalnog izvješća.

Odgovori su zaprimljeni od 36 javnih tijela Bosne i Hercegovine, 28 javnih tijela Federacije Bosne i Hercegovine, 40 javnih tijela Republike Srpske, uključujući gradove i općine, 9 javnih tijela Brčko Distrikta BiH i 63 javna tijela u županijama/kantonima, uključujući gradove i općine/opštine.

U ovom poglavlju Izvješća prezentirana su stajališta javnih tijela koja su dostavila odgovor.

6.1 Izuzetak u svezi s povjerljivim komercijalnim informacijama

U slučaju kada nadležno javno tijelo opravdano utvrdi da zahtjev za pristup informacijama uključuje povjerljive komercijalne interese treće strane, nadležno javno tijelo će dopisom po žurnom postupku obavijestiti treću stranu o pojedinostima zahtjeva. U rješenju/dopisu se informira treća strana o neposrednom objavljivanju informacija, ukoliko treća strana, u roku od 15 dana od primitka tog rješenja/dopisa, ne odgovori u pisanoj formi da takve informacije

⁵⁸Upitnik je sadržan u Aneksu 1. ovog izvješća kao i sve institucije Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i kantona, Republike Srpske, Brčko distrikta Bosne i Hercegovine kojima je upućen.

⁵⁹ Bihać, Bosanski Petrovac, Cazin, Orašje, Domaljevac-Šamac, Odžak, Zenica, Doboj Jug, Tešanj, Goražde, Pale-Prača, Foča, Tuzla, Teočak, Živinice, Travnik, Dobretići, Bugojno, Mostar, Ravno, Čapljina, Široki Brijeg, Grude, Ljubuški, Sarajevo, Trnovo, Novi Grad Sarajevo, Livno, Bosansko Grahovo i Tomislavgrad.

⁶⁰ Banjaluka, Bijeljina, Brod, Višegrad, Gacko, Gradiška, Derventa, Zvornik, Han Pijesak, Knežev, Kotor Varoš, Modriča, Ljubinje, Laktaši, Mrkonjić Grad, Nevesinje, Prijedor, Sokolac, Srebrenica, Teslić, Trebinje i Šipovo

⁶¹ Ukupan broj općina/općina i gradova u Bosni i Hercegovini je 143, od čega je 79 općina/gradova u Federaciji Bosne i Hercegovine, a 64 u Republici Srpskoj. Upitnik je upućen na adrese općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine (sjedište kantona, veće administrativne jedinice po Popisu stanovništva iz 2013. godine i najmanju općinu kantona), a u Republici Srpskoj kao ciljni uzorak uzet je jednak broj većih i manjih gradova po Popisu stanovništva iz 2013. godine .

*smatra povjerljivim i navede razloge za štetu koja bi proistekla iz objavljivanja informacija. Nakon primitka takvog odgovora, nadležno javno tijelo će utvrditi izuzetak.*⁶²

6.1.1 Izuzetak u svezi s povjerljivim komercijalnim informacijama – javna tijela u Bosni i Hercegovini

Analiza odgovora dostavljenih od strane javnih tijela u Bosni i Hercegovini pokazuje da se najveći broj javnih tijela u praksi nije susreo sa zahtjevom za pristup informacijama koje uključuju komercijalne interese trećih strana, pa se ne može izvesti ni zaključak kako bi postupila u slučaju primitka zahtjeva koji sadrži navedene informacije.

Pojedina javna tijela u odgovoru su navela da su u predmetnim slučajevima postupala na način da se traži suglasnost treće strane, na osnovu članka 7. ZOSPI BiH⁶³.

Direkcija za europske integracije Bosne i Hercegovine⁶⁴ i Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini⁶⁵, u odgovoru navode da do sada nisu postupali po zahtjevima za pristup informacijama kojima su tražene informacije koje uključuju komercijalne interese treće strane, ali u slučaju da zaprime takav zahtjev, primijenili bi članak 7. ZOSPI BiH.

Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine u odgovoru navodi da ima sačinjen Vodič za pristup informacijama i Indeks registar informacija koje su pod kontrolom Ministarstva civilnih poslova, da su isti objavljeni na web stranici Ministarstva, te da se postupa sukladno navedenim dokumentima.⁶⁶

Agencija za zaštitu stranih investicija (FIPA) u odgovoru je iznijela stajalište da „*većina informacija nije povjerljive naravi, te je većina dostupna na web stranici Agencije*“, s tim što je Agencija dala i dodatno objašnjenje da u slučaju kada se stranka-vlasnik informacije protivi objelodanjivanju iste, donijeli bi rješenje kojim bi se odbio zahtjev za pristup informaciji, a na osnovu članka 7. ZOSPI.⁶⁷

U svom odgovoru, Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine pozvalo se na članak 38. st. (1), (2) i (3) Zakona o konkurenciji koji uređuje pitanje poslovne tajne, tj. što se smatra poslovnom tajnom i čuvanje iste, te je istaklo da se postupajući po zahtjevima za dostavu informacija o različitim aspektima rada Konkurencijskog vijeća, poštuje pravo treće strane na zaštitu povjerljivih informacija i shodno zakonskoj obvezi iste ne objavljuje⁶⁸.

⁶² Članak 7. Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine; članak 7. Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske; članak 7. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine

⁶³ Ministarstvo obrane BiH, Uprava za indirektno oporezivanje BiH, Ured za veterinarstvo BiH, Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH,

⁶⁴ Direkcija za europske integracije Bosne i Hercegovine akt broj 01-50-MT-1021-2/19 od 01.08.2019. godine;

⁶⁵ Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini akt broj DPA/01-12-1-1056/19 od 16.08.2019. godine;

⁶⁶ Ministarstvo civilnih poslova BiH akt broj bez broja zaprimljen dana 15.08.2019.godine;

⁶⁷ Agencija za zaštitu stranih investicija (FIPA), akt bez broja zaprimljen dana 20.08.2019. godine;

⁶⁸ Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine akt broj 01-12-1-213-3/19 od 01.08.2019.godine;

6.1.2 Izuzetak u svezi sa povjerljivim komercijalnim informacijama - javna tijela Republike Srpske

Analiza zaprimljenih odgovora pokazuje da najveći broj javnih tijela u Republici Srpskoj postupaju sukladno sa člankom 7. ZOSPI RS, te da informiraju treću stranu o pojedinostima zahtjeva⁶⁹, dok je 15 javnih tijela informiralo da u dosadašnjoj praksi nisu zaprimili zahtjev za pristup informacijama koje uključuju povjerljive komercijalne interese trećih strana.

Ministarstvo financija - Poreska uprava Republike Srpske u aktu je navela da o zahtjevu odlučuje primjenjujući članak 4. Zakona o poreskom postupku Republike Srpske, kao *lex specialis*, ukoliko informacije koje su tražene predstavljaju poresku tajnu.⁷⁰

Vijeće naroda Republike Srpske u svom odgovoru navodi „*sukladno sa Poslovníkom Vijeća naroda Republike Srpske, naša institucija u svom radu ne raspolaže povjerljivim komercijalnim informacijama opisanim u članku 7 Zakon o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 20/01)“*.⁷¹

6.1.3 Izuzetak u svezi s povjerljivim komercijalnim informacijama - javna tijela Federacije Bosne i Hercegovine

Odgovori dostavljeni od javnih tijela na razini Federacije BiH pokazuju da se većina javnih tijela nije susrela sa zahtjevom za pristup informacijama koji su uključivali povjerljive komercijalne interese trećih strana.

Iz odgovora manjeg broja javnih tijela utvrđeno je se postupaju sukladno sa člankom 7. ZOSPI FBiH, te da informiraju treću stranu o pojedinostima zahtjeva.⁷²

Arhiv Federacije Bosne i Hercegovine navodi da, u svezi sa pristupom informacijama iz arhivske građe koju posjeduju, postupaju po članku 32. točka 19. Zakona o arhivskoj građi Federacije Bosne i Hercegovine⁷³, koji glasi: "*Arhiv Federacije Bosne i Hercegovine na zahtjev zainteresiranih pravnih i fizičkih osoba izdaje uvjerenja, potvrde, ovjerene prijepise, preslike i druge zvanične isprave o činjenicama koje su sadržane u arhivskoj građi koju čuva.*" Člankom 23. navedenog Zakona propisano je da: „*Arhivsku građu mogu koristiti bez ograničenja stvaratelji i imatelji čijim je radom ona nastala, u svrhe radi kojih je nastala, odnosno kojima je služila*", dok članak 25. propisuje: "*Arhivska građa u Arhivu Federacije može se proučavati,*

⁶⁹Narodna skupština Republike Srpske, Ministarstvo financija Republike Srpske, Ministarstvo prometa i veza Republike Srpske, Ministarstvo porodice, omladine i sporta Republike Srpske, Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske, Ministarstvo za znanstveno-tehnološki razvoj, visoko obrazovanje i informaciono društvo, Vlada Republike Srpske- Republički Sekretarijat za raseljene osobe i migracije, Agencija za bezbjednost prometa Republike Srpske, Zavod za statistiku Republike Srpske, Fond za PIO Republike Srpske, Grad Banja Luka, Gradska uprava Grada Bijeljina, Općina/Opština Nevesinje, Helikopterski servis Republike Srpske, Gradska uprava Grada Zvornik, Općina Laktaši...

⁷⁰Poreska uprava Republike Srpske akt broj 06/1.01../0103-052.4.-13014/2019 od 08.08.2019 godine;

⁷¹Vijeće naroda Republike Srpske akt broj 03.2-365/19-1 od 13.08.2019. godine;

⁷²Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, Federalno ministarstvo trgovine, Agencija za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, Federalni agromediterranski zavod, Federalna uprava za inspeksijske poslove i Federalno ministarstvo eneregije, rudarstva i industrije;

⁷³Službene novine Federacije BiH broj 45/02;

*istraživati, mikrofilmovati uz odobrenje Arhiva Federacije, izuzev arhivske građe koja je u privatnom vlasništvu a pohranjena je u Arhivu“.*⁷⁴

Javna ustanova Centar za edukaciju sudaca i tužitelja Federacije Bosne i Hercegovine u aktu navodi: „Centar je odobravao pristup informacijama po zahtjevima koji se odnose na visinu isplaćenih honorara edukatorima Centra iz proračunskih sredstava Federacije, cijeneći da trošenje javnih sredstava u svojoj ukupnosti mora biti transparentno i dostupno na uvid građanima...“⁷⁵

6.1.4 Izuzetak u svezi s povjerljivim komercijalnim informacijama – javna tijela u županijama/kantonima

Kako je naprijed navedeno, upitnik je upućen ne samo institucijama županija/kantona nego i određenom broju gradova i općina/opština. Nakon analize dostavljenih odgovora, utvrđeno je da pet javnih tijela⁷⁶ postupaju sukladno sa člankom 7. ZOSPI FBiH, provodeći kompletnu proceduru predviđenu istim Zakonom. Međutim, najveći broj javnih tijela u praksi nije postupao po zahtjevima za pristup informacijama kojim su tražene informacije koje uključuju povjerljive komercijalne interese treće strane.⁷⁷

Općina Travnik navodi da za zahtjeve koji se obrađuju po članku 7. ili članku 9. ZOSPI FBiH rok od 15 dana se produžava, a nadležno tijelo po žurnom postupku pismeno obavještava podnositelja zahtjeva o produženju roka kao i razlozima.⁷⁸ Općina Orašje zaprimila je jedan zahtjev za pristup informacijama koje su uključivale povjerljive komercijalne interese treće strane, kom prigodom je postupajući po istom, načelnik Općine donio rješenje kojim se zahtjev odbija i na ovo rješenje je uložena žalba.⁷⁹

⁷⁴ Arhiv Federacije Bosne i Hercegovine akt broj od 02-48-3/1-19 od 05.08.2019. godine;

⁷⁵ Javna ustanova Centar za edukaciju sudaca i tužitelja Federacije Bosne i Hercegovine akt broj 01-38-348-02/19 od 03.09.2019. godine;

⁷⁶ Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša Unsko-sanskog kantona, Ministarstvo privrede Hercegovačko-neretvanskog kantona, Ministarstvo unutarnjih poslova Kantona Sarajevo, Ministarstvo za pitanja boraca Hercegovačko-neretvanskog kantona, Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo

⁷⁷ Kantonalna agencija za privatizaciju Tuzlanskog kantona, akt broj: 01-06-372/2019 od 08.08.2019. godine, Ministarstvo unutarnjih poslova Zeničko-dobojski kanton akt, broj: 08-01-01/1-02-1-3933-1/19 od 02.08.2019. godine, Ministarstvo prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo akt broj: 05/01-49-30099/19 od 05.08.2019. godine; Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa Zapadnohercegovačka županija akt broj: 07-01-49-423-2/19 od 01.08.2019. godine, Kantonalna uprava civilne zaštite Tuzlanskog kantona akt broj: 18/1-10-015778/19 od 06.08.2019. godine, Ministarstvo kulture i športa Kantona Sarajevo akt broj: 12-10-29781/19 od 22.08.2019. godine, Ministarstvo zdravstva i socijalne politike Srednjobosanskog kantona akt broj 03-02-455/19-2 od 09.08.2019. godine, Kantonalni arhiv Travnik akt broj 05-48.11-126/19 od 09.08.2019. godine, Ministarstvo unutarnjih poslova Unsko-sanskog kantona akt broj 05-01-05-61/19 od 08.08.2019. godine, Grad Živinice akt broj 02/3-05-4386/19 od 19.08.2019. godine, Uprava za ceste Livno Hercegbosanske županije akt broj 20-01-10-69/19 od 05.08.2019. godine, Vlada-Ured predsjednika Zapadnohercegovačke županije akt broj 17-72-1/19 od 08.08.2019. godine, Ministarstvo pravosuđa i uprave Posavskog kantona akt broj 03-05-204/19 od 01.08.2019. godine, Ministarstvo pravosuđa i uprave Zapadnohercegovačke županije akt broj 03-02-49-587-2/19 od 26.08.2019. godine, Ministarstvo unutarnjih poslova Hercegovačko-neretvanske županije akt broj 02-03/1-1-04-741/19 od 11.09.2019. godine, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Hercegovačko-neretvanske županije akt broj 11-02-1407-1/19 od 16.08.2019. godine, Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne skrbi Kantona 10, akt broj 09-01-05-1/19 od 22.08.2019. godine, Ministarstvo pravosuđa i uprave Unsko-sanske županije akt broj 07-05-9068-1/19 od 14.08.2019. godine, Županijski zavod za pravnu pomoć Zapadnohercegovačke županije akt broj 20-46-157-1/19 od 19.08.2019. godine, Služba za odnose s javnošću Bosansko-podrinjskog kantona akt bez broja i datuma;

⁷⁸ Općina Travnik akt broj 03-05-14-21-157/19 od 12.08.2019. godine;

⁷⁹ Općina Orašje akt broj 02-49-745/19 od 29.07.2019. godine;

Od strane Ministarstva za boračka pitanja Tuzlanskog kantona je dostavljen primjer postupanja po zahtjevu Centra za istraživačko novinarstvo iz Sarajeva, za dostavu izvješća o utrošku novčanih sredstava koja su dodijeljena udruženjima, odnosno organizacijama u razdoblju od 2012. do 2017. godine. Postupajući po istome, Ministarstvo je obavijestilo predmetne subjekte na koje se zahtjev odnosi i tražilo suglasnost za davanje informacija, nakon čega je sačinjeno rješenje.⁸⁰

Kantonalna uprava civilne zaštite Bosansko-podrinjskog kantona u dostavljenom odgovoru navodi da je za sva pitanja koja su navedena u upitniku, a koja su vezana za primjenu Zakona o slobodi pristupa informacijama u tijelima uprave Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, nadležna Služba za odnose s javnošću Bosansko-podrinjske županije/kantona Goražde.⁸¹

Županijski/kantonalni arhiv Travnik u odgovoru ističe da obavlja djelatnost sukladno Zakonu o arhivskoj djelatnosti u Srednjobosanskoj županiji/kantonu⁸², na što ukazuje i Arhiv Hercegovčko-neretvanske županije/kantona, koji u odgovoru navodi da je pristup arhivskoj građi reguliran Zakonom o arhivskoj građi Hercegovčko-neretvanske županije/kantona i Pravilnikom o uvjetima i načinu korištenja arhivske građe i knjižnog fonda u arhivu Hercegovčko-neretvanske županije.⁸³

Primjer postupanja po članku 7. ZOSPI FBiH dostavilo je Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Unsko-sanske županije/kantona koje postupa na način da, nakon primitka zahtjeva za pristup informacijama za koji se utvrdi da sadrži povjerljivu komercijalnu informaciju, cijeni da li je priopćavanje informacije opravdano javnim interesom, pri čemu razmatraju različite okolnosti, te nakon procjene istih, donose odluku.⁸⁴

6.1.5 Izuzetak u svezi s povjerljivim komercijalnim informacijama - javna tijela Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

Na pitanje o načinu postupanja u smislu članka 7. Zakona o slobodi pristupa informacijama, Stručna služba Skupštine Brčko distrikta BiH, Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH Odjeljenje/Odjel za javni registar Vlade Brčko distrikta BiH, Policija Brčko distrikta BiH, Komisija za hartije od vrijednosti Brčko distrikta BiH, u odgovoru su naveli da do sada nisu razmatrali zahtjeve za slobodan pristup informacijama koji su uključivali povjerljive komercijalne interese treće strane, te da samim tim nije bilo postupanja sukladno članku 7. ZOSPI BiH.⁸⁵

⁸⁰ Ministarstvo za boračka pitanja Tuzlanske županije/kantona akt broj 15/1-05-015702/19 od 31.07.2019. godine;

⁸¹ Kantonalna uprava civilne zaštite Bosansko-podrinjske županije/ kantona akt broj 17-02-174-1/19 od 20.08.2019. godine;

⁸² Županijski/kantonalni arhiv Travnik akt broj 05-48-11-126/19 od 09.08.2019. godine;

⁸³ Arhiv Hercegovčko-neretvanske županije/kantona akt broj 20-01-02-114-2/19 od 29.07.2019. godine;

⁸⁴ Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Unsko-sanske županije/ kantona akt broj 09-05-6600-UP-1/19U od 21.08.2019. godine;

⁸⁵ Stručna služba Skupštine Brčko distrikta BiH akt broj 02-05-828/19 od 07.08.2019. godine, Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH akt broj SuPK-1337/19 od 02.08.2019. godine, Vlada Brčko distrikta BiH Odjeljenje/Odjel za javni registar akt bez broja, zaprimljen 09.08.2019. godine, Policija Brčko distrikta BiH akt bez broja, zaprimljen dana 15.08.2019. godine, Komisija za hartije od vrijednosti Brčko distrikta BiH akt broj 05-15.02-595/19 od 29.07.2019. godine;

6.2 Izuzetak u svezi sa zaštitom privatnosti trećih osoba

„Nadležno javno tijelo će utvrditi izuzetak kada opravdano utvrdi da tražene informacije uključuju osobne interese koje se odnose na privatnost treće strane/osobe“⁸⁶

Za odlučivanje o zahtjevu za pristup informacijama koje uključuju osobne interese koji se odnose na privatnost trećih osoba, veoma je važno utvrditi način razumijevanja pojma „*privatnost treće osobe*“ od strane javnih tijela. U nastavku teksta prezentiramo segment razumijevanja navedenog pojma od strane javnih tijela, kao i postupanje javnih tijela u slučaju podnošenja zahtjeva za pristup informacijama koje uključuju privatnost trećih strana/osoba.

6.2.1 Izuzetak u svezi sa zaštitom privatnosti trećih osoba - javna tijela Bosne i Hercegovine

Analiza dostavljenih odgovora pokazuje da pojedine institucije pod pojmom „*privatnost treće osobe*“ podrazumijevaju osobne interese⁸⁷ koji se odnose na privatnost trećih osoba kako je i propisano člankom 8. ZOSPI BiH⁸⁸, odnosno osobne interese i osobne podatke trećih osoba.⁸⁹ Direkcija za civilno zrakoplovstvo pod ovim pojmom podrazumijeva one podatke definirane Zakonom kao „*osobna informacija*“.⁹⁰ Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine pod privatnošću trećih osoba podrazumijeva podatke osobne i poslovne naravi.⁹¹

Neke od institucija „*privatnost trećih osoba*“ posmatraju u kontekstu odredbi Zakona o zaštiti osobnih podataka⁹², dok Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine u odgovoru precizira da su to podaci od osobnog interesa koji uključuju: identifikacijski broj, fizički identitet, ekonomski i etnički identitet.⁹³

Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja/oblasti visokog obrazovanja smatra da osobni podaci i informacije koje su u svezi sa privatnošću treće osobe su: genetski i tjelesni podaci, privatnost pošte, telefonski razgovori i drugi oblici komunikacije.⁹⁴

Centar za uklanjanje mina pod „*privatnošću trećih osoba*“ podrazumijeva: raso, nacionalno ili etničko porijeklo, političko mišljenje ili stranačka pripadnost, ili članstvo u sindikatima, religijsko, filozofsko ili drugo uvjerenje, zdravstveno stanje, genetski kod, seksualni život, krivične presude, biometrijske podatke, bankovne račune i sl.⁹⁵

⁸⁶ Članak 8. Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine; članak 8. Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske, članak 8. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije BiH.

⁸⁷ Agencija za osiguranje u BiH akt broj: 02-12-233-2/19 od 06.08.2019. godine, Institut za intelektualno vlasništvo akt broj: 05-12-1-554-2/19SD od 30.07.2019. godine

⁸⁸ Agencija za sigurnost hrane akt broj: 03-3-12-1001-3/19 od 19.08.2019.godine, Uprava za indirektno oporezivanje BiH akt broj:01/3-14-1-1632-1/19 od 13.08.2019.godine, Agencija za javne nabavke BiH akt broj: 02-12-2125-2/19 od 31.07.2019.godine, Ured za harmonizaciju i koordinaciju sustava plaćanja u poljoprivredi, ishrani i ruralnom razvoju BiH akt broj: 02-9-50-3-1882/19 od 01.08.2019. godine

⁸⁹ Fond za povratak BiH akt broj:03-12-1-392-2/19 od 06.08.2019. godine

⁹⁰ Direkcija za civilno zrakoplovstvo akt broj 1-2-50-2-538-2/19 od 05.08.2019. godine;

⁹¹ Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine akt broj 01-7-50-8-582-1/19 od 06.08.2019. godine;

⁹² Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa akt broj 05-50-2-516-2/19 od 26.08.2019. godine, Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja akt broj 05-50-2-516-2/19 od 09.09.2019. godine, Regulatorna agencija za komunikacije BiH akt bez broja, zaprimljen dana 05.08.2019. godine, Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH akt broj10-02.3-3784-1/19 od 01.08.2019. godine;

⁹³ Ministarstvo obrane BiH akt broj br.14-03-1-335-25/19 od 26.08.2019. godine;

⁹⁴ Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja/oblasti visokog obrazovanja akt broj 04-12-1228-1/2019 od 29.08.2019. godine

⁹⁵ Centar za uklanjanje mina akt broj DPA/01-12-1-1056/19 od 16.08.2019. godine;

Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine u odgovoru navodi da je osobni podatak o osobi, definiran Zakonom o zaštiti osobnih podataka, te da uključuje i svaki podatak koji se tiče privatnog života treće osobe (odnosi se na njegov osobni, obiteljski, poslovni, ekonomski i drugi identitet).⁹⁶

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine pod privatnošću trećih osoba: *“uključuje podatke koji se odnose na ID broj, fizički, mentalni, privredni, etnički, vjerski ili socijalni identitet*⁹⁷, dok Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine smatra da su to osobni podaci uposlenih kao i osobni podaci zainteresiranih strana sa kojima Institut surađuje.⁹⁸

Samo razumijevanje termina privatnost trećih osoba od strane javnih tijela ima značaj i na njihovo postupanje po zahtjevima za pristup ovim informacijama. Tako Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, u odgovoru na upitnik navodi da ne odobrava pristup informacijama koje se odnose na privatnost trećih osoba, osim ukoliko se radi o primanjima trećih osoba iz proračuna jer je to javni interes, a takvi se zahtjevi najčešće zaprimaju u Ministarstvu. Osobni podaci se štite tako što se ne daje adresa, brojevi računa i sl., ali imena i prezimena, pozicija koju obnašaju i primanja koja ostvaruju iz proračuna, dostupna su javnosti.⁹⁹ Neki javna tijela su ovaj pojam vezali za dobijanje suglasnosti trećih osoba da se informacije mogu dostaviti, pa Ministarstvo komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine u odgovoru navodi da su to podaci koji se mogu dostaviti ako treća osoba da suglasnost, u suprotnom se narušava privatnost trećih osoba.¹⁰⁰

Odgovori dva javna tijela pokazuju da nisu imali zahtjeva za pristup informacijama koji uključuju informacije u svezi sa privatnošću trećih lica¹⁰¹.

Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine dala je širu elaboraciju postupanja sa informacijama koje sadrže osobne podatke, istakavši da: *„Formulacija „privatnost trećeg lica“ podrazumijeva široko polje privatnosti i osobnih podataka, a što jeste ljudsko pravo zagarantirano konvencijama i domaćim ustavnim i zakonskim odredbama, te činjenicu da osobama na raspolaganju stoje mehanizmi zaštite u slučajevima kada posumnjaju da se njihovi osobni podaci nezakonito obrađuju. Međutim i ovo pravilo poznaje izuzetak, pa je potrebno objaviti traženu informaciju, bez obzira na interese za zaštitom privatnosti, ako je to opravdano javnim interesom, te se prigodom odlučivanja uzima u obzir svaka korist i svaka šteta koja može proizaći iz objavljivanja. Osnovni cilj Zakona o zaštiti osobnih podataka jeste da svim licima, bez obzira na njihovo državljanstvo ili prebivalište, osigura zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, a osobito pravo na privatnost vezano za obradu osobnih podataka koji se na njih odnose. Prema članku 4. Zakona o zaštiti osobnih podataka, kontrolori su dužni obrađivati osobne podatke sukladno sa osnovnim principima zakonite obrade osobnih podataka, prije svega zakonskim propisima, te da utvrđuju svrhu i način obrade osobnih podataka na osnovu zakona ili propisa na osnovu donesenog zakona. Zakon o zaštiti osobnih podataka u čl.17. propisuje davanje osobnih podataka trećoj strani. Naime, stavom (1) istog članka propisano je da kontrolor ne može dati osobne podatke korisniku prije nego što o tome obavijesti nositelja podataka. Ako nositelj podataka ne odobri davanje osobnih podataka, oni se ne mogu otkriti trećoj strani, osim ako to nije u javnom interesu. Također, osobni podaci mogu biti obrađivani*

⁹⁶Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine akt broj 04-29-1-PbiH-300/19 od 04.09.2019.godine;

⁹⁷Centralna izborna komisija BiH akt broj 04-12-561-2/19 od 01.08.2019.godine;

⁹⁸Institut za standardizaciju BiH akt broj 04-50.1-45-957-2/19 od 01.08.2019.godine;

⁹⁹Ministarstvo financija i trezora BiH akt broj: 01-16-1-5491-2/19 od 02.08.2019.godine;

¹⁰⁰Ministarstvo komunikacija i transporta BiH akt broj: (nema broja), od 06.08.2019.godine;

¹⁰¹Služba za zajedničke poslove institucija BiH akt broj: 06/I-50-1-1709-1/19 od 07.08.2019.godine, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH akt broj: 05-12-1-1819-2/19 od 06.08.2019.godine;

*za potrebe statistike, povijesti i znanosti, bez suglasnosti nositelja podataka. Čim se završi obrada podataka u ove svrhe, podaci moraju biti učinjeni anonimnim. Kada se koriste osobni podaci u ove svrhe, neophodno je da se poštuje pravo na zaštitu privatnosti i osobnog života nositelja podataka. Dalje, pisani zahtjev mora sadržavati svrhu i pravni temelj za korištenje osobnih podataka, te vrste osobnih podataka koji se traže. Podaci koji podrazumijevaju privatnost treće osobe su svi osobni podaci, kao npr.: JMBG, kontakt informacije, ime roditelja, djevojačko prezime, nacionalnost, dokumenti koji se odnose na obrazovanje, ispit profesionalne nadogradnje, radno iskustvo i sl. Također, moramo biti svjesni i činjenice da pravo na privatnost nema apsolutni primat u odnosu na druga prava.*¹⁰²

U dostavljenom odgovoru, Agencija za poštanski promet Bosne i Hercegovine prezentirala je proceduru postupanja sa informacijama koje sadrže osobne podatke trećih osoba, definirajući osobne podatke kao podatke na osnovu kojih se može identificirati treća osoba i čijim se objavljivanjem ili dostavljanjem može ugroziti njezina privatnost. Osobni podaci mogu predstavljati legitiman razlog za izuzetak, ukoliko ne postoji pismena suglasnost ili pristanak treće osobe za dostavljanje ili objavu istih. Agencija je stala i da se informacija po zahtjevu za pristup informacijama može dostaviti ili objaviti i bez suglasnosti treće osobe, na način da će se ista dostaviti ili objaviti bez osobnih podataka te osobe, pod uvjetom da se nakon provedenog testa javnog interesa utvrdi da je interes javnosti za objavljivanje tražene informacije značajniji u odnosu na eventualnu štetu koja bi mogla nastupiti njenom objavom.¹⁰³

Odbor državne službe za žalbe Bosne i Hercegovine u odgovoru ističe da pod pojmom „privatnost trećih osoba“, smatra informacije koje uključuju preslike žalbi i rješenja, a koji sadrže podatke koje se odnose na privatnost državnog službenika. Smatraju da bi dostavljanje preslika traženih žalbi i rješenja koje je Odbor donio (konkretno) temeljem žalbi koje se odnose na ocjenjivanje državnih službenika, predstavljalo ugrožavanje zaštite privatnosti, budući da su u navedenim aktima uključeni osobni interesi koji se odnose na privatnost trećih osoba, a što se ne može pravdati čimbenikom javnog interesa.¹⁰⁴

6.2.2 Izuzetak u svezi sa zaštitom privatnosti trećih osoba - javna tijela Republike Srpske

Odgovori javnih tijela u Republici Srpskoj na pitanje što se definira pod pojmom „*privatnost trećih lica*“ dosta se razlikuju. Pojedini javna tijela su odgovorili da „*privatnost trećih osoba*“ definiraju prema Zakonu o zaštiti osobnih podataka¹⁰⁵, dok se Služba za zajedničke poslove Vlade Republike Srpske pozvala na definiciju propisanu odredbom Zakona o slobodi pristupa informacijama.¹⁰⁶

¹⁰² Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine akt broj: 03-50-28-1/19 od 09.08.2019.godine;

¹⁰³ Agencija za poštanski promet Bosne i Hercegovine akt broj: 01-03-1-50-4-474-5/19 od 08.08.2019.godine;

¹⁰⁴ Odbor državne službe za žalbe Bosne i Hercegovine akt broj: 01-1-12-1-130-2/19 od 09.08.2019.godine;

¹⁰⁵ Grad Banja Luka, Gradska uprava Grada Bijeljina akt broj 02/8-052-3-49/19 od 01.08.2019.godine, Helikopterski servis Republike Srpske akt broj 116/19 od 31.07.2019.godine, Ministarstvo prometa i veza Republike Srpske akt broj 13.02./053-1421/19 od 17.08.2019.godine, Ministarstvo financija - Poreska uprava Republike Srpske akt broj 06/1.01./0103-052.4-13014/2019 od 08.08.2019.godine, Vlada Republike Srpske- Republički sekretarijat za raseljena lica i migracije akt broj 26.05-07-882/19 od 12.08.2019.godine, Ministarstvo pravde -Centar za pružanje besplatne pravne pomoći Republike Srpske akt broj 08/2.01/025-260-1/19 od 08.08.2019.godine, Vijeće naroda Republike Srpske akt broj 03.2-305/19-1 od 13.08.2019.godine, Republički centar za istraživanje rata i ratnih zločina i traženje nestalih lica Republike Srpske akt od 13.08.2019., Ministarstvo za znanstvenotehnološki razvoj, visoko obrazovanje i informaciono društvo akt broj 19.02/052-6732/19 od 13.08.2019. godine Zavod za statistiku Republike Srpske akt broj 06.3.07/060-528/19 od 13.08.2019.godine, Općina Laktaši akt broj 02-02-22/19 od 02.08.2019. godine;

¹⁰⁶ Služba za zajedničke poslove Vlade Republike Srpske akt broj 04/2.3.3.-053-626-1/19 od 12.08.2019. godine;

Narodna skupština Republike Srpske navela je kako pod pojmom „privatnost trećih osoba“ podrazumijeva: *"one podatke koji su zakonom propisani kako nisu javni"*¹⁰⁷

Određeni broj javnih tijela je odgovorio da pod „privatnošću trećih osoba“ podrazumijevaju: *"Osobne podatke i bilo koju informaciju koja se odnosi na fizičku osobu, kao što su JMBG, broj osobne karte, broj putovnice, adresa stanovanja, broj telefona"*¹⁰⁸, kao i *osobne podatke, podatke o plaćanjima na osnovu presuda, vansudskih poravnanja, isplate iz Proračuna pojedincima na osnovu rješenja za jednokratnu ili humanitarnu pomoć, dijelom podatke iz radnih odnosa, podatke obuhvaćene službenom tajnom ili tretirane Zakonom o zaštiti osobnih podataka"*¹⁰⁹.

Tri javna tijela su odgovorila da pod pojmom „privatnost trećih osoba“ podrazumijevaju podatke koji sadrže osobne interese neke osobe.¹¹⁰

Ostala tijela su dostavila različite odgovore. Tako je Opština Gradiška u aktu od 05.08.2019. godine odgovorila kako pod ovim pojmom podrazumijeva *"zaštitu osobnih podataka, privatnosti, autorskih prava. Osobni podaci su sve informacije ili podaci pomoću koji se može identifikovati neki pojedinac"*.

Gradska uprava Grada Zvornik u odgovoru navodi da su to: *"podaci koji podrazumijevaju privatnost trećih osoba, podatak koji se odnosi na identitet fizičke osobe, zatim osjetljivi podaci koji se mogu davati na osnovu slobodnog pristanka osobe i to vjera, spol, jezik, pripadnost političkoj stranci, primanje socijalne pomoći, žrtva nasilja, osuda za krivično djelo"*.¹¹¹

U odgovoru Zavoda za obrazovanje odraslih Republike Srpske je navedeno da se *"pod privatnošću trećih osoba podrazumijevaju svi podaci koji se odnose na treće osobe koje su stranke u postupku"*.¹¹²

Odgovori javnih tijela Republike Srpske u svezi sa postupanjem u slučaju kada se zahtjev za pristup informacijama odnosi na pristup informacijama koje uključuju privatnost trećih lica, također su različiti, a što se može vezati za činjenicu različitog poimanja termina privatnost trećeg lica.

Pojedini javna tijela navode da postupaju sukladno sa člankom 8. ZOSPI RS, dakle, utvrđuju izuzetak, ali istodobno ne navode proceduru koju primjenjuju prigodom utvrđivanja izuzetka.¹¹³

¹⁰⁷Narodna skupština Republike Srpske akt broj 02/2-1352-1/19 od 12.08.2019.;

¹⁰⁸Republička uprava za inspekcijske poslove Republike Srpske akt broj 24.2004/054-101-2/19 od 06.08.2019.godine, Služba predsjednika Republike Srpske akt broj 01-2-054-3021-1/19 od 13.08.2019. godine, Odbor državne uprave za žalbe Republike Srpske akt broj 052-326/19 od 06.08.2019.godine, Fond za PIO Republike Srpske akt broj O-98/2019-91 od 13.08.2019.godine, Agencija za upravljanje oduzetom imovinom akt broj 08-3-053-7/19 od 21.08.2019. godine, Gender centar Republike Srpske akt od 21.08.2019.godine;

¹⁰⁹Ministarstvo finansija Republike Srpske akt broj 06.01./059-1925/19 od 08.08.2019. godine, Agencija za bezbjednost prometa Republike Srpske akt broj 13/1/052-873/19 od 08.08.2019.godine, Ministarstvo porodice/obitelji, omladine i sporta Republike Srpske akt broj 20.03/052-6370/19 od 13.08.2019. godine;

¹¹⁰Općina/Opština Han Pijesak akt broj 02-053-15/19 od 05.08.2019. godine, Općina/Opština Nevesinje akt od 07.08.2019. godine, Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske akt broj: 07.034/053-15-163/19 od 12.08.2019.godine;

¹¹¹Gradska uprava Grada Zvornik akt broj 07-053-14/19 od 08.08.2019. godine;

¹¹²Zavod za obrazovanje odraslih Republike Srpske akt broj 07/5.5/034-229/19 od 29.08.2019. godine

¹¹³Gradska uprava Grada Bijeljina akt broj 02/8-052-3-49/19 od 01.08.2019.godine, Općina/Opština Han Pijesak akt broj 02-053-15/19 od 05.08.2019. godine, Grad Gradiška akt od 05.08.2019.godine, Fond za PIO Republike Srpske akt broj O-98/2019-91 od 13.08.2019.godine, Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske akt od 29.08.2019.godine, Agencija za upravljanje oduzetom imovinom akt broj 08/3-053-7/19 od 21.08.2019.godine

Prisutna je i praksa da javna tijela ispituju da li tražene informacije uključuju osobne podatke trećih osoba, te ukoliko uključuju, donose rješenje o odbijanju zahtjeva.¹¹⁴

Helikopterski servis Republike Srpske je odgovorio kako *"Pristup informacijama može tražiti osobno samo osoba na koju se odnose, tako što će svojeručno potpisati zahtjev i predložiti važeći identifikacioni dokument sa fotografijom. Zahtjev može podnijeti i zakonski zastupnik, odnosno punomoćnik osobe na koje se osobne informacije odnose."*¹¹⁵ Iz konkretnog slučaja nejasna je procedura koja se primjenjuje ukoliko podnositelj zahtjeva dostavu podataka koji se odnose na treću osobu, a koji su pod kontrolom Helikopterskog servisa Republike Srpske, kao javnog tijela. Određeni broj javnih tijela je odgovorio kako ne dostavljaju informacije bez prethodne suglasnosti treće strane.¹¹⁶

Republička uprava za inspeksijske poslove Republike Srpske je navela: *"Svi podaci koji mogu narušiti privatnost trećih osoba se izostavljaju iz informacije koja se dostavlja po zahtjevu za pristup informacijama, na način da se ista zacrni kako ne bi bila vidljiva"*¹¹⁷.

Također, primjetno je pozivanje određenih javnih tijela na primjenu odredbi Zakona o zaštiti osobnih podataka u Bosni i Hercegovini.¹¹⁸

Gradska uprava Grada Zvornika u odgovoru je navela *"da će uzeti u razmatranje sve okolnosti i odluku o objavljivanju donijeti samo ako je informacija opravdana javnim interesom"*¹¹⁹, dok je određeni broj javnih tijela u odgovoru naveo da u praksi nije postupao po takvim zahtjevima.¹²⁰

Ministarstvo pravde Republike Srpske u svom odgovoru navodi da je odobrilo *„...pristup informacijama za sve dostavljene zahtjeve osim u tri slučaja i to zahtjevu za dostavljanje podataka za isplatu plaća, naknada i drugih primanja za članove komisije za polaganje notarskog ispita, komisije za polaganje pravosudnog ispita, kao i za jednu osobu koja je obavljala funkciju ministra pravde“*.¹²¹

¹¹⁴Općina/Opština Nevesinje akt od 07.08.2019.godine, Služba predsjednika Republike Srpske akt broj 01-02-054-3021-1/19 od 13.08.2019.godine, Ministarstvo pravde - Centar za pružanje besplatne pravne pomoći Republike Srpske, akt broj 08/2.01./025-260-1/19 od 08.08.2019 .godine, Narodna skupština RS akt broj 02/2-1352-1/19 od 12.08.2019.godine, Vijeće naroda akt broj 03.2-305/19-1 od 13.08.2019.godine, Republički centar za istraživanje rata, ratnih zločina i traženje nestalih osoba akt od 13.08.2019.godine, Općine/Opštine Laktaši akt broj 02-02/22/19 od 02.08.2019. godine;

¹¹⁵Helikopterski servis Republike Srpske akt broj 116/19 od 31.07.2019.godine

¹¹⁶Ministarstvo financija Republike Srpske akt broj 06/1.01./0103-052.4.-13014/2019 od 08.08.2019.godine, Ministarstvo prometa i veza Republike Srpske akt broj 13.02./053-1421/19 od 17.08.2019.godine, Agencija za bezbjednost prometa Republike Srpske akt broj 13/1/052-873/19 od 08.08.2019.godine, Ministarstvo porodice/obitelji, omladine i sporta Republike Srpske akt broj:20.03/052-6370/19 od 13.08.2019.godine, Ministarstvo za znanstvenotehnološki razvoj, visoko obrazovanje i informaciono društvo akt broj 19.02./052-6732/19 od 13.08.2019.godine, Zavod za statistiku Republike Srpske akt broj 06.3.07/060-528/19 od 13.08.2019.godine,

¹¹⁷Republička uprava za inspeksijske poslove Republike Srpske akt broj 24.2004/054-101-2/19 od 06.08.2019. godine,

¹¹⁸Ministarstvo financija - Poreska uprava Republike Srpske akt broj 06/1.01./0103-052.4.-13014/2019 od 08.08.2019.godine, Gender centar Vlade Republike Srpske akt od 21.08.2019. godine

¹¹⁹Gradska uprava Grada Zvornika akt broj 07-053-14/19 od 08.08.2019.godine;

¹²⁰Odbor državne uprave za žalbe Republike Srpske akt broj 052-326/19 od 06.08.2019. godine, Služba za zajedničke poslove Vlade Republike Srpske akt broj 04/2.3.3.-053-626-1/19 od 12.08.2019. godine;

¹²¹Ministarstvo pravde Republike Srpske akt broj 08.040/052-6349/19 od 27.08.2019. godine;

6.2.3 Izuzetak u svezi sa privatnošću trećih osoba - javna tijela Federacije Bosne i Hercegovine

Odgovori javnih tijela Federaciji Bosne i Hercegovine na pitanje što se podrazumijeva pod pojmom „*privatnost trećih osoba*“, u mnogome se razlikuju.

Određeni broj javnih tijela u Federaciji Bosne i Hercegovine u odgovoru je naveo da „*privatnost trećih lica*“ definišu prema Zakonu o zaštiti osobnih podataka.¹²² Pojedina javna tijela su odgovorila da pod ovim pojmom podrazumijevaju: "*Osobne podatke i bilo koju informaciju koja se odnosi na fizičko lice, kao što su JMBG, broj osobne karte, broj putovnice, adresa stanovanja, broj telefona.*"¹²³

Federalni zavod za agropedologiju navodi kako pod pojmom „*privatnost trećih osoba*“ podrazumijeva "*osobne i druge informacije koje bi mogle imati negativan utjecaj na samu osobu u odnosu na njenu osobnost i dostojanstvo*".¹²⁴

Federalna uprava za civilne poslove je navela da: "*javna sredstva dodijeljena za socijalna primanja, zdravstvenu zaštitu i zaštitu od neuposlenosti. Bilo kakve informacije o vršenju javne funkcije i i sve sudske odluke koje nisu uključene u ograničenu listu informacija*"¹²⁵

U odgovoru Federalnog ministarstva rada i socijalne politike je istaknuto da se osobnim podacima smatraju svi podaci koji se odnose na fizičku osobu na osnovu kojih se ta osoba može, neposredno ili posredno identificirati, uključujući identifikacijski broj, fizički, mentalni, privredni, etički vjerski, itd.¹²⁶

Iz odgovora Federalnog ministarstva obrazovanja i znanosti proizilazi da su takvi zahtjevi odbijeni iz razloga što su traženi osobni podaci po odredbama ZOSPI FBiH i Zakona o zaštiti osobnih podataka.¹²⁷

U odgovoru Federalnog ministarstva prometa i kulture navedeno je da svi podaci koji nisu javno dostupni ili koji su označeni kao povjerljivi predstavljaju osobne podatke treće osobe.¹²⁸

Federalni zavod za statistiku u odgovoru navodi: „...*Prema tomu Zavod je nadležan shodno članku 38. Zakona o statistici, da prikupljene podatke koristi u statističke, a ne u druge svrhe. To dalje znači da Zavod prikupljene podatke ne može koristiti u pojedinačne osobne svrhe lica za ostvarivanje svojih osobnih prava, za koje su drugim zakonom utvrđeni uvjeti, postupak i način ostvarivanja takvih prava....Prednje ukazuje da je Zakon o statistici „lex specialis“ koji ima prednost nad općim zakonom, kao što je Zakon o slobodnom pristupu informacijama iz razloga*

¹²² Vlada Federacije Bosne i Hercegovine akt broj 04-05-763/2019 od 16.08.2019.godine, Agencija za bankarstvo Federacije BiH akt broj 04-1-2-2795/19 od 13.08.2019. godine, Federalno ministarstvo trgovine akt broj 01-05-931/19 od 02.08.2019. godine, Federalno ministarstvo okoliša i turizma akt broj 08-49-571/19 od 20.08.2019. godine, Regulatorna komisija za energiju u Federaciji BiH – FERK akt broj 04-01-836-02/19 od 26.08.2019. godine, Javna ustanova Centar za edukaciju sudaca i tužitelja FBiH akt broj: 01-38-348-02/19 od 03.09.2019. godine, Federalna uprava za geodetske poslove i imovinsko-pravne poslove akt broj 01-02-123372019 od 29.07.2019. godine;

¹²³ Federalno tužilaštvo akt broj A-398/19 od 13.09.2019. godine, Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije, akt broj 04-49-1365/19 od 13.08.2019. godine, Federalna uprava za inspekcijske poslove akt broj 01-49-1-03850/2019 od 21.08.2019. godine, Federalni agromediteranski zavod akt broj 05-05-3-1189-2/19 od 13.08.2019. godine, Federalno ministarstvo pravde akt broj 09-49-2227/19 od 12.08.2019. godine, Služba za zajedničke poslove tijela Federacije BiH akt broj 03-05-2288/19 od 07.08.2019. godine;

¹²⁴ Federalni zavod za agropedologiju akt broj 05-49-838-2/19 od 13.08.2019. godine;

¹²⁵ Federalna uprava za civilne poslove akt broj 03-05/18-457-1/1 od 08.08.2019. godine;

¹²⁶ Federalno ministarstvo rada i socijalne politike akt broj 01-49/1-1955/19NM od 07.08.2019. godine;

¹²⁷ Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti akt broj: 01-49-3277-1/19 od 30.08.2019. godine;

¹²⁸ Federalno ministarstvo prometa i komunikacija akt broj: 01-49-1191/19 od 08.08.2019. godine;

što Zakonom o statistici zbog specifičnosti djelatnosti koju obavlja Zavod ne može koristiti svoja osnovna načela, cilj i nadležnost odnosno ne može davati osobne pojedinačne podatke, odnosno statističko informiranje. Po Zakonu *lex specialis* se odnosi na informiranje javnosti o statističkim agregiranim podacima ili oblastima u kojim informiranje su isključeni „osobni pojedinačni podaci“ i narušavanjem osnovnih principa i nadležnosti Zakona o statistici došlo bi ne samo do kršenja Zakona, već i do ugrožavanja rada i djelatnosti statističkog tijela. Federalni zavod za statistiku .. je na osnovu članka 9, 36 i 37 Zakona o statistici u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“ br. 63/03 i 9/09) i stroge preporuke Upravnog odbora Međunarodne posmatračke misije (SC IMO) koja je data direktorima statističkih institucija Bosne i Hercegovine o standardima zaštite podataka i povjerljivosti, kao što je to predviđeno o zaštiti osoba sa obzirom na automatsku obradu osobnih podataka Vijeća Europe i relevantnih regulativa Europske unije, od 1.1.2018. godine prestao da izdaje obavještenja o nacionalnom izjašnjavanju/adresi na kojoj su osobe popisane prigodom provođenja Popisa stanovništva, domaćinstava, stanova i poljoprivrednih gazdinstava u Bosni i Hercegovine 1991. godine.“¹²⁹

6.2.3.1 Izuzetak u svezi sa privatnošću trećih osoba– javna tijela u kantonima

U okviru razmatranja pitanja primjene izuzetaka od objavljivanja informacija koje uključuju privatnost trećih osoba na razini županija/kantona, analizirani su i odgovori pristigli od gradova i općina/opština koje su dostavile odgovor. Ovaj dio uključuje i stajališta javnih tijela na ovoj razini vlasti vezano za razumijevanje termina „*privatnost trećih osoba*“.

Pri definiranju podataka koji spadaju pod „*privatnost treće osobe*“, najveći broj javnih tijela na županijskoj/kantonalnoj razini se pozvao na članak 3. Zakona o zaštiti osobnih podataka, dok se manji broj javnih tijela pozvao na odredbu članka 3. stavak 4. ZOSPI FBiH koji definira pojam „osobna informacija“.

Ministarstvo privrede Hercegovačko-neretvanske županije u odgovoru je navelo da informacije koje se odnose na „*privatnost trećih osoba*“ potpadaju pod ovu formulaciju¹³⁰, dok je Ministarstvo unutarnjih poslova Kantona Sarajevo iskoristilo istu formulaciju, s tim da dodatno pojašnjava traženu informaciju na način da li je moguće identificirati osobu nakon saopćavanja traženih podataka¹³¹.

Ministarstvo unutarnjih poslova Bosansko-podrinjskog kantona definira „*privatnost treće osobe*“ činjenicama, odnosno informacijama, pomoću kojih se treća osoba može posredno ili neposredno identifikovati, dok Kantonalni arhiv Travnik smatra da „*podaci pod formulacijom privatnost trećeg lica bi trebali biti isključivo samo medicinski podaci, i to ako nisi relevantni za kontekst sadržaja.*“¹³²

Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Unsko-sanskog kantona u odgovoru ističe da se svaka informacija treba posebice analizirati i utvrditi da li se može saopćiti, pa tako navode da pod privatnost trećeg lica bi se generalno moglo smatrati zdravstveno stanje, porodične prilike,

¹²⁹ Federalni zavod za statistiku u odgovoru navodi akt broj 07-32-9-797-2/19 od 01.08.2019. godine;

¹³⁰ Ministarstvo privrede Hercegovačko-neretvanske županije akt broj 07-02a)-51-375-1/19 od 23.08.2019. godine;

¹³¹ Ministarstvo unutarnjih poslova Kantona Sarajevo akt broj 01-5-49-4298 od 16.08.2019. godine;

¹³² Kantonalni arhiv Travnik akt broj 05-48.11-126/19 od 09.08.2019. godine;

seksualna orijentacija, imovinsko stanje i sl., ali smatraju da bi privatnost trećeg lica trebalo široko tumačiti i u svakom pojedinom slučaju. Tako za primjer navode da nije svejedno da li se u svezi s zdravstvenim stanjem određene osobe radi o gripi ili seksualno prenosivoj bolesti, ali ne isključuju situaciju da i obična gripa može, u određenom slučaju, biti podatak koji ne bi mogao biti objavljen.¹³³

Gradonačelnik Goražda u odgovoru navodi da su informacije koje potpadaju pod „*privatnost trećeg lica*“, informacije o zdravstvenom stanju, porodičnim prilikama, usvojenju itd.¹³⁴, dok Općina Orašje u odgovoru navodi da novčana sredstva dodijeljena za jednokratne pomoći, pomoć pri liječenju, prihode i osobna primanja uposlenika i nositelja funkcija smatraju pod informacijama koje potpadaju pod privatnost trećeg lica¹³⁵.

Kantonalne, gradske i općinske institucije, na pitanje o informacijama koje uključuju privatnost trećih lica, dale su različite odgovore, od toga da nisu imali ovakvih zahtjeva¹³⁶, do toga da postupaju shodno odredbi članka 8. ZOSPI FBiH, što znači da utvrđuju izuzetak, ali istodobno u odgovoru ne navode proceduru koju primijenjuju prigodom utvrđivanja izuzetaka.¹³⁷

Dio javnih tijela je istaknuo da prvo cijeni da li tražene informacije uključuju osobne interese koje se odnose na privatnost trećih osoba, te ukoliko uključuju, donosi se rješenje o odbijanju zahtjeva sukladno članku 8. ZOSPI. FBiH¹³⁸

Evidentno je pozivanje javnih tijela na odredbe Zakona o zaštiti osobnih podataka.¹³⁹

Grad Živinice po primitku zahtjeva za dostavu informacija koje uključuju privatnost trećih osoba postupi na način da obavijesti treća osoba čije su informacije tražene, pozivajući na dostavu odobrenja za saopćavanje traženih informacija.¹⁴⁰

Služba za zajedničke poslove županijskih tijela Bosansko-podrinjskog kantona u dostavljenom odgovoru navodi da, ako službeno lice ocijeni da će saopćavanjem informacije nastati šteta za treću osobu, u tom slučaju se izuzima saopćavanje tražene informacije.¹⁴¹

¹³³Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Unsko-sanskog kantona akt broj 09-05-6600-UP-1/19U od 21.08.2019.godine;

¹³⁴Gradonačelnik Goražda akt broj 02-05-2-3070/19 od 02.08.2019. godine

¹³⁵Općina Orašje akt broj 02-49-745/19 od 29.07.2019. godine;

¹³⁶Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša Hercegovačko-neretvanskog kantona akt broj 10-02-36-369/19 od 30.08.2019.godine, Ministarstvo zdravstva i socijalne politike Srednjobosanskog kantona akt broj 03-02-455/19-2 od 09.08.2019.godine, Općina Orašje akt broj 02-49-745/19 od 29.07.2019.godine, Kantonalna uprava civilne zaštite Tuzlanskog kantona akt broj 18/1-10-015778/19 od 06.08.2019.godine, Ministarstvo za privredu/gospodarstvo Zeničko-dobojskog kantona akt broj:04-05-1239-3/19 od 05.09.2019.godine, Uprava za ceste Livno Kanton 10 akt broj 20-01-10-69/19 od 05.08.2019.godine;

¹³⁷Ministarstvo pravosuđa i uprave Srednjobosanskog kantona akt broj 01/2-02-225/2019 od 31.07.2019.godine, Kantonalna agencija za privatizaciju Tuzlanskog kantona akt broj 01-06-372/2019 od 08.08.2019.godine;

¹³⁸Ministarstvo unutarnjih poslova Goražde Bosansko-podrinjskog kantona akt broj 07-01-02-3492/19 od 19.08.2019.godine, Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo, akt od 19.08.2019.godine, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Hercegovačko-neretvanskog kantona akt broj 11-02-1407-1/19 od 16.08.2019.godine;

¹³⁹ Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Tuzlanskog kantona akt broj 17/1-05-007567/19 od 16.08.2019.godine, Ministarstvo privrede Hercegovačko-neretvanskog kantona akt broj 07-02a)-51-375-1/19 od 23.08.2019.godine, Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Srednjobosanskog kantona akt broj 02-02-493/19 od 15.08.2019.godine, Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo akt broj 07-01-10-29781-2/19 od 05.08.2019.godine; Vlada-Ured predsjednika Zapadnohercegovačke županije/ kantona akt broj 17-72-1/19 od 08.08.2019.godine, Ministarstvo pravosuđa i uprave Zapadnohercegovačkog kantona akt broj 03-02-49-587-2/19 od 26.08.2019.godine;

¹⁴⁰ Grad Živinice akt broj 02/3-05-4386/19 od 19.08.2019. godine;

¹⁴¹ Služba za zajedničke poslove županijskih/kantonalnih tijela uprave Bosansko-podrinjske županije/kantona akt broj 15-49-400-1/19 od 07.08.2019. godine;

S druge strane, ukoliko zahtjev sadrži svrhu i pravni temelj za saopćavanje traženih informacija, u odgovoru Ministarstva unutarnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona navodi se da će donijeti rješenje kojim se odobrava pristup traženim informacijama.¹⁴²

Iz odgovora Ministarstva privrede Unsko-sanskog kantona vidljivo je da ovo javno tijelo preispituje javni interes za saopćavanje informacije koje sadrže osobne interese i koji se odnose na privatnost treće osobe, te donosi odluku da li će saopćiti traženu informaciju.¹⁴³

Kantonalni arhiv Travnik ukazuje da ovo pitanje postavlja velike izazove i pozornost u arhivskim krugovima: „... *Osobito u zemljama koje su pristupile EU, nakon usvajanja EU Regulation 2016/679 (EU GDPR). Zaštita osobnih podataka u arhivskoj službi stvara velike probleme jer je jako teško odvojiti pojam „privatnost“ trećih osoba, u aktima koja nastaju djelatnostima državne uprave, a arhivsko zakonodavstvo dozvoljava pravo korištenja arhivske građe najduže 30 godina od nastanka. Što znači, sve osim određenih arhivskih fondova bi trebalo nakon 30 godina od nastanka akta biti javno, što je u suprotnosti sa formulacijom „privatnost treće osobe“. Arhivisti smatraju da se na ovaj način gase demokratska prava, jer su arhivi kao institucije nastali u Francuskoj revoluciji, kao izraz demokratskog prava naroda.*“¹⁴⁴

Kantonalna uprava civilne zaštite Županije/Kantona Sarajevo u odgovoru ističe da u svakom konkretnom slučaju ispituje da li tražene informacije zaista uključuju privatnost trećih osoba, na način da se obraćaju nadležnim institucijama, odnosno pravnim i fizičkim osobama, radi utvrđivanja da li bi saopćavanjem te informacije vrijeđale privatnost osobe čija se informacija otkriva.¹⁴⁵

Ministarstvo prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Županije/Kantona Sarajevo prigodom dostavljanja preslika traženog zapisnika, osobne podatke učine nevidljivim.¹⁴⁶

6.2.4 Izuzetak u svezi sa privatnošću trećih osoba- javna tijela Brčko distrikta BiH

Javna tijela u Brčko distriktu BiH, na pitanje što se podrazumijeva pod pojmom „*privatnost trećih lica*“, dali su dosta različite odgovore. Vlada Brčko distrikta BiH Odjeljenje/Odjel za javni registar u odgovoru se poziva na odredbe Zakona, ne precizirajući na koji zakon se misli¹⁴⁷, dok Policija Brčko distrikta BiH¹⁴⁸ smatra da su to osobni podaci trećeg lica.

Komisija za hartije od vrijednosti Brčko distrikta BiH pod pojmom „*privatnost trećih lica*“ podrazumijeva: matični broj, adresu i podatke kojim bi bio narušen ugled te osobe.¹⁴⁹, dok Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH pod ovim pojmom podrazumijeva „*korpus osobnih podataka određenog lica koje nije podnositelj zahtjeva, odnosno bilo koje informacije koje se*

¹⁴²Ministarstvo unutarnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona akt broj 02-03/1-1-04-741/19 od 11.09.2019.godine;

¹⁴³Ministarstvo privrede Unsko-sanskog kantona akt broj 06-05-7432-UP-1/19 od 23.08.2019.godine;

¹⁴⁴Kantonalni arhiv Travnik akt broj 05-48.11-126/19 od 09.08.2019.godine;

¹⁴⁵Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo akt broj 03-05-248/19 od 31.07.2019.godine;

¹⁴⁶Ministarstvo prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo akt broj 05/01-49-30099/19 od 05.08.2019.godine;

¹⁴⁷Odjeljenje/Odjel za javni registar Vlade Brčko distrikta BiH akt bez broja i datuma, zaprimljen u Instituciji ombudsmana dana 09.08.2019. godine;

¹⁴⁸Policija Brčko distrikta BiH, akt bez broja od dana 15.08.2019. godine;

¹⁴⁹Komisija za vrijednosne papire Brčko distrikta BiH akt broj 05-15.02-595/19 od dana 29.07.2019. godine

odnose na fizičku osobu koja je identifikovana ili čiji se identitet može utvrditi kako to definira Zakon o zaštiti osobnih podataka,,¹⁵⁰

S obzirom na različito poimanje termina „privatnost trećih osoba“, različito je i postupanje po zahtjevima za pristup ovoj vrsti podataka. Tako, Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH u odgovoru navodi da „...informacije koje uključuju privatnost trećeg lica tretiraju dosljedno primjenjujući Zakon o zaštiti osobnih podataka Bosne i Hercegovine, koji u odredbi članka 54. propisuje način svoje primjene u postupcima po zahtjevu za pristup informacijama.“¹⁵¹

Vlada Brčko distrikta BiH Odjeljenje/Odjel za javni registar u odgovoru je istakao da do sada nije odlučivao po zahtjevima za pristup informacijama koje bi uključivale privatnost trećih lica¹⁵², dok je Komisija za hartije od vrijednosti Brčko distrikta BiH iznijela stajalište da se „mora voditi računa o privatnosti lica“.¹⁵³ Policija Brčko distrikta BiH se pozvala na primjenu članka 8. ZOSPI BiH i članka 17. Zakona o zaštiti osobnih podataka u Bosni i Hercegovini.¹⁵⁴

6.3 Ispitivanje javnog interesa

„Nadležno javno tijelo će objaviti traženu informaciju, bez obzira na utvrđeni izuzetak u svezi sa funkcijama javnih tijela (članak 6.); u svezi sa povjerljivim komercijalnim informacijama (članak 7.) i radi zaštite privatnosti (članak 8.) ako je to opravdano javnim interesom, pri čemu će uzeti u obzir svaku korist i svaku štetu koji mogu proisteci iz toga. U donošenju odluke da li je objavljivanje informacija opravdano javnim interesom, nadležno javno tijelo će razmotriti okolnosti kao što su, ali nisu ograničene, svako nepoštivanje zakonske obveze, postojanje bilo kakvog prijestupa, sudsku pogrešku, zlorabu vlasti ili nemar u obavljanju službene dužnosti, neovlašćeno korištenje javnih fondova, ili opasnost po zdravlje ili sigurnost pojedinca, javnosti ili okoliša. 3. Ako je utvrđeno da je objavljivanje traženih informacija, koje je nadležno javno tijelo utvrdilo kao izuzetak, u javnom interesu, nadležno javno tijelo će rješenjem obavijestiti treću stranu da će informacije biti objavljene po isteku roka od 15 dana od dana primitka tog dopisa. Treća strana će biti obaviještena rješenjem o pravu žalbe, nadležnom tijelu komu žalba treba biti podnesena, uz neophodne informacije u svezi sa obraćanjem takvom tijelu, kao i krajnji rok i troškove za podnošenje žalbe. Treća strana će, također, rješenjem/dopisom biti obaviještena o pravu obraćanja ombudsmanu, a ovo rješenje/dopis će sadržavati sve neophodne informacije za obraćanje ovom uredu.“¹⁵⁵

6.3.1 Ispitivanje javnog interesa – javna tijela Bosne i Hercegovine

Ispitivanje javnog interesa predstavlja najzahtjevniji, ali i najvažniji dio obrade zahtjeva za pristup informacijama. Na pitanje na koji način javna tijela provode test javnog interesa, najveći broj javnih tijela dostavio je odgovor u kojem navode da do sada nisu razmatrali zahtjeve u okviru kojih bi bili u obvezi ispitivati javni interes.

¹⁵⁰Pravosudna komisija Brčko distrikta SuPK-1337/19 od 02.08.2019.godine;

¹⁵¹Ibidem

¹⁵²Odjeljenje/Odjel za javni registar Vlade Brčko distrikta BiH akt broj 03-1151SJ-002/19 od 07.08.2019. godine;

¹⁵³Komisija za hartije od vrijednosti akt broj: 05-15.02-595/19, od dana 29.07.2019. godine

¹⁵⁴Policija Brčko distrikta BiH akt bez broja od dana 15.08.2019. godine;

¹⁵⁵Članak 9. Zakon o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine; članak 9. Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske; članak 9. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine.

Odgovori određenog broja javnih tijela koji su u dosadašnjoj praksi ispitivali javni interes, pokazuju da su u takvim slučajevima primjenjivane odredbe članka 9. ZOSPI BiH.¹⁵⁶

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine u odgovoru je navelo da su sve odluke Vijeća javne, te se shodno tomu, a sukladno sa člankom 44. st. (1) i (2) Zakona o konkurenciji u Bosni i Hercegovini, objavljuju u „Službenom glasniku BiH“, službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta BiH, te na službenoj internet stranici Konkurencijskog vijeća.¹⁵⁷

6.3.2 Ispitivanje javnog interesa – javna tijela Republike Srpske

Najveći broj javnih tijela u Republici Srpskoj, uključujući gradove i opštine, dostavili su odgovor u kojem se navodi da do sada u praksi nisu imali zahtjeve koji bi zahtijevali odlučivanje primjenom odredbi članka 9. ZOSPI RS.¹⁵⁸

Pojedina javna tijela navode da postupaju sukladno članku 9. ZOSPI RS, dakle saopćavaju informacije čije je objavljivanje opravdano javnim interesom, ali pritom ne navodeći u odgovoru i proceduru ispitivanja javnog interesa.¹⁵⁹

Agencija za bezbjednost prometa Republike Srpske i Ministarstvo obitelji/porodice, omladine i športa/sporta Republike Srpske, u odgovoru navode da *„ukoliko se utvrdi da zahtjev tretira povjerljive komercijalne interese treće strane ova strana se dopisom obavještava o sadržaju zahtjeva te se od nje traži suglasnost za davanje tražene informacije“*.¹⁶⁰ Ovakav odgovor može biti pokazatelj nedovoljnog razumijevanja odredbi zakona koje se odnose na obvezu ispitivanja javnog interesa.

Grad Banja Luka u odgovoru navodi da: *„...Ukoliko informacije tražene zahtjevom za pristup informacijama potpadaju pod jedan od izuzetaka predviđenih zakonom, primjenjuje se „ispitivanje javnog interesa“, sukladno članku 9., pri čemu se prije uskraćivanja informacije, utvrđuje da li je javni interes veći od štete koja se može prouzročiti jednoj od zaštićenih kategorija informacija...“*¹⁶¹

¹⁵⁶ Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine, Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine, Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja/oblasti visokog obrazovanja, Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine, Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine, Direkcija za europske integracije Bosne i Hercegovine;

¹⁵⁷ Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine akt broj 01-12-1-213-3/19 od 01.08.2019. godine;

¹⁵⁸ Gradska uprava Grada Bijeljina akt broj 02/8-052-3-49/19 od 01.08.2019. godine, Općina/Opština Han Pijesak akt broj 02-053-15/19 od 05.08.2019. godine, Grad Gradiška akt od 05.08.2019. godine, Ministarstvo prometa i veza Republike Srpske akt broj 13.02/053-1421/19 od 17.08.2019. godine, Ministarstvo financija- Poreska uprava Republike Srpske akt broj 06/1.01/0103-052.4-13014/2019 od 08.08.2019. godine, Ministarstvo financija Republike Srpske akt broj 06.01/059-1925/19 od 08.08.2019. godine, Služba predsjednika Republike Srpske akt broj 01-2-054-3021-1/19 od 13.08.2019. godine, Odbor državne uprave za žalbe akt broj 052-326/19 od 06.08.2019. godine, Ministarstvo pravde- Centar za pružanje besplatne pravne pomoći akt broj 08/2.01/025-260-1/19 od 08.08.2019. godine, Služba za zajedničke poslove Vlade Republike Srpske akt broj 04/2.3.3.-053-626-1/19 od 12.08.2019. godine, Ministarstvo za znanstvenotehnološki razvoj, visoko obrazovanje i informaciono društvo akt broj 19.02/052-6732/19 od 13.08.2019. godine, Zavod za statistiku akt broj 06.3.07/060-528/19 od 13.08.2019. godine, Gender centar Vlade Republike Srpske akt od 21.08.2019. godine; Zavod za obrazovanje odraslih Republike Srpske akt broj 07/5.5/034-229/19 od 29.08.2019. Općina/Opština Laktaši akt broj 02-02-22/19 od 02.08.2019. godine;

¹⁵⁹ Općina/Opština Nevesinje akt od 07.08.2019. godine, Vlada Republike Srpske- Republički sekretarijat za raseljene osobe i migracije akt broj 06.05-07-882/19 od 12.08.2019. godine, Centar za istraživanje rata, ratnih zločina i traženja nestalih osoba akt od 13.08.2019. godine, Agencija za upravljanje oduzetom imovinom akt broj 08/3-053-7/19 od 21.08.2019. godine, Gradska uprava Grada Zvornik akt broj 07-053-14/19 od 08.08.2019. godine;

¹⁶⁰ Agencija za bezbjednost prometa Republike Srpske akt broj 13/1/052-873-19 od 08.08.2019. godine i Ministarstvo porodice, omladine i sporta Republike Srpske akt od 13.08.2019. godine;

¹⁶¹ Gradska uprava Grada Banja Luka akt broj 23-059-1066/2019 od 03.12.2019. godine;

Ostali javna tijela u Republici Srpskoj u odgovorima navode da u slučaju kada je objavljivanje informacija opravdano javnim interesom, postupaju sukladno članku 9. ZOSPI RS, navodeći kako koriste proceduru koja je propisana navedenim zakonom.¹⁶²

6.3.3 Ispitivanje javnog interesa – javna tijela Federacije Bosne i Hercegovine

Najveći broj javnih tijela u odgovorima su naveli da u dosadašnjoj praksi nisu postupali po zahtjevima, po kojima bi bili dužni ispitivati javni interes u smislu članka 9. ZOSPI FBiH.¹⁶³

Određeni broj javnih tijela u Federaciji Bosne i Hercegovine je odgovorio da u slučaju kada je objavljivanje informacija opravdano javnim interesom, postupaju sukladno članku 9. ZOSPI FBiH, navodeći da primjenjuju proceduru koja je utvrđena navedenim Zakonom.¹⁶⁴

6.3.3.1 Ispitivanje javnog interesa – javna tijela u županijama/kantonima

Analizom odgovora pristiglih od javnih tijela sa kantonalne razine, utvrđeno je da je 26 javnih tijela, uključujući gradove i općine/opštine, odgovorilo da do sada u praksi nisu imali takve slučajeve¹⁶⁵, odnosno nisu postupali po zahtjevima za pristup informacijama, koji zahtijevaju ispitivanje javnog interesa.

¹⁶²Helikopterski servis Republike Srpske akt broj 116/19 od 31.07.2019.godine, Narodna skupština Republike Srpske akt broj 02/2-1352-1/19 od 12.08.2019.godine, Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske akt bez broja, zaprimljen dana 29.08.2019.godine;

¹⁶³Federalno ministarstvo zdravstva akt broj 01-10-4715/19 od 05.08.2019.godine, Federalno ministarstvo rada i socijalne politike akt broj 01-49/1-1955/19NM od 07.08.2019.godine, Federalno pravobranilaštvo akt broj FP-432/19 od 06.08.2019. godine, Federalna uprava za civilne poslove akt broj 03-05/18-457-1/19 od 08.08.2019.godine, Agencija za nadzor osiguranja akt broj 01-02.2.-059-2220/19 od 15.08.2019. godine, Federalno ministarstvo pravde akt broj 09-49-2227/19 od 12.08.2019.godine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine-ured za odnose sa javnošću akt broj 01-49-88/19 od 02.08.2019.godine, Federalno ministarstvo okoliša i turizma akt broj 08-49-571/19 od 20.08.2019.godine, Federalno ministarstvo prometa i komunikacija akt broj 01-49-1191/19 od 08.08.2019. godine;

¹⁶⁴Federalna uprava za geodetske poslove i imovinskopравne poslove akt broj 01-02-1233720/19 od 29.07.2019.godine, Federalno ministarstvo trgovine akt broj 01-05-931/19 od 02.08.2019.godine, Ustavni sud FBiH akt broj 2-57-1/19 od 30.07.2019. godine, Federalni hidrometeorološki zavod akt broj 07-49-1-954-1/19 od 09.08.2019.godine, Agencija za bankarstvo Federacije BiH akt broj 04-1-2-2795/19 od 13.08.2019.godine, Vlada FBiH akt broj 04-05-763/19 od 03.09.2019.godine, Federalni agromediterranski zavod akt broj 05-05-3-1189-2/19 od 13.08.2019.godine, Federalni zavod za agropedologiju akt broj 05-49-838-2/19 od 13.08.2019.godine, Federalna uprava za inspeksijske poslove akt broj 01-49-1-03850/2019 od 21.08.2019.godine, Regulatorna komisija za energiju u FBiH akt broj 04-01-836-02/19 od 28.06.2019.godine, Federalno ministarstvo kulture i sporta akt od 27.08.2019.godine, Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti akt broj 01-49-3277-1/19 od 30.08.2019.godine, Federalno tužilaštvo akt broj A-398/19 od 13.09.2019.godine, Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije akt broj 04-49-1365/19 od 13.08.2019. godine;

¹⁶⁵Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša Hercegovačko-neretvanskog kantona akt br: 10-02-36-369/19 od 30.08.2019. godine; Ministarstvo unutarnjih poslova Goražde Bosansko-podrinjskog kantona akt broj 07-01-02-3492/19 od 19.08.2019. godine, Kantonalni/Županijski arhiv Travnik akt broj 05-48.11-126/19 od 09.08.2019. godine, Ministarstvo zdravstva i socijalne politike Srednjobosanskog kantona akt broj 03-02-455/19-2 od 09.08.2019. godine, Općina Orašje akt broj 02-49-745/19 od 29.07.2019. godine, Kantonalni arhiv Travnik akt broj 05-48.11-126/19 od 09.08.2019. godine, Uprava za inspeksijske poslove Zapadnohercegovačke županije/kantona akt br:16-01-49-01131/19 od 06.08.2019. godine, Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo akt broj 03-05-248/19 od 31.07.2019. godine, Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa Zapadnohercegovačke županije/kantona akt broj 07-01-49-423-2/19 od 01.08.2019. godine, Ministarstvo unutarnjih poslova Zeničko-dobojski kanton akt broj 08-01-01/1-02-1-3933-1/19 od 02.08.2019. godine, Ministarstvo za boračka pitanja Tuzlanskog kantona, broj 15/1-05-015702/19 od 31.07.2019. godine; Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša Unsko-sanskog kantona akt broj 11-10-8737-2/19 od 07.08.2019. godine, Zapadnohercegovačka županija, Vlada - Ured predsjednika akt broj 17-72-1/19 od 08.08.2019. godine, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Hercegovačko-neretvanskog kantona/županije, akt broj 11-02-1407-1/19 od 16.08.2019.

Ministarstvo pravde i uprave Županije/Kantona Sarajevo u svom aktu navodi: „*Ovo tijelo saopćilo bi traženu informaciju, bez obzira na izuzetke utvrđene u zakonu, ako je to bilo opravdano javnim interesom. Pritom uzima u obzir svaku korist i štetu koje mogu proisteći iz saopćavanja informacije. Ako bi utvrdilo da je saopćavanje tražene informacije izuzetak u smislu odredaba zakona u javnom interesu, ovo tijelo bi rješenjem obavijestilo treću stranu da će informaciju saopćiti po isteku roka od 15 dana od dana primitka tog rješenja. Navedeno rješenje sadržavalo bi pouku o pravu na prigovor, kao i uputu o pravu obraćanja Instituciji ombudsmana, sa naznakom neophodnih podataka za kontaktiranje Ombudsmana.*“¹⁶⁶

Ministarstvo unutarnjih poslova Hercegovačko-neretvanske županije/kantona u dostavljenom odgovoru ističe da priopćava traženu informaciju, bez obzira na izuzetak utvrđen sukladno čl. 6., 7. i 8. ZOSPI FBiH, ako je to opravdano javnim interesom. Ukoliko utvrdi izuzetak u smislu članka 6. ZOSPI FBiH, ovo tijelo donosi rješenje o odbijanju pristupa traženim informacijama, izuzev ako se utvrdi opravdanost javnim interesom.¹⁶⁷

Iz odgovora Ministarstva unutarnjih poslova Srednjobosanske županije/kantona proizilazi da je ovo Ministarstvo do sada imalo nekoliko slučajeva odbijanja zahtjeva za pristup informacijama, a što znači da je ovo javno tijelo bilo dužno ispitati javni interes putem provođenja testa javnog interesa.¹⁶⁸

Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Županije/Kantona Sarajevo ističe da provodi test javnog interesa iz članka 9. ZOSPI FBiH, pri čemu se u obzir uzimaju činjenice da li informacija sadrži bilo kakve dokaze za nepoštivanje zakonske obveze, neovlašćeno trošenje javnih sredstava, opasnost po zdravlje ili sigurnost pojedinca itd.¹⁶⁹

U svezi sa pitanjem o načinu postupanja sukladno sa člankom 9. ZOSPI FBiH, Služba za odnose sa javnošću Vlade Posavske županije/kantona u dostavljenom odgovoru navodi da „*predstavlja sponu između tražitelja informacije i tijela koje traženom informacijom raspolaže.*“¹⁷⁰

Služba za zajedničke poslove županijskih tijela uprave Bosansko-podrinjske županije/kantona navodi da će priopćiti traženu informaciju, ako je to opravdano javnim interesom, uzimajući u obzir svaku korist, odnosno štetu koja može proisteći iz priopćavanja informacije.¹⁷¹

6.3.4 Ispitivanje javnog interesa – javna tijela Brčko distrikta BiH

Na pitanje da li institucije u Brčko distriktu BiH uzimaju u obzir i ispituju svaku korist i štetu koja može proisteći iz saopćavanja informacije ukoliko je to opravdano javnim interesom, Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH u odgovoru je navela da se korist i šteta od objavljivanja informacije ispituju, ali samo ukoliko je prethodno utvrđen izuzetak od saopćavanja informacije, kada se postupa u smislu članka 9. ZOSPI BiH¹⁷².

godine, Ministarstvo pravosuđa i uprave Zapadnohercegovačke županije/kantona akt broj 03-02-49-587-2/19 od 26.08.2019. godine i Služba za odnose s javnošću Bosansko-podrinjskog kantona, akt bez broja i datuma;

¹⁶⁶ Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo akt bez broja od dana od 19.08.2019. godine;

¹⁶⁷ Ministarstvo unutarnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona akt broj 02-03/1-1-04-741/19 od 11.09.2019. godine;

¹⁶⁸ Ministarstvo unutarnjih poslova Srednjobosanskog kantona akt broj 01/2-49-1-1097/19 od 27.08.2019. godine;

¹⁶⁹ Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo akt broj 14-03-49-03273/17 od 12.07.2019. godine;

¹⁷⁰ Služba za odnose s javnošću Vlade Posavskog kantona akt broj 01/VI-10-64-1/19 od 08.08.2019. godine;

¹⁷¹ Služba za zajedničke poslove županijskih/kantonálnih tijela uprave, Bosansko-podrinjskog kantona, akt br. 15-49-400-1/19 od 07.08.2019. godine;

¹⁷² Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH akt broj SuPK- 1337/19 od 02.08.2019. godine;

Stručna služba Skupštine Brčko distrikta BiH u odgovoru je istakla da u dosadašnjoj praksi nije postupala po zahtjevima za pristup informacijama, po kojim je bila dužna ispitivati javni interes.¹⁷³

Isti odgovor dalo je Odjeljenje/Odjel za javni registar Brčko distrikta BiH, citirajući odredbu članka 9. ZOSPI BiH, kao i Policija Brčko distrikta BiH, koja u odgovoru navodi da prigodom odlučivanja po zahtjevu za pristup informacijama uzima svaku korist i štetu koji mogu proizaći saopćavanjem informacije¹⁷⁴.

Komisija za hartije od vrijednosti Brčko distrikta BiH u odgovoru navodi da o tome treba voditi računa¹⁷⁵

Vlada Brčko distrikta BiH Odjeljenje/Odjel za javne poslove i Ured - Kancelarija za reviziju javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH u odgovoru su naveli da do sada nisu imali niti jedan zaprimljen zahtjev za pristup informacijama, pa nisu u mogućnosti ni odgovoriti na dostavljeni upitnik.¹⁷⁶

6.4 Okolnosti za izuzimanje informacija od objavljivanja

„U donošenju odluke da li je objavljivanje informacija opravdano javnim interesom, nadležno javno tijelo će razmotriti okolnosti kao što su, ali nisu ograničene na, svako nepoštivanje zakonske obveze, postojanje bilo kakvog prijestupa, sudsku pogrešku, zlouporabu vlasti ili nemar u obavljanju službene dužnosti, neovlašćeno korištenje javnih fondova, ili opasnost po zdravlje ili sigurnost pojedinca, javnosti ili okoline.“¹⁷⁷

6.4.1 Okolnosti za izuzimanje informacija od objavljivanja - javna tijela Bosne i Hercegovine

Na pitanje da li prigodom odlučivanja o zahtjevu za pristup informacijama, uzimaju sve okolnosti zbog kojih bi određene informacije trebale biti izuzete od saopćavanja, kao i da li u obzir uzimaju svaku korist i štetu koja može nastati saopćavanjem informacije, skoro svi anketirani javni tijela dostavili su potvrđan odgovor.

Služba za zajedničke poslove institucija Bosne i Hercegovine u odgovoru navodi da: „...ima najviše zahtjeva za pristup informacijama iz oblasti javnih nabavki, te otkrivanje istih ne može dovesti do nastanka štete jer je sam postupak javnih nabavki javan i transparentan, te reguliran zakonom.“¹⁷⁸

¹⁷³ Stručna služba Skupštine Brčko distrikta BiH akt broj 02-05-828/19 od 07.08.2019. godine;

¹⁷⁴ Odjeljenje/Odjel za javni registar Vlade Brčko distrikta BiH akt bez broja i datuma, zaprimljen u Instituciji ombudsmana dana 09.08.2019. godine, Policija Brčko distrikta BiH, akt bez broja od dana 15.08.2019. godine

¹⁷⁵ Komisija za hartije od vrijednosti Brčko distrikta BiH akt broj 05-15.02-595/19 od 29.07.2019. godine;

¹⁷⁶ Odjeljenje/Odjel za javne poslove Vlade Brčko distrikta BiH akt broj 03-1151sj-002/19 od 07.08.2019. godine, Ured- Kancelarija za reviziju javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH akt broj 01-48-353/19 od 31.07.2019. godine;

¹⁷⁷ Članak 9. stavak 2. Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine; članak 9. stavak 2. Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske; članak 9. stavak 2. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine

¹⁷⁸ Služba za zajedničke poslove institucija Bosne i Hercegovine akt broj 06/I-50-1-1709-1/19 od 07.08.2019. godine;

Agencija za zaštitu osobnih podataka u Bosni i Hercegovini u odgovoru navodi da: „...nije bilo zahtjeva te vrste do sada. Agencija postupa sukladno članku 6. Zakona.“¹⁷⁹

6.4.2 Okolnosti za izuzimanje informacija od objavljivanja – javna tijela Republike Srpske

Najveći broj javnih tijela Republike Srpske u pogledu okolnosti koje uzimaju u obzir prigodom utvrđivanja izuzetaka, u odgovorima navodi da uzimaju u obzir sve okolnosti zbog kojih bi određene informacije trebale biti izuzete od saopćavanja, dok je samo Služba za zajedničke poslove Vlade Republike Srpske dostavila odgovor da nije imala zahtjeve, ali da bi postupili u smislu odredbi ZOSPI RS¹⁸⁰.

Na pitanje da li institucije uzimaju u obzir i ispituju svaku korist i štetu koja može proisteći iz saopćavanja informacije, ukoliko je to opravdano javnim interesom, najveći broj javnih tijela odgovorilo je pozitivno.¹⁸¹

Republički pedagoški zavod Republike Srpske u odgovoru navodi da prigodom odlučivanja o zahtjevu za pristup informacijama ne uzima u obzir svaku korist i štetu koja može proisteći iz saopćavanja informacije.¹⁸²

6.4.3 Okolnosti za izuzimanje informacija od objavljivanja – javna tijela Federacije Bosne i Hercegovine

Na pitanje da li institucije u Federaciji Bosne i Hercegovine, pri odlučivanju uzimaju u obzir sve okolnosti zbog kojih bi određene informacije trebalo da budu izuzete od saopćavanja, skoro sva ispitana javna tijela odgovorili su potvrdno.

Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine u odgovoru ističe da: „...Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine može odbiti zahtjev za pristup informacijama (izuzete informacije), djelomično ili u cjelini, kada to zahtijeva: zaštita podataka značajnih za donošenje odluka Suda, zaštita postupaka sa kojeg je javnost isključena i kada zahtjev za pristup informacijama uključuje osobne interese sukladno sa Zakonom i Europskom konvencijom uza zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (članak 8. Konvencije).“¹⁸³

Na pitanje da li institucije vode računa i ispituju svu korist i štetu koja može proisteći iz saopćavanja informacije ukoliko je to opravdano javnim interesom, većina javnih tijela je u odgovoru istakla da uzimaju u obzir navedeno.

Federalno ministarstvo okoliša i turizma navelo je da: „...Prigodom pravilne primjene Zakona, u cilju pružanja informacije, do sada nismo imali slučaj prouzrokovanja štete radi saopćenja iste.“¹⁸⁴

Federalna uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove u dostavljenom odgovoru navodi: „...Informacija mora biti dostupna sukladno sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama, a

¹⁷⁹ Agencija za zaštitu osobnih podataka u Bosni i Hercegovini akt broj 05-1-34-16-712-2/19 od 13.08.2019. godine;

¹⁸⁰ Služba za zajedničke poslove Vlade Republike Srpske akt broj: 04/2.3.-053-626-1/19 od 12.08.2019. godine;

¹⁸¹ Helikopterski servis Republike Srpske, Ministarstvo prometa i veza Republike Srpske, Narodna skupštine Republike Srpske, Ministarstvo porodice, omladine i sporta Republike Srpske, Ministarstvo financija Republike Srpske, Fond za penzijsko/mirovinsko i invalidsko osiguranje...

¹⁸² Republički pedagoški zavod Republike Srpske akt bez broja od dana 14.08.2019. godine;

¹⁸³ Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine akt broj S-57-1/19 od 30.07.2019. godine;

¹⁸⁴ Federalno ministarstvo okoliša i turizma akt broj 08-49-571/19 od 20.08.2019.godine;

*korist ili šteta je samo uzročno-posljedična veza koja ne bi smjela utjecati na pristup informacijama, izuzev ako se ne radi o komercijalnim podacima i javnom interesu.*¹⁸⁵

6.4.3.1 Okolnosti za izuzimanje informacija od objavljivanja – javna tijela kantona

Zaprimljeni odgovori pokazuju da većina javnih tijela u županijama/kantonima, uključujući i javna tijela u gradovima i općinama/opštinama uzima u obzir sve okolnosti zbog kojih bi određene informacije trebalo da budu izuzete od saopćavanja i uzimaju u obzir korist i štetu koji mogu proisteći iz saopćavanja informacije.

Određeni broj javnih tijela se izjasnio da nije imao zahtjeve za pristup informacijama, odnosno nije imao zahtjeve u kojima bio dužan primjenjivati odredbu članka 9. ZOSPI FBiH.¹⁸⁶

6.4.4 Okolnosti za izuzimanje informacija od objavljivanja – javna tijela Brčko distrikta BiH

Na pitanje da li institucije pri odlučivanju uzimaju u obzir sve okolnosti zbog kojih bi određene informacije trebalo da budu izuzete od saopćavanja, pet institucija je dalo pozitivan odgovor.¹⁸⁷

Pravosudna komisija u odgovoru navodi „*Opće pravilo koje proklamira Zakon o slobodi pristupa informacijama u BiH je da svaka fizička i pravna osoba ima pravo pristupa informacijama koje su pod kontrolom javnog tijela, osim onim informacijama za koje se utvrdi da predstavljaju izuzetak propisan ovim zakonom i za koje ne postoji javni interes da se objave i pored toga što predstavljaju izuzetak. Dakle, suglasno Zakonu o slobodi pristupa informacijama BiH, jedan od obveznih koraka u postupku pristupa informacijama jeste ocjena da li je tražena informacija izuzeta od pristupa i postoji li javni interes da se informacija koja predstavlja izuzetak ipak objavi, a da bi se utvrdilo, neophodno je uzeti u obzir sve okolnosti koje traženu informaciju eventualno determiniraju kao izuzetak i sve okolnosti u kojima se ogleda javni interes.*“

6.5 Praksa javnih tijela u slučaju djelomičnog odobravanja pristupa informacijama

*Ako je dio traženih informacija utvrđen kao izuzetak, nadležno javno tijelo će izdvojiti takav dio i objaviti ostatak informacija, osim ako usljed ovog razdvajanja informacije nisu postale nerazumljive.*¹⁸⁸

¹⁸⁵ Federalna uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove akt broj 01-02-1233/2019 od 29.07.2019. godine;

¹⁸⁶ Zavod za zaštitu kulturno historijskog naslijeđa Hercegovačko-neretvanske županije, Kantonalna uprava za civilnu zaštitu Srednjobosanskog kantona, Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva - Uprava za šumarstvo Posavskog kantona, Ured Vlade za europske integracije Zapadnohercegovačke županije, Ured za zakonodavstvo Vlade Zapadnohercegovačke županije, Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa Zapadnohercegovačke županije Ministarstvo pravosuđa i uprave Zapadnohercegovačke županije;

¹⁸⁷ Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH akt broj SuPK- 1337/19 od 02.08.2019. godine, Stručna služba Skupštine Brčko distrikta BiH akt broj 02-05-828/19 od 07.08.2019. godine, Odjeljenje/Odjel za javni registar Vlade Brčko distrikta BiH akt bez broja i datuma, zaprimljen u Instituciji ombudsmana dana 09.08.2019. godine, Policija Brčko distrikta BiH akt bez broja od dana 15.08.2019. godine, Komisija za vrijednosne papire Brčko distrikta BiH akt broj 05-15.02-595/19 od 29.07.2019. godine

¹⁸⁸ Članak 10. Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine, članak 10. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije BiH, članak 10. Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske;

6.5.1 Praksa institucija u slučaju djelomičnog odobravanja pristupa informacijama – javna tijela Bosne i Hercegovine

Dostavljeni odgovori javnih tijela na razini Bosne i Hercegovine pokazuju da je većina javnih tijela u dosadašnjoj praksi postupala po zahtjevima za pristup informacijama, po kojima je doneseno rješenje o djelomičnom pristupu informacijama u smislu članka 10. ZOSPI BiH. Međutim, odgovori pokazuju da ima i javnih tijela koja do sada nisu razmatrala takvu vrstu zahtjeva¹⁸⁹.

6.5.2 Praksa javnih tijela u slučaju djelomičnog odobravanja pristupa informacijama – javna tijela Republike Srpske

Najveći broj javnih tijela Republike Srpske se izjasnilo da do sada nisu imali slučajeve u kojima je dio tražene informacije određen kao izuzetak od objavljivanja.

Zavod za statistiku Republike Srpske, u odgovoru navodi da je razmatran jedan zahtjev kojemu nije udovoljeno, dok Gradska uprava Grada Zvornika u odgovoru ističe da *"su u praksi imali slučaj u kojem su dali tražene informacije jer su ocijenili da je njeno objavljivanje neophodno radi izvršenja obveza određenih zakonom, aktom donesenim sukladno sa zakonom."*¹⁹⁰

Gradska uprava Grada Banja Luka u odgovoru navodi: *"U slučaju kada je dio tražene informacije utvrđen kao izuzetak, postupajuće tijelo izdvaja takav dio i objavljuje ostatak informacija, osim ako zbog razdvajanja informacije nisu postale nerazumljive."*¹⁹¹

6.5.3 Praksa javnih tijela u slučaju djelomičnog odobravanja pristupa informacijama – javna tijela Federacije Bosne i Hercegovine

Dostavljeni odgovori javnih tijela u Federaciji Bosne i Hercegovine pokazuju da najveći broj javnih tijela u dosadašnjoj praksi nisu imali slučajeve u kojima je dio tražene informacije utvrđen kao izuzetak od objavljivanja.

Manji broj javnih tijela se u praksi susreo sa navedenim zahtjevima, te u odgovorima ističu da se u situacijama, u kojima je dio informacije utvrđen kao izuzetak od objavljivanja, donosi rješenje o djelomičnom pristupu informacijama.¹⁹²

¹⁸⁹ Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH, Ministarstvo komunikacija i transporta BiH, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Institut za mjeriteljstvo Bosne i Hercegovine, Agencija za sigurnost hrane BiH, Centralna izborna komisija BiH, Ured za reviziju institucija BiH, Agencija za antidoping kontrolu BiH, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, Ured za veterinarstvo BiH, Centar za uklanjanje mina BiH, Direkcija za europske integracije BiH, Institut za standardizaciju BiH, Agencija za zaštitu osobnih podataka BiH i Služba za zajedničke poslove institucija BiH;

¹⁹⁰ Zavod za statistiku Republike Srpske akt broj 06.3.07/060-528/19 od 13.08.2019.godine i Gradska uprava Grada Zvornika akt broj 07-053-14/19 od 08.08.2019.godine

¹⁹¹ Gradska uprava Grada Banja Luka akt broj 23-059-1066/2019 od 03.12.2019. godine;

¹⁹² Federalno ministarstvo pravde akt broj 09-49-2227/19 od 12.08.2019.godine, Federalno ministarstvo zdravstva 05.08.2019. godine, Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti akt broj 01-10-4715/19 od 30.08.2019. godine, Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije akt broj 01-49-3277-1/19 od 13.08.2019.godine;

6.5.3.1 Praksa javnih tijela u slučaju djelomičnog odobravanja pristupa informacijama – javna tijela u kantonima

Većina javnih tijela na županijskoj/kantonalnoj razini, uključujući i javna tijela u gradovima i općinama, u dosadašnjoj praksi se nije susrela sa zahtjevima za pristup informacijama u kojima bi donijeli odluku o djelomičnom odobravanju pristupa informacijama.

Određeni broj javnih tijela je postupao po zahtjevima za pristup informacijama u kojima je pristup djelomično odobren¹⁹³, dok su pojedini javna tijela uz odgovor dostavili i primjere rješenja iz kojih je isto vidljivo.¹⁹⁴

Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo je odgovorila da postupa sukladno odredbama ZOSPI FBiH u suglasnosti sa Vodičem Uprave koji propisuje da u slučaju kada ovo tijelo utvrdi da je dio tražene informacije izuzetak, taj dio se izdvaja, a saopćava ostali dio informacije, izuzev ako je na taj način informacija postala nerazumljiva.¹⁹⁵

6.5.4 Praksa javnih tijela u slučaju djelomičnog odobravanja pristupa informacijama – javna tijela Brčko distrikta BiH

Policija Brčko distrikta BiH i Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH u odgovoru navode da su u postupku odlučivanja po zahtjevu za pristup informacijama donijeli rješenje o djelomičnom pristupu informacijama.

Skupština Brčko distrikta BiH – Stručna služba Skupštine, Komisija za hartije od vrijednosti Brčko distrikta BiH i Vlada Brčko distrikta BiH Odjeljenje za javni registar, u praksi se nisu susretali sa zahtjevom za pristup informacijama po kojem bi dio tražene informacije trebao biti utvrđen kao izuzetak od saopćavanja.

6.6 Odlučivanje po zahtjevu za pristup informacijama

Članak 14. Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine:

Ako se odobri pristup informaciji, u cijelosti ili djelomično, nadležno javno tijelo rješenjem/dopisom o tome obavještava podnositelja zahtjeva. Rješenjem/Dopisom se:

- obavještava podnositelj zahtjeva o mogućnosti osobnog pristupa informacijama u
- prostorijama nadležnog javnog tijela; i/ili
- obavještava podnositelj zahtjeva o mogućnosti umnožavanja, troškovima umnožavanja, te da se umnožavanje podnositelju zahtjeva osigurava nakon izvršene uplate. Kada je umnožavanje informacije veoma složeno ili dugotrajno, umnožavanje se osigurava podnositelju zahtjeva u vrijeme koje je prihvatljivo

¹⁹³ Kantonalna agencija za privatizaciju Tuzlanskog kantona, Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo, Ministarstvo privrede Hercegovačko-neretvanske županije, Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Tuzlanskog kantona, Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne skrbi i prognanih Kantona 10, Ministarstvo za unutarne poslove Bosansko-podrinjskog kantona, Ministarstvo unutarnjih poslova Unsko-sanskog kantona, Ministarstvo za boračka pitanja Kantona Sarajevo, Ministarstvo kulture i športa Kantona Sarajevo, Grad Živinice, Služba za opću upravu i BIZ Općine Travnik, Uprava za inspekcijske poslove Zapadnohercegovačke županije, Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo.

¹⁹⁴ Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo, Uprava za inspekcijske poslove Zapadnohercegovačke županije, Služba za opću upravu i BIZ Općine Travnik, Ministarstvo unutarnjih poslova Unsko-sanskog kantona, Ministarstvo za unutarne poslove Bosansko-podrinjskog kantona, Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo, Ministarstvo unutarnjih poslova Kantona Sarajevo, Ministarstvo unutarnjih poslova Srednjobosanskog kantona;

¹⁹⁵ Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo akt broj 14-03-49-03273/17 od 12.07.2019. godine;

i za podnositelja zahtjeva i za nadležno javno tijelo; ili

- prilaže preslik tražene informacije kada se ista osigurava besplatno, u smislu članka 16. ovog zakona.

odbije pristup informaciji, u cijelosti ili djelomično, nadležno javno tijelo rješenjem/dopisom o tome informira podnositelja zahtjeva. Navedeno rješenje sadrži: a) zakonski osnov za status izuzeća informaciji u smislu ovog zakona, uključujući sva materijalna pitanja koja su važna za donošenje rješenja, te uzimanje u obzir faktora javnog interesa; b) pouku o pravu na žalbu, adresu tijela kojem se žalba podnosi, rok i troškove za podnošenje žalbe te uputstvo o pravu obraćanja ombudsmanu, s naznakom neophodnih podataka za kontaktiranje ombudsmana.“

Članak 14. Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske:

- (1) Po primitku zahtjeva za pristup informaciji, nadležno javno tijelo poduzima sve redovne mjere da prikupi zahtijevane informacije, i razmotri sve činjenice i okolnosti koje su značajne za obradu zahtjeva.
- (2) Ako se odobri pristup informaciji, bilo djelomičnoj ili cijeloj informaciji, nadležno javno tijelo dopisom o tome obavještava podnositelja zahtjeva. Dopisom se: a) obavještava podnositelj zahtjeva o mogućnosti osobnog pristupa informacijama u prostorijama nadležnog javnog tijela, i b) obavještava podnositelj zahtjeva o mogućnosti umnožavanja, procijenjenim troškovima umnožavanja, te da se umnožavanje podnositelju zahtjeva osigurava nakon izvršene uplate. Kada je umnožavanje informacije veoma složeno ili dugotrajno, umnožavanje se osigurava podnositelju zahtjeva u vrijeme koje je prihvatljivo i za podnositelja zahtjeva i za nadležno javno tijelo; i/ili prilaže preslik tražene informacije kada se ona osigurava besplatno u smislu članka 16. ovog Zakona.
- (3) Ako se odbije pristup informaciji, bilo djelomičnoj ili cijeloj informaciji, nadležno javno tijelo dopisom o tome obavještava podnositelja zahtjeva. Dopis treba da: (a) sadrži zakonski osnov za status izuzeća informacije, uz navode članova ovog Zakona na koje se poziva, kao i sva materijalna pitanja koja su važna za odluku, što uključuje i uzimanje u obzir faktora javnog interesa; i (b) obavještava podnositelja zahtjeva o pravu podnošenja žalbe, određenom tijelu, a što uključuje neophodne podatke za kontakte sa takvim tijelom, krajnji rok za podnošenje žalbe, kao i troškove podnošenja žalbe. Ovaj dopis upućuje podnositelja zahtjeva na pravo da se obrati Uredu ombudsmana Republike Srpske i sadržava neophodne podatke za kontakte s ovim Uredom.
- (4) Rok za obavještenje podnositelja zahtjeva, kako je utvrđeno u stavku (2) i stavku (3) ovog članka, je 15 dana od dana primitka zahtjeva. Za zahtjeve koji se obrađuju u smislu članka 7. i/ili članka 9. (3) ovaj rok se produžava za vremensko razdoblje utvrđeno u ovim člancima. Podnositelj zahtjeva će dopisom, a po žurnom postupku, biti obaviješten o produženju roka, kao i o razlozima za to produženje.

Članak 14. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine:

- (1) Nakon primitka zahtjeva za pristup informaciji nadležno javno tijelo poduzima sve potrebne radnje da pribavi traženu informaciju i razmatra sve činjenice i okolnosti od značaja za rješavanje zahtjeva.
- (2) Kada nadležno javno tijelo odobri pristup informaciji u cjelosti ili djelomično, rješenje o tome dostavlja podnositelju zahtjeva. Navedeno rješenje sadrži: 1) obavještenje o mogućnosti osobnog pristupa informaciji u prostorijama nadležnog javnog tijela; 2) obavještenje o mogućnosti umnožavanja informacije i o troškovima umnožavanja, uz napomenu da se umnožavanje informacije omogućava nakon izvršene uplate. Kada je umnožavanje informacije neuobičajeno složeno ili dugotrajno, umnožavanje se omogućava podnositelju zahtjeva u vrijeme koje je prihvatljivo i za podnositelja zahtjeva i za nadležno javno tijelo; i/ili 3) priloženu presliku tražene informacije, kada se ista osigurava besplatno, u smislu članka 16. ovog zakona.
- 3) Ako mjerodavno javno tijelo odbije pristup informaciji u cijelosti ili djelomice, podnositelj zahtjeva izvješćuje se rješenjem, koje sadrži: 1) zakonski temelj za status izuzeća informacije u smislu ovoga zakona, uključujući sva materijalna pitanja važna za donošenje rješenja, kao i uzimanje u obzir čimbenika javnoga interesa i 2) pouku o pravu na prigovor, naznaku i adresu tijela kojem se prigovor podnosi, rok i troškove za podnošenje prigovora.
- 4) Nezadovoljna stranka može protiv rješenja iz stavka (3) ovoga članka podnijeti prigovor rukovoditelju tijela u roku osam dana od dana primitka rješenja. (5) Rješenje doneseno po prigovoru iz stavka (4) ovoga članka konačno je u upravnom postupku i protiv njega nezadovoljna stranka može pokrenuti upravni spor kod mjerodavnoga suda.

6.6.1 Odlučivanje po zahtjevu za pristup informacijama – javna tijela Bosne i Hercegovine

Odgovori javnih tijela pokazuju da većina javnih tijela odluke po zahtjevima za pristup informacijama donosi u formi rješenja.

Agencija za poštanski promet Bosne i Hercegovine navodi da: „...Odluku po zahtjevu za pristup informacijama donosi u formi Rješenja, a informacija se podnosiocu dostavlja, odnosno pristup informacijama dozvoljava, u formi koju je podnositelj zahtjeva precizirao u zahtjevu, pod uvjetom da je kao takva predviđena Zakonom o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini. Ukoliko podnositelj zahtjeva nije precizirao način odobravanja pristupa informacijama ili je postavio zahtjev koji nije predviđen Zakonom o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini, Agencija o predmetnom zahtjevu izvješćuje podnosioca zahtjeva pismenim putem, zahtijevajući dopunu zahtjeva...“¹⁹⁶

Javna tijela na razini Bosne i Hercegovine su na pitanje u kojoj formi su donesene odluke po zahtjevu za pristup informacijama (rješenje, dopis, zaključak), odgovorili različito. Većina javnih tijela je po zahtjevima za pristup informacijama odlučila u formi rješenja dok su tri javna tijela odluku donijela u formi dopisa, a dva u formi zaključka.

Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine u odgovoru navodi da po zahtjevima odlučuje u formi rješenja, odnosno dopisa u slučaju kada Agencija nije nadležna ili kada se stranka izjasni da želi odgovoru u tom obliku.¹⁹⁷

Sličan odgovor dalo je i Ministarstvo prometa i komunikacija Bosne i Hercegovine koje ističe da odluku o zahtjevu za slobodu pristupa informacijama donosi u formi rješenja, osim kada isti prosljeđuje nadležnom tijelu - kada se sačinjava dopis, ili zbog nedostatka formalnih uvjeta - kada se sačinjava Zaključak.¹⁹⁸

Agencija za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine u odgovoru navodi: „...U situaciji kad se zahtjev za pristup informacijama odobrava, isto se vrši dopisom u kom se stranka informira o detaljima uvida...U situaciji kada se zahtjev za pristup informacijama djelomično odobrava ili odbija, donosi se rješenje sukladno sa Zakonom.“¹⁹⁹

U odgovoru na pitanje što sadrži pouka o pravnom lijeku javna tijela na razini Bosne i Hercegovine su u odgovorima naveli sljedeće:

- a) Žalba se dostavlja Žalbenom vijeću pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine;²⁰⁰

¹⁹⁶ Agencija za poštanski promet Bosne i Hercegovine akt broj 01-03-1-50-4-474-5/19 od 08.08.2019. godine;

¹⁹⁷ Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine akt bez broja, zaprimljen dana 05.08.2019. godine;

¹⁹⁸ Ministarstvo prometa i komunikacija Bosne i Hercegovine akt bez broja, zaprimljen dana 06.08.2019. godine;

¹⁹⁹ Agencija za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine akt broj 10-02.3-3784-1/19 od 01.08.2019. godine;

²⁰⁰ Agencija za antidoping kontrolu BiH akt bez broja i datuma, Agencija za zaštitu osobnih podataka u Bosni i Hercegovini akt broj: 05-1-34-16-712-2/19 od 13.08.2019.godine, Odbor državne službe za žalbe akt broj 01-1-12-1-130-2/19 od 09.08.2019.godine, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH akt broj 05-12-1-1819-2/19 od 06.08.2019.godine, Ured za harmonizaciju i koordinaciju sustava plaćanja u poljoprivredi, ishrani i ruralnom

- b) Žalba se dostavlja Žalbenom Vijeću pri Vijeću Ministara Bosne i Hercegovine i Ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine;²⁰¹
- c) Žalba se izjavljuje direktoru Službe i Instituciji ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine;²⁰²
- d) Žalba ulaže donositelju rješenja²⁰³;
- e) Žalba se podnosi direktoru Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine u roku od 15 dana od primitka rješenja i Ombudsmanu za ljudska prava BiH²⁰⁴;
- f) Žalba se izjavljuje predsjedavajućem Regulatorne agencije za komunikacije Bosne i Hercegovine;²⁰⁵

Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine u odgovoru je istakao: „*svi zahtjevi su riješeni pozitivno u korist podnositelja. Nije bilo djelomičnog rješenja pristupa informacijama.*“²⁰⁶

6.6.2 Odlučivanja po zahtjevu za pristup informacijama – javna tijela Republike Srpske

Iz najvećeg broja odgovora javnih tijela Republike Srpske, proizilazi da u postupku po zahtjevu za pristup informacijama, odlučuju u formi dopisa, a sukladno sa ZOSPI RS.²⁰⁷

razvoju BiH akt broj 02-9-50-3-1882/19 od 01.08.2019.godine, Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH akt broj 10-02.3-3784-1/19 od 01.08.2019.godine;

²⁰¹Ministarstvo civilnih poslova BiH akt bez broja, zaprimljen dana 15.08.2019.godine, Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije akt broj 03-12-1-382-2/19/19 (S.S) od 05.08.2019.godine, Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine akt broj 04-29-1-PbiH-300/19 od 04.09.2019.godine, Ured koordinatora za reformu javne uprave akt broj 06-29-1-56-5/17 od 16.09.2019.godine, Agencija za državnu službu akt broj 03-50-28-1/19 od 09.08.2019.godine, Agencija za poštanski promet BiH akt broj 01-03-1-50-4-474-5/19 od 08.08.2019.godine, Direkcija za europske integracije, akt broj 01-50-MT-1021-2/19 od 01.08.2019.godine, Direkcija za civilno zrakoplovstvo akt broj 1-2-50-2-538-2/19 od 05.08.2019.godine, Agencija za nadzor nad tržištem akt broj 02-12-368-2/19 od 08.08.2019.godine, Ured za reviziju institucija BiH akt broj 01/4-12-832-2/19 od 07.08.2019.godine, Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine akt broj 01-7-50-8-582-1/19 od 06.08.2019.godine, Ministarstvo financija i trezora BiH akt broj 01-16-1-5491-2/19 od 02.08.2019.godine, Ministarstvo komunikacija i transporta BiH akt bez broja, zaprimljen dana 06.08.2019., Institut za intelektualno vlasništvo BiH akt broj 05-12-1-554-2/19SD od 30.07.2019. godine, Konkurencijsko vijeće BiH akt broj 01-12-1-213-3/19 od 01.08.2019.godine, Agencija za osiguranje u BiH akt broj 02-12-233-2/19 od 06.08.2019.godine, Centralna izborna komisija BiH akt broj 04-12-561-2/19 od 01.08.2019.godine;

²⁰²Služba za zajedničke poslove institucija BiH akt broj 06/I-50-1-1709-1/19 od 07.08.2019.godine;

²⁰³Agencija za javne nabavke BiH akt broj 02-12-2125-2/19 od 31.07.2019.godine;

²⁰⁴Uprava za indirektno oporezivanje BiH akt broj 01/3-14-1-1632-1/19 od 13.08.2019.godine;

²⁰⁵Regulatorna agencija za komunikacije BiH akt bez broja, zaprimljen dana 05.08.2019. godine;

²⁰⁶Institut za standardizaciju BiH akt broj 04-50.1-45-957-2/19 od 01.08.2019.godine;

²⁰⁷Gradska uprava Grada Banja Luka akt broj 23-059-1066/2019 od 03.12.2019. godine, Gradska uprava Grada Bijeljina akt broj 02/8-052-3-49/19 od 01.08.2019. godine, Općina Han Pijesak akt broj 02-053-15/19 od 05.08.2019. godine, Općina Nevesinje akt od 07.08.2019. godine, Republička uprava za inspekcijske poslove Republike Srpske akt broj 24.2004/054-101-2/19 od 06.8.2019. godine, Ministarstvo financija Republike Srpske akt broj 06.01/059-1925/19 od 08.08.2019. godine, Služba predsjednika Republike Srpske akt broj 01-2-054-3021-1/19 od 13.08.2019. godine, Vlada Republike Srpske- Republički sekretarijat za raseljena lica i migracije akt broj 26.05-07-882/19 od 12.08.2019. godine, Odbor državne uprave za žalbe Republike Srpske akt broj 052-326/19 od 06.08.2019. godine, Ministarstvo pravde Centar za pružanje besplatne pravne pomoći Republike Srpske akt broj 08/2.01/025-260-1/19 od 08.08.2019.godine, Narodna skupština Republike Srpske akt broj 02/2-1352-1/19 od 12.08.2019. godine, Fond za PIO Republike Srpske akt broj O-98/2019-91 od 13.08.2019. godine, Vijeće naroda Republike Srpske akt broj 03.2-305/19-1 od 13.08.2019. godine, Ministarstvo za znanstvenotehnološki razvoj, visoko obrazovanje i informaciono društvo akt broj 19.02/052-6732/19 od 13.08.2019. godine, Zavod za statistiku Republike Srpske akt broj 06.3.07/060-528/19 od 13.08.2019. godine, Agencija za upravljanje oduzetom imovinom akt broj 08/3-053-7/19 od 21.08.2019. godine, Gradska uprava Grada Zvornik akt broj 07-053-14/19 od 08.08.2019. godine, Zavod za obrazovanje odraslih Republike Srpske akt broj 07/5.5/034-229/19 od 29.08.2019. godine, Općina Laktaši akt broj 02-02-22/19 od 02.08.2019. godine, Vlada Republike Srpske- Generalni sekretarijat- Sektor za informiranje- Biro za odnose s javnošću akt broj 04.3/053-19 od 14.08.2019. godine, Ministarstvo zdravlja i

Određeni broj institucija u odgovoru ističe da odluku po zahtjevu za pristup informacijama donosi u formi rješenja.²⁰⁸

Ministarstvo prometa i veza Republike Srpske, Ministarstvo financija - Poreska uprava Republike Srpske, Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske i Ministarstvo porodice, omladine i sporta Republike Srpske su naveli kako odluke donose kako u formi dopisa, tako i u formi rješenja.²⁰⁹

Služba za zajedničke poslove Vlade Republike Srpske je navela da nemaju definiranu formu.²¹⁰

Kada je u pitanju uputa o pouci o pravnom lijeku, većina javnih tijela u Republici Srpskoj je navela da u pouka o pravnom lijeku sadrži elemente propisane člankom 14. ZOSPI RS.²¹¹ Prema dostavljenim odgovorima, pojedini javna tijela ne navode pouku o pravnom lijeku.²¹²

Pojedini javna tijela daju uputu podnositeljima zahtjeva o mogućnosti obraćanja nadležnim ministrima i direktoru, ali bez navođenja ostalih elemenata koji su sadržani u ZOSPI RS.²¹³

Helikopterski servis Republike Srpske je u dostavljenom odgovoru naveo: *"ako podnositelj zahtjeva nije zadovoljan odgovorom i postupkom pristupa informacijama, podnosi prigovor direktoru Helikopterskog servisa koji u roku od 8 dana od dana primitka šalje odgovor"*.²¹⁴

socijalne zaštite akt broj:11/02-500-450/19 od 19.08.2019.godine, Republički zavod za statistiku akt broj:06.3.07/060-528/19 od 13.08.2019.godine

²⁰⁸Helikopterski servis Republike Srpske akt broj 116/19 od 31.07.2019.godine, Grad Gradiška akt od 05.08.2019.godine, Agencija za bjezbjednost prometa Republike Srpske akt broj 13/1/052-873/19 od 08.08.2019. godine, Ministarstvo pravde akt broj 08.040/052-6349/19 od 27.08.2019. godine, Republički centar za istraživanje rata i ratnih zločina i traženje nestalih lica Republike Srpske akt od 13.08.2019. godine, Gender centar Vlade Republike Srpske akt od 21.08.2019. godine;

²⁰⁹Ministarstvo prometa i veza Republike Srpske akt broj 13.02/053-1421/19 od 08.08.2019. godine, Ministarstvo financija- Poreska uprava Republike Srpske akt broj 06/1.01/0103-052.4-13014/2019 od 08.08.2019. godine i Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske akt broj 07.034/053-15-163/19 od 12.08.2019. godine, Ministarstvo porodice, omladine i sporta Republike Srpske akt od 13.08.2019.godine;

²¹⁰Služba za zajedničke poslove Vlade Republike Srpske akt broj 04/2.3.3.-053-626-1/19 od 12.08.2019 godine;

²¹¹Gradska uprava Grada Bijeljina akt broj 02/8-052-3-49/19 od 01.08.2019. godine, Grad Gradiška akt od 05.08.2019. godine, Ministarstvo prometa i veza RS-a akt broj 13.02/053-1421/19 od 17.08.2019. godine, Ministarstvo financija Republike Srpske akt broj 06.01/059-1925/19 od 08.08.2019. godine, Služba predsjednika Republike Srpske akt broj 01-2-054-3021-1/19 od 13.08.2019. godine, Vlada Republike Srpske- Republički sekretarijat za raseljena lica i migracije akt broj 26.05-07-882/19 od 12.08.2019. godine, Ministarstvo pravde Centar za pružanje besplatne pravne pomoći Republike Srpske akt broj 08/2.01/025-260-1/19 od 08.08.2019. godine, Fond za PIO Republike Srpske akt broj O-98/2019-91 od 13.08.2019 godine, Agencija za bjezbjednost prometa Republike Srpske akt broj 13/1/052-873/19 od 08.08.2019. godine, Ministarstvo porodice, omladine i sporta Republike Srpske akt od 13.08.2019. godine, Ministarstvo za znanstvenotehnološki razvoj, visoko obrazovanje i informaciono društvo akt broj 19.02/052-6732/19 od 13.08.2019. godine, Gender centar Vlade Republike Srpske akt od 21.08.2019. godine, Zavod za obrazovanje odraslih Republike Srpske akt broj 07/5.5/034-229/19 od 29.08.2019. godine.

²¹²Odbor državne uprave za žalbe Republike Srpske akt broj 052-326/19 od 06.08.2019. godine, Služba za zajedničke poslove Vlade Republike Srpske Republike Srpske akt broj 04/2.3.3.-053-626-1/19 od 12.08.2019. godine, Vijeće naroda Republike Srpske akt broj 03.2-305/19-1 od 13.08.2019. godine;

²¹³Ministarstvo financija-Poreska uprava Republike Srpske br. 06/1.01./0103-052.4.-13014/2019 od 08.08.2019.godine, Ministarstvo prosvjete i kulture akt broj 06/1.01/0103-052.4-13014/2019 od 08.08.2019. godine, Republički centar za istraživanje rata, ratnih zločina i traženje nestalih lica Republike Srpske akt bez broja od dana 14.08.2019. godine;

²¹⁴Helikopterski servis Republike Srpske akt broj 116/19 od 31.07.2019. godine;

Agencija za upravljanje oduzetom imovinom u odgovoru ističe *"ako Agencija odbije pristup traženoj informaciji djelomično ili u cijelosti, o tome će obavijestiti podnositelja zahtjeva u roku od 15 dana od dana primitka zahtjeva."*²¹⁵

Zavod za statistiku Republike Srpske, Republička uprava za inspekcijske poslove i Opština Nevesinje informišu da do sada nisu imali zahtjeve u kojima je došlo do odbijanja pristupa informacijama.²¹⁶

6.6.3 Odlučivanja po zahtjevu za pristup informacijama – javna tijela Federacije Bosne i Hercegovine

Analiza dostavljenih odgovora od javnih tijela Federacije Bosne i Hercegovine pokazuje da većina javnih tijela po zahtjevima za pristup informacijama odlučuje rješenjem.

Određen broj javnih tijela u odgovoru navodi da po zahtjevima za pristup informacijama odlučuju u formi rješenja i dopisa.²¹⁷

Federalni hidrometeorološki zavod u odgovoru navodi: *„...Uglavnom zahtjevi koji se zaprime od vanjskih korisnika su u obliku dopisa, pa je samim tim zbog specifičnosti informacije kojom se odgovara (podaci o izmjeranim, o osmotrenim vrijednostima, o pojavama, saopćenja i sl.) i odgovor u formi dopisa, a vrlo rijetko sukladno sa podnesenim zahtjevom i u obliku rješenja."*²¹⁸

Služba za zajedničke poslove tijela Federacije Bosne i Hercegovine u odgovoru navodi da: *„...Odluke se u većini slučajeva donose u formi rješenja. Međutim, u određenim slučajevima, ukoliko se radi o podacima koji imaju takav karakter, podnositelji zahtjeva se putem pisane obavijesti informira, odnosno dostavi traženi podatak ili dokument koji je tražen."*²¹⁹

Određen broj javnih tijela u odgovorima ističe da po zahtjevima za pristup informacijama odlučuju isključivo u formi dopisa.²²⁰

Većina javnih tijela Federacije Bosne i Hercegovine u odgovorima navodi da pouka o pravnom lijeku sadrži informaciju kome se prigovor može izjaviti i da je to najčešće nadležni ministar ili rukovoditelj tijela, rok u kojem se prigovor izjavljuje, dok pouka ne sadrži informaciju o mogućnosti obraćanja Instituciji ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine.²²¹

²¹⁵ Agencija za upravljanje oduzetom imovinom akt broj 08/3—053-7/19 od 21.08.2019. godine

²¹⁶ Zavod za statistiku Republike Srpske akt broj 06.3.07/060-528/19 od 13.08.2019. godine, Republička uprava za inspekcijske poslove akt broj 24.2004/054-101-2/19 od 06.08.2019. godine, Općina Nevesinje akt od 07.08.2019. godine;

²¹⁷ Federalni hidrometeorološki zavod, Služba za zajedničke poslove tijela Federacije Bosne i Hercegovine, Federalno tužilaštvo i Federalno ministarstvo okoliša i turizma;

²¹⁸ Federalni hidrometeorološki zavod akt broj 07-49-1-954-1/19 od 09.08.2019. godine;

²¹⁹ Služba za zajedničke poslove tijela Federacije Bosne i Hercegovine akt broj 03-05-2288/19 od 07.08.2019. godine;

²²⁰ Federalno pravobranilaštvo i Javna ustanova Centar za edukaciju sudaca i tužitelja Federacije BiH;

²²¹ Federalna uprava za geodetske poslove i imovinskopravne poslove akt broj 01-02-1233720/19 od 29.07.2019. godine, Federalno ministarstvo rada i socijalne politike akt broj 01-49/1-1955/19 NM od 07.08.2019. godine, Federalno ministarstvo zdravstva akt broj 01-10-4715/19 od 05.08.2019. godine, Federalno pravobranilaštvo akt broj FP-432/29 od 06.08.2019. godine, Federalna uprava za civilne poslove akt broj 03-05/18-457-1/19 od 08.08.2019. godine, Služba za zajedničke poslove tijela Federacije BiH akt broj 03-05-2288/19 od

Određeni broj javnih tijela je odgovorio da postupaju sukladno sa člankom 14. ZOSPI FBiH²²², dok Federalno ministarstvo kulture i sporta u odgovoru navodi: „U rješenju nismo navodili pouku o pravnom lijeku, postupajući sukladno sa člankom 14. stavak 2. Zakona.“²²³

U odgovoru Federalnog zavoda za agropedologiju stoji: „...U pouci o pravnom lijeku navodimo sljedeće: Podnositelj zahtjeva tijekom cijelog postupka ima pravo na obraćanje Ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine..“²²⁴

Federalno ministarstvo okoliša i turizma u odgovoru je istaklo: „Kad se odgovara dopisom, isti nije sadržavao uputu o pravnom lijeku. A kad je rješenje, pouka o pravnom lijeku sadrži 'protiv ovog rješenja može izjaviti žalba Instituciji ombudsmana za ljudska prava u roku od 15 dana od dana primitka ovog rješenja'.“²²⁵

6.6.3.1 Odlučivanje po zahtjevu za pristup informacijama – javna tijela županija/kantona

Analiza dostavljenih odgovora pokazuje da većina javnih tijela na županijskoj/kantonalnoj razini uključujući i javna tijela u gradovima i općinama, o zahtjevu za pristup informacijama odlučuje u formi rješenja.

Ministarstvo unutarnjih poslova Kantona Sarajevo u svom odgovoru navodi da odluke donosi u formi rješenja i zaključka.²²⁶

Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša Unsko-sanskog kantona, Kantonalna agencija za privatizaciju Tuzlanskog kantona, Ministarstvo pravosuđa i uprave Zapadnohercegovačke županije navodi da odluke donosi u formi rješenja i dopisa.

Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi Hercegovačko-neretvanske županije/kantona u odgovoru navodi da po zahtjevima za pristup informacijama odgovara putem dopisa, koji ne sadrže pouku o pravnom lijeku²²⁷

Javna tijela na županijskoj/kantonalnoj razini, pri donošenju odluke o zahtjevu za pristup informacijama, kao pouku o pravnom lijeku najčešće navode da stranka može podnijeti žalbu

07.08.2019. godine, Agencija za nadzor osiguranja Federacije BiH akt broj 01-02.2-059-2220/19 od 15.08.2019. godine, Federalno ministarstvo pravde akt broj 09-49-2227/19 od 12.08.2019.godine, Federalni hidrometeorološki zavod akt broj 07-49-1-954-1/19 od 09.08.2019. godine, Agencija za bankarstvo Federacije BiH akt broj 04-1-2-2795/19 od 13.08.2019.godine, Regulatorna komisija za energiju u Federaciji BiH akt broj 04-01-836-05/19 od 28.06.2019. godine, Federalno tužilaštvo akt broj A-398/19 od 13.09.2019.godine, Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije akt broj 04-49-1365/19 od 13.08.2019. godine,

²²²Vlada Federacije BiH akt broj 04-05-763/2019 od 03.09.2019. godine, Federalni zavod za agropedologiju akt broj 05-49-838-2/19 od 13.08.2019. godine, Federalna uprava za inspekcijske poslove akt broj 01-49-1-03850/2019 od 21.08.2019. godine, Federalno ministarstvo okoliša i turizma akt broj 08-49-571/19 od 20.08.2019. godine, Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti akt broj 01-49-3277-1/19 od 30.08.2019.godine;

²²³Federalno ministarstvo kulture i športa akt od 27.08.2019. godine

²²⁴Federalni zavod za agropedologiju akt broj 05-49-838-2/19 od 13.08.2019. godine;

²²⁵Federalno ministarstvo okoliša i turizma akt broj 08-49-571/19 od 20.08.2019. godine;

²²⁶Ministarstvo unutarnjih poslova Kantona Sarajevo akt br: 01-5-49-4298 od 16.08.2019. godine

²²⁷Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi Hercegovačko-neretvanske županije/kantona od 21.08.2019. godine;

ministru, rukovoditelju tijela ili gradonačelniku/načelniku u roku od 8 dana od primitka rješenja.²²⁸

Izvjestan broj institucija izričito navodi da pored žalbe koja se može uputiti ministru, rukovoditelju tijela ili načelniku u roku od 8 dana od primitka rješenja navode da se stranka može obratiti i Instituciji ombudsmana za zaštitu ljudskih prava Bosne i Hercegovine.²²⁹

Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa Zapadnohercegovačke županije/kantona u odgovoru je navelo da u aktima ne navodi pouku o pravnom lijeku.²³⁰

Ministarstvo pravosuđa i uprave Posavske županije/kantona u odgovoru ističe da se u rješenjima za pristup informacijama navodi pouka o pravnom lijeku prema kojoj se žalba može izjaviti Federalnom ministarstvu pravde u roku od 15 dana od dana primitka rješenja.²³¹

Iz dostavljenog odgovora nije vidljivo na koji način je Federalno ministarstvo pravde eventualno postupilo u postupku po žalbi na rješenje Ministarstva pravosuđa i uprave Posavskog kantona.

Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi Hercegovačko-neretvanske županije/kantona navodi da „...*Obzirom da na zahtjev za pristup informacijama odgovaramo dopisom, isti ne sadrži pouku o pravnom lijeku.*“²³²

Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Županije/Kantona Sarajevo, u odgovoru navodi da se u pouci o pravnom lijeku uvijek dostavljaju podaci propisani člankom 14. stavak (3) točka 2. ZOSPI FBiH i nikada se ne mijenjaju, bez obzira na suštinu donesene odluke.²³³

²²⁸Ministarstvo pravosuđa i uprave Srednjobosanske županije/kantona akt br: 01/2-02-225/2019 o d 31.07.2019. godine, Županijska/Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Tuzlanske županije/ kantona akt br: 17/1-05-007567/19 od 16.08.2019. godine, Grad Goražde gradonačelnik Bosansko-podrinjske županije/kantona akt br: 02-05-2-3070/19 od 02.08.2019. godine, Grad Živinice akt br: 02/3-05-4386/19 od 19.08.2019. godine, Ministarstvo zdravstva i socijalne politike Srednjobosanska županija/kanton akt br. 03-02-455/19-2 od 09.08.2019. godine, Ministarstvo kulture i športa Kantona Sarajevo, br: 12-10-29781/19 od 22.08.2019. godine, Ministarstvo za privredu/gospodarstvo Zeničko-dobojski kanton akt br:04-05-1239-3/19 od 05.09.2019.godine, Ministarstvo privrede Županija/Kanton Sarajevo akt br:07-01-10-29781-2/19 od 05.08.2019. godine, Ministarstvo prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Županija/Kanton Sarajevo akt broj:05/01-49-30099/19 od 05.08.2019. godine, Ministarstvo unutarnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona/županije akt br:08-01-01/1-02-1-3933-1/19 od 02.08.2019. godine, Zapadnohercegovački kanton/županija, Vlada-Ured predsjednika akt br. 17-72-1/19 od 08.08.2019.godine, Županijska/Kantonalna agencija za privatizaciju Kantona/Županije Sarajevo akt br. 21-06/1-49-117-1 od 26.08.2019. godine, Ministarstvo pravosuđa i uprave Zapadnohercegovačkog kantona/županije br. 03-02-49-587-2/19 od 26.08.2019. godine, Ministarstvo pravde i uprave Kantona/Županije Sarajevo, akt bez broja, zaprimljen dana 19.08.2019. godine;

²²⁹Ministarstvo privrede Hercegovačko-neretvanskog kantona/županije akt br: 07-02a)-51-375-1/19 od 23.08.2019. godine, Ministarstvo unutarnjih poslova Goražde Bosansko-podrinjski kanton/županija akt br: 07-01-02-3492/19 od 19.08.2019. godine, Općina Travnik, br: 03-05-14-21-157/19 od 12.08.2019. godine, Ministarstvo za boračka pitanja Tuzlanskog kantona/županije, br. 15/1-05-015702/19 od 31.07.2019. godine, Služba za zajedničke poslove kantonalnih/županijskih tijela uprave, Bosansko-podrinjskog kantona/županije, akt br. 15-49-400-1/19 od 07.08.2019. godine, Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Unsko-sanskog kantona/županije, akt br. 09-05-6600-UP-1/19 od 21.08.2019. godine, Ministarstvo rada, zdravstva,socijalne skrbi Županije/Kantona 10, akt br. 09-01-05-1/19 od 22.08.2019. godine, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Hercegovačko-neretvanskog kantona/županije, akt br. 11-02-1407-1/19 od 16.08.2019. godine, Ministarstvo za pitanja boraca Hercegovačko-neretvanskog kantona/kantona, akt br. 12-01-12-3271/19-2 od 30.07.2019. godine;

²³⁰Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa Zapadnohercegovačke županije/kantona akt broj:07-01-49-423-2/19 od 01.08.2019. godine

²³¹Ministarstvo pravosuđa i uprave Posavske županije/kantona akt broj 03-05-204/19 od 01.08.2019. godine

²³²Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi Hercegovačko-neretvanske županije/kantona od 21.08.2019.godine

²³³Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo akt broj 14-03-49-03273/17 od 12.07.2019. godine;

6.6.4 Odlučivanje po zahtjevu za pristup informacijama - javna tijela Brčko distrikta BiH

Javna tijela Brčko distrikta BiH koja su dostavila svoje odgovore po zahtjevu institucije Ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine su naveli da odluke po zahtjevu za pristup informacijama uglavnom donose u formi rješenja.²³⁴

Kada je riječ pouci o pravnom lijeku, Policija Brčko distrikta BiH je navela „*da se može izjaviti žalba Apelacionoj komisiji Brčko distrikta BiH, u roku od 15 dana od dana dostavljanja i da se žalba upućuje putem Policije Brčko distrikta BiH.*“

Skupština Brčko distrikta - Stručna služba Skupštine je u odgovoru istakla da pouka o pravnom lijeku „*sadrži informaciju o pravu žalbe na rješenje koja se podnosi Apelacionoj komisiji Brčko distrikta BiH u roku od 15 dana od dana dostavljanja i da se stranka može obratiti kancelariji Ombudsmana BiH u Brčko distriktu.*“²³⁵

Istovijetno je i postupanje Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH: „*U rješenju kojim je pristup informaciji odbijen u cjelosti ili djelomično, pouka o pravnom lijeku sadrži pouku o pravu na žalbu, adresu tijela kojem se žalba podnosi, rok i troškove za podnošenje žalbe, te uputstvo o pravo obraćanja ombudsmanu, s naznakom neophodnih podataka za kontaktiranje ombudsmana.*“²³⁶

Vlada Brčko distrikta BiH Odjeljenje/Odjel za javni registar u odgovoru je naveo da se u odluci po zahtjevu za pristup informaciji navodi naziv i adresa tijela kojem se žalba podnosi, rok i troškove podnošenja žalbe, te uputstvo o pravu obraćanja Ombudsmanu s naznakom neophodnih podataka za kontaktiranje Ombudsmana.²³⁷

6.7 Ispitivanje opravdanosti zahtjeva i/ili obrazloženje zahtjeva

„*Javno tijeloneće ispitivati niti zahtijevati razloge opravdanosti zahtjeva*“.²³⁸

6.8 Ispitivanje opravdanosti zahtjeva i/ili obrazloženje zahtjeva i utvrđivanje nadležnosti - javna tijela Bosne i Hercegovine

Analiza odgovora dostavljenih od javnih tijela na razini Bosne i Hercegovine pokazuje da većina javnih tijela ne ispituje opravdanost zahtjeva, odnosno ne traži obrazloženja zahtjeva.

Određen broj javnih tijela u odgovoru su naveli da ispituju opravdanost zahtjeva za pristup informacijama.²³⁹

²³⁴ Skupština Brčko distrikta - Stručna služba Skupštine akt broj 02-05-828/19 od 07.08.2019. godine, Policija Brčko distrikta BiH akt bez broja, zaprimljen 15.08.2019. godine, Vlada Brčko distrikta – Odjeljenje/Odjel za javni registar akt bez broja, zaprimljen dana 09.08.2019. godine i Pravosudna komisija Brčko Distrikta BiH akt broj: SuPK-1337/19 od 02.08.2019. godine;

²³⁵ Skupština Brčko distrikta BiH broj 02-05-828/19 od 07.08.2019. godine;

²³⁶ Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH akt broj SuPK-1337/19 od 02.08.2019. godine;

²³⁷ Odjeljenje/Odjel za javni registar Vlade Brčko distrikta BiH akt bez broja i datuma, zaprimljen u Instituciji ombudsmana dana 09.08.2019. godine;

²³⁸ Članak 11. stavak 4. Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine, članak 11. stavak 2. Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske, članak 11. stavak 4. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine,

Iz odgovora određenog broja javnih tijela, može se zaključiti da se traži obrazloženje zahtjeva, ali samo ukoliko je zahtjev neprecizan ili nejasan, te se dopuna traži u cilju razjašnjenja nejasnoća.²⁴⁰

Agencija za poštanski promet Bosne i Hercegovine u odgovoru navodi da: „...Agencija u svakom konkretnom slučaju zaprimljenog zahtjeva za pristup informacijama cijeni opravdanost podnesenog zahtjeva, te ukoliko njegova opravdanost nije dovoljno jasna ili obrazložena, pismenim putem se obraća podnosiocu zahtjeva ostavljajući mu rok za dopunu i preciziranje zahtjeva. Prednje navedeno se provodi iz razloga da bi se podnosiocu zahtjeva omogućilo stjecanje uvjeta za odobravanje pristupa traženim informacijama s jedne strane, te kako bi se zaštitio javni interes i interes trećih strana od zlorabe prava na pristup informacijama s druge strane.“²⁴¹

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine u odgovoru ističe: „...Ukoliko Konkurencijsko vijeće utvrdi da ne postoji opravdanost za dostavljanje informacija, isto donosi Rješenje kojim se ne odobrava pristup informacijama.....Dešava se da usljed nedovoljno preciziranog zahtjeva za dostavljanje informacija, Konkurencijsko vijeće traži dodatna pojašnjenja nakon čega pristupa izradi rješenja sukladno sa relevantnim propisima.“²⁴²

Na pitanje da li su u dosadašnjoj praksi zapimali zahtjeve za koje nisu bili nadležni i na koji način je postupano u takvim slučajevima, polovina javnih tijela u odgovorima su naveli da su zapimali zahtjeve za koje nisu nadležni, te da su u takvim slučajevima iste prosljeđivali nadležnom tijelu, a žalitelja obavijestili o navedenom prosljeđivanju.

Direkcija za europske integracije Bosne i Hercegovine u odgovoru ističe: „...Također, Direkcija je sukladno članku 13. Zakona obrađivala zaprimljene zahtjeve za koje nije nadležno tijelo u slučaju kada je utvrđeno da je informacija pod njezinom kontrolom i kada nadležno javno tijelo, nakon što je obaviješteno o pojedinostima zahtjeva, nije imalo prigovora da Direkcija kao javno tijelo koje je zaprimilo zahtjev i obradi.“²⁴³

S druge strane, polovina javnih tijela očitovala se da u dosadašnjoj praksi nisu zapimali navedene zahtjeve.²⁴⁴

²³⁹ Agencija za javne nabavke BiH, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja, Ured za harmonizaciju i koordinaciju plaćanja u poljoprivredi, ishrani, i ruralnom razvoju BiH, Ured za veterinarstvo BiH, Centar za uklanjanje mina u BiH, Institut za intelektualno vlasništvo BiH i Ministarstvo obrane BiH;

²⁴⁰ Agencija za zaštitu osobnih podataka u BiH, Fond za povratak BiH, Ministarstvo financija i trezora BiH i Konkurencijsko vijeće BiH;

²⁴¹ Agencija za poštanski promet BiH akt broj 01-03-1-50-4-474-5/19 od 08.08.2019. godine;

²⁴² Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine akt broj 01-12-1-213-3/19 od 01.08.2019. godine;

²⁴³ Direkcija za europske integracije Bosne i Hercegovine akt broj 01-50-MT-1021-2/19 od 01.08.2019. godine;

²⁴⁴ Institut za standardizaciju BiH, Agencija za antidoping kontrolu BiH, Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH, Centralna izborna komisija BiH, Ured za razmatranje žalbi BiH, Agencija za osiguranje u BiH, Odbor državne službe za žalbe BiH, Agencija za nadzor nad tržištem BiH, Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, Služba za zajedničke poslove institucija Bosne i Hercegovine, Institut za mjeriteljstvo BiH, Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH, Institut za intelektualno vlasništvo BiH, Ured za harmonizaciju i koordinaciju sustava plaćanja u poljoprivredi, ishrani i ruralnom razvoju BiH, Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja, Agencija za javne nabavke BiH, Agencija za poštanski promet BiH i Agencija za zaštitu stranih investicija u BiH (FIPA);

Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine u odgovoru navodi: „...Često se, međutim, od Ureda traže informacije kojih je inicijalni proizvođač ili obrađivač neka druga institucija, pa bi tako te institucije, možda, bile primjereniji 'adresat' ovakvih zahtjeva, a Ured je ove informacije u posjed dobio kroz proces revizije.“²⁴⁵

6.8.1 Ispitivanje opravdanosti zahtjeva i/ili obrazloženje zahtjeva i utvrđivanje nadležnosti - javna tijela Republike Srpske

Na pitanje da li prigodom odlučivanja o zahtjevu za pristup informacijama ispituju opravdanost ili zahtijevaju obrazloženje zahtjeva, najveći broj javnih tijela u Republici Srpskoj, dostavio je odgovor da ne ispituje opravdanost zahtjeva, odnosno ne traži obrazloženje istog.²⁴⁶

Određen broj javnih tijela u Republici Srpskoj se izjasnio da, prigodom odlučivanja o zahtjevu za pristup informacijama, ispituju opravdanost istog.²⁴⁷

Dostavljena su izjašnjenja javnih tijela u kojima se navodi da u slučaju nepotpunih ili nejasnih zahtjeva za pristup informacijama, službenik zadužen za postupanje od podnositelja zahtjeva traži obrazloženje zahtjeva ili dijela zahtjeva.²⁴⁸

Većina javnih tijela na razini Republike Srpske, prema zaprimljenim odgovorima nije postupala po zahtjevu za pristup informacijama za koji nisu nadležna.

Javna tijela koji imaju iskustva sa takvim zahtjevima su odgovorila kako bi obavijestili podnositelja zahtjeva da nisu nadležni, te uputili stranku na instituciju nadležnu za postupanje.²⁴⁹

6.8.2 Ispitivanje opravdanosti zahtjeva i/ili obrazloženje zahtjeva i utvrđivanje nadležnosti - javna tijela Federacije Bosne i Hercegovine

Odgovori većine javnih tijela pokazuju da se prigodom obrade zahtjeva za pristup informacijama ne ispituje opravdanost istih. Manji broj javnih tijela u odgovorima navodi da ispituje opravdanost zahtjeva.²⁵⁰

²⁴⁵ Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine akt broj 01/4-12-832-2/19 od 07.08.2019. godine;

²⁴⁶ Odbor državne uprave za žalbe, Republička uprava za inspekcijske poslove, Republički sekretarijat za raseljena lica i migracije, Ministarstvo pravde, Agencija za upravljanje oduzetom imovinom, Republički pedagoški zavod, Grad Gradiška, Ministarstvo prosvjete i kulture, Općina Nevesinje, Ministarstvo prosvjete i kulture- Zavod za obrazovanje odraslih, Republička komisija za utvrđivanje sukoba interesa u tijelima vlasti Republike Srpske, Općina Laktaši, Fond za penzijsko/mirovinsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske, Grad Bijeljina i Gradska uprava Grada Banja Luka;

²⁴⁷ Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju, Republička direkcija za obnovu i izgradnju, Predsjednik Republike - Služba predsjednika, Grad Zvornik, Ministarstvo pravde- Centar za pružanje besplatne pravne pomoći, Ministarstvo financija, Vijeće naroda Republike Srpske, Ministarstvo financija- Poreska uprava, Ministarstvo za znanstvenotehnološki razvoj, visoko obrazovanje i informaciono društvo, Helikopterski servis Republike Srpske i Republički centar za istraživanje rata, ratnih zločina i traženje nestalih osoba;

²⁴⁸ Ministarstvo financija, Vlada Republike Srpske - Služba za zajedničke poslove, Ministarstvo obitelji, omladine i športa, Republički zavod za statistiku, Agencija za bezbjednost prometa;

²⁴⁹ Gradska uprava Grada Bijeljina akt broj 02/8-052-3-49/19 od 01.08.2019.godine, Helikopterski servis Republike Srpske akt broj 116/19 od 31.07.2019.godine, Ministarstvo prometa i veza Republike Srpske akt broj 13.02/053-1421/19 od 17.08.2019.godine, Ministarstvo financija Republike Srpske akt broj 06.01/059-1925/19 od 08.08.2019.godine, Vlada Republike Srpske - Republički sekretarijat za raseljene osobe i migracije akt broj 26.05-07-882/19 od 12.08.2019. godine, Agencija za bezbjednost prometa Republike Srpske akt broj 13/1/052-873/19 od 08.08.2019.godine, Republički centar za istraživanje rata i ratnih zločina i traženje nestalih osoba Republike Srpske akt od 13.08.2019.godine, Ministarstvo za znanstvenotehnološki razvoj, visoko obrazovanje i informaciono društvo akt broj 19.02/052-6732/19 od 13.08.2019. godine, Zavod za statistiku Republike Srpske akt broj 06.3.07/060-528/19 od 13.08.2019. godine;

²⁵⁰ Federalno pravobranilaštvo i Vlada Federacije BiH;

Federalno tužilaštvo navodi, da opravdanost i obrazloženje zahtjeva za pristup informacijama ispituju samo u slučajevima: *"...Kada službenik za informiranje ne može jasno definirati koje konkretno informacije traži podnositelj prijave"*²⁵¹

Federalni agromediteranski zavod u odgovoru ističe: *"Da, obvezno tražimo obrazloženje zahtjeva."*²⁵²

Iz odgovora Federalne uprave civilne zaštite proizilazi da se opravdanost zahtjeva cijeni u zavisnosti od toga na što se zahtjev odnosi i što se njime traži.²⁵³

U svezi sa pitanjem o načinu postupanja u slučaju nenadležnosti, manji broj javnih tijela u odgovorima ukazuje da nisu zaprimali zahtjeve za pristup informacijama, povodom kojih nisu bili nadležni.

Određeni broj javnih tijela u odgovoru su naveli da bi, u slučaju primitka takvog zahtjeva, obavijestili podnositelja zahtjeva da su nenadležni, te su dali uputu koja je institucija nadležna za postupanje.²⁵⁴

Federalno ministarstvo zdravstva u odgovoru navodi da bi: *"...u zavisnosti od karaktera samog zahteva, pojedini zahtjevi su upravo oni za koje Ministarstvo nije nadležno, nerijetko uopće nemaju stvarno karakter zahtjeva za pristup informacijama sukladno sa Zakonom."*²⁵⁵

Federalni hidrometeorološki zavod u odgovoru je naveo da u situaciji kada nisu nadležni za postupanje po zahtjevu za pristup informacijama: *"...stranku obavijeste telefonom ili e-mailom."*²⁵⁶

6.8.2.1 Ispitivanje opravdanosti zahtjeva i/ili obrazloženje zahtjeva i utvrđivanje nadležnosti – javna tijela kantona

Najveći broj javnih tijela na županijskoj/kantonalnoj razini ne ispituje opravdanost zahtjeva za pristup informacijama, niti traže obrazloženje istog. Međutim, evidentna je i suprotna praksa²⁵⁷.

Ukoliko je zahtjev za pristup informacijama nejasan ili nedovoljno preciziran, jedan broj javnih tijela, zahtijeva obrazloženje u smislu pojašnjenja i konkretiziranja tražene informacije.²⁵⁸

²⁵¹ Federalno tužilaštvo akt broj A-398/19 akt od 13.09.2019. godine;

²⁵² Federalni agromediteranski zavod akt broj 05-05-3-1189-2/19 od 13.08.2019. godine;

²⁵³ Federalna uprave civilne zaštite akt broj 03-05/18-457-1/19 od 08.08.2019. godine;

²⁵⁴ Federalna uprava za geodetske poslove i imovinskopravne poslove akt broj 01-02-1233720/19 od 29.07.2019.godine; Federalno pravobranilaštvo akt broj FP-432/29 od 06.08.2019.godine, Ustavni sud FBiH akt broj 2-57-1/19 od 30.07.2019.godine, Federalna uprava za civilne poslove akt broj 03-05/18-457-1/19 od 08.08.2019.godine, Služba za zajedničke poslove tijela Federacije BiH akt broj 03-05-2288/19 od 07.08.2019. godine, Federalno ministarstvo pravde akt broj 09-49-2227/19 od 12.08.2019. godine, Vlada Federacije BiH akt broj 04-05-763/2019 od 03.09.2019. godine, Federalna uprava za inspekcijske poslove akt broj 01-49-1-03850/2019 od 21.08.2019. godine, Regulatorna komisija za energiju u Federaciji BiH akt broj 04-01-836-05/19 od 28.06.2019. godine, Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti akt broj 01-49-3277-1/19 od 30.08.2019. godine; Federalno tužilaštvo akt broj A-398/19 od 13.09.2019. godine, Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije akt broj 04-49-1365/19 od 13.08.2019. godine;

²⁵⁵ Federalno ministarstvo zdravstva akt broj 01-10-4715/19 od 05.08.2019. godine;

²⁵⁶ Federalni hidrometeorološki zavod akt broj 07-49-1-954-1/19 od 09.08.2019. godine;

²⁵⁷ Kantonalna agencija za privatizaciju Tuzlanskog kantona/županije, Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša Unsko-sanskog kantona/županije, Ministarstvo za boračka pitanja Tuzlanskog kantona/županije, Ministarstvo za privredu Zeničko-dobojskog kantona/županije, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona/županije, Ministarstvo za pitanja branitelja Hercegovačko-neretvanske županije/kantona, Ministarstvo pravosuđa i uprave Srednjobosanskog kantona/županije, Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Srednjobosanskog kantona/županije, Ministarstvo za boračka pitanja Kantona/Županije Sarajevo, Kantonalna/županijska uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo, Ministarstvo pravosuđa i uprave Posavske županije/kantona, Uprava za inspekcijske poslove Zapadnohercegovačke županije/kantona, Ministarstvo unutarnjih poslova Srednjobosanskog kantona/županije, Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi Hercegovačko-neretvanske županije/kantona;

Iz zaprimljenih odgovora proizilazi da je 15 javnih tijela na županijskoj/kantonalnoj razini zaprimilo zahtjev za pristup informacijama za koji nisu nadležni u kojem slučaju su postupali sukladno sa člankom 13. ZOSPI FBiH i da su zahtjev prosljedili nadležnom javnom tijelu.²⁵⁹

Kantonalni arhiv Travnik u odgovoru navodi: „*Imamo prosljeđene zahtjeve od tijela uprave čiju arhivsku građu čuvamo, pa zavisno od predmeta, ili im ga ustupimo na revers, ili obavijestimo stranku da ćemo postupak provoditi po Zakonu o arhivskoj građi, jer se radi o arhivskoj građi.*“²⁶⁰

6.8.3 Ispitivanje opravdanosti zahtjeva i/ili obrazloženje zahtjeva i utvrđivanje nadležnosti - javna tijela Brčko distrikta BiH

Na pitanje da li prigodom odlučivanja o zahtjevu za pristup informacijama ispituju opravdanost i/ili zahtijevaju obrazloženje zahtjeva, Policija Brčko distrikta BiH i Vlada Brčko distrikta BiH – Odjeljenje/Odjel za javni registar, u odgovoru se naveli da ispituju opravdanost zahtjeva za pristup informacijama.²⁶¹

Iz odgovora Komisije za hartije od vrijednosti Brčko distrikta BiH, proizilazi da u dosadašnjem radu nisu zaprimili zahtjeve za pristup informacijama, ali da bi u slučaju postupanja po istom, vodili računa o opravdanosti zahtjeva i ukoliko bi to bilo potrebno, tražili bi obrazloženje zahtjeva.²⁶²

Skupština Brčko distrikta BiH – Stručna služba Skupštine i Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH u odgovoru su naveli da ne ispituju opravdanost zahtjeva za pristup informacijama, s tim da Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH u odgovoru navodi „*što se tiče obrazloženja, na istom insistiramo samo u mjeri koja je potrebna da bi se iz zahtjeva moglo utvrditi kakva je narav ili sadržaj informacije koja se traži, kako bismo po tom mogli ocijeniti da li posjedujemo takvu informaciju.*“²⁶³

U svezi sa pitanjem da li su javna tijela Brčko distrikta BiH zapimali zahtjeve za pristup informacijama za koje nisu stvarno nadležni, svi anketirani su dostavili odgovor iz kojeg proizilazi da u dosadašnjoj praksi, nije bilo takvih zahtjeva.

²⁵⁸ Ministarstvo pravosuđa i uprave Zapadnohercegovačke županije/kantona, Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne skrbi i prognanih Kantona/Županije 10 i Ministarstvo privrede Srednjobosanskog kantona/županije;

²⁵⁹ Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša Hercegovačko-neretvanske županije/kantona akt br: 10-02-36-369/19 od 30.08.2019. godine, Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Tuzlanskog kantona/županije akt br: 17/1-05-007567/19 od 16.08.2019. godine, Ministarstvo unutarnjih poslova Kantona/Županije Sarajevo akt br: 01-5-49-4298 od 16.08.2019. godine Ministarstvo unutarnjih poslova Unsko-sanskog kantona/županije akt broj 05-01-05-61/19 od 08.08.2019. godine, Ministarstvo unutarnjih poslova Hercegovačko-neretvanske županije/kantona akt broj 02-03/1-1-04-741/19 od 11.09.2019. godine, Ministarstvo unutarnjih poslova Srednjobosanskog kantona/županije akt broj 01/2-49-1-1097/19 od 27.08.2019. godine;

²⁶⁰ Županijski/Kantonalni arhiv Travnik akt broj 05-48.11-126/19 od 09.08.2019. godine;

²⁶¹ Policija Brčko distrikta BiH akt bez broja, zaprimljen 15.08.2019. godine, Vlada Brčko distrikta – Odjeljenje/Odjel za javni registar akt bez broja, zaprimljen dana 09.08.2019. godine

²⁶² Komisija za hartije od vrijednosti Brčko distrikta BiH akt broj 05-15.02-595/19 od 29.07.2019. godine;

²⁶³ Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH akt broj SuPK-1337/19 od 02.08.2019. godine;

6.9 Službenik za informiranje

6.9.1 Službenik za informiranje – javna tijela Bosne i Hercegovine

*„Svako javno tijelo imenuje službenika za informiranje koji obrađuje zahtjeve sačinjene sukladno s ovim zakonom. Nakon imenovanja službenika za informiranje, njegovo ime i podaci za kontaktiranje dostavljaju se ombudsmanu“.*²⁶⁴

Dostavljeni odgovori pokazuju da su sva javna tijela na razini Bosne i Hercegovine izvršili obvezu imenovanja službenika za informiranje, osim Odbora državne službe za žalbe BiH, koji je u odgovoru²⁶⁵ naveo da nema imenovanog službenika za informiranje.

Iako su izvršili obvezu imenovanja službenika za informiranje, određen broj javnih tijela podatke o istom nije dostavio Instituciji ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine, sukladno obvezi iz članka 19. ZOSPI BiH²⁶⁶

6.9.2 Službenik za informiranje – javna tijela Republike Srpske

Analiza dostavljenih odgovora pokazuje da je većina javnih tijela na razini Republike Srpske ispunila obvezu imenovanja službenika za informiranje, a prema dostavljenim odgovorima jednog broja javnih tijela²⁶⁷, proizilazi da navedena obveza još nije ispunjena.

Gradska uprava Banja Luka u odgovoru navodi: „...Obrada zahtjeva za pristup informacijama...vrši se u okviru organizacione jedinice Odsjek za suradnju sa građanima. Kancelarija za građane, a postupanje po primljenim zahtjevima za pristup informacijama u opisu je radnog mjesta nekoliko izvršitelja/službenika...“²⁶⁸

6.9.3 Službenik za informiranje – javna tijela Federacije Bosne i Hercegovine

Dostavljeni odgovori javnih tijela Federacije Bosne i Hercegovine pokazuju da je većina javnih tijela izvršila obvezu imenovanja službenika za informiranje, u smislu člana 19. ZOSPI FBiH, a prema dostavljenim odgovorima jednog broja javnih tijela proizilazi da navedena obveza još uvijek nije ispunjena.

²⁶⁴ Članak 19. Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine, članak 19. Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske, članak 19. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine;

²⁶⁵ Odbor državne službe za žalbe BiH akt broj 01-1-12-1-130-2/19 od 09.08.2019. godine;

²⁶⁶ Uprava za indirektno oporezivanje BiH, Agencija za zaštitu osobnih podataka BiH, Institut za standardizaciju BiH, Agencija za antidoping kontrolu BiH, Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH, Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH, Institut za mjeriteljstvo BiH i Agencija za poštanski promet BiH;

²⁶⁷ Helikopterski servis Republike Srpske, Ministarstvo pravde - Centar za pružanje besplatne pravne pomoći, Republički sekretarijat za raseljena lica i migracije, Ministarstvo pravde - Agencija za upravljanje oduzetom imovinom, Republički pedagoški zavod, Odbor državne uprave za žalbe, Općina Laktaši, Ministarstvo pravde, Gender centar - Centar za jednakost i ravnopravnost spolova Vlade Republike Srpske, Vlada Republike Srpske - Služba za zajedničke poslove;

²⁶⁸ Gradska uprava Grada Banja Luka akt broj 23-059-1066/2019 od 03.12.2019. godine;

Iako su imenovali službenika za informiranje koji obrađuje zahtjeve za pristup informacijama, određen broj javnih tijela nisu dostavili Instituciji ombudsmana podatke o istom.²⁶⁹ Određen broj javnih tijela još nije izvršio spomenutu obvezu.²⁷⁰

6.9.3.1 Službenik za informiranje – javna tijela kantoni

Analizom odgovora dostavljenih od javnih tijela sa kantonalne razine, utvrđeno je da većina javnih tijela ima službenika za informiranje, koji obrađuje zahtjeve u smislu ZOSPI FBIH.

Od ukupnog broja dostavljenih odgovora, 13 javnih tijela na županijskoj/kantonalnoj razini do sada nije imenovalo službenika za informiranje.²⁷¹

Ministarstvo unutarnjih poslova Zapadnohercegovačkog kantona u odgovoru navodi: „...Međutim naglašavano da je novim Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Ministarstva... sistematizirano radno mjesto državnog službenika za informiranje i to viši stručni suradnik za informiranje, kojem je u opisu posla postupanje prema navedenim Zakonima, odnosno ubuduće da se donose rješenja po zahtjevima za pristup informacijama. Također navodimo da će sukladno navedenom Pravilniku ovih dana biti preraspoređen jedan od državnih službenika...“²⁷²

Sličan odgovor dalo je i Ministarstvo za unutarnje poslove Srednjobosanskog kantona koje u aktu navodi da su: „...u nacrtu novog Pravilnika o unutarnjoj organizaciji predvidjeli navedeno radno mjesto.“²⁷³

Kantonalni zavod za pravnu pomoć Zapadnohercegovačkog kantona/županije u odgovoru ističe: „...Specifičnost naših poslova je takva da korisnici naših usluga bivaju i jesu informirani o svim propisima Županije Zapadnohercegovačke. Prema tomu nismo ni imenovali posebnog službenika za informiranje, a ukoliko bi u budućnosti bilo potrebe za istim, te poslove će obnašati uposleni državni službenik ovog Zavoda.“²⁷⁴

U smislu člana 19. ZOSPI FBIH, javna tijela su, nakon imenovanja službenika za informiranje, dužni dostaviti Instituciji ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine podatke o službeniku za informiranje. Od ukupnog broja pristiglih odgovora, 18 javnih tijela na županijskoj/kantonalnoj razini, uključujući i anketirane gradove i općine/opštine, izvršilo je navedenu obvezu.²⁷⁵

²⁶⁹ Služba za zajedničke poslove tijela FBiH, Ustavni sud FBiH, Federalno ministarstvo prostornog uređenja, Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije, Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti, Regulatorna komisija za energiju u FBiH, Federalno ministarstvo pravde i Federalno ministarstvo zdravstva;

²⁷⁰ Javna ustanova Centar za edukaciju sudija i tužitelja FBiH, Federalno ministarstvo okoliša i turizma, Agencija za nadzor osiguranja FBiH, Federalno pravobranilaštvo i Federalni agromediteranski zavod;

²⁷¹ Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi Posavske županije/kantona, Služba za zajednička poslova kantonalnih tijela uprave, Ministarstvo privrede Unsko-sanskog kantona/županije, Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne skrbi i prognanih Kantona/Županije 10, Ministarstvo pravosuđa i uprave Srednjobosanskog kantona/županije, Uprava za ceste Kantona/Županije 10, Uprava civilne zaštite Zapadnohercegovačke županije/kantona, Ministarstvo unutarnjih poslova Zapadnohercegovačkog kantona, Kantonalni zavod za pravnu pomoć Zapadnohercegovačkog kantona, Ministarstvo unutarnjih poslova Srednjobosanskog kantona, Uprava za inspekcijske poslove Zapadnohercegovačkog kantona, Kantonalna agencija za privatizaciju Tuzlanskog kantona, Ministarstvo za unutarnje poslove Goražde;

²⁷² Ministarstvo unutarnjih poslova Zapadnohercegovačkog kantona akt broj 02-3/1-1073/19-1 od 26.08.2019. godine;

²⁷³ Ministarstvo za unutarnje poslove Srednjobosanskog kantona akt broj 07-0102-3492/19 od 19.08.2019. godine;

²⁷⁴ Kantonalni zavod za pravnu pomoć Zapadnohercegovačkog kantona akt broj 20-49-157-1/19 od 19.8.2019. godine;

²⁷⁵ Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo, Služba za opću upravu i BIZ Općine Travnik, Ministarstvo privrede Hercegovačko-neretvanskog kantona, Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša

6.9.4 Službenik za informiranje – javna tijela Brčko distrikta BiH

Obvezu imenovanja službenika za informiranje u javnim tijelima Brčko distrikta BiH, prema dostavljenim odgovorima izvršili su Skupština Brčko distrikta BiH, Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH i Policija Brčko distrikta BiH.

U odgovoru Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH se navodi „*Službenik za informiranje, za sve pravosudne institucije Brčko distrikta BiH, određen je odredbom članka 23. Zakona o pravosudnoj komisiji Brčko distrikta BiH i to je pomoćnik sekretara – portparol Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH.*“²⁷⁶

Jedino je Policija Brčko distrikta BiH je izvršila obvezu dostavljanja informacije o službeniku za informiranje Instituciji ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine.

Vlada Brčko distrikt BiH Odjeljenje/ Odjel za javni registar u odgovoru navodi da nema imenovanog službenika za informiranje, ali da „*pri Kancelariji gradonačelnika postoji utvrđena pozicija tog naziva*“.²⁷⁷

6.10 Vodič za pristup informacijama i Index registar informacija

„Svaki javno tijelo objavljuje i dostavlja:

a) **Vodič** kojim se svakoj osobi omogućava pristup informacijama pod kontrolom javnog tijela uključujući, ali nije ograničeno na, informacije potrebne za obraćanje javnom tijelu i njegovom službeniku za informiranje, bitne elemente postupka podnošenja zahtjeva, zajedno sa uzorkom zahtjeva u pisanoj formi, informacije o kategorijama izuzetaka, postupku pristupa informacijama, troškovima umnožavanja, pristupu pravnom lijeku, i svim bitnim rokovima. Vodič također upućuje na indeks registar, kako je utvrđeno u stavku 1. točka b) ovog članka, kao i na način pristupa registru. Vodič se dostavlja ombudsmanu, svakoj javnoj i pravnoj biblioteci u Bosni i Hercegovini i, kada je moguće putem interneta, a dostupan je na zahtjev. Ovaj vodič je besplatan

b) **Indeks registar** vrsta informacija koje su pod kontrolom javnog tijela, oblik u kojem su informacije na raspolaganju, kao i podatke o tomu gdje se može pristupiti tim informacijama. Ovaj indeks registar se stavlja na raspolaganje u smislu obveze o dostavljanju, kako je utvrđeno u stavku 1. točka a) ovog članka.“²⁷⁸

Hercegovačko-neretvanskog kantona, Kantonalna agencija za privatizaciju Kantona Sarajevo, Ministarstvo zdravlja, rada i socijalne politike Unsko-sanskog kantona, Ministarstvo unutarnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona, Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša Unsko-sanskog kantona, Ministarstvo za privredu/gospodarstvo Zeničko-dobojskog kantona, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona, Ministarstvo za pitanja branitelja Hercegovačko-neretvanskog kantona, Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo, Ministarstvo pravosuđa i uprave Zapadnohercegovačkog kantona, Ministarstvo privrede Srednjobosanskog kantona, Kantonalna uprava civilne zaštite Tuzlanskog kantona, Ministarstvo pravosuđa i uprave Unsko-sanskog kantona i Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo;

²⁷⁶Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH akt broj: SuPK-1337/19 od 02.08.2019. godine;

²⁷⁷Vlada Brčko distrikta BiH Odjeljenje/Odjel za javni registar akt bez broja, zaprimljen 09.08.2019. godine

²⁷⁸Članak 20. st 1. točka a) i b) Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine, Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske, Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine;

6.10.1 Vodič za pristup informacijama i Index registar informacija – javna tijela Bosne i Hercegovine

Analiza odgovora zaprimljenih od strane javnih tijela na razini Bosne i Hercegovine pokazuje da skoro svi ispitani javna tijela imaju sačinjen Vodič za pristup informacijama i Index registar informacija. Sadržaj odgovora Službe za zajedničke poslove institucija Bosne i Hercegovine²⁷⁹ i Odbora državne službe za žalbe Bosne i Hercegovine²⁸⁰, pokazuju da ovi javna tijela još uvijek nisu izvršili navedenu obvezu.

6.10.2 Vodič za pristup informacijama i Index registar informacija – javna tijela Republike Srpske

Od ukupnog broja dostavljenih odgovora, najveći broj javnih tijela se izjasnilo da ima sačinjen Vodič za pristup informacijama i Index registar informacija i da su isti objavljeni na službenoj internet stranici, dok određen broj javnih tijela u odgovoru je naveo da nema sačinjene i javno objavljene navedene dokumente²⁸¹.

6.10.3 Vodič za pristup informacijama i Index registar informacija na razini Federacije Bosne i Hercegovine

Zaprimljeni odgovori ispitanih javnih tijela sa razine Federacije Bosne i Hercegovine pokazuju da skoro sva javna tijela imaju sačinjen i objavljen Vodič za pristup informacijama i Index registar informacija.

Federalno pravobranilaštvo još nije izvršilo navedenu obvezu, dok je Federalno ministarstvo rada i socijalne politike u odgovoru istaklo da ima sačinjen i objavljen Vodič za pristup informacijama, dok je u tijeku izrada Index registra informacija.²⁸²

6.10.4 Vodič za pristup informacijama i Index registar informacija – javna tijela u županijama/kantonima

Odgovori anketiranih javnih tijela na županijskoj/kantonionalnoj razini, uključujući i dostavljene odgovore gradova i općina, pokazuju da većina javnih tijela ima sačinjen Vodič za pristup informacijama i Index registar informacija.

Služba za odnose sa javnošću Općine Orašje u odgovoru je navela: „...*Na službenoj stranici Vlade Županije Posavske ne nalaze se Vodič za pristup informacijama i Indeks registar informacija. Njihova izrada je u tijeku.*“²⁸³

Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu i raseljene osobe Grada Živinice i Ured vlade za europske integracije Zapadnohercegovačke županije u odgovoru također

²⁷⁹ Služba za zajedničke poslove institucija Bosne i Hercegovine akt broj 06/I-50-1-1709-1/19 od 07.08.2019. godine;

²⁸⁰ Odbor državne službe za žalbe Bosne i Hercegovine akt broj 01-1-12-1-130-2/19 od 09.08.2019. godine;

²⁸¹ Republički sekretarijat za raseljene osobe i migracije, Republički pedagoški zavod Republike Srpske, Odbor državne uprave za žalbe, Vlada Republike Srpske - Služba za zajedničke poslove, Ministarstvo prosvjete i kulture - Zavod za obrazovanje odraslih, Republički centar za istraživanje rata, ratnih zločina i traženje nestalih osoba, Opština/Općina Han Pijesak;

²⁸² Federalno ministarstvo rada i socijalne politike akt broj 01-49/1-1955/19NM od 07.08.2019. godine;

²⁸³ Služba za odnose sa javnošću Općine/Opštine Orašje akt broj 01/VI-10-64-1/19 od 08.08.2019. godine;

navode da su predmetni dokumenti u fazi izrade, nakon čega će isti biti objavljeni na službenoj internet stranici.

Pojedina javna tijela još nisu ispunili obvezu sačinjavanja Vodiča za pristup informacijama i Indeks registra informacija.²⁸⁴

6.10.5 Vodič za pristup informacijama i Index registar informacija - javna tijela Brčko distrikta BiH

Skupština Brčko distrikta BiH i Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH izvijestili su da imaju sačinjen i objavljen Vodič za pristup informacijama sa Index registrom informacija, dok je od strane Policije Brčko distrikta BiH dostavljen odgovor u kojem se navodi da su Vodič za pristup informacijama sa Index registrom informacija sačinjeni, ali da je u tijeku priprema postavljanja na službenu internet stranicu.

Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH u svom odgovoru navodi „na internet stranici Pravosudne komisije (www.pkbd.ba) u rubrici - Pristup informacijama – nalaze se Vodič za pristup informacijama i Index registar koji se odnose na sve pravosudne institucije Distrikta (Osnovni i Apelacioni sud, Tužilaštvo, Kancelariju za pravnu pomoć, Pravobranilaštvo i Pravosudne komisiju).“²⁸⁵

Vlada Brčko distrikta Odjeljenje/Odjel za javni registar i Komisija za hartije od vrijednosti Brčko distrikta BiH nisu ispunili ovu zakonsku obvezu.

6.11 Sačinjavanje i dostava statističkih podataka

Svako javno tijelo objavljuje i dostavlja:

*c) Statističke podatke, po tromjesečnom prikazu, koji se odnose, ali nisu ograničene na broj primljenih zahtjeva, vrstu traženih informacija, utvrđene izuzetke, kao i odluke koje se donesu u tijeku postupka, te konačne odluke. Ovi statistički podaci se dostavljaju Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i ombudsmanu, a dostupne su na zahtjev*²⁸⁶

6.11.1 Sačinjavanje i dostava statističkih podataka na razini Bosne i Hercegovine

Na pitanje javnim tijelima da li postupaju u smislu odredbi članka 20. stavak 1. točka c), odnosno i dostavljaju statističke podatke, po tromjesečnom prikazu, Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i Instituciji ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine, manje od polovine ispitanih javnih tijela je u odgovorima navelo da navedene podatke redovito dostavljaju.²⁸⁷

²⁸⁴ Kantonalni arhiv Travnik, Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa Zapadnohercegovačke županije, Ministarstvo pravosuđa i uprave Posavskog kantona, Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo, Uprava za ceste Livno, Ministarstvo pravosuđa i uprave Srednjobosanskog kantona, Ministarstvo privrede Unsko-sanskog kantona i Služba za zajedničke poslove županijskih tijela uprave Bosansko-podrinjskog kantona Goražde;

²⁸⁵ Pravosudna komisija Brčko Distrikta akt broj SuPK-1337/19, od dana 02.08.2019. godine

²⁸⁶ Članak 20. stavak 1. c) Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine, članak 20. stavak 1. c) Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine, članak 20. stavak 1. točka 3. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine;

²⁸⁷ Agencija za zaštitu osobnih podataka u BiH, Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH, Agencija za zaštitu stranih investicija u BiH (FIPA), Agencija za javne nabavke BiH, Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja, Institut za intelektualno vlasništvo, Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije u BiH, Agencija za osiguranje BiH, Ured za razmatranje žalbi BiH, Fond za povratak u BiH, Ministarstvo financija i trezora

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je istakla da navedene statističke podatke neredovito dostavlja Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i Instituciji ombudsmana.²⁸⁸

6.11.2 Sačinjavanje i dostava statističkih podataka - javna tijela Republike Srpske

Analiza zaprimljenih odgovora javnih tijela u Republici Srpskoj pokazuje da određeni broj javnih tijela ne izvršava obvezu dostavljanja statističkih podataka, po tromjesečnom izvješću. Kao razlog nedostavljanja navodi se izostanak zakonske regulative ovog pitanja. S tim u svezi napominjemo da je člankom 20. stav 1. točka v) ZOSPI RS propisano da javna tijela dostavljaju statističke podatke, po tromjesečnom izvješću Narodnoj skupštini Republike Srpske i ombudsmanu Republike Srpske, a dostupne su na zahtjev.

Zaprimljeni odgovori pokazuju da Grad Gradiška, Grad Zvornik i Fond za penzijsko/mirovinsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske ispunjavaju obvezu propisanu člankom 20. stavak 1. točka v) ZOSPI RS.

6.11.3 Sačinjavanje i dostava statističkih podataka – javna tijela Federacije Bosne i Hercegovine

Analiza zaprimljenih odgovora od javnih tijela u Federaciji Bosne i Hercegovine pokazuje da određeni broj javnih tijela sačinjava i dostavlja statističke podatke Parlamentu Federacije i Instituciji ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine.²⁸⁹

6.11.3.1 Sačinjavanje i dostava statističkih podataka - javna tijela u županijama / kantonima

Analiza odgovora zaprimljenih od javnih tijela u kantonima, uključujući i odgovore gradova i općina, pokazuje da jako mali broj javnih tijela ispunjava obvezu sačinjavanja i dostavljanja statističkih podataka u smislu ZOSPI FBiH.²⁹⁰

Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo navodi da u prethodnom razdoblju iz opravdanih razloga nisu dostavljali navedene podatke, međutim novi menadžment uprave je poduzeo neophodne mjere i aktivnosti na organizaciji rada uposlenih u ovoj Upravi, tako da će se u narednom razdoblju statistički podaci po tromjesečnom prikazu dostavljati redovito.²⁹¹

Ministarstvo unutarnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona u odgovoru navodi: „...Iz Vašeg pitanja pod rednim brojem 15. vidljivo je da se ono odnosi na javna tijela koja, prigodom

BiH, Ured za veterinarstvo BiH, Centar za uklanjanje mina u BiH, Ministarstvo obrane BiH, Direkcija za europske integracije BiH, Ured koordinatora za reformu javne uprave u BiH, Agencija za državnu službu BiH, Ministarstvo transporta i komunikacija i prometa BiH i Ministarstvo civilnih poslova BiH;

²⁸⁸ Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine akt broj 04-12-561-2/19 od 01.08.2019. godine;

²⁸⁹ Federalni hidrometeorološki zavod, Federalna uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove, Federalno ministarstvo prometa i komunikacija, Ured za odnose s javnošću Vlade FBiH, Federalno tužilaštvo i Javna ustanova Centar za edukaciju sudaca i tužitelja FBiH;

²⁹⁰ Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Kantona Sarajevo, Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša Unsko-sanskog kantona, Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo, Ministarstvo unutarnjih poslova Kantona Sarajevo i gradonačelnik Grada Goražde;

²⁹¹ Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo akt br:03-05-248/19 od 31.07.2019. godine

odlučivanja o zahtjevima za pristup informacijama, ne primjenjuju entitetske zakone o slobodi pristupa informacijama nego Zakon o slobodi pristupa informacijama u BiH.“²⁹²

Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo navodi da se vodi i elektronička baza podataka o podnesenim zahtjevima za pristup informacijama i načinu odlučivanja po istima. Podaci su uvijek dostupni na zahtjev. Baza sadrži statističke podatke o broju primljenih zahtjeva, vrsti traženih informacija po organizacionim jedinicama ovog tijela, utvrđene izuzetke i odluke donesene u tijeku postupka, kao i zaseban segment izvješća o odnosu s medijima kao dio odnosa s javnostima uz statističke pokazatelje. Navedeno izvješće se svake godine dostavlja Instituciji ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine i Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine²⁹³

Određen broj javnih tijela u odgovorima ističe da se sve informacije i podaci o postupanjima po zahtjevima za pristup informacijama, mogu dobiti na traženje.²⁹⁴

6.11.4 Sačinjavanje i dostava statističkih podataka – javna tijela Brčko distrikta BiH

Prema dostavljenim odgovorima javnih tijela Brčko distrikta BiH, Pravosudna komisija Brčko distrikta i Policija Brčko distrikta BiH redovito sačinjavaju i dostavljaju statističke podatke Instituciji ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine.

Skupština Brčko distrikta, Vlada Brčko distrikta BiH Odjeljenje/ Odjel za javni registar i Komisija za hartije od vrijednosti Brčko distrikta BiH ne sačinjavaju i ne dostavljaju statističke podatke.

6.12 Obučenost službenika za informacije

6.12.1 Obučenost službenika za informacije na razini Bosne i Hercegovine

Dostavljeni odgovori sa razine Bosne i Hercegovine pokazuju da nešto više od pola ispitanih javnih tijela smatra da službenici za informiranje nisu u dovoljnoj mjeri edukovani za efikasno postupanje po ZOSPI BiH.²⁹⁵

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine smatra da je službenik za informacije djelomično educiran za efikasno postupanje u smislu odredbi navedenog Zakona.²⁹⁶

Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine u odgovoru ističe: „...*Ukoliko je moguće dodatno educirati službenike za informiranje. Također insistirati na promjeni naziva*

²⁹² Ministarstvo unutarnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona akt br:08-01-01/1-02-1-3933-1/19 od 02.08.2019. godine

²⁹³ Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo akt br: 14-03-49-03273/17 od 12.07.2019. godine

²⁹⁴ Uprava za inspekcijske poslove Zapadnohercegovačkog kantona/županije, Ministarstvo unutarnjih poslova Goražde, Ministarstvo privrede Srednjobosanskog kantona i Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu i raseljene osobe Grada Živinice;

²⁹⁵ Agencija za poštanski promet BiH, Ministarstvo komunikacija i prometa BiH, Ured koordinatora za reformu javne uprave u BiH, Direkcija za europske integracije BiH, Ministarstvo obrane BiH, Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja, Agencija za javne nabavke BiH, Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH, Pravobranilaštvo BiH, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, Agencija za sigurnost hrane BiH, Konkurencijsko vijeće BiH, Agencija za nadzor nad tržištem BiH, Ured za reviziju institucija BiH i Institut za standardizaciju BiH;

²⁹⁶ Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine akt broj 04-12-561-2/19 od 01.08.2019. godine;

*službenika, jer u većini slučajeva ovaj posao obavljaju portparoli ili stručni savjetnici za informiranje, a ne pravnici koji sigurno bolje vladaju materijom.*²⁹⁷

Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja Bosne i Hercegovine u odgovoru navodi: „...*Smatramo da su službenici informirani za efikasnu primjenu zakona o slobodi pristupa informacijama educirani ali zbog manjka uposlenih kadrova i obveza na drugim referatima nisu u mogućnosti posvetiti veću pozornost rada na predmetima za slobodan pristup informacijama i potrebne su dodatne obuke.*“²⁹⁸

6.12.2 Obučenost službenika za informacije na razini Republike Srpske

Na pitanje da li javna tijela smatraju da su službenici za informiranje dovoljno educirani za efikasnu primjenu zakona o slobodi pristupa informacijama, najveći broj javnih tijela su se izjasnila pozitivno. Izuzetak predstavlja šest javnih tijela koja smatraju da je dodatna edukacija uvijek poželjna.²⁹⁹

6.12.3 Obučenost službenika za informacije na razini Federacije Bosne i Hercegovine

Na pitanje da li institucije smatraju da su službenici za informiranje dovoljno edukovani za efikasnu primjenu zakona o slobodi pristupa informacijama, većina javnih tijela dala je potvrđan odgovor.

Federalno ministarstvo rada i socijalne politike u odgovoru navodi da su službenici za informiranje djelomično edukovani, dok Federalni hidrometeorološki zavod edukovanost službenika za informiranje ocjenjuje solidnom.

Manji broj javnih tijela smatra da službenici za informiranje nisu dovoljno edukovani za efikasno postupanje u smislu odredbi ZOSPI FBiH.³⁰⁰

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine u odgovoru navodi da: „...*Kontinuirane obuke državnih službenika za efikasnu primjenu Zakona o slobodi pristupa informacijama su neophodne. U tom smislu važno je stjecanje praktičnih znanja jer će se na taj način doprinijeti stvaranju kvalitetnog okvira u oblasti slobodnog pristupa informacijama i rješavanju izazova u njegovoj primjeni, što će u konačnici omogućiti efikasnije ostvarivanje ovog prava. Posebice je bitno rješavanje nedoumica u praktičnoj primjeni Zakona o slobodi pristupa informacijama i Zakona o zaštiti osobnih podataka.*“³⁰¹

²⁹⁷ Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine akt bez broja zaprimljen dana 06.06.2019. godine;

²⁹⁸ Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja Bosne i Hercegovine akt broj 04-12-1228-2/2019 od 29.08.2019. godine;

²⁹⁹ Gradska uprava Grada Bijeljina akt broj 02/8-052-3-49/19 od 01.08.2019. godine, Opština/Općina Nevesinje akt od 07.08.2019. godine, Helikopterski servis Republike Srpske broj 116/19 od 31.07.2019. godine, Grad Gradiška akt od 05.08.2019. godine, Ministarstvo financija- Poreska uprava Republike Srpske akt broj 06/1.01./0103-052.4-13014/2019 od 08.08.2019. godine, Ministarstvo financija akt broj 06.01/059-1925/19 od 08.08.2019. godine;

³⁰⁰ Federalna uprava za inspekcijske poslove, Federalni agromediteranski zavod, Federalno ministarstvo kulture i športa, Javna ustanova Centar za edukaciju sudaca i tužitelja FBiH, Federalna uprava civilne zaštite i Federalni zavod za agropedologiju;

³⁰¹ Vlada FBiH akt broj 04-05-763/2019 od 16.08.2019. godine;

6.12.3.1 Obučenost službenika za informacije – javna tijela u kantonima

Većina javnih tijela u kantonima, gradovima i općinama dostavila je odgovore iz kojih proizlazi da su službenici za informiranje dovoljno edukovani za primjenu ZOSPI FBIH.

Ministarstvo za boračka pitanja Tuzlanskog kantona, Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo i Ministarstvo unutarnjih poslova Unsko-sanskog kantona u odgovorima ističu da su službenici za informiranje djelomično educirani za postupanje po zahtjevima za pristup informacijama.

Odgovori određenog broja javnih tijela pokazuju da službenicima za informiranje ipak treba veći stupanj edukacije u cilju što efikasnije primjene ZOSPI FBiH.³⁰²

U odgovorima je ukazano i na činjenicu da veoma čest slučaj koji se javlja kao problem u radu službenika za informiranje u institucijama jeste da službenik obavlja još jedan posao., te s tim u svezi Kantonalna uprava za inspekcijske poslove u odgovoru ističe da: „...U KUIP-u jedan uposlenik radi na obradi zahtjeva za pristup informacijama, koji istodobno obavlja i poslove portparola. S ciljem što efikasnije primjene Zakona i ovladavanjem mehanizmima uključivanja javnosti u proces odlučivanja, te jačanju integriteta u tijelima uprave, službenik za informiranje KUIP-a učestvovao je u različitim obukama koje se odnose na primjenu tog zakona...“.³⁰³

6.12.4 Obučenost službenika za informacije – javna tijela Brčko distrikta BiH

Na pitanje da li institucije smatraju da su službenici za informiranje dovoljno educirani za efikasnu primjenu zakona o slobodi pristupa informacijama, Skupština Brčko distrikta - Stručna služba u odgovoru navodi da postoji potrebna razina educiranosti službenika za informiranje za efikasnu primjenu zakona, ali s obzirom na mali broj, u osnovi jednostavnih zahtjeva, bila bi korisna edukacija u rješavanju kompliciranijih zahtjeva.

Komisija za hartije od vrijednosti Brčko distrikta BiH u odgovoru je navela da službenici nisu dovoljno informirani, iako u odgovoru ističu da u ovom javnom tijelu nije imenovan službenik za informiranje.

Policija Brčko distrikta BiH smatra da su službenici za informiranje djelomično educirani, ali da su potrebne dodatne edukacije na praktičnim primjerima.

6.13 Prepreke u praksi

6.13.1 Prepreke u praksi – javna tijela Bosne i Hercegovine

U dostavljenim odgovorima, javna tijela su na različite načine prezentirala prepreke s kojima se suočavaju u praksi prigodom primjene ZOSPI BiH.

³⁰² Kantonalni arhiv Travnik, Ministarstvo pravosuđa i uprave Posavskog kantona, Služba za zajedničke poslove kantonalnih tijela uprave Bosansko-podrinjskog kantona, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona, Ministarstvo za privredu/gospodarstvo Zeničko-dobojskog kantona, Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Tuzlanskog kantona, Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne skrbi i prognanih Kantona 10, Kantonalna uprava civilne zaštite Tuzlanskog kantona, Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo, Ured Vlade za europske integracije Zapadnohercegovačkog kantona/županije, Služba za odnose sa javnošću Općine Orašje, Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu i raseljene osobe Grada Živinice i Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša Unsko-sanskog kantona;

³⁰³ Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo akt br: 14-03-49-03273/17 od 12.07.2019. godine.

Posebice je ukazano na problem neprecizno definiranih pojedinih odredbi ZOSPI BiH, kao što su npr. odredbe članka 8. (izuzetak kod zaštite privatnosti).³⁰⁴ U tom kontekstu javna tijela su iznijela stajalište da najveću prepreku predstavlja primjena Zakona o zaštiti osobnih podataka u kontekstu ZOSPI BiH, kao i primjena članka 9. ZOSPI BiH u smislu ocjene javnog interesa, te koristi i štete koja bi mogla proizaći iz objavljivanja informacije za koju je utvrđen izuzetak.³⁰⁵

Tako Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine u odgovoru navodi da su osnovne prepreke nejasnoće ili nepreciznosti u Zakonu, upravo u članku 7., 8. i 9. Zakona, jer se stavlja na slobodnu procjenu službeniku za informiranje ili rukovoditelju institucije da odluči što je izuzetak, što privatnost, što komercijalni interes. U istom odgovoru se navodi i da: „...*Podnositelji zahtjeva mogu da postavljaju pitanja gdje imenovane i izabrane osobe ručaju, s kojim diplomatama i što razgovaraju za ručkom i što informacije koje su objavljene na web stranici traže da im se dostave odštampane ili u formi tabela.*”³⁰⁶

Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije u Bosni i Hercegovini ukazala je na važnost uspostavljanja sklada između ZOSPI BiH i Zakona o zaštiti osoba koje prijavljuju korupciju u institucijama Bosne i Hercegovine, koji je specifičan i koji u određenim slučajevima onemogućava dosljednu primjenu ZOSPI BiH.³⁰⁷

Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine ukazuje na nedovoljno razumijevanje od strane organizacionih jedinica značaja zahtjeva i poštivanje zakonskih rokova, kao i nedostatak pravne pomoći pri izradi odgovora.³⁰⁸

Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja/oblasti visokog obrazovanja je stajališta da bi Zakon trebalo promijeniti u smislu da se prilagodi potrebama građana Bosne i Hercegovine i da se jasnije precizira njegovo provođenje u praksi.³⁰⁹

Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine je istakao problem nejasnoće prigodom formulacije pitanja (traženje dodatnih pojašnjenja), kao i utvrđivanje nadležnosti za rješavanje zahtjeva.³¹⁰

Ured koordinatora za reformu javne uprave je prepreke specificirao na sljedeći način:

- Nejasno definisan test javnog interesa, bilo bi dobro da se specificira na koji način se provodi test javnog interesa (tri dijela testa), te propisati da javna tijela, ukoliko odbiju zahtjev po osnovu ZOSPI BiH, moraju obrazložiti na koji način su proveli test javnog interesa;
- Nedefiniranost da li službenik može/treba, po ovlaštenju rukovoditelja, potpisivati rješenja o postupanju po ZOSPI BiH (različita rješenja u institucijama);

³⁰⁴ Agencija za sigurnost hrane akt broj 03-3-12-1001-3/19 od 19.08.2019.godine, Fond za povratak BiH akt broj 03-12-1-392-2/19 od 06.08.2019.godine, Direkcija za europske integracije akt broj 01-50-MT-1021-2/19 od 01.08.2019.godine;

³⁰⁵ Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine akt broj 04-29-1-PBiH-300/19 od 04.09.2019.godine;

³⁰⁶ Ministarstvo financija i trezora BiH akt broj 01-16-1-5491-2/19 od 02.08.2019.godine;

³⁰⁷ Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije akt broj 03-12-1-382-2/19/19 (S.S) od 05.08.2019.godine;

³⁰⁸ Ministarstvo obrane akt broj 14-03-1-335-25/19 od 26.08.2019.godine;

³⁰⁹ Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja u BiH akt broj 04-12-1228-1/2019 od 29.08.2019.godine;

³¹⁰ Ured za veterinarstvo BiH akt broj 01-7-50-8-582-1/19 od 06.08.2019.godine;

- Nedefiniranost kroz zakonodavstvo tko postupa po ZOSPI BiH ukoliko se službenik zadužen za ZOSPI BiH pozove na isti;
- Nedefinirane obveze usklađivanja i izmjena Zakona o Index registru (npr. kod nekih institucija proširene su nadležnosti, imaju neke nove podatke koji nisu opisani u Indexu ili Odluke o troškovima plaćanja preslika informacija koje se mijenjaju, a njih je potrebno upisati u Vodič);
- Sam ZOSPI BiH je reaktivan a ne proaktivan. Nedostaju odredbe koje to informacije pod kontrolom javnog tijela trebaju biti uvijek dostupne javnosti;
- ZOSPI BiH ne govori o potrebi analiziranja provedbe zakona, ali kroz revizije učinka uočila se potreba, nije jasan okvir za analizu;
- Nedovoljna educiranost službenika za ZOSPI BiH;
- ZOSPI BiH nema propisane rokove za dostavu izvješća sa statističkim podacima, te se gubi i svrha kaznenih odredbi;
- BiH zakonski nije riješila pitanje otvorenosti podataka, a što utječe i na postupanje po ZOSPI BiH;
- Nejasno kako se tretiraju zahtjevi građana, novinara u svezi sa informacijama koje nisu tražene po ZOSPI BiH, da li je potrebno voditi registre.³¹¹

Na sličan način je prepreke definisala i Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine koje između ostalog uključuju:

- Nepotpunost i nepreciznost zahtjeva;
- Dostavljanje zahtjeva putem e-mail-a, bez podataka o podnosiocu;
- Zahtjev za pristup osobnim informacijama je bez razlike u odnosu na zahtjev za pristup kojim se se traže osobni podaci, ne sadrži svrhu (iako se ZOSPI BiH ne propisuje svrha, kod pristupa osobnim podacima drugih osoba bilo bi potrebno označiti svrhu takvog pristupa, imajući u vidu odredbe Zakona o zaštiti osobnih podataka);
- Traženje informacija sukladno sa ZOSPI BiH, a takve informacije su već dostupne na službenoj web stranici ili su iste dostupne i putem običnog zahtjeva;
- Neprepoznavanje razlike između službenika za informiranje i službenika za odnose sa javnošću;
- Odnosa ZOSPI BiH prema Zakonu o zaštiti osobnih podataka, te eventualno Zakon o zaštiti tajnih podataka.

Agencija je ukazala da i ukoliko se informacije objave u postojećem obliku ili se za pristup istoj da uputa (u obliku u kojem postoji na web stranici ili službenom glasniku i sl.), najčešće podnositelji nisu zadovoljni, onda se pokušava doći do informacija na drugi način, u obliku koji podnosiocu odgovara.³¹²

Na problem traženja informacija koje su javno i lako dostupne u izvješćima i reviziji bez da je tražitelj informacije javne izvore podataka prethodno konzultirao, ukazao je i Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine. Ovo je posebice izraženo u slučaju kada se traže informacije u čiji posjed je Ured došao sekundarnim putem, kroz proces revizije, dok se zaobilaze primarni proizvođači ili obrađivači podataka³¹³.

³¹¹ Ured koordinatora za reformu javne uprave BiH akt broj 06-29-1-56-5/17 od 16.09.2019.godine;

³¹² Agencija za državnu službu BiH akt broj 03-50-28-1/19 od 09.08.2019.godine;

³¹³ Ured za reviziju institucija BiH akt broj 01/4-12-832-2/19 od 07.08.2019.godine;

Također, vrlo često se zahtijevaju analize podataka koje su u posjedu Centralne izborne komisije BiH što po zakonu navedena Komisija nije u obvezi da dostavi.³¹⁴

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine je ukazalo na:

- Nedovoljnu edukaciju službenika o ZOSPI;
- Različita su postupanja u praksi spram načina na koji se dopušta podnošenje zahtjeva za pristup informacijama, kao i dokazivanje da je zahtjev podnesen osobno ili od strane ovlaštenog zastupnika, pogotovu kada je riječ o zahtjevima koji dolaze putem elektronske pošte;
- Podnositelji zahtjeva sve učestalije dostavljaju upite kojim se traže analize - najčešće financijske, te preslike predmeta ili više njih uz zahtijevanu komparaciju, odnosno pravna tumačenja;
- Sve učestaliji su zahtjevi za izrade financijskih presjeka i analiza kao i dostavljanje podataka koji su već javni i nalaze se na web stranici.³¹⁵

Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine ukazala je na nedorečenost Zakona u smislu davanja mogućnosti strankama da potražuju dodatne detaljne analitičko-sintetičku obradu podataka, povećan angažman ljudskih kapaciteta iz različitih organizacionih jedinica, angažman značajnih administrativnih resursa za potrebe tiskanja, skeniranja, umnožavanja itd., što u konačnici dovodi do narušavanja vršenja redovnih radnih aktivnosti.³¹⁶

Javna tijela su ukazala i na problem pripreme neke informacije (pronaska predmeta) zbog nedostatka kadrova i obimnosti predmeta³¹⁷.

Određeni broj institucija prigodom postupanja po zahtjevima za slobodan pristup informacijama nije se susreo sa preprekama³¹⁸. Neki javna tijela navode da i kada se povremeno i pojave prepreke, uglavnom su vezane za neodređenosti i nedorečenosti u zahtjevima.³¹⁹

Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja i Agencija za unaprjeđenje stranih investicija BiH nisu dostavile odgovor na ovo pitanje.

³¹⁴Centralna izborna komisija BiH akt broj 04-12-561-2/19 od 01.08.2019.godine;

³¹⁵Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH akt broj 05-12-1-1819-2/19 od 06.08.2019. godine;

³¹⁶Uprava za indirektno oporezivanje BiH akt broj 01/3-14-1-1632-1/19 od 13.08.2019. godine;

³¹⁷Ured za razmatranje žalbi BiH, akt broj: 01-12-1-5-2/19 od 14.08.2019.godine;

³¹⁸Agencija za zaštitu osobnih podataka u Bosni i Hercegovini akt broj 05-1-34-16-712-2/19 od 13.08.2019. godine, Institut za mjeriteljstvo Bosne i Hercegovine akt broj 02.1-12-1-1564-2/19 od 19.08.2019. godine; Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa akt broj 05-50-2-516-2/19 od 26.08.2019. godine, Odbor državne službe za žalbe akt broj 01-1-12-1-130-2/19 od 09.08.2019.godine, Agencija za poštanski promet akt broj 01-03-1-50-4-474-5/19 od 08.08.2019.godine, Direkcija za civilno zrakoplovstvo akt broj:1-2-50-2-538-2/19 od 05.08.2019.godine, Služba za zajedničke poslove institucija BiH akt broj 06/I-50-1-1709-1/19 od 07.08.2019.godine, Ured za harmonizaciju i koordinaciju sustava plaćanja u poljoprivredi, ishrani i ruralnom razvoju BiH akt broj 02-9-50-3-1882/19 od 01.08.2019.godine, Ministarstvo komunikacija i transporta BiH akt bez broja, zaprimljen dana 06.08.2019.godine, Institut za intelektualno vlasništvo akt broj 05-12-1-554-2/19SD od 30.07.2019.godine, Konkurencijsko vijeće BiH akt broj 01-12-1-213-3/19 od 01.08.2019.godine, Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH akt broj 10-02.3-3784-1/19 od 01.08.2019.godine, Agencija za osiguranje u BiH akt broj 02-12-233-2/19 od 06.08.2019.godine, Regulatorna agencija za komunikacije BiH akt bez broja, zaprimljen dana 05.08.2019.godine, Agencija za javne nabavke BiH akt broj 02-12-2125-2/19 od 31.07.2019.godine, Agencija za nadzor nad tržištem BiH akt broj 02-12-368-2/19 od 08.08.2019.godine i Institut za standardizaciju BiH akt broj 04-50.1-45-957-2/19 od 01.08.2019. godine;

³¹⁹Agencija za antidoping kontrolu BiH akt bez broja i datuma;

6.13.2 Prepreke u praksi – javna tijela Republike Srpske

Na pitanje koje su prepreke u praksi prigodom postupanja po zahtjevima za slobodan pristup informacijama odgovori javnih tijela na razini Republike Srpske su različiti.

Helikopterski servis Republike Srpske je naveo *"da je jedan od mnogobrojnih problema u primjeni ZOSPI-ja nejasno definiranje drugostupanjskog tijela za postupanje po žalbama, neprecizno definisanje vrste akta za odlučivanje po zahtjevima za pristup informacijama u javnim tijelima (Zakon propisuje da se odlučuje u formi dopisa iako je jasno da tijela uprave prigodom odlučivanja donose upravne akte, a to dopis svakako nije), pitanje troškova umnožavanja materijala regulirano je u Uputstvu o troškovima umnožavanja materijala, međutim u istom nije definirano na koji način javna tijela mogu da naplate troškove fotopreslika.*

³²⁰

Inspektorat Republike Srpske je naveo kako *"su kroz praksu uočili da građani još uvijek nisu dovoljno upoznati sa nadležnostima različitih institucija na razini entiteta BiH."*³²¹

Ministarstvo prometa i veza Republike Srpske smatra da je *"najčešći problem neupućenost podnosioca zahtjeva u resornu nadležnost, nepotpuni zahtjevi, nejasne informacije o podnosiocu zahtjeva, kao i nepostojanje sankcije za zlorabu dostavljene informacije."*³²²

Vlada Republike Srpske- Republički sekretarijat za raseljene osobe i migracije je odgovorila *"kako se susreću sa problemom centralizacije podataka u zajedničkim institucijama, prvenstveno Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice u BiH, s obzirom na to da se stranke obraćaju direktno Sekretarijatu za konkretne situacije, na koje ne mogu dati konkretne odgovore."*³²³

Odbor državne uprave za žalbe Republike Srpske navodi: *"da bi se u slučaju izmjena Zakona trebale precizirati odredbe koje se odnose na podnošenje žalbe te utvrditi da se protiv konačnih odluka može pokretati spot kao i nadležnost suda i rok za podnošenje tužbe."*³²⁴

Ostali odgovori se najčešće odnose na neupućenost stranaka i nepotpune zahtjeve, dok većina institucija tvrdi kako nemaju prepreka pri postupanju sa zahtjevima za slobodan pristup informacijama.

6.13.3 Prepreke u praksi – javna tijela Federacije Bosne i Hercegovine

Najčešće prepreke sa kojima se susreću javna tijela na razini Federacije Bosne i Hercegovine prigodom postupanja po zahtjevima za slobodan pristup informacijama, odnose se, između ostalog, i na nepotpune zahtjeve i neupućenost podnosioca zahtjeva.³²⁵

³²⁰Helikopterski servis Republike Srpske akt broj 116/19 od 31.07.2019. godine;

³²¹Inspektorat Republike Srpske akt broj 24.2004/054-101-2/19 od 06.08.2019. godine;

³²²Ministarstvo prometa i veza Republike Srpske akt broj 13.02-053-1421/19 od 08.08.2019. godine;

³²³Vlada Republike Srpske-Republički sekretarijat za raseljena lica i migracije akt broj 26.05-07-882/19 od 12.08.2019. godine;

³²⁴Odbor državne uprave za žalbe Republike Srpske akt broj 052-326/19 od 06.08.2019. godine

³²⁵Federalna uprava za geodetske poslove i imovinskopravne poslove akt broj 01-02-123372019 od 29.07.2019.godine, Federalna uprava za civilne poslove akt broj 03-05/18-457-1/19 od 08.08.2019.godine, Služba za zajedničke poslove tijela FBiH akt broj 03-05-2288/19 od 07.08.2019. godine, Vlada Federacije BiH - ured sa odnose sa javnošću akt broj 01-49-88/19 od 02.08.2019. godine, Federalna uprava za inspeksijske poslove akt broj 01-49-1-03850/2019 od 21.08.2019. godine, Regulatorna komisija za energiju u FBiH akt broj 04-01-836-02/19 od

Određeni broj javnih tijela, kao najveću prepreku, vidi koliziju odredbi Zakona o zaštiti osobnih podataka i Zakona o slobodnom pristupu informacijama.³²⁶

Federalno ministarstvo zdravstva je istaklo da je najveća prepreka prigodom postupanja po zahtjevima za slobodan pristup informacijama: „*da Zakon nije dovoljno definiran kao i u svezi s člankom 9., odnosno u ispitivanju javnog interesa. Nije zanemarljiv broj zahtjeva koji nemaju karakter pristupa informacijama u smislu kako je to definirano Zakonom dok i u takvim slučajevima Ministarstvo poduzima sve moguće radnje kako bi omogućili pristup informacijama.*”³²⁷

Ostale ispitane institucije navode da, do sada u praksi, nisu imali većih prepreka prigodom postupanja po zahtjevima za slobodan pristup informacijama.

6.13.3.1 Prepreke u praksi – javna tijela u županijama/kantonima

Ministarstvo unutarnjih poslova Hercegovačko-neretvanske županije/kantona u odgovoru navodi da je ZOSPI FBiH nejasan i neprecizan, te ima dosta nedoumica oko primjene pojedinih članova i tumačenja samih izraza navedenih u zakonu. Ministarstvo dalje navodi da je ZOSPI FBiH u koliziji sa Zakonom o zaštiti osobnih podataka, po kojem ovo Ministarstvo postupa na način da se traži pravni temelj i svrha za pristup osobnim podacima.³²⁸

Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo u odgovoru ističe da je potrebno izmijeniti i dopuniti ZOSPI FBiH, jer su pojedine odredbe u Zakonu nejasne, a neke međusobno kontradiktorne. Kao primjer, u odgovoru navode članak 14. ZOSPI FBiH, kojim se uređuje pravo stranke na prigovor na rješenje o pristupu informacijama, a u ostalom dijelu Zakona spominje se redovni pravni lijek, odnosno pravo na žalbu.³²⁹

U primjeni ZOSPI FBiH, službenici se prigodom obrade zahtjeva susreću sa problematikom ispitivanja javnog interesa. Ministarstvo unutarnjih poslova Srednjobosanskog kantona/županije, kao prepreku vidi kontradiktornost u primjeni propisa ZOSPI FBiH i Zakona o zaštiti osobnih podataka, kao izuzetaka u primjeni istih.³³⁰

Ministarstvo pravosuđa i uprave Posavskog kantona/županije u odgovoru navodi da je broj zahtjeva za slobodan pristup informacijama, koji je upućen ovom Ministarstvu, na godišnjoj razini u prosjeku četiri zahtjeva, te da službenik za informiranje nije imao prepreka u praksi prigodom postupanja po zahtjevima.³³¹

Kao glavne prepreke Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša Unsko-sanskog kantona/županije u odgovoru navodi premalo vremena da se posveti ovim zahtjevima, jer službenici za informiranje zahtjeve za pristup informacijama obrađuju uz svoje redovne poslove. Također, isto Ministarstvo ukazuje da su pojedine odredbe ZOSPI FBiH i Zakona o

28.06.2019. godine, Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije akt broj 04-49-1365/19 od 13.08.2019. godine;

³²⁶ Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti akt broj 01-49-3277-1/19 od 30.08.2019. godine, Javna ustanova Centar za edukaciju sudaca i tužitelja FBiH akt broj 01-38-348-02/19 od 03.09.2019. godine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine akt broj 04-05-763/2019 od 03.09.2019. godine;

³²⁷ Federalno ministarstvo zdravstva akt broj 01-10-4715/19 od 05.08.2019. godine

³²⁸ Ministarstvo unutarnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona/županije akt broj 02-03/1-1-04-741/19 od 11.09.2019. godine;

³²⁹ Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo akt bez broja, zaprimljen dana 19.08.2019. godine;

³³⁰ Ministarstvo unutarnjih poslova Srednjobosanskog kantona/županije akt br. 01/2-49-1-1097/19 od 27.08.2019. godine;

³³¹ Ministarstvo pravosuđa i uprave Posavskog kantona/županije akt broj 03-05-204/19 od 01.08.2019. godine;

zaštiti osobnih podataka neusklađene, te da je potrebno točnije precizirati pojedine odredbe ZOSPI FBiH.³³²

Jedna od prepreka za Ministarstvo za boračka pitanja Tuzlanskog kantona/županije jeste neznanje podnositelja zahtjeva za pristup informacijama kada su u pitanju fizičke osobe koje ne znaju da pravilno formuliraju zahtjev, što otežava postupanje. S obzirom na učestalost zahtjeva za pristup informacijama, smatraju da bi bilo poželjno češće održavati edukativne sastanke. U odgovoru istog Ministarstva ističe se da Zakon o zaštiti osobnih podataka, uveliko otežava primjenu i postupanje prema Zakonu o slobodi pristupa informacijama, koji je u odnosu na Zakon o zaštiti osobnih podataka prilično liberalan.³³³

Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo navodi da je evidentno da se osim službenika za informiranje u proces edukacije trebaju uključiti i ostali namještenici i državni službenici javnih tijela, kako bi se podigla i njihova svijest o značaju djelovanja u javnom interesu putem primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama, posebice radi čestih dilema vezanih za primjenu tog zakona, kao i Zakona o zaštiti osobnih podataka BiH.³³⁴

Kantonalna agencija za privatizaciju Tuzlanskog kantona/županije, kao najčešći problem, ističe traženje dokumentacije koja nije izvorno sačinjena od strane Agencije, a koja je pribavljena u procesu provođenja pripreme poduzeća za privatizaciju.³³⁵

Grad Živinice u odgovoru navodi nekoliko prepreka, među kojima je tumačenje termina „privatnost treće osobe“ i „komercijalni interes“. Izuzetno, kao problem se javlja i provedba testa javnog interesa. Također, isti javno tijelo u odgovoru predlaže da se jasno definiira koje informacije se dostavljaju primjenom ZOSPI FBiH, u odnosu na informacije koje se traže radi dokaznog postupka u parničnim, izvršnim i drugim sudskim postupcima ili radi sačinjavanja tužbe od strane odvjetnika koji se vrlo često pozivaju na ovaj zakon.³³⁶

Kantonalni/Županijski arhiv Travnik, u odgovoru ističe da Zakon o slobodi pristupu informacijama niti u jednom članku ne tretira odnos prema arhivskoj građi, što stvara nejasnoće po više pitanja, a koje treba riješiti. Inače je potrebno uskladiti i striktno ograničiti odredbe ZOSPI FBiH, Zakona o zaštiti osobnih podataka i Zakona o arhivskoj građi i Arhivu Bosne i Hercegovine, koji su često u koliziji.³³⁷

Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa Zapadnohercegovačkog kantona/županije navodi da prepreku stvaraju upiti pojedinaca, koji se pozivaju na ZOSPI FBiH, iako su iste objavljene u tiskanim ili elektronskim medijima, na koji način te informacije postaju i opće dostupne.³³⁸

Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo kao prepreke navodi needuciranost službenika koji obrađuju zahtjeve, kao i da su zahtjevi neprecizno definirani i da se podnose ili traže putem telefona. Veoma čest slučaj je da u zahtjevu nema naznačena identifikacija podnositelja, pa se ne može dostaviti odgovor, a nije rijedak slučaj i da podnositelji traže informacije sa kojima ovo tijelo ne raspolaže.³³⁹

³³² Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša Unsko-sanskog kantona/županije akt broj 11-10-8737-2/19 od 07.08.2019. godine;

³³³ Ministarstvo za boračka pitanja Tuzlanskog kantona akt broj 15/1-05-015702/19 od 31.07.2019.godine;

³³⁴ Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo akt broj 14-03-49-03273/17 od 12.07.2019.godine;

³³⁵ Kantonalna agencija za privatizaciju Tuzlanskog kantona akt broj 01-06-372/2019 od 08.08.2019.godine;

³³⁶ Grad Živinice akt broj 02/3-05-4386/19 od 19.08.2019.godine;

³³⁷ Kantonalni arhiv Travnik akt broj 05-48.11-126/19 od 09.08.2019.godine;

³³⁸ Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa Zapadnohercegovačkog kantona/županije akt broj 07-01-49-423-2/19 od 01.08.2019.godine;

³³⁹ Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo akt broj 07-01-10-29781-2/19 od 05.08.2019. godine;

Problem nedovoljne educiranosti subjekata koji dostavljaju zahtjeve za pristup informacijama navodi i Ministarstvo unutarnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona/županije.³⁴⁰

Ministarstvo unutarnjih poslova Unsko-sanskog kantona/županije, kao prepreku navodi slučajeve kada se traži dostavljanje zapisnika o uviđaju, zapisnika o uzimanju izjave osumnjičene osobe, te razne vrste informacija koje se odnose na one sačinjene u policijskom tijelu tijekom provođenja istrage. Jedna od dilema jeste i da li su informacije o adresi prebivališta, registriranim motornim vozilima, JMBG, mogu podvesti pod ZOSPI FBiH ili su to činjenice iz službene evidencije.³⁴¹

Općina Travnik i Ministarstvo unutarnjih poslova Kantona Sarajevo u odgovoru navode da je zloraba Zakona o slobodi pristupa informacijama od strane novinara i odvjetnika jedna od prepreka u njegovoj primjeni.³⁴²

6.13.4 Prepreke u praksi na razini Brčko distrikta BiH

Na pitanje koje su prepreke u praksi prigodom postupanja po zahtjevima za slobodan pristup informacijama, odgovori su različiti. Stručna služba Skupštine Brčko distrikta smatra da nije bilo posebnih prepreka.³⁴³

Osnovna prepreka za postupanje po zahtjevima za pristup informacijama za Pravosudnu komisiju Brčko distrikta jeste neprecizan i nepotpun ZOSPI BiH, koji kao takav ostavlja određene nedoumice prigodom primjene u konkretnim predmetima, osobito kod utvrđivanja izuzetaka i ispitivanja javnog interesa.³⁴⁴

Policija Brčko distrikta BiH kao prepreke u praksi navodi: “Nepotpuni zahtjevi i članak 10. Zakona o policiji Brčko distrikta BiH jer je preširoko postavljen, teško je naći mjeru i način da bi se ispoštovao Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini.”³⁴⁵

7 ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Zakonodavstvo u Bosni i Hercegovini koje uređuje pitanje slobode pristupa informacija je zasnovano na principu osiguranja maksimalnog objelodanjivanja informacija, gdje su javna tijela obvezna objaviti ključne informacije, pri čemu bi trebalo da imaju i aktivnu ulogu u promoviranju otvorene vlade, što podrazumijeva i otvorenost sastanaka javnih tijela za javnost. Izuzeci od objelodanjivanja moraju biti jasno i eksplicitno naznačeni, a zahtjevi za informacije moraju biti žurno i pravedno obrađeni, uz osiguranje da svaki odbijeni zahtjev bude razmatran od

³⁴⁰ Ministarstvo unutarnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona akt broj 08-01-01/1-02-1-3933-1/19 od 02.08.2019. godine;

³⁴¹ Ministarstvo unutarnjih poslova Unsko-sanskog kantona akt broj 05-01-05-61/19 od 08.08.2019. godine;

³⁴² Općina Travnik akt broj 03-05-14-21-157/19 od 12.08.2019. godine i Ministarstvo unutarnjih poslova Kantona Sarajevo akt broj 01-5-49-4298 od 16.08.2019. godine;

³⁴³ Skupština Brčko distrikta akt broj 02-05-828/19 od dana 07.08.2019. godine;

³⁴⁴ Pravosudna komisija Brčko Distrikta akt broj SuPK-1337/19 od dana 02.08.2019. godine;

³⁴⁵ Članak 10. (Povjerljivi dokumenti) Zakona o policiji Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik 31/2009, 60/2010, 31/2011 i 14/2019):

(1) Dokumenti koje sačini ili čuva Policija smatraju se povjerljivim, i koriste se samo za potrebe Policije.

(2) Dokumenti koje sačinjava Policija prigodom izvođenja krivične istrage ili o osobama koje su u pritvoru, daju se javnosti na uvid sukladno sa zakonom.

(3) Dokumenti koji treba da se koriste u sudskim postupcima proslijeđuju se nadležnom tužilaštvu ili sudovima, sukladno sa zakonom.

(4) Pristup ostalim dokumentima Policije ili dokumentima koje čuva Policija daju se na uvid sudskim nalogom.

drugostupanjskog tijela izvan javnog tijela koje je odlučivalo o zahtjevu u prvom stupnju. Građane ne treba obeshrabrivati prevelikim troškovima postupka obrade zahtjeva. Zakone, koji nisu sukladni sa principom maksimalnog objelodanjivanja treba izmijeniti, dok pojedinci koji objave informaciju o kršenju ili nepoštivanju procedure moraju biti zaštićeni.

7.1 Zakonodavstvo

Pravo na slobodan pristup informacijama u Bosni i Hercegovini uređeno je zakonima usvojenim na razini Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske. Od dana usvajanja ZOSPI BiH je nekoliko puta djelomično mijenjan, ZOSPI FBiH pretrpio je jednu izmjenu, dok u pogledu ZOSPI RS do sada nije bilo izmjena.

Neusklađenost pozitivnog zakonodavstva koje regulira pitanje prava na pristup informacijama u Bosni i Hercegovini sa međunarodnim dokumentima ljudskih prava i činjenica da manjkavosti istog predstavljaju prepreke za primjenu u praksi, razlozi su zbog kojih su pokretane proceduralne radnje za izmjenu zakona na razini Bosne i Hercegovine.

Iako je Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine tijekom 2016. godine otvorilo proces javnih konzultacija o novom Zakonu o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine, do dana sačinjavanja ovog izvješća postupak nije okončan.

U razdoblju od 7. do 9. veljače 2018. godine održana je *Taiax - IPA, ENI -Taiax stručna misija o temi* „Unaprjeđenje prava na pristup informacijama u Bosni i Hercegovini nakon čega je sačinjeno i upućeno Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine Stručno izvješće „Unaprjeđenje prava pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini“ od 19.02.2018. godine, koji sadrži ocjenu usklađenosti pravnog okvira Bosne i Hercegovine u odnosu na međunarodne standarde koji uređuju pitanje slobode izražavanja i slobode pristupa informacijama i jasne preporuke na koji način nadležna tijela države trebaju urediti pitanje slobode pristupa informacijama.

Osim navedenog treba pomenuti i Zajedničke inicijative Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) i Europske unije (SIGMA) - Podrška poboljšanju upravljanja rukovođenja koja je u siječnju 2019. godine objavila dokument pod nazivom „Poboljšanje zakonodavnog okvira za pristup javnim informacijama u Bosni i Hercegovini“. Isti sadrži sveobuhvatnu analizu zakonodavstva o pristupu javnim informacijama u Bosni i Hercegovini i to na razini Bosne i Hercegovine, u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj i Brčko distriktu BiH, preporuke o mogućim izmjenama i dopunama kojima se povećava transparentnost javnih tijela i usklađuju standardi pristupa informacijama širom zemlje.

7.2 Izuzetak od objavljivanja zbog zaštite privatnosti trećih osoba

Analiza postupanja javnih tijela, u slučaju podnošenja zahtjeva za pristup informacijama koje se odnose na privatnost trećih osoba zahtijeva, prije svega, sagledavanje što javna tijela podrazumijevaju pod terminom „*privatnost treće osobe/strane*“.

Prisutna je raznolikost odgovora na ovo pitanje. Javna tijela u Bosni i Hercegovini pod ovom formulacijom podrazumijevaju podatke koji predstavljaju sve vrste informacija, koji na bilo koji

način mogu otkriti privatnost treće osobe, odnosno, bilo koju informaciju koja se odnosi na treću osobu – fizičku osobu na osnovu koje je utvrđen ili se može utvrditi identitet osobe. Također su prisutna i stajališta da je to informacija kojom se zadire u osobne interese trećih osoba, a prigodom utvrđivanja koje su to informacije Institucija se služi i odredbama Zakona o zaštiti osobnih podataka BiH, i/ili zakona o slobodi pristupa informacijama.

Kod definiranja pojma: „*privatnost trećih osoba*“, pojedina javna tijela su se pozvala na odredbu članka 3. Zakona o zaštiti osobnih podataka, dok je manji broj institucija definirao pojam privatnost trećeg lica uz pomoć zakona o slobodi pristupa informacijama, pozivajući se na članak 3. stavak (4) koji definira značenje „osobne informacije“. Pod osobnim podacima javna tijela smatraju sve informacije ili podatke pomoću kojih se može identificirati neki pojedinac.

Značajan broj javnih tijela smatra da su to osobni interesi koji se odnose na privatnost trećih osoba kako je i propisano člankom 8. ZOSPI, odnosno, da su to osobni interesi i podaci trećih osoba, dok neka javna tijela navode da je to osobna informacija, podaci, koji podrazumijevaju privatnost trećih osoba, osobne i poslovne naravi, identifikacijski broj, fizički identitet, ekonomski i etnički identitet, genetski i tjelesni podaci, privatnost pošte, telefonski razgovori i drugi oblici komunikacije, raso, nacionalno ili etničko porijeklo, političko mišljenje ili stranačka pripadnost ili članstvo u sindikatima, religijsko, filozofsko ili drugo uvjerenje, zdravstveno stanje, seksualni život, krivične presude, biometrijski podaci, bankovni računi i sl., osobni podaci uposlenih, kao i osobni podaci zainteresiranih strana sa kojima javno tijelo surađuje, podatke o plaćanjima na osnovu presuda, vanskudskim poravnanjima, isplate iz proračuna pojedincima, na osnovu rješenja za jednokratnu ili humanitarnu pomoć, dijelom podatke iz radnih odnosa, podatke obuhvaćene službenom tajnom ili tretirane Zakonom o zaštiti osobnih podataka.

Javna tijela pod osobnim informacijama podrazumijevaju i javna sredstva dodijeljena za socijalna primanja, zdravstvenu skrb i zaštitu od neuposlenosti, te bilo kakve informacije o vršenju javne funkcije i sve sudske odluke koje nisu uključene u ograničenu listu informacija.

Zakoni o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini propisuju da će nadležno javno tijelo utvrditi izuzetak kada opravdano utvrdi da tražene informacije uključuju osobne interese koje se odnose na privatnost treće osobe. Značajan broj javnih tijela je citirao navedenu zakonsku odredbu bez dostavljanja informacije o proceduri postupanja u ovim slučajevima. Veoma mali broj javnih tijela je odgovorio na koji način i, sukladno sa zakonima o slobodi pristupa informacijama je moguće dozvoliti pristup informacijama koje sadrže podatke o trećoj osobi. Određene institucije se kod donošenja odluke pozivaju i/ili na Zakon o zaštiti osobnih podataka i na Zakon o javnim nabavkama. Ovakav pristup javna tijela pravdaju činjenicom da informacije koje uključuju privatnost trećih osoba su ljudska prava zagwarantirana konvencijama i domaćim ustavnim i zakonskim odredbama. Može se zaključiti da je u ovim slučajevima dominantno postupanje institucija usmjereno ka tomu da se zaštiti pravo treće osobe, pri čemu izostaje razmatranje pitanja javnog interesa, imajući u vidu činjenicu da informacija predstavlja javno dobro.

Prisutne su i prakse da se vrše konzultacije sa organizacionim jedinicama za pravna pitanja unutar javnog tijela što otvara pitanje uloge službenika za informiranje, odnosno njegove

osposobljenosti da samostalno donosi odluke po zahtjevu za slobodu pristupa informacijama. U ovom slučaju, nejasno je onda tko je prvostupanjsko tijelo koje odlučuje o zahtjevu.

Prakse vršenja zatamnjivanja osobnih podataka, odnosno anonimizacije osobnih podataka, otvara pitanje postupanja javnih tijela sukladno sa člankom 8. zakona o slobodi pristupa informacijama.

Iako postoji mogućnost razdvajanja informacije na dijelove, u smislu članka 10. Zakona o slobodi pristupa informacijama, primjetno je da javna tijela u neznatnoj mjeri ovu mogućnost koriste. Razdvajanje informacije na dijelove, između ostalog, podrazumijeva i zatamnjivanje osobnih podataka fizičkih osoba, a za koje ne postoji javni interes da budu dostupni javnosti (adresa, broj bankovnog računa, broj osobne karte, podaci iz zdravstvenih kartona i slično).

Zabrinjavajuće je da odluke određenih javnih tijela zavise i od toga da li zahtjev sadrži svrhu i pravni temelj za saopćavanje traženih informacija, ili da se traži pomoć drugih institucija kod odlučivanja o konkretnom zahtjevu, što ukazuje na neizgrađene kadrovske kapacitete za primjenu zakona o slobodi pristupa informacijama.

Kada je riječ o postupanju arhiva u Bosni i Hercegovini, na osnovu pristiglih odgovora može se izvesti zaključak da arhivi postupaju u smislu zakona o arhivskoj građi. U odgovorima pojedinih arhiva³⁴⁶ navodi se da ovo pitanje postavlja velike izazove i pozornost u arhivskim krugovima nakon usvajanja EU regulative 2016/679 (EU GDPR). Zaštita osobnih podataka u arhivskoj službi stvara velike probleme jer je jako teško odvojiti pojam „*privatnost*“ trećih osoba u aktima koja nastaju djelatnostima državne uprave, a arhivsko zakonodavstvo dozvoljava pravo korištenja arhivske građe najduže 30 godina od nastanka. Tako da sve osim određenih arhivskih fondova bi trebalo biti dostupno javnosti nakon 30 godina. Arhivisti smatraju da se na ovaj način gase demokratska prava, jer su arhivi kao institucije nastali u Francuskoj revoluciji kao izraz demokratskog prava naroda.

Dosadašnja praksa Ombudsmana Bosne i Hercegovine pokazala je da postoje izražene nejasnoće u svezi s odnosom važećih zakona o slobodi pristupa informacijama i Zakonom o zaštiti osobnih podataka u Bosni i Hercegovini. S tim u svezi, ističemo da su navedeni zakonski propisi komplementarni jedan drugom. Cilj zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini jeste omogućavanje pristupa informacijama koje posjeduju javna tijela, ali samo ukoliko je saopćavanje istih u javnom interesu, pri čemu se, između ostalog, cijeni i okolnost da li tražena informacija sadrži osobne podatke. S druge strane, cilj Zakona o zaštiti osobnih podataka u Bosni i Hercegovini jeste da se na teritoriju Bosne i Hercegovine svim osobama, bez obzira na njihovo državljanstvo ili prebivalište, osigura zaštita ljudskih prava i osnovnih sloboda, a posebice pravo na privatnost i zaštitu podataka u glede obrade osobnih podataka koji se na njih odnose.

7.3 Test javnog interesa

Zakoni o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini zasnivaju se na principu da su informacije javno dobro, dakle, vlasništvo svih građana, a da su javna tijela samo kontrolori tih

³⁴⁶ Kantonalni/Županijski arhiv Travnik i Arhiv Federacije BiH

informacija. Prema ovom principu, sve informacije trebaju biti dostupne javnosti, osim ako zakonom nisu utvrđene kao izuzeci, jer sadrže određene informacije u svezi sa funkcijama javnih tijela (članak 6.); povjerljivim komercijalnim informacijama (članak 7.); zaštitom privatnosti (članak 8.). Provođenje testa javnog interesa praktično znači da se ograničenja propisana zakonom provode zbog neophodnosti zaštite od ozbiljne povrede pretežnijeg interesa, pri čemu se ni jedna odredba zakona ne smije tumačiti na način koji bi imao za posljedicu ukidanje nekog prava utvrđenog ovim zakonom ili njegovog ograničenja u većoj mjeri od one koja je zakonom propisana.

Sprovođenje testa javnog interesa podrazumjeva sljedeće radnje:

1. Provjera da li se traženi pristup informaciji uskraćuje radi zaštite zakonom nabrojanih izuzetaka/interesa;
2. Ako se utvrdi da je tako, da li bi omogućavanjem traženog pristupa taj interes bio ozbiljno povrijeđen u konkretnom slučaju;
3. Da li je po mjerilima demokratskog društva neophodno uskratiti pristup informaciji.

Vezano za razmjernost bitno je ukazati na sljedeće korake: (1) utvrđivanje da li je mjera ograničenja pristupa informaciji adekvatna za ostvarenje cilja koji se želi postići, (2) utvrđivanje da li je navedena mjera nužna za ostvarenje predmetnog cilja, odnosno postoji li neka manje restriktivna mjera kojom se može postići isti cilj. Ovo je ključni korak u primjeni načela razmjernosti jer ukoliko mjera ne prolazi test nužnosti, nema potrebe za nastavkom provođenja testa, (3) utvrđivanje proporcionalnosti, jer iako je mjera adekvatna i nužna, ona ipak neće biti dopuštena ako je njome narušena pravedna ravnoteža.

Dakle, testom javnog interesa se procjenjuje da li prevladava interes objave informacija ili njihovog uskraćivanja, budući da se tražena informacija nalazi u domenu ograničenja relativnog karaktera kod kojih se može, ali i ne mora uskratiti pristup. Odbijanje zahtjeva za ostvarivanje prava na pristup informacijama nije opravdano ukoliko tijelo javne vlasti ne dokaže da je informacija podvrgnuta striktnom „trodijelnom testu“, prema kojem je opravdano da bude izuzeta od objavljivanja, a teret dokaza opravdanosti ograničenja uvijek pada na tražitelja informacija. Uglavnom, kod ocjene razmjernosti ključni elemenat je da li tražene informacije ukazuju na bilo kakve presteupe, nepravdu, zlorabu vlasti, nemar u obavljanju službene dužnosti, nepoštivanje zakonske obveze, neovlašćeno trošenje javnih sredstava i opasnost po zdravlje ili sigurnost pojedinca, društva i čovjekovog okoliša.

Ukoliko se međusobno usporede odgovori javnih tijela na pitanja iz upitnika u svezi sa primjenom izuzetaka od objavljivanja u praksi i sprovođenja testa javnog interesa, može se zaključiti da postoji visok stupanj nerazumijevanja, kako samih osnova koji predstavljaju izuzetke, tako i procedure postupanja.

Većina javnih tijela smatra da samo prisustvo činjenica koje se po zakonu smatraju izuzecima, predstavlja dovoljnu osnovu da se donese rješenje o odbijanju pristupa informacijama, bez da se sprovodi test javnog interesa.

Istodobno, značajan broj javnih tijela je odgovorio da u praksi nije imao slučajeve u kojima bi primijenio članak 9. Zakona o slobodi pristupa informacijama koji se odnosi na obvezu provođenja testa javnog interesa, a istodobno su odgovorili da su imali podnesene zahtjeve za pristup informacijama koje se odnose na komercijalne interese i/ili zaštitu privatnosti treće osobe/strane. Upravo ova činjenica ukazuje da su ovi zahtjevi uglavnom odbijani.

Veoma mali broj tijela je odgovorio da postupa sukladno sa člankom 9. Zakona, pri čemu su dostavili presliku rješenja koja sadrže obrazloženje, dok su neka od anketiranih tijela navela da bi traženu informaciju, bez obzira na izuzetke utvrđene u zakonu, objavili ako bi to bilo opravdano javnim interesom. Pri tomu se u obzir uzima svaka korist i šteta koje mogu proisteći iz saopćavanja informacije. Posebice se u obzir uzimaju činjenice da li informacija sadrži bilo kakve dokaze za nepoštivanje zakonske obveze, neovlašćeno trošenje javnih sredstava, opasnost po zdravlje ili sigurnost pojedinca itd.

7.4 Okolnosti za izuzimanje informacije od objavljivanja

Većina javnih tijela, obuhvaćenih istraživanjem, izjasnila se da prigodom donošenja odluke o izuzimanju određene informacije od objavljivanja uzima u obzir sve okolnosti, dakle i korist i štetu koja može proisteći iz saopćavanja informacija.

7.5 Odlučivanja po zahtjevu za pristup informacijama

ZOSPI BiH, koji se primjenjuje i u Brčko Distriktu BiH i ZOSPI FBiH je utvrdio da se po zahtjevu za pristup informacijama donosi odluka u formi rješenja, dok ZOSPI RS propisuje da se po zahtjevu odlučuje u formi dopisa. Praksa pokazuje da u najvećem broju slučajeva na razini Bosne i Hercegovine, Federacije BiH, županija/kantona i Brčko Distrikta BiH, javna tijela odluke donose u formi rješenja, ali da je prisutna i praksa da se odlučuje zaključkom i dopisom.

U Republici Srpskoj obavijest po zahtjevu se šalje u formi dopisa, što je sukladno sa važećim Zakonom o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske, uz izuzetke javnih tijela koja donose rješenje.

Zakonima je utvrđena obveza javnog tijela da u odluci navede pouku o pravu na žalbu, adresu tijela kojem se žalba podnosi, rok i troškove za podnošenje žalbe te uputstvo o pravu obraćanja Ombudsmanu, s naznakom neophodnih podataka za kontaktiranje ombudsmana.

Istraživanje je pokazalo prisutnost različitih praksi kod izvršenja ove obveze, od toga da se daje pouka o pravu na žalbu donositelju rješenja, drugostupanjskom tijelu unutar javnog tijela, najčešće je to rukovoditelj tijela, Žalbenom vijeću pri Vijeću ministara za razinu Bosne i Hercegovine, Apelacionoj komisiji Brčko Distrikta BiH, do toga da se ne navodi pouka o pravnom lijeku. U nekim slučajevima se navodi i uputstvo o pravu obraćanja Ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, dok u određenom broju slučajeva javna tijela ne izvršavaju ovu svoju obvezu. Kako je ranije navedeno, Okružni sud u Banja Luci zauzeo je stanovište da se protiv obavijesti ili dopisa donesenih po zahtjevima za pristup informacijama, može pokrenuti upravni spor, te da bez obzira na to što nisu sačinjeni u formi rješenja, isti predstavljaju upravne akte.

7.6 Ispitivanje opravdanosti zahtjeva ili traženje obrazloženja

Pristup informacijama javno tijelo treba osigurati, bez vršenja procjene opravdanosti razloga za podnošenje zahtjeva. Nažalost, istraživanje pokazuje da su još uvijek prisutne prakse da javni organi prilikom odlučivanja o zahtjevu za pristup informacijama ispituju njegovu opravdanost ili zahtijevaju obrazloženje zahtjeva. Prisutna je i različita praksa u postupanju u slučaju primitka zahtjeva za koji javno tijelo nije nadležno. Određeni broj javnih tijela zahtjev vraća podnositelju, dajući informaciju o nadležnom tijelu, dok drugi zahtjev proslijeđuju nadležnom tijelu i o tomu obavještavaju podnositelja zahtjeva.

7.7 Službenik za informacije

Zakoni o slobodi pristupa informacijama nalažu javnim tijelima imenovanje službenika za informacije. Većina javnih tijela na svim razinama vlasti je tu obvezu izvršila, međutim, postoji i određeni broj javnih tijela koja ni nakon 19 godina od usvajanja zakona još ovu obvezu nije realizirao. Samo imenovanje u nekim javnim tijelima ima određene nedostatke, jer se najčešće poslovi i radni zadaci službenika za informacije pridodaju nekim drugim poslovima i radnim zadacima na koje je raspoređen uposlenik, sukladno općem aktu o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji, te poslovi koji obavlja službenik za informiranje nisu uključeni u ovu sistematizaciju, već se smatraju nekim dodatnim poslovima koji, kao takvi, nisu zasebno vrednovani. Najčešće je prisutna praksa da se portparol javnog tijela smatra i službenikom za informiranje.

Javna tijela obuhvaćena istraživanjem, a prema dostavljenim odgovorima, imaju podijeljeno mišljenje vezano za pitanje da li su službenici za informiranje dovoljno educirani za efikasnu primjenu zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini. Značajan broj javnih tijela smatra da je edukacija poželjna, ne samo službenika za informiranje, već svih državnih službenika i osoba koje vrše javna ovlašćenja, a koja se nalaze u posjedu informacija.

7.8 Vodiči za pristup informacijama i index registri informacija

Značajan broj javnih tijela je izvršio obvezu sačinjavanja i objavljivanja vodiča za pristup informacijama i index registara informacija. Međutim, javna tijela ne vrše redovito ažuriranje, posebice kada se govori o Index registru informacija, a s obzirom na promjene nadležnosti, djelovanja ili drugih okolnosti koje utječu na listu informacija koje bi trebalo sa budu dostupne javnosti. Ovo je posebice značajno kada se govori o aktivnostima na uvođenju proaktivnog objavljivanja informacije u okviru uspostave sustava e-vlada. Drugi dio zakonske obveze, a koji se odnosi na dostavljanje vodiča i index registara javna tijela rjeđe izvršavaju, što onemogućava i Instituciju ombudsmana za ljudska prava za sustavno praćenje stanja u ovoj oblasti.

7.9 Dostava statističkih pokazatelja

Većina javnih tijela u Bosni i Hercegovini, na svim razinama vlasti, ne dostavlja statističke pokazatelje o podnesenim zahtjevima za pristup informacijama zakonodavnim tijelima i Instituciji ombudsmana. Generalno, upitna je i metodologija vođenja evidencija, u smislu da se

evidencije o podnesenim zahtjevima za pristup informacijama vode odvojeno u odnosu na ostale zahtjeve.

7.10 Prepreke u implementaciji zakona

Javna tijela su na različite načine prezentirala prepreke s kojima se suočavaju u praksi vezano za primjenu Zakona o slobodi pristupa informacijama. Posebice je ukazano na problem neprecizno definiranih pojedinih odredbi zakona o slobodi pristupa informacijama, kao što su npr. odredbe članka 8. (izuzetak kod zaštite privatnosti), obveza primjene Zakona o zaštiti osobnih podataka, posebice međusobni odnos između zakona o slobodi pristupa informacijama i Zakona o zaštiti osobnih podataka. Iskustva Ombudsmana, stečena kroz rad na individualnim žalbama i kroz edukativne sadržaje, dovode do zaključka da se prepreke u implementaciji zakona mogu razvrstati u dvije kategorije, one na strani javnog tijela i one na strani podnositelja zahtjeva.

Prepreke na strani javnih tijela:

- Visok stupanj needuciranosti osoblja u javnim tijelima;
- Nerazumijevanje zakona o slobodi pristupa informacijama;
- Neshvaćanje odnosa između javnog tijela i građana i da su javna tijela servisi građana;
- Neuspostavljena struktura javnih tijela za implementiranje zakona, nisu doneseni vodiči, index informacija, nije imenovan službenik za informacije i često se smatra da su to službenici za odnose sa medijima;
- Loša obrazloženja odluka donesenih po zahtjevu za pristup informacijama;
- Neosiguravanje balansa između javnog interesa i zaštite interesa koji se odnose na privatnost pojedinaca;
- Nedonošenje odluka u rokovima utvrđenim zakonom;
- Nepoštivanje zakonske odredbe o formi odlučivanja (pismeno rješenje sa svim elementima shodno odredbama zakona o (općem) upravnom postupku);
- Akt odlučivanja ne sadrži odredbe o mogućnosti ulaganja žalbe i naziv drugostupanjskog tijela koje odlučuje po žalbi.
- Odbijeni zahtjevi za pristup informacijama često ne sadrže obrazloženje razloga odbijanja, niti obrazlaganje testa javnog interesa, nego najčešće sadrže samo konstataciju da se zbog zaštite privatnosti trećih osoba odbija dati informacija;
- Nedostavljanje statističkih podataka Instituciji ombudsmana;
- Većina javnih tijela ne vodi odvojenu statistiku po zahtjevima koji se isključivo pozivaju na ZOSPI;
- Prisutan problem nepostojanja distinkcije između osoba, službenika ili stručnog suradnika za odnose s javnošću i službenika za informiranje;

Prepreke na strani podnositelja zahtjeva:

- Nepreciznost zahtjeva i nepoznavanje procedure podnošenja zahtjeva;
- Nekorištenje instrumenata uspostavljenih zakonom, posebice kada je u pitanju žalba;
- Zbog određenih praznina u zakonodavstvu vezanih za rad medija, mediji su prinuđeni koristiti zakone o slobodi pristupa informacijama kao instrument, koji je zbog jasno

propisane procedure, što uključuje i rokove, spor a medijima informacija treba u kratkom roku;

- Traženje osobnih informacija koje se odnose na treću osobu;
- Zahtjev za pristup osobnoj informaciji mora biti sačinjen samo od strane fizičke osobe na koju se isti odnosi, ili od strane zakonskog zastupnika podnosioca zahtjeva ili od osobe koju je podnositelj zahtjeva ovlastio u pisanoj formi za pristup informaciji.

8 PREPORUKE

Sukladno ovlaštenjima iz članka 32. Zakona o ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, Ombudsmani za ljudska prava Bosne i Hercegovine, upućuju slijedeće preporuke:

1. Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine, Ministarstvu pravde Republike Srpske i Ministarstvu pravde Federacije Bosne i Hercegovine:

- da imajući u vidu nalaze Specijalnog izvješća o primjeni zakona o pristupu informacijama Bosne i Hercegovine sačinjenog od strane Ombudsmana Bosne i Hercegovine i Stručnog izvješća „Unaprjeđenje prava pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini“ od 19.02.2018. godine Taix - IPA, ENI - Taix stručne misije, pristupe proceduralnim radnjama u cilju donošenja novih zakona o slobodi pristupa informacijama, koji će u cijelosti biti usklađeni sa međunarodnim standardima.

2. Agenciji za državnu službu Bosne i Hercegovine, Agenciji za državnu upravu Republike Srpske, Agenciji za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine i Vladi Brčko distrikta BiH – Odjeljenje/Odjel za stručne i administrativne poslove da u suradnji sa Institucijom ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine:

- Izrade programe obuke za uposlene nositelje informacija koje se odnose na primjenu zakona o pristupu informacijama i organizira praktične obuke;

3. Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine, Ministarstvu pravde Republike Srpske, Ministarstvu pravde Federacije Bosne i Hercegovine, ministarstvima pravde svih županija/kantona i Pravosudnoj komisiji Brčko distrikta BiH da:

- Izrade smjernice koje će biti namijenjene nositeljima informacija, a tiču se primjene zakona o pristupu javnim informacijama;
- Uspostave suradnju sa predstavnicima civilnog društva i medija koji u okvirima svog djelovanja imaju mogućnost informiranja javnosti o pravu na slobodu pristupa informacijama, kao i ispravnom načinu obraćanja nositeljima informacija.

4. Javnim tijelima na razini Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine, Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, gradova i općina/opština da osiguraju:

- Bezuvjetnu primjenu međunarodnih standarda koji se tiču prava na pristup informacijama, te odredbi pozitivnog zakonodavstva o slobodi pristupa informacijama;
- Proaktivno objavljivanje informacija od javnog značaja i maksimalnu transparentnost u radu;
- Stručno osposobljavanje i kontinuirano usavršavanje službenika za informiranje;
- Izradu vodiča za pristup informacijama i index registara informacija;
- Imenovanje službenika za informiranje, u smislu odredbi zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini;
- Redovito dostavljanje statističkih podataka u smislu odredbi zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini.

Ombudsmani Bosne i Hercegovine

Prof.dr Ljubinko Mitrović

Dr. Jasminka Džumhur

Nives Jukić

ANEKS I

UPITNIK ZA POTREBE SAČINJAVANJA SPECIJALNOG IZVJEŠĆA O ISKUSTVIMA U PRIMJENI ZAKONA O SLOBODI PRISTUPA INFORMACIJAMA U BOSNI I HERCEGOVINI

1. Navedite na koji način prilikom odlučivanja o zahtjevu za pristup informacijama postupate sukladno sa člankom 7. Zakona (izuzetak u svezi s povjerljivim komercijalnim informacijama)?
 - Dostavite jedan primjer rješenja u kojem je obrazložena primjena ovog članka
2. Prilikom odlučivanja po zahtjevu za pristup informacijama na koji način tretirate informacije koje uključuju privatnost trećih osoba?
3. Što podrazumijevate /koje podatke/ pod formulacijom „privatnost treće osobe“?
4. Navedite na koji način prilikom odlučivanja o zahtjevu za pristup informacijama postupate sukladno sa člankom 9. Zakona?
 - Dostavite jedan primjerak rješenja u kojem je obrazložena primjena ovog članka
5. Da li prilikom odlučivanja o zahtjevu za pristup informacijama uzimate u obzir korist i štetu koji mogu proisteci iz saopćavanja informacije?
6. Da li se pri odlučivanju uzimaju u obzir sve okolnosti zbog kojih bi određene informacije trebale biti izuzete od saopćavanja?
7. Da li ste do sada u praksi imali slučaj u kojem je dio tražene informacije utvrđen kao izuzetak (djelomično rješenje o pristupu informacijama)?
 - Kako ste postupali u tom slučaju (dostavite primjerak rješenja)?
8. U kojoj formi donosite odluku po zahtjevu za pristup informacijama (rješenje, dopis, zaključak)?
 - Koje dijelove sadrži odluka o pristupu informacijama?
9. Što navodite u pouci o pravnom lijeku (dostavite primjerak rješenja)?
10. Da li prilikom odlučivanja o zahtjevu za pristup informacijama ispitujete opravdanost ili zahtijevate obrazloženje zahtjeva?
11. Da li ste zaprimali zahtjeve za pristup informacijama kojima su tražene informacije za koje niste nadležni?
 - Kako ste postupali u navedenim situacijama?
12. Da li ste sukladno sa odredbama članka 19. Zakona imenovali službenika za informiranje?
13. Da li ste ime i podatke službenika za informiranje dostavili Instituciji ombudsmana Bosne i Hercegovine i kada?
14. Da li imate sačinjen i objavljen na Vašoj web stranici Vodič za pristup informacijama i Index registar informacija, a sukladno sa člankom 20. Zakona?

15. Da li postupate sukladno sa člankom 20. stavak 1. točka c) Zakona, u smislu da statističke podatke, po tromjesečnom prikazu, dostavljate Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, kao i Instituciji ombudsmana BiH?
16. Da li smatrate da su Vaši službenici za informiranje dovoljno educirani za efikasnu primjenu Zakona o slobodi pristupa informacijama?
17. Sa kojim preprekama se susrećete u praksi prilikom postupanja po zahtjevima za slobodan pristup informacijama?

ANEKS II

**PREGLED PREPORUKA IZ DOKUMENTA TAIEX - IPA, ENI - TAIEX STRUČNE
MISIJE O TEMI „UNAPRJEĐENJE PRAVA NA PRISTUP INFORMACIJAMA U
BOSNI I HERCEGOVINI**

PREPORUKE

Preporuke koje su ovdje dali stručnjaci rezultat su procjene relevantnih pravnih tekstova i drugih dokumenata koji su podijeljeni, a praćenih jezgrovitim razgovorima sa predstavnicima relevantnih tijela u Bosni i Hercegovini.

Preporuke imaju tri glavna cilja, svi međusobno povezani kako bi se osigurala pravilna primjena Zakona o pristupu informacijama i poštivanje međunarodnih obveza da se podrži i poštuje pravo javnosti da zna:

Da se osigura da u Bosni i Hercegovini postoje zaštitne mjere neophodne za zaštitu prava pristupa informacijama;

Osigurati da postoje jasnije, jednostavnije i efikasnije procedure za ostvarivanje prava;

Uspostaviti neophodne dodatne funkcije vezane za promociju (obuku, podizanje javne svijesti), praćenje (prikupljanje podataka o primjeni Zakona) i izvješćivanje.

Preporuke koje donosimo su osmišljene da osiguraju usklađenost sa međunarodnim standardima. Priznajući da se u nekim slučajevima može lakše postići političko rješenje u sadašnjem kontekstu u Bosni i Hercegovini, mi smo u nekim slučajevima dali i naš prijedlog i alternativne opcije. Napominjemo da je snažna preporuka nas kao stručnjaka da se prate naši prijedlozi kako ne bi došlo do neusklađenosti sa međunarodnim i europskim standardima.

Preporuka br. 1: Usvojiti novi zakon o pravu na slobodna pristup informacijama sa jasnim i dobro strukturiranim tekstom

FORMAT ZAKONA

Bilo je nekoliko izmjena i dopuna postojećeg Zakona (28/2000, 45/2006, 45/2006, 102/2009, 62/2011, 100/13)

Prijedlog: kako bi se osiguralo da se Zakon lako može čitati i razumjeti, kao i da se primjenjuje i provodi, savjetuje se usvajanje novog zakona umjesto izmjena i dopuna postojećeg (6. izmjene i dopune)

Alternativa: usvojiti izmjene i dopune koje uključuju sve preporuke u ovom dokumentu (prošireni spisak izmjena i dopuna) sa odredbom u završnom dijelu zakona kojim se uvodi obveza izrade i objavljivanja konsolidirane verzije Zakona

Tehnički savjeti: odredbe ne bi trebalo da budu predugačke i trebaju biti naslovljene (npr. Principi, Proaktivna objava, Rokovi, Prijenos zahtjeva itd.)

Napomena: Kao što ukazujemo u nastavku, preporučuje se u Zakon uključiti odredbe Direktive EU o ponovnoj uporabi informacija u javnom sektoru, kao i odredbe Aarhuške konvencije o pristupu informacijama, učešću javnosti u odlučivanju i Pristup pravosuđu u pitanjima životne sredine, koji je, ustvari, EUacquis, uključen u Direktivi EU 2003/4/EK o javnom pristupu informacijama o okolišu.

S obzirom na neophodnost donošenja konačnog, čistog teksta koji proizlazi iz uključivanja ovih elemenata, čvrsto preporučujemo da se to uradi novim zakonom, a ne serijom izmjena i dopuna.

Preporuka br. 2: Uvesti i definirati principe na kojima je Zakon izgrađen

PRINCIPI ZAKONA

Nacrt izmjena i dopuna uvodi neke principe u predloženom članku 2.

Prijedlog: Da bi se osigurala zaštita prava na pristup informacijama i pružile jasne smjernice javnim vlastima za tumačenje zakona, predlažemo da osnovni principi budu jasno navedeni i definirani u članku 2.

Princip transparentnosti i otvorenosti: da sve informacije od strane javnih vlasti budu otvorene i javne, osim ako je neobjavljivanje u potpunosti opravdano i zasnovano na legitimnim osnovama primjene izuzetaka.

Pravo na pristup informacijama (princip slobode informacija) kao pravo korisnika da dobije informacije bilo putem proaktivne objave ili zahtjeva,

Princip otvorene vlasti - kako bi se promoviralo dobro upravljanje, osiguralo učešće javnosti i borba protiv korupcije, javna tijela će vršiti svoje dužnosti i pružati usluge što je moguće otvorenije,

Princip jednakosti korisnika – neće biti diskriminacije među korisnicima prava;

Princip besplatne razdjele informacija i ponovnog korištenja informacija koje korisnik primi;

Javne vlasti će garantirati lak, brz i efikasan pristup informacijama;³⁴⁷

Princip točnih, pravovremenih i kompletnih informacija.

Napominjemo da u mnogim zemljama zakon ne navodi jezik koji se može koristiti za podnošenje zahtjeva. Osim toga, s obzirom na to da je ovo osnovno pravo koje se primjenjuje na sve osobe, a ne samo za građane i stanovnike Bosne i Hercegovine, najbolja međunarodna praksa je nastojanje da se odgovori na zahtjeve koji dolaze i na svim drugim jezicima. U praksi mnoge zemlje širom Europske unije prihvataju zahtjeve na engleskom jeziku. Ništa ne bi trebalo uključiti u zakon kako bi se ograničila ova mogućnost, premda to ne mora biti obveza da se čini.

Preporuka br. 3: Ukloniti odredbe o zahtjevima za osobnim informacijama iz zakona, jer su one obuhvaćene propisom o zaštiti podataka

OSOBNİ ZAHTJEVI

U odsustvu zakona o zaštiti podataka, zakoni o pristupu informacijama iz prve generacije često uključuju odredbe kojima je dozvoljen zahtjev za osobnim informacijama. Jasan standard u cijeloj EU, i u mnogim drugim dijelovima svijeta jeste da imaju zasebne pravne instrumente za osobne podatke i javne informacije. To je nešto što je potrebno novelirati u Bosni i Hercegovini, posebno uzimajući u obzir važenje Zakona o zaštiti osobnih podataka koji je sukladan Direktivi EU. Sadašnja odredba članka 17. je stoga zastarjela i trebalo bi da bude isključena iz Zakona, a samim tim i pravila kao što je članak 1.stavak (c), 3.stavak (d), 11. stavak (3), 14. stavak (2a).

Ono što treba ostati u Zakonu i treba jasno označiti jeste odredba o načinu obrade zahtjeva za informacijama koje se nalaze u dokumentima koji sadrže i osobne podatke; ovo treba riješiti točnim označavanjem relevantnih izuzetke, koje uključujemo u niže navedene odredbe izuzetaka.

Preporuka br. 4: Osigurati da je proaktivno objavljivanje informacija glavni način raspodjele informacija

PROAKTIVNA OBJAVA

Što se tiče proaktivne objave, preporučujemo slijedeće:

Princip proaktivne objave treba da bude visoko pozicioniran među principima Zakona (vidi Preporuku 1). Sve informacije koje se tiču rada, organizacije i funkcioniranja, kao i donošenja odluka, financiranja i potrošnje treba automatski proaktivno objavljivati.

Obvezu kreiranja posebnih dokumenata, vodiča i indeksnog registra, treba napustiti. Umjesto

³⁴⁷ Komitet UN za ljudska prava opći komentar 34 o članku 19.: Sloboda izražavanja

dodavanja ovog dodatnog tereta javnim tijelima, neophodno je da se informacije o načinima i modalitetima ostvarivanja prava na pristup informacijama mogu naći na mreži. Ne postoji potreba da svako javno tijelo sačinjava vodič, kada bi nadzorno tijelo trebalo da pripremi vodič za sva državna tijela. Međutim, sva javna tijela trebaju da objave na svojim internet stranicama korisnički razumljivu informaciju kako da ostvaruju to svoje pravo. Također, umjesto stvaranja indeksnog registra, javna tijela trebaju jednostavno slijediti odredbu Zakona o tomu koje informacije treba proaktivno objavljivati. Javna tijela trebaju da navedu svoje glavne zadatke iz nadležnosti i dokumente koje izdaju (i često mijenjaju) u opisnom dijelu svoje misije, vizije i uloge. Pored toga, previše zahtjevnja proaktivna objava može dovesti do niže stope implementacije (teško je povjerovati da su sva državna tijela pripremila svoje vodiče i poslali ih svim javnim bibliotekama u zemlji, kako je to sada propisano člankom 20. stavak (1) Zakona).

Proaktivna objava treba da prati *nekoliko ključnih pravila*, razvijenih kao međunarodni standardi.

Informacije bi trebalo da budu *relevantne*. Relevantne informacije su sve informacije koje se odnose na rad, organizaciju, donošenje odluka i financiranje javnih tijela. To su i informacije koje često zatraže korisnici i često zavise od obima poslova javnih tijela.

Informacije bi trebalo da budu *razumljive*. To znači da informacije treba predstaviti na način koji je lak za razumijevanje za široku javnost, kao i određene grupe (npr. jezične grupe, manjine, osobe sa invaliditetom).³⁴⁸ Sveobuhvatne informacije mogu popratiti izvorne informacije i prikazati ih na način koji je lako razumjeti (npr. vodiči za šifračinu, vizualizacije statističkih podataka, kratki rezimeji dugih izvješća itd.). Ovaj princip se odnosi na princip jednakog pristupa, što znači da proaktivno objavljivanje nije ograničeno na internet, već obuhvaća i druga odgovarajuća sredstva za dijeljenje informacija tako da iste dopru do svih relevantnih dijelova stanovništva (npr. vodiči za štampanje, izvješća, statistički bilteni i slično). To bi moglo biti dostupno pri javnim tijelima (čitaonice, oglasne table) ili u javnim bibliotekama. Ova sredstva za pružanje informacija su još važnija u društvima i zajednicama (lokalne jedinice, naročito u ruralnim područjima), gdje stanovništvo ne koristi pretežito internet³⁴⁹. Pored toga, korištenje interneta ne znači automatski da su korisnici sposobni pretraživati informacije na web stranicama javnih tijela.

Informacije moraju biti *dostupne*. To znači da informacije moraju biti lako dostupne na internet stranici, koja je strukturirana na jasan i jednostavan način. Pravilo tri klika trebalo bi poštovati koliko god je to moguće (npr. Korisnik bi trebalo da bude u stanju da lako pristupa bilo kojoj informaciji u najviše tri klika mišem). Internet stranice javnih tijela u EU treba da poštuju standarde pristupačnosti kako je određeno Direktivom EU / 2016/2102. Također, mnoge zemlje imaju uspostavljene centralne portale, što je dobra i preporučujuća praksa. Međutim, korisnici su uglavnom fokusirani na javna tijela u kojima imaju interes, i stoga portali ne mogu zamijeniti internet stranice tih javnih tijela.

Informacije bi trebalo da budu *besplatne, blagovremene i ažurne*. Informaciju treba objaviti proaktivno, što je prije moguće nakon njenog stvaranja. Proaktivno objavljene informacije će se često ažurirati; javnost će biti jasno informirana o datumu stvaranja i objavljivanja svih proaktivno objavljenih informacija, kao i učestalosti s kojom će se ažurirati.

Što se tiče *formata*, proaktivno objavljene informacije trebaju biti objavljene na način na koji se može pristupiti raznim tehnološkim platformama, kao što su računari i mobilni telefoni, a koristeći sve zajedničke operativne sisteme. Mogućnost ponovnog korištenja informacija zahtijeva da informacije budu dostupne u tiskano čitljivom formatu i otvorenom formatu (pogledajte dio o ponovnoj uporabi

³⁴⁸EU zahtijeva da države članice (i potencijalni članovi) razviju standarde web stranice koje bi promovisale jednak i jednostavan pristup. Pogledajte *Direktivu o pristupačnosti web lokacija i mobilnih aplikacija tijela javnog sektora (EU / 2016/2102)* <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/web-accessibility>

³⁴⁹ Npr. prema Eurostatu (2016.), nešto više od 80% građana EU koristi internet. Prema Internet World Stat-u, 2014. u BiH 67,9% građana koristi internet.

informacija). U tom cilju, informacije bi trebalo da budu dostupne u oblicima kojima pristup nije ograničen pravom vlasništva, a treba se voditi računa prigodom uvođenja informacija, dizajniranjem baza podataka ili softvera za kupovinu kako bi se predvidio i pristup javnosti, uključujući i uspostavljanje ugovornih klauzula koje predviđaju buduću objavu i uporabu informacija nastalih ili pohranjenih na mediju nastalim uporabom javnih sredstava.

Da bi ispunilo sve zahtjeve proaktivne objave, nadzorno tijelo bi trebalo da ima ovlaštenja da provjeri usklađenost sa proaktivnim objavljivanjem, da dobija redovna izvješća, da poduzima istragu po službenoj dužnosti i da primi pritužbe javnosti, kao i da bude ovlašteno da naredi odgovarajuću akciju kako bi se osigurala usklađenost. Pored toga, javna tijela trebaju da osiguraju dovoljno sredstava (financijskih, ljudskih resursa), kako bi organizirali, pripremili i objavili informacije i održali aktivnom objavu duže vremena.

Što se tiče sadržaja informacija, međunarodni standardi su se razvili. Očekuje se da su sljedeće grupe informacija dostupne na mreži.³⁵⁰

Institucionalne informacije: Pravni osnov institucije, interni propisi, funkcija i ovlaštenja;

Organizacione informacije: Organizaciona struktura uključujući informacije o osoblju, imenima i kontakt informacije javnih dužnosnika (uključujući informacije o plaćama);

Operativne informacije: strategija i planovi, politike, aktivnosti, procedure;

Odluke i akti: odluke i formalni akti, posebno oni koji direktno utječu na javnost;

Informacije javnog servisa: opis usluga pruženih javnosti, vodiči, preslik obrazaca, informacija o naknadama i rokovima;

Informacije o proračunu: Projektirani proračun, stvarni prihodi i rashodi i druge finansijske informacije, izvješća revizije i evaluacije;

Informacije o otvorenim sastancima: informacije o sastancima uključujući i otvorene sastanke i način prisustvovanja ovim sastancima;

Donošenje odluka i učešće javnosti: Informacija o procedurama odlučivanja, uključujući mehanizme za konzultacije i učešće javnosti u donošenju odluka;

Informacije o subvencijama: Informacije o korisnicima subvencija, ciljevi, iznosi i implementacija;

Informacije o javnim nabavkama: Detaljne informacije o procesima javnih nabavki, kriterijumima i ishodima donošenja odluka o prijavama tendera; preslike ugovora i izvješća o završetku ugovora;

Liste, registri, baze podataka: Informacije o listama, registrima i bazama podataka koje drži javno tijelo. Informacije o tomu da li su ove liste i registri i baze podataka dostupni na internetu i/ili za pristup na mjestu događanja od strane javnosti. Informacije o bazi podataka dostupnim na internetu;

Informacija o informacijama u posjedu: Indeks ili registar dokumenata/informacija koji se čuvaju, uključujući podatke o informacijama koje se čuvaju u bazama podataka;

Informacije o publikacijama: Informacije o objavljenim publikacijama, uključujući i to da li su publikacije besplatne ili cijene, ako se moraju kupiti;

Informacije o pravu na informacije: Informacije o pravu pristupa informacijama i načinu traženja informacija (vodič koji je izradilo nadzornotijelo), uključujući kontakt informacije za odgovornu osobu u svakom javnom tijelu.

Kako bi informacije mogle biti proaktivno objavljene, javna tijela bi trebalo da osiguraju da se informacije i prave prije svega. Na primjer, treba napraviti zapisnike svih održanih sastanaka kako bi se omogućilo njihovo proaktivno objavljivanje (kao pristup prema zahtjevima). Preporučeno je da nadzorno tijelo ima uvid nad obvezom proaktivnog objavljivanja i donosi preporuke o stvaranju zapisa.

³⁵⁰ Access Info Europapreporuke proaktivne objave: <https://www.access-info.org/pub-and-toolkits/17400>

Preporuka br. 5: Sačinite definiciju informacije sukladno međunarodnim standardima
DEFINICIJA INFORMACIJE

Od suštinskog je značaja da postoji jasna i sveobuhvatna definicija informacija, nešto što je sada jasno utvrđeno u međunarodnim standardima. To zahtijeva manju izmjenu zakona Bosne i Hercegovine.

Prijedlog definicije *informacija*:

“informacija” podrazumijeva sve sadržaje zabilježene u bilo kom obliku, sastavljene ili primljene i koje su u posjedu javnih tijela, bez obzira na to kada je kreirana ili kako je klasificirana. *Izvor*: definiranje informacija u Konvenciji Vijeća Europe o pristupu službenim dokumentima, Regulativi Europske unije 1049/2001 i različitih zakona o pristupu informacijama širom Europe.

Preporuka br. 6: Sastavite listu izuzetaka i uspostavite testove štete i javnog interesa sukladno međunarodnim standardima

IZUZECI I TEST JAVNOG INTERESA

Sve u svemu, izuzeci sadržani u Zakonu su sukladni međunarodnim standardima, jer su se pojavljivali u trenutku izrade Nacrta zakona. Međutim, postoji potreba da se Zakon približi aktualnim standardima, uključujući i one iz Konvencije Vijeća Europe o pristupu službenim dokumentima, koju je ratificirala i Bosna i Hercegovina.

Izmjene i dopune koje su iznesene prate trenutnu strukturu Zakona. Međutim, mi preporučujemo izmjenu Zakona kako bi procedura podnošenja zahtjeva bila postavljena prije odjela o izuzecima. To čini iščitavanje Zakona logičnijim, kako za korisnike, tako i za javne službenike koji treba da ga implementiraju.

Pružanje informacija i izuzetaka

Što se tiče starog članka 5., preporučujemo dodavanje teksta u kojem se navodi da će se podnositelju zahtjeva pružiti sve tražene informacije ili dokumentacija, osim u slučaju izuzetka ("izuzeće"):

Sastavite listu izuzetaka sukladno sa međunarodnim standardima

Preporučujemo da se moguća lista izuzetaka revidira tako da je sukladna sa Konvencijom Vijeća Europe o pristupu službenim dokumentima. Ovo pruža širi spisak izuzetaka, koji se, ipak, moraju usko primjenjivati i uvijek podvrgnuti testu od javnog interesa, a može se pozivati samo kada javno tijelo može dokazati da će značajna šteta nastati zbog objavljivanja određenih informacija i da ne postoji prevelik javni interes za upoznavanje informacija.

Što se tiče nove odredbe (j) o razmatranju, jasna namjera, ovdje podržana usporednim pravom i značajnom jurisprudencijom, jeste zaštita ograničenog "prostora za razmišljanje" pri donošenju odluka od strane javnih tijela. Prethodni termin je bio suviše širok, zaštitio je kao što je to činio "mišljenje, savjet ili preporuku od strane javnog tijela, njegovog uaposlenog ili bilo koje osobe koja djeluje za ili u ime javnog tijela", gdje takva mišljenja, savjeti ili preporuke nisu "uključivala činjenične, statističke, znanstvene ili tehničke podatke." Problem je u tome što se savjeti o politici razdvajaju od činjeničnih ili tehničkih informacija, sadrže savjete i mišljenja, a ipak je veoma važno da budu dostupni javnosti. Također, ovo ograničenje ne odgovara načinu na koji se izuzetak odlučivanja shvaća 2018. godine, odnosno da mora biti dokazana šteta za tekući postupak odlučivanja na način koji bi potkopao

moćnost raspravljanja i donošenja odluke od slučaja do slučaja, sa relevantnim dokumentima i diskusijama koji se često objavljuju nakon što je odluka donesena. Otuda potreba uključivanja vremenske stavke u novi članak ispod.

Konzultacije sa trećim stranama kada se primjenjuje izuzeće komercijalno povjerljivih informacija

Preporučujemo jasniji mehanizam za konsultacije sa trećim stranama.

Sukladno sa međunarodnim standardima i osnovnim principima prava pristupa informacijama, konačna odluka o tome da li će se objaviti informacije ili ne, mora uvijek biti od strane javnog tijela koje je primilo zahtjev. Treće osobe, posebice nevladina tijela, nikada ne smiju imati posljednju riječ u svezi sa time da li se informacije objavljuju ili ne.

Ove treće strane, međutim, treba da imaju pravo žalbe Povjereniku /komesaru za informacije i / ili sudu kada žele da osporavaju eventualno objavljivanje informacija.

Zaštita privatnosti

Zaštita privatnosti i osobnih podataka je apsolutno neophodna, a to je i osnovno pravo. Istovremeno, važno je da primjena ovog izuzetka nije toliko široka kako bi se spriječila javnost dobijanja imena onih koji su uključeni u rad javnih tijela, uključujući i one koji rade kao javni dužnosnici, kao i vanjski akteri (kao što su lobisti i predstavnici organizacije civilnog društva koji učestvuju na sastancima).

Kao opće pravilo, pristup će biti osiguran za osobne podatke koji samo identifikuju osobu, kao što su njihovo ime i profesionalni naziv i pripadnost, kada se ta informacija odnosi na njihov angažman u organizaciji, funkcioniranju i / ili aktivnostima javnog tijela.³⁵¹

Trošenje javnih sredstava koje se odnosi na javne službenike također bi trebalo da bude javno, osim ako se u izuzetnim slučajevima primenjuje izuzeće. To uključuje plaće i druge prihode, kao i sredstva utrošena za aktivnosti u kojima je angažiran javni službenik, kao što su zabava i putni troškovi.

Test javnog interesa

Test javnog interesa je jedna od najvažnijih odredbi Zakona o pristupu informacijama. Prvobitni zakon Bosne i Hercegovine imao je čvrstu odredbu o tomu. Ovdje smo predložili da pojasni termine kako bi bili sukladni sa međunarodnim standardima koji jasno govore da s jedne strane postoji šteta za određeni interes, a s druge strane uravnoteži je li javni interes poznavanje informacija. Polazna točka je pretpostavka otvorenosti i tek onda kada su se primijenili testovi štete i javnog interesa, i koji su opravdani, mogu se ograničene informacije uskratiti od objavljivanja.

Razdvajanje i djelomičan pristup

Prvobitni pristup informacijama Bosne i Hercegovine sadrži odredbu o razdvajanju oslobođenih informacija i djelomičnom pristupu, što je pozitivno. S druge strane, Zakon je dozvolio da, ukoliko redakcije donose informaciju "nerazumljivo", onda se informacije ne bi objavljivale. Iskustvo mnogih sudskih presuda pokazalo je da u mnogim slučajevima, da čak i redigirani dokumenti imaju određenu vrijednost: mogu sadržavati datum, rečenicu, referentni broj koji može biti osnova za žalbu u cilju postizanja šireg pristupa. Stoga se dokumenti uvijek trebaju objaviti, čak i ako je većina informacija u njemu redigirana.

Napominjemo da je prvobitni članak bio naslovljen "Razdvajanje", iako je uobičajeni termin koji se koristi u mnogim zakonima "Djelomičan pristup".

Kada se odobri djelomični pristup dokumentaciji, redigiranje se vrši na način da se navede koji su elementi uklonjeni i pod kojim izuzetkom ili izuzecima. Ovo se navodi u tekstu na način koji je sukladan sa smjernicama koje će izraditi i izdati Nadzorno tijelo.

³⁵¹ Izvor: Španjolski Zakon o transparentnosti, 2013, članak 15.2. Ovo je odredba koju je odobrila španjolska agencija za zaštitu osobnih podataka tokom procesa usvajanja zakona.

Preporuka br. 7: Napraviti postupak efikasnijim i uključiti učinkovitu zaštitu prava korisnika
EFIKASNA I BRZA PROCEDURA ZAŠTITE PRAVA KORISNIKA

Specifični ciljevi ovog prijedloga su da uključe mehanizme za poboljšanje efikasnosti postupka podnošenja zahtjeva, kako bi se osiguralo da se odluke o pravu pristupa informacijama bez odlaganja izvrše i da se osigura da je zaštita prava na pristup informacijama učinkovita, kao dio efikasnog procesa.

Naglašavamo da su proceduralne norme od vitalnog značaja za ostvarivanje prava građana i zahtijevaju posebnu pozornost. Zbog toga bi se trebali rukovoditi principima efikasnosti, brzog postupka, kao i odgovarajućih mjera za zaštitu prava.

Proceduralne norme važećeg zakona (npr. članak 9. stavak (3), članci 11.-14.) ocjenjuju se kao da su, u nekim dijelovima, suviše komplicirane i dvosmislene, a također ne osiguravaju pravilne i jasne proceduralne korake koji su definirani u smislu vremena, nadležnosti (npr. odredba članka 14. stavak (4) nejasno definira koje tijelo je određeno da odlučuje o žalbi), obveze i prava. Nacrt izmjena i dopuna obuhvaća samo dvije odredbe (izmjene članaka 11. i 12.), koje poboljšavaju pravnu sigurnost, ali nisu dovoljne.

Proces podnošenja zahtjeva

Osnovna obveza iz prava pristupa informacijama je da osigura da proces podnošenja zahtjeva bude što jednostavniji i jasan za podnositelja zahtjeva.

Komitet UN za ljudska prava u Općem komentaru br. 34 sumira ovu obvezu na slijedeći način: *"Da bi se ostvarilo pravo na pristup informacijama ... države članice treba da ulažu sve napore kako bi se osigurao lak, brz, efikasan i praktičan pristup takvim informacijama."* Znači, da proces podnošenja zahtjeva treba da bude što lakši i jednostavniji.

Zakon Bosne i Hercegovine već je u većoj mjeri sukladan s međunarodnim standardima, ali su neophodna određena poboljšanja kako bi se osigurala jasna procedura.

Predložena revizija uključuje mogućnost traženja informacija ili dokumenata u zahtjevu. Ako podnositelj zahtjeva traži konkretne dokumente, onda se to mora poštovati kada se zahtjev obradi.

Sukladno sa najboljim praksama iz cijele Europe, zahtjevi se mogu podnijeti u različitim formatima za podnošenje, uključujući i digitalna sredstva poput elektronske pošte. Ova odredba je ostala otvorena za druga digitalna sredstva koje bi mogli utvrditi javna tijela, s obzirom na to da neka javna tijela širom Europe istražuju ili čak testiraju komunikacije sa javnošću putem platformi kao što su Twitter, WhatsApp itd.

Od ključne je važnosti da se, u cilju omogućavanja svim članovima društva da ostvaruju pravo pristupa informacijama, zahtjevi mogu usmeno iznijeti sa obavezama državnih tijela da udovolje pisanim putem. Prihvatanje usmenih zahtjeva također pruža mogućnost da javni službenik razjasni zahtjev ako nije jasan, a za koji ima koristi i podnositelj zahtjeva i javno tijelo. Ova opcija je praćena obavještenjem da se udovoljenje zahtjevu izvrši u pisanoj formi i da se evidentira u registru.

Od suštinskog je značaja uspostaviti posebnu proceduru u slučajevima kada javno tijelo treba da razjasni zahtjev ili da popuni zahtjev koji je u određenoj mjeri nepotpun ili nedovoljno precizan da bi se javnom tijelu omogućilo da identificira relevantne informacije ili dokumente.

Jedna pozitivna odredba u BiH zakonu jeste da utvrđuje da podnositelji zahtjeva ne moraju dati razloge

za traženje informacija. Ovo je suštinska odredba, koja ide u srž prava: budući da je osnovno pravo povezano sa slobodom izražavanja, nikad se ne treba tražiti od podnositelja zahtjeva zašto traži informacije ili šta planira uraditi s njima.

Međutim, ono što zakon ne precizira, jeste da se od podnositelja zahtjeva ne traži da konkretno navede da koristi zakon o pristupu informacijama.

Izmijenjene odredbe sadrže i precizne mehanizme za registraciju zahtjeva, definirajući informacije koje treba pružiti tako da korisnik bude u potpunosti upoznat sa njegovim/njezinim pravima, uključujući vremenski okvir utvrđen zakonom i pravo žalbe na administrativnu šutnju.

Registracija i Registar zahtjeva:

Većina zemalja je uvela obvezu državnih tijela da zadrže poseban registar zahtjeva za pristup informacijama, koji treba da sadrži jedinstveni referentni broj za svaki zahtjev, zajedno s praćenjem glavnih proceduralnih koraka (prenošenje zahtjeva, obavještenje korisnik, odluka, žalba, odluka o žalbi itd.). Ova praksa pomaže službenicima informiranja da upravljaju svojim radom sa zahtjevima, da izvijeste nadležno tijelo i da efikasno informišu javnost o statusu zahtjeva. U nekim zemljama postoji obveza da periodično objavljuju registar ("Dnevnici FOI").

U postojećem zakonu o pristupu informacijama Bosne i Hercegovine nije obvezno voditi registar zahtjeva, a takva obveza nije predviđena nacrtom izmjena i dopuna.

Prijenos zahtjeva

Veoma je uobičajeno da korisnici upućuju svoje zahtjeve javnom tijelu koje ne posjeduje informacije. Trebalo bi da bude jasno da u tim slučajevima tijelatrebaju pomoći korisnicima da ostvaruju svoja prava, imajući u vidu da oni ne moraju znati ko drži/posjeduje informacije, a to je nešto u čemu bi javna tijela trebala biti u mogućnosti im pomoći.

Odredba o prijenosu sadržana je u članu 13. postojećeg zakona koji sadrži glavne proceduralne zaštitne mjere. Međutim, trenutna odredba ne osigurava da će proces biti hitan, niti da bi prava korisnika bila zaštićena. Oslanja se i na pojam "kompetentnog" tijela, umjesto tijela koje ima informacije, što je međunarodni standard.

Vremenski okvir za proces prijenosa treba da bude ograničen, a postupak treba ili biti praćen procedurom o suštini ili da se završi izdavanjem formalnog akta koji uključuje mogućnost žalbe. Također, u cilju pravilnog postupka i odluke, u slučaju prijenosa, rokovi trebaju početi od momenta kada je nadležno tijelo primilo zahtjev. Pored toga, korisnik mora biti obaviješten o svim ključnim koracima u procesu.

Vremenski okvir za odlučivanje

Od izuzetne je važnosti da su rokovi za donošenje odluke strogo određeni i odgovarajući kako bi se osigurala brza i efikasnaprocedura.

Prema članu 14. stav (5) važećeg zakona, postoji rok od 15 dana, ali pošto nije razumno da se u svim slučajevima poštuje rok, naročito kada su zahtjevi složeniji, to bi moglo, kada je to potrebno i opravdano, produžiti. U skladu sa međunarodnim standardima, bilo bi prikladno odrediti opšti rok i dozvoliti produženje u strogo ograničenim okolnostima, uz obvezno obavještenje korisnika. Pijedlog je da se zadrži generalni rok od 15 dana (ovo je u skladu sa obje dobre prakse, prosjek je širom Europe i

to je vremenski okvir u regulativi za pristup informacijama EU), ali treba dozvoliti produženje od najviše 15 dana za određene razloge. Ovi razlozi mogu uključivati da je to neophodno jer se zahtjev odnosi na vrlo dugačak dokument koji treba redigiranje (na primjer uklanjanje osobnih podataka iz obimne dokumentacije), na veliki broj dokumenata ili kada se informacije traže i prikupljaju od više upravnih jedinica. Mogu biti slučajevi kada je primjena izuzetaka i izvršenje testa od javnog interesa naročito složeni zbog prirode traženih informacija, kao što su tajne informacije ili potreba za konsultacijama sa drugim tijelima ili trećim stranama kako bi se izvršila detaljna procjena vjerojatne štete i javnog interesa u otkrivanju informacija. U takvim slučajevima, korisnika treba odmah obavijestiti, ili bar u roku od 8 dana, uz objašnjenje razloga za produženje i obavještanje o pravu na žalbu i mehanizam za žalbu da ospori produženje roka.

Pored toga, u skladu sa međunarodnim standardima i komparativnim pristupom informacijama, ako javno tijelo ne ispunjava rok, žalbe na šutnju administracije trebaju biti moguće - iz tog razloga je važno da prigodom potvrđivanja prijema zahtjeva, javno tijelo autoritet upoznaje korisnika na prijemni broj, kao i o mogućnosti žalbe nakon roka od 15 dana ili produženih 15 dana.

Odluka o zahtjevu

Prvostepene procedura, kojuprovodi javno tijelo, može se izvršiti na više načina. Međutim, neophodno je da svako od ovih mogućih rješenja uključuje mogućnost korisnicima da zaštite svoja prava i da budu sigurni koji pravni lijek je na raspolaganju za korištenje.

Moguće odluke prvostepenog tijela obuhvataju:

Zahtjev prihvaćen i informacije pružene korisniku. U ovom slučaju, donošenje odluke je pozitivno za korisnika, a tijelo nije obvezno da donese zvaničnu odluku. Međutim, kako bi se osiguralo da su dostavljene informacije točne i da u potpunosti poštuju zahtjev, korisnik treba da ima pravo da zatraži ispravku.

Zahtjevu je djelomično udovoljeno – to će se desiti uglavnom u slučajevima kada, nakon primjene izuzetaka praćenih testom štete i javnog interesa, javnotijelo zaključi da bi pristup određenim dijelovima dokumenta (informacija) trebalo ograničiti. Međutim, ako se zahtjev odnosi na više informacija (npr. 1., 2., 3.), moguće je da pristup informacijama u nekim dijelovima bude dozvoljen, u nekim dijelovima odbijen, au nekim dijelovima (npr. određeni dio informacije) javni autoritet ne raspolaže informacijama i nije upoznat sa javnim tijelom koje bi moglo da sadrži informacije.

Zahtjev je odbijen (u cijelosti) – ishod ove procedure je odluka o odbijanju pristupa informaciji u cijelosti.

U slučaju odbijanja zahtjeva ili djelimičnog pristupa, odluka se donosi u vidu administrativnog akta (*rješenja*) koji sadrži, *između ostalog*, obrazloženje odluke i mogućnost žalbe, te je upućen korisniku u roku (15 dana za redovni rok, 30 dana ako su produženi). U slučaju djelimičnog pristupa, odluka i informacije koje su djelomično dostupne treba poslati zajedno sa odlukom.

U slučaju da javno tijelo odluči dati potpuni pristup traženim informacijama, on šalje informacije korisniku na način koji odredi korisnik (putem e-maila, poštom, davanjem informacija korisniku u prostorijama javnog tijela), a ne donosi odluku (rješenje).

Isto važi i kada su informacije već javno dostupne - informira korisnika da je informacija dostupna pružanjem Internet poveznice, osim ako korisnik nije zatražio preslik informacija i on/ ona nije korisnik interneta (ovaj uvjet bi trebalo da spriječi zlorabu o pravu informiranja onih korisnika koji mogu dobiti informacije online, ali insistiraju da javnotijelo troši svoje resurse osiguravanjem štampanih preslika).

U slučaju da korisnik smatra dobivene informacije da su nepotpune ili netočne, korisnik bi trebalo da

ima priliku da zaštiti pravo i da zatraži ispravku ili dopunu informacija u razumnom roku (15 dana), a javno tijelo treba da odluči u roku od najviše 15 dana (bez mogućnosti produženja roka).

Ukratko, ako javno tijelo smatra da je zahtjev opravdan, ono će dostaviti informacije. U suprotnom, donijet će akt (rješenje), navodeći razloge i mogućnost žalbe.

Preporuka br. 8: Regulirati troškove u određenoj odredbi i osigurati da podzakonskim aktom se to detaljno izvrši

TROŠKOVI

Prema važećem zakonu, informacije se objavljuju po najnižoj cijeni (članak 2.), korisnik mora biti obaviješten o troškovima (članak 14. stavak (2b)), a troškove određuje Vijeće ministara (članak 16.). Postoji pravilo da se prvih 20 stranica ne naplaćuje.

Treba izvršiti pregled pravila o troškovima. Treba razmotriti da li bi nadležnost za utvrđivanje troškova trebalo dati Vijeću ministara ili Ministarstvu pravde ili Nadzornom tijelu. Pitanje je da li se od Vijeća ministara treba tražiti da odluči o tako trivijalnom pitanju (trošak preslika).

Predlažemo da posebna odredba sadrži sva pitanja vezane za troškove. Trebalo bi utvrditi koji su troškovi prihvatljivi, koji tijelo određuje troškove, limite i proceduralne korake vezane za troškove.

Ključni princip koji treba poštovati jeste to što javnotijelo ne bi trebalo da ostvaruje dodatni prihod osiguravajući izradu preslika, skeniranjem dokumenata ili dostavljanjem informacijam kao ili utrošakom vremena ili ljudskih resursa za pripremu informacija na materijalnim troškovima. Ovo je također i pravilo PSI direktive koje je vrlo strogo po ovom pitanju – javno tijelo može da naplaćuje samo materijalne troškove i ne može pod nikakvim okolnostima ostvarivati profit. Stoga troškove treba odrediti prema tržišnim pravilima.

Zakon i/ili implementaciona regulativa također treba jasno naznačiti da ako je podnositelj zahtjeva izrazio preferenciju da primi informacije u digitalnom formatu i pod uvjetom da se informacije mogu dostaviti u tom formatu, onda se taj priziv treba poštovati i ne bi trebala nastati nikakva naknada za preslik. Napominjemo da je uobičajena praksa širom Europe (a) da se besplatno skeniraju dokumenti, tako da se mogu isporučivati elektronski, i (b) da se ne naplaćuje fotokopiranje, čak i kada prelazi granicu od 20 stranica.

Preporuka br. 9: U cilju poboljšanja postupanja prema zahtjevima i osiguranja primjene drugih odredaba Zakona, ulogu službenika za informiranje treba ojačati.

SLUŽBENIK ZA INFORMIRANJE

Službenici za informiranje su ključne osobe sa kojima građani komuniciraju u procesu ostvarivanja njihovog prava. Oni su također ključne institucionalne točke koje vode računa da se Zakon u potpunosti primjenjuje. Oni primaju, registriraju i obrade zahtjeve, odgovore građanima, koordiniraju i prikupljaju informacije, te izvještavaju i upoznaju rukovodstvo o primjeni Zakona. Dakle, kako bi mogli da obavljaju svoju funkciju, ove funkcije bi trebalo zakonski definirati i treba uspostaviti mehanizam za razvoj vještina i znanja.

Također, sukladno sa praksom u drugim zemljama, treba objaviti spisak državnih tijela i službenika za informiranje (sa adresama i kontaktima putem e-pošte) sa ciljem informiranja građana o javnim tijelima koji su u skladu sa zakonom i s detaljima kontakt osoba (službenika za informiranje) koji će biti odgovorni za obradu njihovog zahtjeva. Isti spisak ima druge svrhe, kao što su obuka i izvještavanje.

Predlaže se da se poboljša trenutna odredba o službenicima za informiranje (članak 19) određivanjem:

Obveze službenika za informiranje (osiguranje proaktivnog objavljivanja informacija, rukovanje

zahtjevima, pomoć korisnicima, vođenje registra zahtjeva, izvještavanje s mogućom obvezom da pristupi obuci za informiranje)

Obveza javnih tijela da imenuju službenika za informiranje, da objavljuju svoje kontakte na web lokaciji i drugim odgovarajućim lokacijama (npr. u prostorijama) i da pošalju odluku ili informacije o službenicima za informiranje nadzornom tijelu koje bi trebalo da ovu listu objavljuje i redovno ažurira na internetu.

U praksi, službenici za informiranje treba da imaju dovoljno iskustva i znanja o upravnom postupku. Osoba označena kao službenik za informiranje treba da radi na odgovarajućoj poziciji, na primjer, u generalnom sekretarijatu ili ministarskom kabinetu. Službenicima za informiranje trebaju pomagati i drugi relevantni državni službenici, poput ljudi iz IT podrške i pravne službe. Obuku treba da osigura nadzorno tijelo, eventualno u partnerstvu sa institucijom za obuku u državnoj službi, ali također treba podržati obuku koju pružaju drugi partneri za obuku (kao što su nevladine organizacije u okviru programa obuke koji se financiraju iz međunarodnih organizacija).

Preporuka br. 10: Garantiranje zaštite prava ZAŠTITA I INSTITUCIONALNI OKVIR

Međunarodni standardi i komparativni pravni okviri jedinstveno predviđaju mogućnost zaštite prava na pristup informacijama žalbom koju odluči neovisno tijelo. Za razliku od drugih redovnih slučajeva drugostepenog odlučivanja u upravnom postupku u kojem drugostupanjsko tijelo nema posebnog interesa za suštinu odluke, kada je riječ o pristupu informacijama, s obzirom da se često dotiče pitanja političke moći, korupcije, nezakonitosti, odgovornosti i generalno politike, imperativ je da drugostupanjski autoritet bude neutralan, nepristrasan i neovisan od ključne političke moći, posebno izvršne vlasti (vlade, uprave).

Prva generacija zakona o pristupu informacijama (uključujući i zakon koji ovdje analiziramo) delegirala je funkciju zaštite sudovima, uz mogućnost interne žalbe (rukovoditelju tijela) i opće nadležnosti ombudsmana (kao za zaštitu u drugim slučajevima koji utiču na ljudska prava). Nasuprot tomu, s obzirom na veću potražnju za informacijama, a samim tim i na veću otpor javnog autoriteta da otkrivaju informacije, kao i razvoj informacionog društva, koji omogućava da se informacije na Internetu proaktivno objavljuju, europski i globalni trend je uspostava neovisnog tijela koje odlučuje o žalbama, istražuje slučajeve, prati proaktivnu objavu, izdaje smjernice i pruža obuku, izvješća parlamentu i obavlja druge funkcije neophodne za osiguranje provođenja zakona i za postizanje veće transparentnosti.

Nadležnosti nadzornog tijela obično uključuju

Procedura žalbe,

Istrage / inspekcije (po molbi i ex officio),

Praćenje i izvještavanje - prikupljanje informacija o službenicima za informiranje (registar službenika), praćenje i prikupljanje informacija o provođenju zakona i izvještavanje parlamentu posebnim izvješćem, koje se isključivo odnosi na pristup informacijama,

Promocija - edukacija, smjernice, svjesnost javnosti, objavljivanje odluka itd.

Sadašnja regulativa na državnoj razini predviđa nekoliko institucija koje vrše nadzorne funkcije. Ovo uključuje:

Žalba (drugostupanjsko tijelo) – Odbor za žalbe Vijeća ministara; tekst Zakona nije jasan što stvaran mnogo problema u praksi,

Peticija i kratko izvješće kao dio općeg izvješća (Ombudsman)

Žalba (hrv. predstavka) inspekciji (Ministarstvo pravde)

Vijeće ministara - određivanje troškova

Obuka - neke obuke koju pruža institucija nadležna za opće obuke, ali ne i konkretno u pristupu informacijama,

Smjernice, promocija - nije izvršena (iako neke smjernice i aktivnosti javne svijesti provodi civilno društvo).

Problem zaštite i institucionalnog okvira posebno su vidljivi kada se radi o žalbama. U zakonu postoje dvije "žalbene" stavke (mada se čini da je nepotrebno navesti mogućnost podnošenja peticije ombudsmanu, s obzirom na njegovu opštu vlast). Pored toga, nema mnogo navedenog o žalbi u zakonu ili upravnom sporu, iako su ti pravni lijekovi centralni elementi zakona o pristupu informacijama. Nije jasno koje je tijelo za žalbe, koji sud odlučuje u predmetima upravnog spora, koji mogu pokrenuti upravni spor, vremenski rokovi za žalbu itd. Štoviše, u zakonu nema odredbe koja bi ukazala na to da u odsustvu posebnog pravila, primjenjuje se opći upravni postupak.

Prema članku 14. stavak (4), korisnik ima mogućnost žalbe rukovoditelju drugostupanjskog tijela. Zakon ne navodi koje je to tijelo i, u praksi, žalbe često završavaju na internom pregledu. Štoviše, imajući u vidu činjenicu da na entitetskoj razini je moguća interna žalba, i korisnici i tijela često nisu sigurni u svezi sa žalbenim tijelom. Ovo stvara pravnu nesigurnost, smanjuje razinu zaštite i omogućava javnim vlastima da produže proces. Pored toga, Odbor za žalbe, iako je općenito dobro opremljena i profesionalna služba, je opće nadležan za sve žalbe na „centralnoj“ razini, što ne dozvoljava prioritet pristupa informacijama o slučajevima, niti specijalizacije. Pored toga, on se ne može smatrati strogo neovisnim tijelom (profesionalno, plus imenovan po zaslugama i integritetu u transparentnoj i otvorenoj proceduri). Nasuprot tome, takve vlasti su uspostavljene u svim zemljama u regionu i većini drugih europskih zemalja. Pored toga, transpozicija Direktive o ponovnoj uporabi informacija u javnom sektoru zahtijeva da neovisno tijelo odluči po žalbama na odluke o zahtjevima za ponovnu uporabu informacija.

U članku 9. stavak (3), 14. stavak (3) također, postoji mogućnost podnošenja peticije Ombudsmanu, ali to nije kao žalba u smislu upravnog postupka, već peticija koja može dovesti do preporuke (neobvezujuće) javnom tijelu. Stoga, odluka nije pravno obvezujuća. Trenutna statistika pokazuje da se poštuje samo oko 44% preporuka Ombudsmana, ali je ukupan broj slučajeva nizak, u poređenju sa brojem žalbi u drugim zemljama koje se povećavaju na nekoliko stotina godišnje.

Člankom 22. stavak(b) inspekcija je u rukama Ministarstva uprave, što je dobar izbor, s obzirom na trenutni institucionalni okvir koji je u osnovi ovog zakona. Međutim, odredba daje samo osnovne elemente kontrole i ne dozvoljava instituciju inspeksijskog postupka po službenoj dužnosti (ex officio).

Podnošenje izvješća o provođenju zakona Parlamentu je ključni instrument za osiguranje provođenja Zakona i pokretanje pitanja zakona u javnoj raspravi (u parlamentu i među javnošću). Trenutno postoji obveza Ombudsmana da izvještavaju, ali izvještavanje se vrši u okviru općeg izvješća Ombudsmana, što je sukladno s njihovom ulogom i mandatom (4-5 stranica su posvećene pristupu informacijama, uz komentare o odabranim slučajevima, ali bez posebnih statističkih i drugih podataka). Stoga, predlažemo da se uvede odredba o obvezi podnošenja izvješća o primjeni zakona bez obzira na institucionalni model.

Ukratko, postoje očigledni problemi u pogledu neefikasnosti žalbenog postupka, odsustva neovisnog i specijaliziranog tijela, nejasnoće između uloga uključenih tijela; promocija i edukacija su izuzetno slabi, nema praćenja i izvještavanja itd. Ukratko, korisnici ne mogu biti sigurni kako da zaštite svoja prava, a sistem ne može osigurati svoju opću transparentnost. Ovo sprječava jačanje javne svijesti, veće ostvarivanje prava, razvoj prakse, pravnu sigurnost, specijalizaciju i razvoj znanja.

Novi pravni okvir treba da sadrži slijedeće instrumente:

Neovisnost tijela za žalbe,

Jasna odredba o žalbenom tijelu i roku za podnošenje i odlučivanje po žalbi,

Jasna odredba o upravnom sporu i vremenskom roku za pokretanje spora i trajanje sudskog postupka,

Jasna odredba o primjeni općeg upravnog zakona,

Posebna pravila o inspekciji, uključujući inspekcije po službenoj dužnosti,

Obveza izvještavanja o primjeni Zakona Parlamentu,

Obveza izdavanja smjernica i kontinuirane obuke,

Obvezu stvaranja liste javnih tijela u skladu sa zakonom i službenicima za informiranje.

Preporuka br. 11: Uspostava nadzornog tijela prema međunarodnom standardu NADZORNO TIJELO

Funkcije nadzornog tijela su trenutno podijeljene među nekoliko institucija ili se uopće ne primjenjuju (obuka, smjernice, sveobuhvatno izvještavanje).

U europskim zemljama moguće je napraviti razliku između tri modela nadzornih tijela i funkcija (vidjeti tabelu ispod).

Tip 1 je sličan sadašnjem sistemu u Bosni i Hercegovini. Glavnu zakonsku kontrolu vrši sud s opštim ovlaštenjima Ombudsmana za izdavanje neobvezujućih preporuka. Pored toga, drugostupanjski upravni postupak se provodi kao interni pregled ili, eventualno, od posebnog žalbenog tijela. Ostale nadzorne funkcije, kao što su inspekcije, izvještavanje i promocija, obično se podijele između ombudsmana i izvršnog odjela zaduženog za državnu upravu ili ljudska prava (ministarstvo uprave, unutarnjih poslova, pravosuđa). Ova vrsta nadzora nalazi se u zemljama koje su usvojile zakone prve generacije, kao što su skandinavske zemlje (Švedska, Norveška, Finska, Danska) i neke zemlje CIE (Poljska, Bugarska, Rumunija, Bosna i Hercegovina). Da bi ovakav nadzor mogao uspjeti zaštititi prava građana, neophodno je da su politička, pravna i administrativna kultura demokratski i legalistički orijentirane.

Zemlje tipa 2 su osnovale specijalizirano tijelo za nadzor nad Zakonom o pristupu informacijama koje obavlja sve ili većinu nadzornih funkcija, obično zvane povjerenik/komesar za informacije, odnosno informativni odbor ili vijeće (ako je to kolektivno tijelo).³⁵² Pokazalo se da takav organ može znatno poboljšati primjenu Zakona i svjesnost javnosti. Ovaj model postoji u zemljama sa francuskom administrativnom tradicijom (Francuska, Španija, Italija, Belgija) i neke zemlje u regionu (Hrvatska, Makedonija), kao i u Irskoj i Škotskoj. Kancelarija komisije/odobra za informacije ili komesar/povjerenik za informacije je samostalna i neovisna javna vlast, zbog efikasnosti i učinkovitosti, ajvnog imidža i već dokazane kompetentnosti. U nekim zemljama komisije ili komesari se imenuju po funkciji od postojećih institucija na visokoj razini, koja u Francuskoj uključuje administrativne sudije, a sadašnji predsjednik je državni savjetnik specijaliziran za upravno pravo; ili ombudsman u Irskoj. Dobar model za Bosnu i Hercegovinu mogao bi biti irski slučaj³⁵³ gdje je osoba koja deluje kao ombudsman također i povjerenik za informacije, sa posebnom funkcijom - dok Kancelarija ombudsmana obavlja redovite funkcije ombudsmana (promocija ljudskih prava, preporuke, antidiskriminacije itd.), Kancelarija komesara za informiranje vrši nadzorne funkcije pristupa informacijama, kao što su žalbe, istrage (inspekcije), praćenje i izvještavanje o primjeni zakona, promocija (obuke, podizanje svijesti, smjernice itd.). U slučaju Irske, dvije kancelarije su pravno odvojene i imaju odvojene proračune, uz zajedničke usluge podrške (upravljanje ljudskim resursima,

³⁵² Hrvatska: www.pristupinfo.hr ; Francuska <http://www.cada.fr/> ;

Škotska <http://www.itpublicknowledge.info/home/ScottishInformationCommissioner.aspx>

³⁵³ Irska <http://www.oic.ie/>

financijske usluge, javne nabavke itd.). Ovaj model omogućava uspostavljanje specijaliziranog, javno vidljivog i nadležnog tijela, ali uzima u obzir efikasnost i fiskalna ograničenja.

U modelu tipa 3, nadzorne funkcije vrši tijelo za zaštitu podataka (komesar za informacije koji kombinuje obje funkcije - zaštitu podataka i pristup informacijama), kao što je većina zemalja u regionu (Slovenija, Srbija, Crna Gora, Albanija)³⁵⁴ i u drugim zemljama EU (UK, Njemačka, Mađarska). Ovaj model ima mnoge prednosti, kao što je razvoj tijela za provođenje informacionih zakona, specijalizacija u informacionim pravima, balansiranje prava i efikasnosti troškova (jedna institucija). Međutim, u praksi, reorganizacija postojeće agencije u nadležnost koja pruža jednaku pozornost oba prava pokazala se kao izazov (kao u Hrvatskoj koja je nakon dvije godine napustila ovaj model). Prevladava duh ustanove koja je sklonija zaštiti, što je teže prevladati tim više što je autoritet bio uključen u zaštitu podataka. U slučaju usvajanja ovog modela, bit će neophodno da postojeća agencija za zaštitu podataka promijeni svoje ime, kako bi odrazila dva prava u unutarnjoj organizaciji i da zapošljava ljude koji su već kvalificirani i obučeni za pristup informacijama. U Sloveniji se uspostavlja podtip ovog modela, gdje je Povjerenik za informacije zadužen za postupak žalbi, dok se inspekcija i izvještavanje delegiraju ministarstvu uprave.

Kao zaključak, praksa je ukazala da postojeća institucionalna postavka za zaštitu i promociju prava na pristup informacijama (model 1) nije efikasna i ne poboljšava ostvarivanje prava na pristup informacijama. Predlažemo da Bosna i Hercegovina (na državnoj razini) usvoji jedan od priznatih institucionalnih modela za zaštitu pristupa informacijama. To može biti ili neovisna institucija za pristup informacijama koja je isključivo odgovorna za pristup informacijama (model 2, kao što je Hrvatska, Francuska, Španija, Irska, Škotska) ili agencija za zaštitu podataka, koja bi bila zadužena za zaštitu, praćenje i promoviranje prava - pravo na pristup informacijama i zaštitu osobnih podataka (model 3, kao što je u Srbiji, UK, Njemačka). Između ova dva modela, također su prihvatljiva i dva podtipa, posebno sa financijskog aspekta - irski model (2a) odvojene institucije za pristup informacijama, koji kombinira sve nadzorne funkcije, ali razmjenjuju pomoćne službe i rukovodstvo sa kancelarijom ombudsmana; ili slovenački model (3a) sa organom za zaštitu podataka koji sprovodi žalbe i istrage, uz druge odgovornosti koje vrši ministarstvo nadležno za poslove javne uprave.

Bez obzira koji model će biti odabran, bitno je osigurati da se u procesu uspostavljanja koriste postojeći ljudski resursi (državni službenici koji rade na pitanjima pristupa informacijama u kancelariji Ombudsmana, inspekciji Ministarstva pravde, dobro obučeni i iskusni službenici za informiranje) i da je u prvoj godini osigurana podrška „izlaznih (transformirajućih)“ institucija (organizacija, ljudski resursi, proračuni). Rukovoditelja institucije treba postaviti na način procedure transparentnog i otvorenog konkursa na osnovu zasluga, a institucija treba da ima dovoljno proračunskih sredstava.

Što se tiče institucionalne postavke entitetske razine, a u svrhu osiguranja zaštite prava pristupa informacijama svim građanima, bez obzira na politički subjekt, predlažemo da entitetske razine trebaju također uspostaviti svoje institucije (npr. kao u Njemačkoj ili SAD, ili Škotskoj). Također je moguće razmotriti da se nadzorno tijelo na državnoj razini za pristup informacijama uzme u obzir kao adekvatna institucija za nadzor nad entitetskim zakonima pristupa informacijama. Model za to je Španija, gdje, iako autonomni regioni mogu postaviti vlastitu vlast, mnogi su se odlučili za sporazume sa Vijećem za transparentnost na državnoj razini da djeluje kao instanca za žalbu.

³⁵⁴ Srbija <https://www.poverenik.rs/sr-yu> ; Slovenija <https://www.ip-rs.si/> ; Crna Gora <http://www.azlp.me/me/agencija> ; Albanija <http://www.idp.al/?lang=en> ; Njemačka https://www.bfdi.bund.de/DE/Home/home_node.html sa saveznim državama, npr. <http://www.la.brandenburg.de/> ; UK <https://ico.org.uk/>

Tabela A: MOGUĆI MODEL NADZORA

Odricanje odgovornosti: predloženi modeli su za implementaciju državne razine (sugestije za entitetsku razinu su u posljednjoj koloni)

	Žalba	Inspekcija	Praćenje i izvještavanje	Promocija	Za	Protiv	Učinci po entitetskoj razini
Model 1. STATUS QUO (slično: Švedska, Finska, Norveška, Danska, Poljska, Slovačka Bugarska, Rumunjska, Ukrajina)	Eksterna žalba (kao što je Odbor za žalbe VM BiH) (ili Interni pregled)	Ministarstvo pravde–inspekcija	Ombudsmen, ali ograničeno	Ne	Nema dodatnih troškova	Nemaneovisnost i u proceduri žalbe, razmještene funkcije, zaštita nije učinkovita, to je samo jedna od funkcija (nije prioritet) Nema upoznati javnosti o tomu	Nema formalnih efekata, ali je Ombudsman trenutno ovlašten da izdaje preporuke svim tijelima vlasti (uključujući entitetsku i kantonalnu/županijsku razinu); Tijelo za zaštitu podataka također
Model 2: Neovisno specijalizirano tijelo za pristup informacijama (primjeri: Hrvatska, Makedonija, Francuska, Italija, Španija, Škotska, Irska)	Da Drugostupanjska procedura	Da / ili unutar opće administrativne inspekcije	Da Praćenje i prikupljanje podataka; izvještavanje	Da (vodiči, forme, edukacija, publikacije, itd.)	Efikasnija zaštita Specijalizacija Neovisnost i integritet (mora se osigurati otvorenim i transparentnim postupkom imenovanja) Knowhow (Znanje) Javni imidž i povjerenje, javna svijest	Pitanje troškova	Nema formalnih efekata Entiteti bi mogli: A - uspostaviti svoje neovisne komesare za informacije; (Njemački institucionalni model) B - uključiti odredbu u svoje zakone kojima se određuje državno tijelo kao drugostupanjsko neovisno tijelo za sprovođenje entitetskog zakona (pitanje - politička podrška)
Model 2a: Neovisno specijalizirano tijelo (Irski model)	Da	Da	DA	Da	Kao što je gore - neovisnost i specijalizacija sa kombinacijom tri ključne funkcije (zaštita, praćenje, promocija) Imidž u javnosti, povjerenje Troškovna efikasnost (dijeljene usluge, jedan direktor za dvije kancelarije)	Pitanje troškova Organizacija traje vremenski (otprilike 6-9 mjeseci da bude potpuno funkcionalna)	
Model 3 Neovisno specijalizirano tijelo za zaštitu podataka i pristup informacijama (Srbija, Slovenija, Crna Gora, Albanija, Njemačka, Velika Britanija)	Da	Da / ili unutar opće administrativne inspekcije	Da	Da	Specijalizacija Neovisnost (relativno) Imidž u javnosti Znanje u agenciji (promocija, praćenje, prava informacija u digitalnom dobu) Uravnoteženje prava Efikasnost troškova	Uvođenje novih vrijednosti u postojeću instituciju Financijski izvodljivije (više resursa za zaštitu podataka)	

Model 3a Specijalno žalbeno tijelo sa samo žalbenom funkcijom; ostale funkcije koje obavljaju druga tijela (razmještene funkcije kao u Sloveniji)	Neovisna kancelarija za žalbe (manja kancelarija za žalbe) mora biti neovisna i imenovana od strane parlamenta	Neovisna kancelarija i Ministarstvo pravde / uprave (u okviru opće administrativne inspekcije)	Ministarstvo pravde/ uprave	Ministarstvo pravde / uprave (obuke) i ovlasti za žalbe (smjernice)	Bliže statusu quo Slično opciji 1, ali sa neovisnim žalbenim tijelom	Bez specijalizacije, razmještena funkcija, pitanja koordinacije;	
--	--	--	-----------------------------	---	---	--	--

ANEKS III

**PREGLED PREPORUKA IZ DOKUMENTA „POBOLJŠANJE ZAKONODAVNOG
OKVIRA ZA PRISTUP JAVNIM INFORMACIJAMA U BOSNI I HERCEGOVINI“**

Proaktivna transparentnost

(1) Potreba za objavljivanjem informacija iz kataloga prikazanog u nastavku odnosi se na sve nositelje informacija, osim na privatne subjekte koji obavljaju pojedine javne funkcije i gospodarska društva u kojima se kao vlasnik udjela pojavljuje država ili drugo javno tijelo.

(2) Ovaj katalog treba sadržavati najmanje sljedeće informacije:

- Osnovne organizacione informacije, tj. pravni osnov za rad, funkcije utvrđene zakonodavstvom, upravljačka tijela, popis organizacionih jedinica sa imenima i kontakt podacima rukovoditelja ovih jedinica, kao i linije odgovornosti (organigram); poštanska i e-mail adresa tijela; radno vrijeme; informacije o dostupnosti za osobe s posebnim potrebama;
- Strategije, programi, planovi i izvješća koja je izradila Institucija;
- Financijski podaci, tj. proračun (financijski plan) i izvješće o njegovom izvršenju, plaće članova upravnih tijela i rukovoditelja organizacionih jedinica (uključujući i doplatke), informacije o dodijeljenim subvencijama, grantovima (uključujući i navode o korisnicima i iznosima);
- Registar ugovora koje je tijelo zaključilo o nabavci ili raspolaganju robama, uslugama i imovinom, koji sadrži barem neophodan minimum informacija o vrijednosti ugovora, datumu zaključenja i trajanju ugovora, kao i o izvođaču i predmetu ugovora.
- Informacije o uslugama koje se nude građanima, tj. popis usluga u kojem su opisane usluge, postupak za ostvarivanje pristupa (uključujući dokumente i informacije koje se traže od podnositelja zahtjeva), informacije o naknadama koje se naplaćuju prilikom ostvarivanja pristupa uslugama, standardima vezanim za pružanje usluga (vrijeme i oblik pružanja usluga), kao i pravu na podnošenje žalbe vezane za kvalitetu ili integritet kod pružanja usluga.
- Informacije o javnim konzultacijama u svezi sa aktima tijela;
- Informacije o ostvarivanju pristupa informacijama na zahtjev, uključujući informacije o pravu na traženje informacija, obliku zahtjeva, roku za obradu zahtjeva, žalbenim mjerama i naknadama koje se naplaćuju prilikom ostvarivanja pristupa;
- Kontakt podaci (najmanje ime i prezime i e-mail adresu) osobe odgovorne za čuvanje informacija na internetskim stranicama mjerodavnog tijela.

Viši standard transparentnosti može se utvrditi u propisima vlasti u kojima se navode druge vrste informacija koje se objavljuju na internetskim stranicama javnih tijela.

(3) Informacije bi trebalo da budu dostupne na internetskim stranicama nadležnog javnog tijela ili putem jedinstvenog portala e-Uprava, ukoliko isti postoji. Ove internetske stranice trebalo bi da budu usklađene sa standardom Smjernica za osiguravanje pristupačnosti mrežnih sadržaja (WCAG) 2.0 AA (ISO 40500).

4) Informacije je potrebno objaviti ili ažurirati u roku od 7 dana od dana pojave relevantnog događaja.

(5) Svako tijelo koje je dužno objaviti informacije treba odrediti uposlenika odgovornog za održavanje internetske stranice koja sadrži prethodno navedene podatke. Rukovoditelj tijela odgovoran je osigurati da ovaj uposlenik dobija ažuran pristup svim prethodno navedenim informacijama.

Institucionalni nadzorni okvir

Na osnovu međunarodne prakse i analize trenutne situacije u BiH, mogla bi se razmotriti tri rješenja u svezi sa raspodjelom odgovornosti za nadzor nad provođenjem standarda za pristup javnim informacijama:

Bez obzira na odabrani model, katalog ovlasti i funkcija nadzornog tijela trebalo bi da bude sličan. Katalog bi trebalo da obuhvati minimalno sljedeće odgovornosti koje su grupisane u tri kategorije:

Prikupljanje podataka

- Vođenje registra nositelja informacija (mogu se isključiti privatna tijela koja obavljaju javne funkcije), koji sadrži osnovne podatke: a) naziv institucije; b) kontaktne podatke uposlenika odgovornog za pitana javnog informiranja; c) adresu internet stranice nositelja informacija.
- Prikupljanje, objedinjavanje i analiziranje osnovnih statističkih podataka o pristupu javnim informacijama, uključujući i broj zahtjeva za javnim informacijama, naplaćene naknade, broj prihvaćenih/odbijenih/odbačenih zahtjeva, razloge za odbijanje, prosječno vrijeme potrebno za obradu zahtjeva, žalbe podnesene sudovima i njihovi ishodi (sudske odluke). Podatke je potrebno izraditi na osnovu statističkih izvješća koje podnosi nositelj informacija na godišnjoj razini. Format izvješća bi trebalo da bude određen propisom Vlade donesenom na osnovu Zakona o slobodi informiranja. Zakonom bi trebalo postaviti obvezujući rok u kojem nositelji informacija moraju podnijeti godišnja izvješća nadzornom tijelu (npr. kraj ožujka), uz sankcije za nepostupanje po ovom pitanju.

Edukacija i podizanje svijesti

- Izrada nastavnog programa obuke za nositelje informacija vezano za primjenu zakonodavstva o pristupu javnim informacijama i organiziranje obuka;
- Izrada smjernica i dokumenata s obrazloženjem namijenjenih nositeljima informacija vezano za primjenu zakonodavstva o pristupu javnim informacijama;
- Vođenje javnih kampanja putem kojih se podiže svijest građana o pravu na informiranje;
- Suradnja s organizacijama civilnog društva i međunarodnim partnerima na podizanju svijesti građana o pravu na informiranje;
- Promoviranje najbolje prakse nositelja informacija u svezi s osiguravanjem prava na informiranje.

Inspekcijske kontrole

- Vršanje inspekcijskih kontrola nositelja informacija vezano za provođenje zakonodavstva o pristupu javnim informacijama. Inspekcijski nadzor potrebno je pokretati po službenoj dužnosti ili po pritužbama zainteresiranih strana. Svake godine potrebno je pripremiti i objaviti program inspekcije, uključujući i kontrolnu listu za inspekciju (zahtjeve koje je potrebno preispitati). Inspekcije se trebaju fokusirati na dvije glavne teme: a) provjeru

usklađenosti internetskih stranica nositelja informacija sa zakonskim uvjetima o proaktivnoj transparentnosti (vidjeti prethodni dio); b) razmatranje prakse obrade zahtjeva za javnim informacijama, posebno analiziranje uzorka odluka kojima se odbija pristup javnim informacijama i procjena pravodobnosti obrade zahtjeva.

- Objavljivanje izvješća iz inspekcija i godišnjeg izvješća o najznačajnijim problemima koji se javljaju prilikom ostvarivanja prava na pristup javnim informacijama;
- Sankcije: 1) Podnošenje zahtjeva nadležnom inspektoratu (ili sudu) za izricanje sankcija u slučaju kršenja zakonskih uvjeta u svezi s pristupom informacijama; ili 2) izricanje sankcija za odabrane povrede prava na javno informiranje koje treba navesti u zakonima o ostvarivanju prava na pristup informacijama. Treba napomenuti i to da, ukoliko je Institucija ombudsmana označena kao nadzorno tijelo, ova institucija ne bi trebalo da bude zadužena za izricanje sankcija, budući da je takva funkcija općenito nespojiva sa suvremenim shvatanjem misije ombudsmana.
- Pridruživanje pravima stranke (uključujući i pravo na žalbu), na traženje podnositelja zahtjeva, upravni i sudski postupci u svezi s pristupom javnim informacijama.

Što se tiče inspekcijskih aktivnosti, nadzornom tijelu potrebno je dati neophodne istražne ovlasti, koje uključuju sljedeće:

- Neograničen pristup informacijama i dokumentima koji se nalaze u posjedu relevantnog javnog tijela;
- Neograničen pristup prostorijama javnih tijela;
- Pravo da od osoblja javnih tijela zatraži da pruži objašnjenja i informacije;

Nedostatak suradnje s nadzornim tijelom trebalo bi da bude predmet krivične odgovornosti.

Postupak za ostvarivanje pristupa informacijama na zahtjev

(1) Potrebno je izričito navesti da se zahtjevi za javne informacije mogu podnositi putem e-maila ili drugog elektronskog kanala koji koristi nositelj relevantnih informacija za komunikaciju s građanima. Od podnositelja zahtjeva ne bi trebalo zahtijevati da koristi poseban obrazac zahtjeva niti da priloži bilo kakve identifikacijske isprave.

(2) Podnositelju zahtjeva treba omogućiti da precizira traženi format vezano za informacije koje treba primiti: a) ostvarivanje uvida u dokumente u prostorijama nositelja informacija; b) prijem preslika/kopija putem pošte; c) prijem dokumenata putem e-maila ili drugog elektronskog kanala; d) objavljivanje informacija na internetskoj stranici nositelja informacija. Ostvarivanje uvida u dokumente u prostorijama nositelja informacija i objavljivanje na internetskoj stranici treba uvijek biti besplatno. Naknade bi se mogle naplaćivati isključivo za izradu/skeniranje preslika/kopija i to do iznosâ utvrđenih propisima Vlade.

(3) Odbijanje/odbacivanje zahtjeva treba uvijek biti izvršeno u obliku upravnog akta (rješenja/odluke), onako kako je to uređeno relevantnim propisima o općem upravnom postupku. Ovo se posebno odnosi na zakonodavstvo RS-a, gdje odbijanje ima oblik dopisa.

(4) Formuliranje ispitivanja javnog interesa trebalo bi poboljšati kako bi se osigurala rigoroznija i proaktivno transparentnija interpretacija. Ispitivanje javnog interesa treba da se sastoji od dva uvjeta koja se postavljaju nositeljima informacija: 1) Utvrđivanje da li bi

objavljivanje informacija prouzročilo znatnu štetu bilo kakvom interesu (interesima) koji je označen kao osnova za izuzeće od objavljivanja; 2) Odmjeravanje ove štete u odnosu na javni interes koji se zadovoljava pri objavljivanju relevantnih informacija. Drugim riječima, relevantno tijelo mora prikazati tu značajnu štetu i dokazati da javni interes za objavljivanje informacija nema prevagu nad ovom štetom tj. da nema veći značaj od nje. Za oba elementa ispitivanja javnog interesa, teret dokazivanja treba da leži na nositelju informacija.

(5) Od nositelja informacija treba tražiti da vode registar zahtjeva za javnim informacijama, koji sadržava: a) podatke o podnositelju zahtjeva; b) datum podnošenja; c) predmet podnošenja (traženi podaci); d) datum odgovora; e) sadržaj odgovora.

Pored toga, mogla bi se razmotriti i mogućnost reforme internog upravnog žalbenog postupka kako bi se poboljšao pristup informacijama na zahtjev. Mogla bi se razmotriti sljedeća dva scenarija:

1) Žalba povodom odbijanja pristupa ili povodom šutnje administracije mogla bi se podnijeti direktno sudu. Interni upravni žalbeni postupak bio bi eliminiran kao postupak kojim se usporava pristup sudskoj reviziji/preispitivanju; ili

2) ako se uspostavi specijalizirano tijelo koje se bavi ovim pristupom informacijama, jedna od njegovih funkcija mogla bi biti da postupa kao drugostupanjsko tijelo.

ANEKS IV

**USPOREDNA ANALIZA ODABRANIH ASPEKATA ZAKONODAVNOG OKVIRA ZA
PRISTUP INFORMACIJAMA IZ DOKUMENTA „POBOLJŠANJE ZAKONODAVNOG
OKVIRA ZA PRISTUP JAVNIM INFORMACIJAMA U BOSNI I HERCEGOVINI“**

I. Neovisni nadzorni tijela u oblasti pristupa javnim informacijama

Država	Status tijela (imenovanje, linije izvještavanja, autonomija)	Ovlasti tijela
Albanija [pristup informacijama i zaštita podataka]	Povjerenika bira Skupština na prijedlog Vijeća ministara na mandat od pet godina, s mogućnošću jednog ponovnog imenovanja. Neovisno državno tijelo i pravna osoba. Povjerenik zadužen za pravo na informiranje i zaštitu osobnih podataka podnosi izvješće Skupštini ili parlamentarnim odborima najmanje jednom godišnje ili onoliko često koliko oni to zahtijevaju.	Povjerenik je ovlašten da: 1) razmatra žalbe protiv odluka javnih tijela kojima se povređuju prava predviđena ovim zakonom; 2) predlaže poduzimanje disciplinskih mjera protiv odgovornih osoba; 3) odobrava i distribuira modele programa transparentnosti za različite kategorije javnih tijela; 4) utvrđuje standarde u pogledu formata i sadržaja registra zahtjeva i odgovora javnih tijela; 5) promovira pravo na slobodan pristup i obavlja druge poslove utvrđene ovim i drugim zakonom.
Hrvatska [pristup informacijama]	Povjerenika bira Hrvatski sabor na mandat od pet godina, s mogućnošću jednog ponovnog imenovanja. Povjerenik je neovisan i samostalan u svom radu, a za svoj rad je odgovoran Hrvatskom saboru.	Povjerenik je ovlašten da: 1) obavlja poslove drugostupanjskog tijela pri rješavanju pritužbi o ostvarivanju prava na pristup informacijama i prava na ponovno korištenje informacija; 2) vrši nadzor i provodi inspekcijsku kontrolu nad provođenjem Zakona o pravu na informiranje; 3) prati provođenje ovog zakona i propisa kojima se uređuje pravo pristupa informacijama i pravo ponovnog korištenja informacija, te obavještava javnost o njihovom provođenju; 4) predlaže državnim tijelima poduzimanje mjera za poboljšanje ostvarivanja prava na pristup informacijama i prava na ponovno korištenje informacija uređeno Zakonom o pravu na informiranje; 5) informira javnost o ostvarivanju prava korisnika na pristup; 6) predlaže mogućnost za obuku i izradu službenih informacija u tijelima javnih tijela te o njihovim obvezama u svezi s primjenom ovog zakona; 7) predlaže mogućnost za obuku i izradu službenih informacija u tijelima javnih tijela te o njihovim obvezama u svezi s primjenom ovog zakona; 8) inicira usvajanje ili donošenje izmjena i dopuna propisa radi realiziranja i poboljšanja prava na pristup informacijama i prava na ponovnu uporabu informacija; 9) podnosi Hrvatskom saboru izvješće o provedbi ovoga Zakona i druga izvješća kada smatra da je to potrebno; 10) podnosi o ptužni prijedlog i izdaje prekršajni nalog za utv rđene prekršaje.

BJR Makedonija [pristup informacijama]	<p>Komisija za zaštitu prava na slobodan pristup javnim informacijama je neovisno državno tijelo. Komisiju čine predsjednik, njegov zamjenik i tri člana, koji obavljaju svoju dužnost profesionalno tijekom mandata u trajanju od pet godina, s mogućnošću jednog ponovnog imenovanja. Predsjednika, zamjenika i članove Komisije imenuje i razrješava Skupština na prijedlog Komisije za pitanja izbora i imenovanja. Skupština objavljuje javni konkurs za izbor predsjednika, zamjenika i članova Komisije. Komisija za pitanja izbora i imenovanja pri Skupštini priprema nacrt liste kandidata. Komisija priprema zajedničko izvješće o provođenju ovog zakona na osnovu prikupljenih informacija iz izvješća koje dobije od nositelja informacija, i dostavlja ga Skupštini Republike Makedonije do 31. ožujka tekuće godine.</p>	<p>Komisija je ovlaštena da:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) odlučuje o žalbama protiv odluke kojom je nositelj informacije odbio zahtjev za pristup informacijama; 2) se stara o provođenju odredbi ovog Zakona; 3) priprema i objavljuje listu nositelja informacija; 4) daje mišljenja na prijedloge zakona kojima se uređuje slobodan pristup informacijama; 5) poduzima aktivnosti u oblasti edukacije nositelja informacija; 6) surađuje s nositeljima informacija u svezi s ostvarivanjem prava na slobodan pristup informacijama; 7) donosi pravilnik/poslovnik o svom radu; 8) promovira pravo na slobodan pristup informacijama i obavlja druge poslove utvrđene ovim zakonom i drugim zakonima.
Crna Gora [pristup informacijama i zaštita podataka]	<p>Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama je samostalno državno tijelo. Tijela Agencije su Savjet i direktor Agencije. Savjet Agencije ima predsjedavajućeg i dva člana. Predsjedavajućeg i članove Savjeta Agencije imenuje Skupština Crne Gore, na prijedlog nadležnog radnog tijela. Savjet Agencije odlučuje apsolutnom većinom glasova svojih članova. Na zahtjev, ali najmanje jednom godišnje, Agencija Skupštini Crne Gore podnosi izvješće o stanju u oblasti pristupa informacijama.</p>	<p>Agencija je ovlaštena da:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) vrši nadzor nad zakonitošću upravnih odluka kojima se odlučuje o zahtjevima za pristup informacijama i poduzima mjere utvrđene zakonom; 2) upravlja informacionim sistemom pristupa informacijama; 3) prati stanje u oblasti pristupa informacijama; 4) vrši inspekcijski nadzor nad primjenom ovog zakona u smislu izrade i ažuriranja Vodiča za pristup informacijama, proaktivnog objavljivanja informacija i dostavljanja akata i podataka potrebnih za vođenje informacionog sistema za pristup informacijama; 5) podnosi zahtjeve za pokretanje prekršajnog postupka zbog kršenja ovog zakona koji se odnose na izradu i ažuriranje Vodiča za pristup informacijama, proaktivno objavljivanje informacija i dostavljanje akata i podataka potrebnih za vođenje informacionog sistema za pristup informacijama; 6) obavlja i druge poslove propisane ovim zakonom.

Srbija³⁵⁵ [pristup informacijama i zaštita podataka]	<p>Narodna skupština Republike Srbije imenuje povjerenika većinom glasova svih poslanika, na prijedlog Odbora Narodne skupštine koji je nadležan za informiranje, na određeno vrijeme tijekom mandata od sedam godina, s mogućnošću jednog ponovnog imenovanja.</p> <p>Povjerenik je nezavisan i samostalan u vršenju svojih ovlaštenja. Pravno lice – neovisni državni odvjetnik.</p> <p>U roku od tri mjeseca od završetka svake financijske godine, povjerenik Narodnoj skupštini podnosi godišnje izvješće o aktivnostima koje poduzimaju javna tijela na provođenju ovog zakona te o njegovim vlastitim aktivnostima i troškovima.</p>	<p>Povjerenik je ovlašten da:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) prati da li tijela javne vlasti ispunjavaju obveze predviđene ovim zakonom i o tome izvještavaju javnost i Narodnu skupštinu; 2) daje prijedloge za izradu ili izmjenu i dopunu propisa u cilju realizacije i promoviranja prava na pristup informacijama; 3) predlaže državnim tijelima poduzimanje mjera za poboljšanje njihova poslovanja koje su uređene ovim zakonom; 4) poduzima neophodne mjere za obuku zaposlenih u državnim tijelima i savjetuje ih o njihovim dužnostima glede prava na pristup informacijama; 5) razmatra žalbe protiv odluka javnih tijela kojima se krše prava predviđena ovim zakonom; 6) javnosti saopštava sadržaj ovog zakona i prava utvrđena ovim zakonom; 7) objavljuje uputstva za izradu i objavljivanje direktorijâ, daje savjete državnim tijelima kako bi se osiguralo ispravno, potpuno i pravovremeno ispunjavanje obveze objavljivanja direktorija. 8) obavlja i druge poslove sukladno sa ovim zakonom i drugim zakonima.
Slovenija [pristup informacijama i zaštita podataka]	<p>Povjerenika za informacije imenuje Narodna skupština Republike Slovenije na prijedlog predsjednika Republike Slovenije, na određeno vrijeme tijekom mandata od pet godina, s mogućnošću jednog ponovnog imenovanja.</p> <p>Povjerenik je samostalan u svom radu. Također, povjerenik može podnijeti Ustavnom sudu Republike Slovenije zahtjev za ocjenu ustavnosti nekog zakona, drugih propisa i općih akata donesenih radi vršenja javnih ovlasti, u slučaju pitanja ustavnosti i zakonitosti u svezi s postupkom koji se rješava.</p>	<p>Povjerenik je ovlašten da:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) postupa po žalbi protiv odluke kojom je tijelo odbilo ili odbacilo zahtjev podnositelja za pristup ili povrijedilo pravo na pristup ili pravo na ponovno korištenje javnih informacija na neki drugi način, te u okviru žalbenog postupka također i za nadzor nad provedbom Zakona kojim se uređuje pristup javnim informacijama i propisa koji se na osnovu njega donose. 2) vršenje inspekcije o poštivanju normi iz zakonskih propisa;

³⁵⁵ Prijedlog za obimniju reviziju Zakona o pristupu informacijama nalazi se u parlamentarnoj proceduri.

II. Zakonske odredbe o proaktivnom objavljivanju javnih informacija

Država	Katalog informacija koje se objavljuju proaktivno	Forma objavljivanja
Albanija	<p>Kategorije informacija koje po službenoj dužnosti objavljuju tijela iz javnog sektora:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) opis organizacione strukture, funkcija i zadataka tijela iz javnog sektora; 2) kompletni tekstovi: konvencija koje ratificira Republika Albanija; zakona; iii) podzakonski akti; etički kodeksi ponašanja; svaki dokument politikâ; priručnik ili neki drugi dokument koji je povezan s preuzimanjem funkcija tijela iz javnog sektora; 3) informacije o procedurama koje je potrebno slijediti kod podnošenja zahtjeva za informacijama, poštanska i elektronska adresa za podnošenje zahtjeva za informacije, kao i žalbeni postupci protiv predmetnog rješenja/odluke; 4) podaci o lokaciji kancelarija tijela iz javnog sektora, radnom vremenu, ime, prezime i kontakti koordinatora za ostvarivanje prava na informaciju; 5) podaci o obrazovanju, kvalifikacijama i plaćama funkcionera, koji inače podliježu obvezi izjašnjavanja o vlastitom imovinskom stanju sukladno sa zakonom, struktura plaća za ostale državne službenike, kao i opis procedura odabira, ovlasti i zadaci viših funkcionera u tijelima iz javnog sektora; 6) mehanizmi praćenja i kontrole koji funkcionišu iznad djelokruga javnog tijela, uključujući i strateške planove rada, revizorska izvješća institucije Visoke državne revizije ili drugih subjekata, kao i subjekata koji sadržavaju pokazatelje o učinku tijela iz javnog sektora; 7) podaci o proračunu i planu rashoda za tekuću finansijsku godinu i prethodne godine, kao i svako godišnje izvješće o izvršenju proračuna. 8) informacije o procedurama nabavke ili postupcima javnog natječaja za dobijanje koncesija/JPP, 9) podaci o uslugama koje javno tijelo stavlja na raspolaganje javnosti, uključujući i standarde u svezi s kvalitetom usluga; 10) bilo koji mehanizam ili postupak za podnošenje zahtjeva i pritužbi, u svezi s postupanjima ili propustima tijela iz javnog sektora, itd; 	<p>Sukladno s programima transparentnosti odobrenim za njih, pripremiti unaprijed te u lako razumljivom i pristupačnom formatu na njihovoj internetskoj stranici</p>

Hrvatska	<ol style="list-style-type: none"> 1) zakoni i drugi propisi koji se odnose na oblast njihovog rada; 2) opći akti i odluke koje ova tijela donose, a koje imaju utjecaj na interese korisnika, uz obrazloženje kojim se potkrepljuje njihovo donošenje; 3) nacrti zakona i drugih propisa i općih akata za koje se sprovodi postupak javne konzultacije, 4) godišnji planovi, programi, strategije, uputstva, izvješća o radu, financijska izvješća i drugi relevantni dokumenti koji se odnose na oblast rada javnih tijela; 5) registri i baze podataka ili informacije o registrima i bazama podataka u okviru njihove nadležnosti i način pristupa podacima i ponovnog korištenja podataka; 6) informacije o javnim uslugama koje pruža javno tijelo, na vidnom mjestu, uz poveznicu sa onim uslugama koje se pružaju elektroničkim putem; 7) podaci o izvoru financiranja, proračunu, financijskom planu ili drugom relevantnom dokumentu kojim se utvrđuju prihodi i rashodi javnog tijela, te podaci i izvješća o izvršenju proračuna, financijskog plana ili drugog odgovarajućeg dokumenta; 8) informacije o grantovima, sponzorstvima, donacijama ili drugim vidovima pomoći, uključujući i spisak korisnika te visinu takvog iznosa; 9) podaci o postupcima javnih nabavki, tenderskoj dokumentaciji, informacije o izvršenju ugovora i druge informacije za koje postoji obveza objavljivanja sukladno sa zakonom kojim se uređuju javne nabavke; 10) obavještenja o provedenim tenderima, dokumentaciji neophodnoj za učešće u tenderskom postupku i obavijest o rezultatu tenderskog postupka; 11) podaci o unutaranoj organizaciji javnih tijela, s imenima rukovoditelja tijela i rukovoditelja organizacionih jedinica, te njihovi kontakt podaci; 12) zaključci sa zvaničnih sjednica javnih tijela i službeni dokumenti usvojeni na tim sjednicama, kao i informacije o radu formalnih radnih tijela u okviru njihove nadležnosti za odlučivanje o pravima i interesima korisnika; 13) obavješćavanje o načinu i uslovima ostvarivanja prava na pristup informacijama i prava na ponovno korištenje informacija na vidnom mjestu, sa kontakt informacijama službenika za informiranje, potrebnim obrascima ili poveznicama na te obrasce, kao i iznos naknade za ostvareni pristup informacijama i ponovno korištenje informacija; 14) odgovori na najčešće postavljana pitanja o načinu podnošenja zahtjeva građana i medija, kao i druge informacije (vijesti, saopćenja za tisak, podaci o aktivnostima), u cilju informiranja javnosti o njihovom radu i realiziranju njihovih prava i ispunjenju obveza. 	<p>Javna tijela imaju obvezu objavljivati informacije na internetskim stranicama na način koji je jednostavan za pretraživanje te u mašinski čitljivom obliku pogodnom za objavljivanje</p>
----------	--	---

BJR Makedonija	<p>Nositelj informacija dužan je javnosti dati informacije o sljedećem:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) osnovne kontakt informacije o nositelju informacija, odnosno ime i prezime, adresa, broj telefona, broj telefaksa, e-mail adresa i adresa internetske stranice; 2) način podnošenja zahtjeva za pristup informacijama; 3) propisi koji se odnose na nadležnost nositelja informacije, vezano za registar propisa objavljenih u službenom glasniku; 4) sugestije vezano za programe, strategije, stavove, mišljenja, studije i druge slične dokumente, koji se odnose na akte iz nadležnosti nositelja informacije; 5) sve javne objave u postupku javnih nabavki i tenderska dokumentacija utvrđena zakonom; 6) podaci iz njihove nadležnosti utvrđeni zakonom; 7) organizacija i operativni troškovi, kao i pružanje usluga građanima u upravnom postupku i u svezi s njihovim aktivnostima; 8) izdavanje informativnih biltena i drugih vidova informiranja, 9) internetske stranice koje se koriste za objavljivanje odluka, akata i mjera koje utiču na život i rad građana; i 10) druge informacije koje proizilaze iz nadležnosti i rada nositelja informacije; 	<p>Nositelji informacija dužni su objavljivati spisak informacija koje imaju na raspolaganju na način koji je dostupan javnosti (internetska stranica, oglasna ploča i dr.).</p>
Crna Gora	<p>Javno tijelo dužno je objaviti sljedeće informacije:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) vodič za pristup informacijama; 2) javni registri i javne evidencije 3) programi i planovi rada; 4) izvještaji i drugi dokumenti o radu i stanju u oblastima iz njihove nadležnosti; 5) nacrti, prijedlozi i konačni tekstovi strateških dokumenata, planova i programa za njihovo provođenje; 6) nacrti i prijedlozi zakona i drugih propisa, kao i mišljenja eksperata iznesena u svezi s nacrtima i prijedlozima zakona; 7) pojedinačni akti i ugovori o korištenju finansijskih sredstava koja potiču iz javnih prihoda i državne imovine; 8) lista državnih službenika i namještenika sa nazivima njihovih funkcija; 9) lista javnih dužnosnika i njihove platne liste, kao i spisak drugih prihoda koji se odnose na vršenje javne funkcije; 10) odluke i drugi pojedinačni akti od značaja za prava, dužnosti i interese trećih lica; 11) informacije kojima je pristup odobren na zahtjev u više od tri navrata; 	<p>Javni organ objavljuje informacije na svojoj internetskoj stranici.</p> <p>U zavisnosti od prirode i vrste informacija, informacije moraju biti objavljene u roku od 15 dana od dana kada su izrađene ili usvojene.</p>

Srbija	<p>Vrste informacija koje po službenoj dužnosti objavljuje državno tijelo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) opis njegovih ovlaštenja, dužnosti i unutarnje organizacije; 2) informacije o proračun i sredstvima za rad; 3) informacije o vrstama usluga koje neposredno pruža zainteresiranim stranama; 4) postupak podnošenja zahtjeva nadležnom državnom tijelu ili postupak podnošenja žalbe na njegove odluke, postupanja ili propuste; 5) preispitivanje zahtjevâ, pritužbi i drugih direktnih mjera koje su poduzele zainteresirane strane, kao i odluka donesenih od strane predmetnog državnog tijela po zaprimljenim zahtjevima i žalbama 6) i/ili odgovorima na druge direktne mjere koje su poduzele zainteresirane strane; 7) informacije o načinu i mjestu čuvanja informacionih medija, vrsti informacija koje posjeduje, vrsti informacija kojima daje pristup i opis postupka podnošenja zahtjeva; 8) imena rukovoditelja tijela državne uprave, opisi njihovih ovlaštenja i dužnosti i procedura njihovog odlučivanja; 9) pravila i odluke državnog tijela o transparentnosti njegovog rada (radno vrijeme, adresa, kontakt telefoni, logotip, dostupnost za osobe s posebnim potrebama, pristup sjednicama, dopuštenost audio i videosnimanja, itd.), kao i svako autentično tumačenje ovih odluka; 10) propisi i odluke o izuzećima ili ograničenjima transparentnosti rada državnog tijela, uz odgovarajuća obrazloženja. 	<p>Tijelo vlasti najmanje jednom godišnje objavljuje direktorij koji sadrži ključne činjenice o njegovom poslovanju, a isti se objavljuje kao tiskani direktorij ili se objavljuje na njegovoj internetskoj stranici.</p>
Slovenija	<p>Vrste informacija koje po službenoj dužnosti objavljuje državno tijelo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) prečišćeni tekstovi propisa koji se odnose na oblast rada tijela, vezani za Državni registar propisa na internetu; 2) programi, strategije, stavovi, mišljenja i uputstva koja su od općeg interesa ili su značajna za rad tijela sa fizičkim ili pravnim licima ili za odlučivanje o njihovim pravima ili obvezama, studije i drugi slični dokumenti koji se odnose na oblast rada tog tijela; 3) prijedlozi propisa, programa, strategija i drugih sličnih dokumenata koji se odnose na područje rada tijela; 4) dokumentacija u oblasti javnih nabavki i javnih tendera za dodjelu sredstava, subvencija, kredita i drugih vidova sufinanciranja iz državnog ili općinskih proračuna; 5) informacije o njegovim aktivnostima te administrativnim, sudskim i drugim uslugama; 6) sve informacije koje su javnog karaktera, a koje su podnositelji zahtjeva tražili u najmanje tri navrata; 7) ostale informacije javnog karaktera. 	<p>Informacije je potrebno objaviti na internetskoj stranici nadležnog tijela</p>

ANEKS V

**PREGLED JAVNIH TIJELA KOJIMA JE UPUĆEN UPITNIK ZA POTREBE SAČINJAVANJA
SPECIJALNOG IZVJEŠĆA O PRIMJENI ZAKONA O SLOBODI PRISTUPA
INFORMACIJAMA U BOSNI I HERCEGOVINI**

I - Javna tijela Bosne i Hercegovine:

1. Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine
2. Predsjedništvo Bosne i Hercegovine
3. Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine
4. Visoko sudačko i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine
5. Ustavni sud Bosne i Hercegovine
6. Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine
7. Ured koordinatora za reformu javne uprave Bosne i Hercegovine
8. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine
9. Direkcija za europske integracije Bosne i Hercegovine
10. Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine
11. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine
12. Agencija za promociju stranih investicija u Bosni i Hercegovini
13. Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine
14. Memorijalni centar Srebrenica
15. Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine
16. Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine
17. Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine
18. Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine
19. Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine
20. Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine
21. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine
22. Jedinica za implementaciju projekta izgradnje Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera
23. Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine
24. Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine
25. Državna agencija za istrage i zaštitu Bosne i Hercegovine
26. Granična policija Bosne i Hercegovine
27. Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine
28. Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka u Bosni i Hercegovini
29. Centar za uklanjanje mina Bosne i Hercegovine
30. Služba za zajedničke poslove institucija Bosne i Hercegovine
31. Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine
32. Centralna izborna komisija/ izorno povjerenstvo Bosne i Hercegovine
33. Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine
34. Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine
35. Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine
36. Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine
37. Institut za mjeriteljstvo Bosne i Hercegovine
38. Institut za intelektualno vlasništvo
39. Institut za akreditaciju Bosne i Hercegovine
40. Arhiv Bosne i Hercegovine
41. Obavještajno-sigurnosna agencija Bosne i Hercegovine
42. Uprava za zaštitu zdravlja bilja Bosne i Hercegovine
43. Agencija za nadzor nad tržištem Bosne i Hercegovine
44. Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine
45. Fond za povratak Bosne i Hercegovine
46. Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine

47. Kancelarija za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja u poljoprivredi, ishrani i ruralnom razvoju
48. Služba za poslove sa strancima pri Ministarstvu sigurnosti Bosne i Hercegovine
49. Odbor državne službe za žalbe Bosne i Hercegovine
50. Provjereno za koncesije Bosne i Hercegovine
51. Kancelarija za zakonodavstvo Bosne i Hercegovine
52. Agencija za javne nabavke Bosne i Hercegovine
53. Kancelarija za razmatranje žalbi Bosne i Hercegovine
54. Institut za nestale osobe Bosne i Hercegovine
55. Agencija za osiguranje Bosne i Hercegovine
56. Direkcija za ekonomsko planiranje Bosne i Hercegovine
57. Institucija ombudsmana za zaštitu potrošača Bosne i Hercegovine
58. Agencija za poštanski promet Bosne i Hercegovine
59. Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranja kvaliteta Bosne i Hercegovine
60. Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje Bosne i Hercegovine
61. Agencija za zaštitu osobnih podataka Bosne i Hercegovine
62. Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja Bosne i Hercegovine
63. Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost Bosne i Hercegovine
64. Agencija za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine
65. Agencija za antidoping kontrolu Bosne i Hercegovine
66. Agencija za forenzička ispitivanja i vještačenja Bosne i Hercegovine
67. Agencija za školovanje i stručno usavršavanje kadrova Bosne i Hercegovine
68. Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine
69. Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije Bosne i Hercegovine
70. Savjet za državnu pomoć Bosne i Hercegovine

II - Javna tijela Republike Srpske:

1. Predsjednik Republike Srpske
2. Narodna skupština Republike Srpske
3. Vijeće naroda Republike Srpske
4. Republička komisija za utvrđivanje sukoba interesa u tijelima vlasti u Republici Srpskoj
5. Ombudsman za djecu Republike Srpske
6. Komisija za žalbe Republike Srpske
7. Republička izborna komisija
8. Fiskalni savjet Republike Srpske
9. Ustavni sud Republike Srpske
10. Vlada Republike Srpske
11. Vazduhoplovni/Zrakoplovni servis Republike Srpske
12. Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove Republike Srpske
13. Republički sekretarijat za zakonodavstvo Republike Srpske
14. Agencija za državnu upravu Republike Srpske
15. Odbor državne uprave za žalbe Republike Srpske
16. Gender centar Republike Srpske
17. Kancelarija pravnog predstavnika Republike Srpske
18. Republička uprava za inspekcijske poslove Republike Srpske
19. Služba za zajedničke poslove Vlade Republike Srpske
20. Helikopterski servis Republike Srpske
21. Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske

- 22.Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske
- 23.Republički pedagoški zavod Republike Srpske
- 24.Republički zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Republike Srpske
- 25.Arhiv Republike Srpske
- 26.Republički sekretarijat za vjere Republike Srpske
- 27.Zavod za obrazovanje odraslih Republike Srpske
- 28.Ministarstvo financija Republike Srpske
- 29.Poreska uprava Republike Srpske
- 30.Republički devizni inspektorat Republike Srpske
- 31.Republički zavod za statistiku Republike Srpske
- 32.Republička uprava za igre na sreću Republike Srpske
- 33.Ministarstvo pravde Republike Srpske
- 34.Vrhovni sud Republike Srpske
- 35.Republičko javno tužilaštvo/tužiteljstvo Republike Srpske
- 36.Republičko javno tužilaštvo/tužiteljstvo Republike Srpske
- 37.Pravobranilaštvo Republike Srpske
- 38.Centar za pružanje besplatne pravne pomoći Republike Srpske
- 39.Republički centar za istraživanje rata, ratnih zločina i traženja nestalih osoba
- 40.Agencija za upravljanje oduzetom imovinom Republike Srpske
- 41.Ministarstvo uprave i lokalne samouprave Republike Srpske
- 42.Ministarstvo nauke/znanosti i tehnologije Republike Srpske
- 43.Fond „Dr. Milan Jelić“
- 44.Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite/skrbi Republike Srpske
- 45.Ministarstvo industrije, energetike i rudarstva Republike Srpske
- 46.Republički zavod za standardizaciju i meteorologiju Republike Srpske
- 47.Republički zavod za geološka istraživanja Republike Srpske
- 48.Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske
- 49.Republički hidrometeorološki zavod Republike Srpske
- 50.Agencija za agrarna plaćanja Republike Srpske
- 51.Grad Banja Luka
- 52.Ministarstvo saobraćaja/prometa i veza Republike Srpske
- 53.Agencija za bezbjednost/sigurnost saobraćaja/prometa Republike Srpske
- 54.Ministartstvo trgovine i turizma Republike Srpske
- 55.Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske
- 56.Republička direkcija za obnovu i izgradnju Republike Srpske
- 57.Ministarstvo rada i boračko-invalidske zaštite/skrbi Republike Srpske
- 58.Fond za penzijsko/irovinsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske
- 59.Ministarstvo za ekonomske odnose i regionalnu saradnju/suradnju Republike Srpske
- 60.Ministarstvo za izbjeglice i raseljena lica/osobe Republike Srpske
- 61.Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske
- 62.Ministarstvo porodice/obitelji, omladine i sporta/športa Republike Srpske
- 63.Opština Nevesinje
- 64.Ministarstvo za naučnotehnološki/znanstvenotehnološki razvoj, visoko obrazovanje i informacijsko društvo Republike Srpske
- 65.Grad Zvornik
- 66.Vlada-Republički sekreterijat za raseljena lica/osobe i migracije Republike Srpske
- 67.Grad Gradiška
- 68.Opština Han Pijesak
- 69.Grad Bijeljina

III - Federacija Bosne i Hercegovine:

1. Parlament Federacije Bosne i Hercegovine
2. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine
3. Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine
4. Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine
5. Federalno tužilaštvo
6. Federalno pravobranilaštvo/pravobraniteljstvo
7. Federalno ministarstvo pravde
8. Federalno ministarstvo financija
9. Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije
10. Federalno ministarstvo prometa i komunikacija
11. Federalno ministarstvo rada i socijalne politike
12. Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica
13. Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida obrambeno – oslobodilačkog rata
14. Federalno ministarstvo zdravstva
15. Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti
16. Federalno ministarstvo kulture i športa
17. Federalno ministarstvo trgovine
18. Federalno ministarstvo prostornog uređenja
19. Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva
20. Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta
21. Federalno ministarstvo okoliša i turizma
22. Federalna uprava za geodetske i imovinsko – pravne poslove
23. Federalni zavod za statistiku
24. Federalni hidrometeorološki zavod
25. Arhiv Federacije Bosne i Hercegovine
26. Federalni zavod za programiranje razvoja
27. Federalna direkcija robnih rezervi
28. Federalna uprava civilne zaštite
29. Federalna uprava za inspekcijske poslove
30. Federalni zavod za agropedologiju
31. Federalni zavod za poljoprivredu
32. Federalni zavod za geologiju
33. Federalni agromediteranski zavod
34. Federalna novinska/tiskovna agencija
35. Agencija za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine
36. Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
37. Agencija za privatizaciju Federacije Bosne i Hercegovine
38. Federalni zavod za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje
39. Federalni zavod za programiranje razvoja
40. Regulatorna komisija za energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine
41. Agencija za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine
42. Komisija za vrijednosne papire Federacije Bosne i Hercegovine
43. Javna ustanova Centar za edukaciju sudaca i tužitelja Federacije Bosne i Hercegovine
44. Gender Centar Federacije Bosne i Hercegovine
45. Služba za zajedničke poslove organa i tijela Federacije Bosne i Hercegovine
46. Ured za odnose s javnošću Vlade Federacije Bosne i Hercegovine

IV - Javna tijela u kantonima/županijama Federacije Bosne i Hercegovine:

1. Ministarstvo financija Hercegovačko - neretvanske županije/ kantona
2. Ministarstvo gospodarstva Hercegovačko - neretvanske županije/ kantona
3. Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša Hercegovačko - neretvanske županije/ kantona
4. Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja Hercegovačko - neretvanske županije/ kantona
5. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Hercegovačko - neretvanske županije/ kantona neretvanskog kantona
6. Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave Hercegovačko - neretvanske županije/ kantona
7. Ministarstvo prometa i veza Hercegovačko - neretvanske županije/ kantona
8. Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa Hercegovačko - neretvanske županije/ kantona
9. Ministarstvo za pitanje branitelja Hercegovačko - neretvanske županije/ kantona
10. Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi Hercegovačko – neretvanske županije/ kantona
11. Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo Hercegovačko - neretvanske županije/ kantona
12. Uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove Hercegovačko - neretvanske županije/ kantona
13. Uprava za prognanike i izbjeglice Hercegovačko - neretvanske županije/ kantona
14. Arhiv Hercegovačko- neretvanske županije/ kantona
15. Županijsko javno pravobraniteljstvo Hercegovačko – neretvanske županije / kantona
16. Zavod za školstvo Hercegovačko - neretvanske županije/ kantona
17. Pedagoški zavod Hercegovačko - neretvanske županije/ kantona
18. Zavod za zaštitu kulturno-povijesne baštine Hercegovačko - neretvanske županije/ kantona
19. Ministarstvo pravosuđa i uprave Zapadnohercegovačke županije/kantona
20. Ministarstvo financija Zapadnohercegovačke županije/kantona
21. Ministarstvo gospodarstva Zapadnohercegovačke županije/kantona
22. Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i zaštite okoliša Zapadnohercegovačke županije/kantona
23. Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa Zapadnohercegovačke županije
24. Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi Zapadnohercegovačke županije
25. Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata Zapadnohercegovačke županije
26. Ured Vlade za europske integracije Zapadnohercegovačke županije
27. Stručna služba Vlade Zapadnohercegovačke županije
28. Ured za zakonodavstvo Vlade Zapadnohercegovačke županije
29. Kantonalni zavod za pružanje pravne pomoći Zapadnohercegovačke županije
30. Uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove Zapadnohercegovačke županije
31. Kantonalni arhiv Zapadnohercegovačke županije
32. Uprava civilne zaštite Zapadnohercegovačke županije
33. Uprava za inspekcijske poslove Zapadnohercegovačke županije
34. Javna ustanova Ceste Zapadnohercegovačke županije
35. Zavod za poljoprivredu Zapadnohercegovačke županije
36. Agencija za privatizaciju Zapadnohercegovačke županije
37. Služba za zapošljavanje Zapadnohercegovačke županije
38. Zavod za zdravstveno osiguranje Zapadnohercegovačke županije
39. Zavod za javno zdravstvo Zapadnohercegovačke županije
40. Ministarstvo financija Kantona 10
41. Ministarstvo gospodarstva Kantona 10
42. Ministarstvo graditeljstva, obnove, prostornog uređenja i zaštite okoliša Kantona 10
43. Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Kantona 10
44. Ministarstvo pravosuđa i uprave Kantona 10
45. Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne skrbi i prognanih Kantona 10

- 46.Ministarstvo znanosti, prosvjete, kulture i športa Kantona 10
- 47.Ured predsjednika Vlade Kantona 10
- 48.Stručna služba Vlade Kantona 10
- 49.Ured za zakonodavstvo Kantona 10
- 50.Uprava za inspekcijske poslove Kantona 10
- 51.Uprava za pitanja branitelja Kantona 10
- 52.Uprava za ceste Kantona 10
- 53.Uprava za geodetske i imovinsko-pravne odnose Kantona 10
- 54.Uprava civilne zaštite Kantona 10
- 55.Služba za odnose sa javnošću Kantona 10
- 56.Direkcija za robne rezerve Kantona 10
- 57.Agencija za privatizaciju Kantona 10
- 58.Ministarstvo pravosuđa i uprave Srednjobosanskog kantona/ županije
- 59.Ministarstvo financija Srednjobosanskog kantona/ županije
- 60.Ministarstvo privrede Srednjobosanskog kantona/ županije
- 61.Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Srednjobosanskog kantona/ županije
- 62.Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa Srednjobosanskog kantona/ županije
- 63.Ministarstvo zdravstva i socijalne politike Srednjobosanskog kantona/ županije
- 64.Ministarstvo prostornog uređenja, građenja, zaštite okoliša-povratka i stambenih poslova Srednjobosanskog kantona/ županije
- 65.Kantonalni arhiv Travnik
- 66.Uprava za civilnu zaštitu Srednjobosanskog kantona/ županije
- 67.Uprava za geodetske i imovinsko pravne poslove Srednjobosanskog kantona/ županije
- 68.Kantonalna uprava za braniocce kantona/ uprava za branitelje Srednjobosanskog županije
69. Uprava za šumarstvo Srednjobosanskog kantona/ županije
- 70.Stručna služba Vlade Srednjobosanskog kantona/ županije
- 71.Služba za zajedničke poslove Srednjobosanskog kantona/ županije
- 72.Ured za Europske integracije, fondove, odnose sa javnošću i kvalitet prema međunarodnom standardu Srednjobosanskog kantona/ županije
- 73.Ured za javne nabavke za potrebe korisnika proračuna Srednjobosanskog kantona/ županije
74. Ured za zakonodavstvo Srednjobosanskog kantona/ županije
- 75.Kantonalni zavod za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu kulturno-historijskog naslijeđa Srednjobosanskog kantona/ županije
- 76.Općina Dobretići
- 77.Ministarstvo pravosuđa i uprave Posavskog kantona/ županije
- 78.Ministarstvo financija Posavskog kantona/ županije
- 79.Ministarstvo prometa, veza, turizma i zaštite okoliša Posavskog kantona/ županije
- 80.Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Posavskog kantona/ županije
- 81.Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Posavskog kantona/ županije
- 82.Ministarstvo gospodarstva i prostornog uređenja Posavskog kantona/ županije
- 83.Ministarstvo branitelja Posavskog kantona/ županije
- 84.Služba za stručne i zajedničke Općine Orašje/ županije
- 85.Služba za odnose sa javnošću Posavskog kantona/ županije
- 86.Ured za zakonodavstvo Posavskog kantona/ županije
- 87.Ured za razvoj i europske integracije Posavskog kantona/ županije
- 88.Zavod za javno zdravstvo Posavskog kantona/ županije
- 89.Zavod zdravstvenog osiguranja Posavskog kantona/ županije
- 90.Zavod za pružanje pravne pomoći Posavskog kantona/ županije
- 91.Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Posavskog kantona/ županije

92. Kantonalna uprava civilne zaštite Posavskog kantona/ županije
93. Uprava za šumarstvo- Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Vlade Posavskog kantona/ županije
94. Ministarstvo za privredu Bosansko-podrinjskog kantona/ županije
95. Ministarstvo za pravosuđe, upravu i radne odnose Bosansko-podrinjskog kantona/županije
96. Ministarstvo za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljene osobe i izbjeglice Bosansko-podrinjskog kantona/ županije
97. Ministarstvo za urbanizam, prostorno uređenje i zaštitu okoline Bosansko-podrinjskog kantona/ županije
98. Ministarstvo za obrazovanje, mlade, znanost, kulturu i šport Bosansko-podrinjskog kantona/ županije
99. Ministarstvo za boračka pitanja Bosansko-podrinjskog kantona/ županije
100. Ministarstvo za financije Bosansko-podrinjskog kantona/ županije
101. Ministarstvo za unutrašnje poslova Bosansko-podrinjskog kantona/ županije
102. Zavod za besplatnu pravnu pomoć Bosansko-podrinjskog kantona/ županije
103. Kantonalna direkcija robnih rezervi Bosansko-podrinjskog kantona/ županije
104. Služba za odnose sa javnošću Bosansko-podrinjskog kantona Goražde/ županije
105. Kantonalna agencija za privatizaciju Bosansko-podrinjskog kantona/ županije
106. Služba za zajedničke poslove kantonalnih organa uprave Bosansko-podrinjskog kantona/ županije
107. Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Bosansko-podrinjskog kantona/ županije
108. Kantonalna uprava civilne zaštite Bosansko-podrinjskog kantona/ županije
109. Arhiv Bosansko-podrinjskog kantona/ županije
110. Ministarstvo financija Kantona Sarajevo
111. Ministarstvo unuarnjih poslova Kantona Sarajevo
112. Ministarstvo komunalne privrede i infrastrukture Kantona Sarajevo
113. Ministarstvo kulture i športa Kantona Sarajevo
114. Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo
115. Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo
116. Ministarstvo prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo
117. Ministarstvo prometa Kantona Sarajevo
118. Ministarstvo za boračka pitanja Kantona Sarajevo
119. Ministarstvo za obrazovanje, znanost i mlade
120. Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljene osobe i izbjeglice Kantona Sarajevo
121. Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo
122. Kantonalna Agencija za privatizaciju Kantona Sarajevo
123. Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo
124. Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo
125. Uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove Kantona Sarajeva
126. Uprava za stambena pitanja Kantona Sarajevo
127. Uprava za šumarstvo Kantona Sarajevo
128. Zavod za pružanje besplatne pravne pomoći Kantona Sarajevo
129. Ministarstvo financija Tuzlanskog kantona
130. Ministarstvo za kulturu, sport i mlade Tuzlanskog kantona
131. Ministarstvo obrazovanja i znanosti Tuzlanskog kantona
132. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona
133. Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okoliša Tuzlanskog kantona
134. Ministarstvo trgovine, turzima i prometa Tuzlanskog kantona
135. Ministarstvo pravosuđa i uprave Tuzlanskog kantona
136. Ministarstvo za boračka pitanja Tuzlanskog kantona
137. Ministarstvo privrede Tuzlanskog kantona

138. Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona
139. Ministarstvo zdravstva Tuzlanskog kantona
140. Kantonalna uprava civilne zaštite Tuzlanskog kantona
141. Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Tuzlanskog kantona
142. Zavod za pružanje pravne pomoći Tuzlanskog kantona
143. Kantonalna agencija za privatizaciju Tuzlanskog kantona
144. Pravobranilaštvo/Pravobraniteljstvo Tuzlanskog kantona
145. Pedagoški zavod Tuzlanskog kantona
146. Ministarstvo unutarnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona
147. Ministarstvo financija Zeničko-dobojskog kantona
148. Ministarstvo za privredu/ gospodarstvo Zeničko-dobojskog kantona
149. Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Zeničko-dobojskog kantona
150. Ministarstvo za obrazovanje, znanost, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona
151. Ministarstvo za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoline Zeničko-dobojskog kantona
152. Ministarstvo zdravstva Zeničko-dobojskog kantona
153. Ministarstvo za boračka pitanja Zeničko-dobojskog kantona
154. Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona
155. Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Zeničko-dobojskog kantona
156. Kantonalna uprava civilne zaštite Zeničko-dobojskog kantona
157. Kantonalna uprava za šumarstvo Zeničko-dobojskog kantona
158. Kantonalni zavod za pravnu pomoć Zeničko-dobojskog kantona
159. Kantonalni zavod za urbanizam i prostorno uređenje Zeničko-dobojskog kantona
160. Pedagoški zavod Zeničko-dobojskog kantona
161. Ministarstvo pravosuđa i uprave Unsko-sanskog kantona
162. Ministarstvo privrede Unsko-sanskog kantona
163. Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona
164. Ministarstvo za građenje i prostorno uređenje Unsko-sanskog kantona
165. Ministarstvo unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona
166. Ministarstvo za pitanja boraca i RVI Unsko-sanskog kantona
167. Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Unsko-sanskog kantona
168. Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Unsko-sanskog kantona
169. Ministarstvo financija Unsko-sanskog kantona
170. Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Unsko-sanskog kantona
171. Kantonalna uprava civilne zaštite Unsko-sanskog kantona
172. Zavod za pružanje besplatne pravne pomoći Unsko-sanskog kantona
173. Služba za opću upravu i BIZ Općine Travnik
174. Gradonačelnik Grada Goražde
175. Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona
176. Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo
177. Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu i raseljene osobe Grada Živinice
178. Uprava civilne zaštite Zapadnohercegovačke županije
179. Ministarstvo unutarnjih poslova Zapadnohercegovačke županije
180. Kantonalna uprava za civilnu zaštitu Srednjobosanskog kantona
181. Općina Domaljevac - Šamac
182. Ured predsjednika Vlade Zapadnohercegovačke županije
183. Ministarstvo unutarnjih poslova Hercegovačko-neretvanske županije
184. Ministarstvo unutarnjih poslova Srednjobosanskog kantona/županije

V - Brčko distrikt BiH:

1. Skupština Brčko distrikta
2. Kancelarije gradonačelnika Brčko distrikta BiH
3. Inspektorat
4. Apelaciona komisija Brčko distrikta BiH
5. Odbor za zapošljavanje Brčko distrikta BiH
6. Odjeljenje za europske integracije i međunarodnu saradnju Vlade Brčko distrikta BiH
7. Kancelarija koordinatora za reformu javne uprave Brčko distrikta BiH
8. Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH
9. Pravobranilaštvo Brčko distrikta BiH
10. Kancelarija za pravnu pomoć Brčko distrikta BiH
11. Odjeljenje za javnu sigurnost Vlade Brčko distrikta BiH
12. Odjeljenje za stručne i administrativne poslove Vlade Brčko distrikta BiH
13. Direkcija za finansije-Porezna u prava-Trezor Brčko distrikta BiH
14. Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko pravne odnose Vlade Brčko distrikta BiH
15. Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Vlade Brčko distrikta BiH
16. Odjeljenje za zdravstvo i druge usluge Vlade Brčko distrikta BiH
17. Odjeljenje za obrazovanje Vlade Brčko distrikta BiH
18. Odjeljenje za raseljena lica, izbjeglice i stambena pitanja Vlade Brčko distrikta BiH
19. Odjeljenje za komunalne poslove Vlade Brčko distrikta BiH
20. Odjeljenje za javne poslove Vlade Brčko distrikta BiH
21. Odjeljenje za javni registar Vlade Brčko distrikta BiH
22. Komisija za papire od vrijednosti Brčko distrikta BiH
23. Ured za upravljanje javnom imovinom Brčko distrikta BiH
24. Ured/Kancelarija koordinatora Brčko distrikta BiH pri Vijeću ministara BiH
25. Ured za reviziju javne uprave i institucija Brčko distrikta BiH
26. Policija Brčko distrikta